

24. oktober 2016

Hørings svar angående lovforslag til ny lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug

Agri Nord har nedenstående bemærkninger til lovforslaget:

Vi har gennemgået lovforslaget med udgangspunkt i vores erfaringer med den nuværende husdyrlov og vores ønsker til ændringer. Hertil kommer så nogle konkrete reaktioner på forslaget. Hørings svaret er ikke udtømmende i forhold til lovforslaget.

Bufferzoner

I afsnittet 5.2.2.3 (side 48 i bemærkningerne) står, at den foreslåede bemyndigelse til ministeren skal bruges til at vurdere behovet for regler om udbringningsteknik op til ammoniakfølsom natur.

Det fastslås tidligere i teksten, at der findes et forsigtighedsprincip i forhold til Natura2000-områderne, jf. habitatdirektivet, men at forsigtighedsprincippet ikke genfindes i VVM-direktivet.

Det er ministeriets vurdering, at der skal opstilles krav om brug af udbringningsteknikker op til at ammoniakfølsom natur i habitatområder (kategori 1-natur). Det vil være i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet. Spørgsmålet er så, hvad der skal ske med Kategori 2-naturen?

På side 48 nederst fremhæves det, at en del af udbringningsarealerne tæt på kategori 2-natur allerede i dag er omfattet af vilkår om særlige bræmmer. Vi har i vidt omfang undgået disse bræmmer/bufferzoner i hidtidige miljøgodkendelser. Ud fra vores erfaringer vil det være en klar stramning at indføre generelle regler om udbringningsteknikker op til kategori 2-natur.

Det svarer heller ikke til vores erfaringer, når det står, at der i dag er krav om bræmmer på steder, som ikke vil blive omfattet af restriktioner ved overgangen til generelle regler.

Agri Nord er en landboforening og rådgivningsvirksomhed med base i Aalborg, Hobro og Aars.
Vi repræsenterer ca. 2.000 medlemmer og 4.500 kunder primært i Nordjylland.

PARTNERI
DLBR

Agri Nord, Aalborg
Hobrovej 437
9200 Aalborg SV

Agri Nord, Aars
Markedsvej 6
9600 Aars

Agri Nord, Hobro
Horsøvej 11
9500 Hobro

Tlf. 9635 1111

Vi vil tage skarpt afstand fra krav om ekstra beskyttelseszoner ved Kategori 2-natur. Det vil ud fra proportionalitetsprincippet være påkrævet, at der er en saglig begrundelse, og i dag kan ikke dokumenteres en sammenhæng mellem en bufferzone og kategori 2-naturens tilstand.

Ud fra tilsvarende argumentation udelukkes det, at kategori 3-natur kan have behov for en bufferzone.

Ammoniak fra anlæg

Den nuværende regulering af ammoniak fra anlæg er også en overimplementering af habitat- og VVM direktivet. Der ligger som før nævnt ikke noget forsigtighedsprincip i VVM direktivet, hvor kategori 2 og 3 naturen ligger.

Derfor er kravet om en totaldeposition på 1 kg N/ha på kategori 2 natur for skrap, og dette krav skal lempes. Tilsvarende er der i dag på kategori 3 natur et krav om at der kan være 1 kg N/ha i merdeposition (dog er der mulighed for mere under en konkret vurdering). Dette krav bør også lempes, således at vi blot sikrer, at der ikke sker en tilstandsændring på naturområdet.

Kravet om saglighed i forvaltningen burde føre til disse lempelser. I øjeblikket kan vi kun påberåbe os konkret vurdering, men vi har kravet om at begrunde, hvorfor vi vil have ændringerne. Det relevante spørgsmål var, hvor reguleringen i første omgang kom fra?

Hvor stor er luftbåren ammoniaks betydning for naturens tilstand? Er der proportionalitet mellem indgreb og effekt på naturen?

I forarbejdet til udkastet til lovforslag er bl.a. brugt en række notater fra DCE. Et af dem er "Vurdering af ammoniakfølsom natur i relation til husdyrregulering" fra d. 21. december 2015.

Notatet er udarbejdet på foranledning af en række spørgsmål fra Naturstyrelsen med formål at få afdækket om det er muligt at sortere ammoniakfølsom natur fra ikke-ammoniakfølsom natur. Sorteringskriterierne kunne være naturundertyper eller værdier fra naturtilstandsvurderingssystemet. Videre ønskes afklaret om det er muligt at differentiere tålegrænser for naturtyperne vha. naturtilstandsvurderingssystemet. Endelig ønskes oplysninger om betydningen af en evt. sortering på biodiversiteten.

Disse spørgsmål tager udgangspunkt i et synspunkt om, at luftbårent ammoniak har en meget stor betydning for naturens tilstand, hvilket gennem mange år, har været en grundlæggende antagelse i reguleringen af husdyrproduktionen.

DCE's svar på spørgsmålene er i kort version, at det ikke er muligt at lave nogen form for sortering der kan udskille ikke-ammoniakfølsomme naturtyper og at en evt. sortering enten ikke vil kunne afvises havende en negativ effekt på biodiversiteten eller vil have en negativ betydning for biodiversiteten. Derfor er disse forslag ikke indgået i lovforslaget.

En del af baggrunden for at de ikke kan vurdere det nærmere, er at data på kategori 3 natur er indsamlet gennem den nationale opdatering af § 3 og at data herfra ikke er gode nok til at kunne lave præcise analyser.

Derimod ligger DCE inde med et datasæt, i NOVANA-programmet, hvori der indgår data om natur, arter, kvælstof, fosfor m.m. fra flere år. Det vil være gavnligt for hele vurderingen af luftbåren ammoniaks betydning for naturtilstand, at der blev lavet analyser af ammoniakens betydning for naturtilstanden sammen lignet med andre trusler mod naturen, som fx manglende pleje, som vi ved også har en betydning. DCE har i et tidligere notat (Forbedring af naturtilstand og biodiversitet efter ophør af gødskning og sprøjtning af 3-arealer, dateret 27. november 2014) postuleret at kvælstoftilførsel (i form af gødning) er mere skadeligt end ophør af pleje, men uden at kunne dokumentere dette.

Vi mener det er på tide at få dokumenteret og kvantificeret de sammenhænge der er imellem naturtilstanden og de trusler der udnævnt til at kunne påvirke den. Det er ikke mindst vigtigt er der proportionalitet i mellem regulering af trusler og den regulering der iværksættes for at beskytte naturen, så ressourcerne til at beskytte naturen, bruges bedst.

Hvis det skulle vise sig at kvælstofs store betydning for naturens tilstand er en myte, og at pleje i form af græsning eller høslet har en langt større betydning, ville det åbne for nye løsningsmuligheder for landbruget til gunst for naturen. Det ville ændre på, at ny natur er noget en landmand frygter for at blive nabo til. Naturprojekter i Natura 2000 ville få nemmere vilkår for at kunne realiseres.

Nitratfølsomme indvindingsområder

Vi konstaterer med tilfredshed, at det fastslås, at øget udvaskning af nitrat til nitratfølsomme indvindingsområder kan håndteres i de kommunale indsatsplaner, via begrænsninger for bedrifter imod compensation. Dette er en velkommen ændring af den hidtidige praksis, hvor husdyrlovgivningen er blevet brugt til erstatningsfrit at indføre de restriktioner, som ifølge anden lovgivning ville have udløst erstatning.

Natura 2000-områder

Der er en klar parallel mellem de nitratfølsomme indvindingsområder og Natura 2000-områderne. Begge områder har brug for konkret og specifik beskyttelse, som kan komme enten fra lovgivningen om emnet (imod erstatning) eller reguleringen kan komme fra miljøgodkendelse mv. (uden erstatning).

Ligesom vi hilser velkomment, at regulering af nitrattildelingen i de nitratfølsomme indvindingsområder skal komme fra indsatsplanerne, vil vi opfordre til, at restriktioner i forhold til Natura 2000-områder bliver pålagt efter naturbeskyttelseslovens regler (og imod erstatning).

På side 99 i bemærkningerne bliver det slået fast, at en revurdering ikke er omfattet af habitatdirektivets konsekvensvurdering. Reglen om, at alle husdyrbrug, som skal revurderes, skal overholde totaldepositionskravene på kategori 1 natur, er i total modstrid med dette. Det er ikke implementering af habitatdirektivet. I bemærkningerne til lovforslaget står, at denne metode kan anvendes til at nedbringe belastningen af ammoniak.

Man er meget opmærksom på ikke at overimplementere EU's direktiver, og på side 130 i bemærkningerne står, at lovgiver har bestræbt sig på ikke at gå videre end til direktivernes mindstekrav; men på det ovennævnte punkt har fristelsen til at benytte erstatningsfri miljøregulering i stedet for regulering efter naturbeskyttelsesloven kap. 2a været for stor.

Vi opfordrer til, at man skal benytte direktivernes mindstekrav og ikke skubbe andre reguleringer ind under husdyrlovens revurderingssystem.

Registrering af stigende husdyrtryk samt ændring af oplandsgrænser

De eksisterende registreringer af stigende husdyrtryk er en kilde til frustration.

For det første er man i første omgang lavet på grundlag af CHR-registreringerne i oplandene, og vi har mange steder erfaring for, at der er angivet for få stipladser i registreringerne. På den måde har oplandene fået et forkert udgangspunkt, og senere korrekte registreringer af husdyrholdene vil fremstå som udvidelser og stigende husdyrtryk.

For det andet er nogle af oplandene små, og de indeholder måske kun få husdyrbrug, så det er muligt på enkelt vis at kontrollere, om husdyrtrykket vitterligt er stigende eller faldende. Vi har flere gange oplevet, at udviklingen ikke er korrekt beskrevet.

Et af vores højeste ønsker til en ny lovgivning ville være, at vi kunne få en udfordringsret i forhold til kortlægningen af husdyrtrykket. Vi vil gerne have at husdyrtrykkets udvikling kan revideres og eventuelt genberegnes. I stedet lægges op til at Miljøstyrelsen, SVANA og DCE sammen laver kortene, samt at der ikke kan klages over dem.

Som nævnt ønskede vi os det stik modsatte.

Husdyrtrykket har stor betydning for udviklingen af husdyrproduktionen i et område, og det er simpelthen for vigtig en sag til, at kortlægningen ikke skal kunne anfægtes.

Herudover ser vi ingen grund til, at DCE skal have noget med dette at gøre. Det drejer sig i hvert fald for så vidt angår registrering af husdyrtrykket om en administrativ opgave. Institutionen er ikke egentlig inhabil, men man må konstatere en tilbøjelighed fra institutionens side til at se på naturens interesser frem for landbrugets, så det er ikke hensigtsmæssigt at lægge opgaver hos dem, hvis der er en mere objektiv trediepart, som lige så godt kunne løse opgaven. Herudover tvivler vi på, at de har den nødvendige faglige indsigt.

Regulering af fosfor og dyrkningsbræmmer

Hvordan tænkes det kontrolleret, at udbringningsarealer reelt indgår i fordelingen af husdyrgødning, når arealerne ligger i en stor afstand fra opbevaringsanlægget for husdyrgødning som beskrevet på side 59?

I kapitel 5.2.5 (på side 63 nederst) beskrives det fejlagtigt, at der fastsættes vilkår om dyrkningsfrie bræmmer langs med vandmiljøet. Dem har vi hidtil ikke oplevet i miljøgodkendelserne. Der er selvfølgelig 2 m bræmmerne i vandløbsloven, men vi ser ikke særlige vilkår i godkendelserne.

Det fremgår af forslaget punkt 5.2.5.3 at efter bemyndigelse foreslås indført mulighed for vilkår om dyrkningsrestriktioner eller ligefrem krav om permanent græs i bræmmer op imod vandløb. Bredden angives til 10 – 20 meter!

Vi er lige blevet færdig med randzonerne, så derfor må det være et ubetinget krav, at disse bræmmer kun kommer i spil, når helt specifikke betingelser herfor er opfyldt. Ellers kommer de til at indgå standard i miljøgodkendelserne, og det vil betyde, at randzonerne, der var smidt ud af fordøren, kommer ind af bagdøren.

Bræmmebredden må angives mere snævert end "10 – 20 meter". Vi har aldrig kendt en 20 meter bræmme tidligere, og vi tvivler på der kunne være grund til at gå så langt tilbage fra vandløb og søer.

IT ansøgningsystemet (husdyrgodkendelse.dk)

Flere steder nævnes det nuværende system. Første gang det nævnes er på side 68, hvor det beskrives, at det nuværende system udbygges og videreudvikles. Vi er bekymret for, om der vil gå meget lang tid, inden vi får et funktionsdygtigt system, som arbejder tilstrækkeligt hurtigt. Bekymringen er begrundet i, at systemet har været over 10 år om at nå det nuværende niveau. På side 77 er det nævnt, at systemet fra lovens ikrafttræden skal indeholde det relevante data- og beregningsgrundlag for ammoniakemission mv. Vi er bekymret over, om systemet kan nå at blive funktionsdygtigt og arbejde tilstrækkelig hurtigt til d. 1/8, hvor systemet skal stå klar. På det tidspunkt skal systemet jo kunne håndtere både det nuværende godkendelsessystem og det nye.

Dette bør være et fokusområde for ministeren og Folketinget, og lovens ikrafttrædelse skal hellere udskydes en smule, end vi ønsker at opleve sammenbrud i IT-systemet og lange sagsbehandlingstider på grund af en brat og for hurtig start.

Lugt

På side 75 er det fejlagtigt skrevet, at udegående dyr i 6 måneder og derover er undtaget i beregningerne af geneafstanden for lugt. Det er faktisk i 5 måneder og derover, at de er undtaget. Da der ikke skal ske skærper i forbindelse med overgangen til den nye ordning, skal det selvfølgelig fortsætte med 5 måneder.

Kumulering

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at den hidtidige model for kumulering af ammoniakpåvirkninger på habitatnatur (kategori 1-natur) videreføres uændret.

Det er vores erfaring, at kumuleringsmodellen i forhold til kategori 1 natur mangler mulighed for konkrete vurderinger baseret på viden omkring naturen, viden omkring belastningen fra andre brug og alternative virkemidler.

Modellen foreskriver hvor mange brug der skal indregnes baseret på antal DE og afstand til naturen. Derudover er der krav til at brug med fjerkræ og mink ganges med hhv. en faktor 3 og 5 på antallet af DE, således at forholdsvis små brug skal med i opgørelsen over antal husdyrbrug der påvirker naturtypen.

Modellen foreskriver at husdyrbrug med mink ganges en faktor 5. Mink antages til en fordampning på 1,65 kg N pr DE i henhold til flexmodellen. Såfremt et minkbrug er miljøgodkendt vil belastningen falde til knap 1 kg N pr årstæve eller 28 kg N/DE. Belastningen er dermed kun ca. det dobbelt af 1 DE slagtesvin. Det bør derfor være muligt at kunne graduere faktoren efter om husdyrbruget er godkendt eller ej. Tilsvarende gør sig gældende for brug med slagtekyllinger

Tilsvarende definerer modellen hvor mange brug der skal indregnes baseret på antal DE og afstand til naturen. Her er det ligeledes ikke muligt at anvende konkrete fordampningstal fra de enkelte husdyrbrug til at påvise, at der ikke er en væsentlig belastning.

Husdyrbrug med over 500 DE udover 1000 meter må påvirke op til 0,3 kg N/ha inden de skal indregnes i modellen. For brug indenfor 1000 meter er der ikke et tilsvarende afskæringskriterie i forhold til den konkrete belastning, hvilket betyder at et husdyrbrug på 990 meter som belaster med 0,0 til 0,3 kg N skal indregnes, men hvis det ligger på 1001 meters afstand skal bruget ikke indregnes. Forskellen på de 11 meter kan dermed betyde store ekstra omkostninger eller manglende mulighed for ændring af dyreholdet for det husdyrbrug, som skal efterleve kravet til totalbelastningen.

Modellen bør derfor udvides således, at belastningskriterie på 0,3 kg N/ha tilsvarende gælder for husdyrbrug over 15 DE indenfor 200 meter; husdyrbrug over 45 DE indenfor 200-300 meter; husdyrbrug over 75 DE indenfor 300-500 meter og husdyrbrug over 150 DE indenfor 500-1000 m; analog med husdyrbrug over 500 DE udover 1000 meter.

I forhold til gældende lovgivning er der mulighed for en øget deposition, hvis dyr fra eget husdyrbrug afgræsser området med kategori 1 natur. Det bør være muligt at udvide denne undtagelse fra beskyttelsesniveauet således at afgræsning kan indregnes uanset om det er egne husdyr eller ej.

BAT

Det står fejlagtigt skrevet på side 77 at de store husdyrbrug i dag har en interesse i, at få beregnet så lav en emission som muligt. Uanset størrelsen på husdyrbruget skal der være proportionalitet i investeringen i miljøteknologi og med den nuværende afregningspris for landbrugets produkter er der ikke råd til dyr teknologi.

Begrebet BAT har fejlagtigt fået en meget stationær betydning med Miljøstyrelsens vejledende BAT emissionsgrænseværdier, som ikke bliver opdateret (det er ikke sket siden 2011, hvor de blev udarbejdet). Det fremgår af bl.a. af kapitel 4.1.2 (IE direktivet omhandlende fjerkræ og svinebrug), at BAT-emissionsniveauet er det niveau emissionen kan bringes ned på ved anvendelse af bedste tilgængelige teknologi, når der tages hensyn til proportionalitet.

På side 80 er Miljøstyrelsens BAT standardvilkår og teknologiblade igen nævnt, som den vejledning kommunerne skal anvende under vurdering af BAT. Længere nede på samme side bliver det statiske i de vejledende BAT emissionsgrænseværdier endeligt fastslået, da disse værdier nu er indarbejdet i husdyr-godkendelse.dk.

Det elektroniske ansøgningssystem opdateres hvert år pr. 1/10 med de nyeste normer¹. Disse normer indarbejdes også i vejledning om gødskning og harmoniregler². Helt i bunden af siden skrives det fejlagtigt, at kommunerne skal anvende de rigide og forældede BAT-standardvilkår ved godkendelse af IE-husdyrbrug.

En gammel afgørelse fra Natur og Miljøklagenævnets nævnes på side 81 øverst. Den afspejler anvendelsen af BAT i 2012, altså lige efter de vejledende emissionsgrænseværdier er udkommet. Den afgørelse kan ikke anvendes til fastlæggelse af BAT emissionsgrænseværdi i dag, da normerne har ændret sig markant. Kommentarerne gælder selvfølgelig også for revurderinger, hvor der

¹ <http://anis.au.dk/forskning/sektioner/husdyrernaering-og-fysiologi/normtal/>

² <http://naturerhverv.dk/landbrug/goedning/goedningsregnskab/>

fejlagtigt står på side 98, at kommunalbestyrelsen skal anvende Miljøstyrelsens "ikke opdaterede" BAT-standardvilkår.

- Hvordan vil Miljø- og Fødevareministeren sikre sig, at BAT bliver behandlet som beskrevet i direktivet og at det ikke bliver en rigid vejledning, som ikke løbende bliver opdateret?
- Hvordan vil Miljø- og Fødevareministeren sikre sig, at ordet "vejledende" betyder vejledende (Miljøstyrelsens vejledende BAT emissionsgrænseværdier)?
- Hvordan vil Miljø- og Fødevareministeren sikre sig, at der tages ordentlig stilling til det konkrete landbrugs tekniske og økonomiske muligheder når kommunen skal lave en vurdering af BAT?

Med indførelsen af en skarp frist for myndigheden som nævnt i kapitel 5.3.7 til at give en godkendelse eller tilladelse, virker det endnu mere frustrerende, at de vejledende BAT emissionsgrænseværdier ikke løbende bliver opdateret.

Det betyder jo i praksis, at der i hver eneste sag skal laves en gennemgribende BAT redegørelse fra ansøgers side, som i alle tilfælde vil være forskellig fra kommunens vurdering, da denne jo skal tage udgangspunkt i Miljøstyrelsens historiske vejledende BAT emissionsgrænseværdier fra 2011. Hvordan sikrer Miljø- og Fødevareministeren, at de nye BAT-standarder altid er opdateret, så bl.a. kravet om sagsbehandlingstid kan overholdes?

I publikationen fra produktionsbaseret til arealbaseret emissionsberegning del 1 er grundlaget blevet vurderet og der kommer i december en del 2 "Emissionsfaktorer". I del 2 kommer de nye BAT-krav for produktionsgrenene. Vi håber der bliver taget højde for proportionalitetsprincippet og at der stadig er mulighed for en konkret vurdering jf. ovenstående og at denne del også kommer i høring.

Forbud mod husdyrhold

På side 82 beskrives en alternativ metode til regulering af ammoniak, hvor der udstedes forbud mod husdyrproduktion i områder med stor dyretæthed.

- Hvordan har Miljø- og Fødevareministeren tænkt sig dette forbud skal administreres?
- Hvem skal afgøre hvilke landbrug der skal fortsætte og hvilke landbrug der skal lukke?

Det specifikke ammoniakdepositionskrav som gælder i nuværende bekendtgørelse er allerede en klar overimplementering af habitatdirektivet. Derfor vil den stramning, som foreslås i dette lovforslag, være en yderligere overimplementering. Det tidligere Danmarks Miljøundersøgelser (DMU nu DCE) skrev i 2005³ "det vil i praksis umiddelbart være vanskeligt at måle mulige effekter som følge af et ekstra bidrag til kvælstofafsætningen ved en påvirkning af et naturområde ved en afsætning af kvælstof på mindre end ca. 1 kg N/ha per år med det nuværende belastningsniveau". På den baggrund er de nuværende grænser på 0,2 - 0,7 kg N i totalbelastning på habitatnatur (kategori 1 natur) vedtaget med L12 i 2011 blevet til.

- Hvordan kan det være, at bekendtgørelsen regulere på det totale bidrag, når DCE klart skriver, at det vil være vanskeligt at måle mulige effekter som følge af et ekstra bidrag af kvælstof på mindre end ca. 1 kg N/ha?
- Det undrer os derfor også, at forslaget ikke ændrer beskyttelsesniveauet for så vidt angår de specifikke ammoniakdepositionskrav, herunder totaldepositionskravet, som blev indført ved lov nr. 122 af 23. februar 2011, som står nævnt øverst side 84.

På side 92 gives der et eksempel på kommunalbestyrelsens konkrete vurdering. Det drejer sig om en konkret vurdering af kategori 3 natur. Vil dette med lovændringen fortsat være gældende?

Vi hilser bestemmelsen om, at en godkendelse/tilladelse kan række 6 år frem OG at denne regel får virkning for allerede givne godkendelser og tilladelser.

Krav til placering (punkt 5.3.9.1)

Det ses, at den nuværende regulering i forhold til nabo, samlet bebyggelse og byzone ikke ændres. Der er krav om særlige afstandskrav til byzoner UANSET hvilket formål der er nævnt i lokalplanen. Jeg kender flere lokalplaner, hvor der ikke må opføres beboelse fordi området specifikt er udlagt til tungt og forurenende erhverv.

Et eksempel er et lokalplanlagt område ved Møldrup, hvor området er udlagt til erhvervsformål⁴⁵, og der må ikke opføres beboelse. Dette område overføres til byzone og der er i dag anlagt en genbrugsstation. Der skal da være en klar adskillelse således, at landbrug godt kan udvikle sammen med sådanne er-

³ http://mst.dk/media/mst/66734/DMU-appendiks_praksisnotat_080310.pdf

⁴ http://soap.plansystem.dk/pdfarchive/20_1075868_APPROVED_1269345147656.pdf

⁵ http://soap.plansystem.dk/pdfarchive/20_1084012_APPROVED_1269345101251.pdf

hvervsområder, men selvfølgelig bliver begrænset af byzoner med beboelsesformål.

Hvordan sikrer Miljø- og Fødevarerministeren en sådan rimelig regulering af husdyrbrug i nærheden af erhvervsområder af sådan en karakter?

Tilsyn (punkt 5.4.1)

Hvor stammer Miljø- og Fødevarerministeriets oplysninger om priserne på udførelse af ansøgninger? De er ramt meget skævt i forhold til priserne det reelt koster at udarbejde ansøgningen.

Myndigheden foreslås bemyndiget til at se regnskaber og forretningsbøger i forbindelse med tilsyn jf. punkt 5.4.1.3. Hvilke oplysninger vil fremgå af heraf, som tilsynsmyndigheden ikke kan se andre steder? Regnskab og forretningsbøger er meget personlige dokumenter, som i mange tilfælde ikke er meningen skal have offentlig adgang. Denne skærpelse er overflødig og bør udgå at loven.

Straf (punkt 5.4.4)

Erfaringerne fra tidligere forsøg på at fastlægge bødeniveau mv. for overtrædelser af husdyrloven har i den forløbne periode ikke været gode for myndighederne.

Problemerne har især været knyttet til opgørelse af konfiskationskrav og bødestørrelse, når der har været en overproduktion eller en ulovlig produktion. Hvis husdyrbruget efterfølgende kan godkendes (retligt lovliggøres) sker det på den måde, at det vurderes, om en ansøgning på det relevante tidspunkt, nemlig dengang da ansøgningen skulle have været indsendt, ville være blevet godkendt. Virksomheden stilles, som om den havde ansøgt på det rigtige tidspunkt, og den godkendes, som den ville være blevet godkendt da.

Den retlige lovliggørelse slår typisk bro over en overtrædelse – driften i den overståede periode lovliggøres efterfølgende. Det betyder så, at der ikke er nogen uberettiget fortjeneste i perioden (efter lovliggørelsen). Der vil typisk stadig være en forseelse, idet loven har været overtrådt, og der kan en standardbøde komme på tale.

Konfiskation bør kun komme på tale, hvor overproduktionen IKKE kan lovliggøres efterfølgende, eller hvor en manglende tilladelse ikke kan gives efterfølgende.

Det er komplekst at finde den konkrete fortjeneste ved en overproduktion, hvor tallene skal findes inde i et landbrugsregnskab. Det er aldrig umuligt; men kompleksiteten burde anerkendes, så der anerkendtes konkrete regnskabstal i større omfang, end det gøres i dag.

Konfiskationskravene har i hvert fald været gyseligt store og tilsyneladende uden sammenhæng med den realiserede økonomi i de besætninger, hvor forseelserne er sket.

Til den ny godkendelsesmåde vil Miljøstyrelsen udarbejde en tabel, der viser det gennemsnitlige antal dyr pr. m² ved maksimal udnyttelse af et produktionsanlæg.

Det bliver meget vigtigt, at Miljø- og Fødevareministeren tydeligt beskriver alle forudsætningerne for denne beregning, ligesom at han sikrer, at denne tabel bliver opdateret med de løbende ændringer, der kommer. Det vil være tilsvarende nødvendigt, at Miljø- og Fødevareministeren sikrer, at der bliver foretaget en kvalitetssikring af denne tabel inden offentliggørelsen af den.

Men først og sidst: Konfiskationspåstande ud fra tabelkrav opfattes som ekstra straf snarere end den inddragelse af fortjeneste, den burde være, og der burde ikke forekomme konfiskationspåstande, hvor forholdene har vist sig at kunne lovliggøres.

Øvrige betragtninger

Baseline over 8 år for fodring

I gældende lov skal belastningerne vurderes over en 8 års periode for at undgå at mindre deludvidelser samlet giver en høj merbelastning. Kumuleringen er særlig relevant i forhold til merdepositioner af ammoniak på kategori 3 natur. Ved lovens tilblivelse var fodringsnormen fikseret på normen 2005/06, men ved lovændringen i 2011 blev normen flydende.

Det har betydet, at kumuleringen på ammoniak beregnes ud fra det tilladte dyrehold 8 år bagud, men med nyeste fodringsnorm. Det tilladte dyrehold 8 år bagud tillægges dermed (en langt lavere) fiktiv værdi på fordampningen. Man vil på den måde få væsentlig flere sager med merbelastning, end hvis der blev kumuleret på grundlag af de virkelige forhold.

I forhold til kumulering over en 8 års periode bør det præciseres, at udgangspunktet er tilstanden for både dyrehold og fodringsniveau ved første godkendelse dog maksimalt 8 år bagud.

Tålegrænser og baggrundsbelastning

DCE konkluderer at der ikke kan laves generelle tålegrænser for forskellige naturtyper, kun beregninger. I lovforslaget er det således fortsat op til de enkelte kommuner at lave en konkret vurdering.

Som en landboforening, der dækker de nordjyske kommuner bredt, kan vi konstatere at praksis varierer meget mellem kommunerne. Begrebet tålegrænser virker til at være et lidt tåget begreb. Vi skal da heller ikke undlade at bemærke at det videnskabeligt er meget dårligt underbygget. Ud fra opsamlinger fra diverse forskellige undersøgelser er en række tålegrænseintervaller vurderet for forskellige naturtyper. Intervallernes bredde varierer. Kommunerne skal i sagerne lave en konkret vurdering. Der er dog ingen guidelines til hvordan en konkret tålegrænse fastlægges. DCE tilbageviser at artsindekset kan bruges som indikator for kvælstoffølsomhed. DCE laver beregninger, og angiver at der bruges forskellige metoder hertil i andre lande. Kommunernes fastsættelse af konkrete tålegrænser for konkrete områder foregår på en måde som uden beskrevet praksis og ofte uden nærmere begrundelse, og derfor omfattet med særdeles stor usikkerhed.

Der savnes guidelines, der i det mindste kunne sikre en ensartet anvendelse, så længe der opereres med tålegrænser i husdyrloven.

Forskellen mellem baggrundbelastning og belastningen fra en nærliggende kilde er heller ikke klart defineret og giver yderligere usikker til kommunernes vurderinger.

Baggrundbelastningen omfatter alle kilder i et nærmere defineret område, men skal et stykke natur tæt på en enkeltkildes placering vurdering, hvordan balanceres så mellem baggrundbelastningen i området, hvor kilden også indgår og så udledningen fra selve kilden. Vi ser en udbredt brug, hvor baggrundbelastningen blot lægges oveni i kildens udledning og derved indgår to gange i den samlede belastning. For enkeltkilder af en vis størrelse vil disses udledning have den altoverskyggende betydning tæt på og med længere afstand vil betydningen aftage og gå imod baggrundbelastningen.

I flere tilfælde ved konkret vurdering af kategori 3 natur, så ser vi kommunen begrænse den tilladte merdeposition med henvisning til at baggrund + udledning fra kilde overskrider tålegrænsen for naturtypen.

Kommunernes vurdering af kategori 3-natur-problemstillinger er således særdeles usikker. Men af de samme grunde er det ligeså svært at argumentere imod, og retssikkerheden i disse vurderinger er derfor ikke stor.

Naturbeskyttelseslovens § 3 er forældet i forhold til kobling med husdyrloven

Uanset diskussionen af afskæringskriterier, bufferzoner og ammoniakpåvirkning af natur så starter mange af disse problemstillinger i Naturbeskyttelseslovens § 3, hvor afgørelsen om arealers status og afgrænsning i forhold til § 3 afgøres. Mange afgørelser fra Natur og Miljøklagenævnet om § 3-status vedrører således netop problemstillinger der udspringer af en Miljøgodkendelsessag.

Naturbeskyttelseslovens definitioner på de forskellige naturtyper er ikke præcise og det er afgrænsningen heraf heller ikke. Der står klart i registreringsvejledningen til § 3, at skelnen mellem forskellige naturtyper ikke er så vigtigt, da alle naturtyperne (nævnt i loven) er beskyttede, så det egner til at koble på Husdyrloven. Det er derfor svært at skelne præcist mellem de forskellige naturtyper, fx er der flydende overgang mellem hede og overdrev og mellem eng og mose eller sø og mose. I husdyrloven er der til gengæld forskellige kriterier til størrelse og ammoniakkrav bestemt snævert ud fra naturtype og størrelse heraf.

Meget af arbejdet i en miljøgodkendelsessag går derfor med afklaring af natur og afgrænsning heraf.

Selvom der er lavet en opdatering af den vejledende registrering, så er denne langt fra altid retvisende og der opstår derfor en § 3 afklarings sag i Miljøgodkendelsessagen. Den opdaterede vejledning af § 3 inkluderer også et betragteligt antal nye naturarealer, som paradoksalt nok også kan opstå i tæt nærhed på eksisterende husdyrproduktioner på trods udledning af ammoniak.

Dertil kommer at ikke alle husdyrproduktioner kan få efterprøvet kommunernes afgørelser om § 3, selv om de påvirker en miljøgodkendelsessag. Det er nemlig kun ejer eller bruger af arealet, der kan påklage dette forhold.

Vi har set eksempel på afgørelse, hvor en husdyrproducent har skullet investere op mod 0,4 mio. i ekstra i ammoniakreducerende teknologi for at overholde ammoniakdepositionen på et nyregistreret overdrev. Et overdrev han hverken mulighed for selv at se med egne øjne eller få efterprøvet retligt. NMKN blev forespurgt herom, men afviste.

Med venlig hilsen

Carl Chr. Pedersen,
Formand Agri Nord

Miljøstyrelsen
Att. Miljøstyrelsens erhvervsenhed
Strandgade 29
1401 København K

Journalnummer MST- 1249-00119
København 24. oktober 2016

Høringssvar på udkast til forslag om ny husdyrregulering

Brancheforeningen for genanvendelse af organiske ressourcer til jordbrugsformål (BJORJ) har rundsendt høringmaterialet fra Miljøstyrelsen til medlemskredsen for input.

Herunder findes BJORJs høringssvar:

Ifølge lovforslagets nye kapitel 1a, fremgår det at ministeren får bemyndigelse til bl.a. at fastsætte lofter for den højest tilladelige mængde udbragt kvælstof og fosfor per hektar fra organisk gødning og (i § 5 d) " Miljø- og fødevarerministeren kan bestemme, at reglerne om organisk gødning i kapitel 1 a, og i regler udstedt i medfør heraf, finder tilsvarende anvendelse på bioaske".

BJORJ *undrer* sig over at et produkt som bioaske samt håndtering af gødningsprodukter omfattet af Bek. 1650 af 13/12-2006 "Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål (Affald til jord-bekendtgørelsen)" skal omfattes af en regulering af husdyrbrug.

Nuværende regulering af anvendelsen af bioaske og biogødning sker i selvstændig bekendtgørelse (hhv. biogasbekendtgørelsen og slambekendtgørelsen). BJORJ frygter således konsekvenserne af dobbeltregulering. BJORJ foreslår, at bioaske bør reguleres i "Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål (Affald til jord-bekendtgørelsen) som i EU's biogødningsbestemmelser.

I den foreslåede fosforregulering fremsættes der lofter for, hvor mange kg fosfor, der må tilføres pr. ha pr. planperiode på bedriften. Efterfølgende skal der årligt udarbejdes et fosforregnskab for bedriften. Ved håndtering af gødningsprodukter omfattet af Bek. 1650 af 13/12-2006 "Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål (Affald til jord-bekendtgørelsen)" er det jf. bekendtgørelsens §22 stk. 1 tilladt at beregne fosfordoseringen som et gennemsnit over tre år – altså op til

90 kg P/ha. Dette er blandt andet af hensyn til at modtageren (landmanden) sikres en tilstrækkelig fosforeffekt i udspretningsåret.

Muligheden for, som det er i dag, at beregne tildeling af fosfor på markniveau som et gennemsnit over tre år, bortfalder med den nye regulering, da anvendelsen af affald på landbrugsjord fremadrettet vil blive reguleret årligt på bedriftsniveau som for øvrige gødningstyper. Således forudsættes det bl.a., at kravet om at anvendelse af affald på landbrugsjord skal anmeldes til brugers kommune forud for udbringning opretholdes med den nuværende hjemmel i bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål.

Dette betyder, at en modtager af restprodukter ikke vil kunne modtage den mulige mængde fosfor efter Bek. 1650 af 13/12-2006 "Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål (Affald til jord-bekendtgørelsen)", f.eks. 90 kg P/ha hvert tredje år, da modtageren herved vil overskride loftet for, hvor meget fosfor der kan modtages på bedriften i udspretningsåret.

BGORJ ønsker med denne henvendelse at sikre, at muligheden for at køre en depotgødskningsstrategi ikke bortfalder ved vedtagelse af det nye lovforslag.

BGORJ er stærkt bekymrede over de praktiske/logistiske problemer, det kan give at skulle køre gødningsprodukter ud hvert år. Der er faglig enighed om, at det er fuldt forsvarligt at køre en depotgødskningsstrategi med fosfor. En årlig udkørsel vil betyde mere kørsel på landeveje og en fordyrelse af udnyttelse af restprodukter, en unødvendig udgift der må antages at blive pålagt forsyningselskaberne. Ydermere vil udbringning hvert år i værste fald medføre ca. 3 gange så meget klimapåvirkning som følge af energiforbruget forbundet hermed.

BGORJ stiller sig naturligvis gerne til rådighed for en yderligere dialog om dette.

Med venlig hilsen

Sune Aagot Sckerl, formand for BGORJ

Anna-Elisabeth Larsen, sekretariatsleder

Brancheforeningen for Biogas

Axeltorv 3 1.
1609 København V
Tlf. 3339 4267
E-mail: bsn@lf.dk
www.biogasbranchen.dk

24. oktober 2016

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
Att.: mst@mst.dk

Vedr. høring af udkast til forslag om ny husdyrregulering

Miljøstyrelsen har den 26. september udsendt udkast til ovennævnte lovforslag i høring (**J. nr. MST-1249-00119**).

Brancheforeningen for Biogas har med interesse læst høringsudkastet, som har til formål at implementere nye principper for miljøreguleringen, herunder adskillelse af reguleringen af staldanlæg og anvendelsen af husdyrgødning m.v. til gødskningsformål.

For biogasanlæg – og specielt biogasfællesanlæg – har formidling af husdyrgødning mellem husdyrbrug og mellem husdyrbrug og planteavlere været en vigtig funktion gennem årtier. Biogasanlæggene har herigennem bidraget til en bedre fordeling af næringsstofferne samtidig med, at afgangningen mindsker risikoen for udvaskning af kvælstof, reducerer lugtgenerne og ikke mindst reducerer emissionen af drivhusgasser samtidig med, at den producerede biogas bidrager til at reducere afhængigheden af fossil energi. Endelig er biogasanlæg særdeles effektive til at recirkulere og dermed genanvende næringsstoffer fra industri, husholdninger og servicesektoren.

Brancheforeningen finder det er vigtigt, at denne betydelige omlægning af reguleringen inddrager perspektiverne ved at udnytte biogasanlæg til løsning af udfordringerne – både på miljøområdet og på klimaområdet, og herunder, at overgangen fra den ene regulering til den anden, ikke hindrer eller begrænser muligheden for at afgasse husdyrgødningen.

Brancheforeningen har i den forbindelse med tilfredshed noteret, at der lægges op til, at de nye regler for udbringning af kvælstof og fosfor efter afgangning ligestilles med den direkte udbringning. Det gælder i forhold til muligheden for at udbringe 170 kg N fra alle husdyrarter, og at udbringningen af fosfor i afgasset biomasse kan beregnes som det vægtede gennemsnit af fosforlofter for de husdyrgødningstyper og andre organiske fraktioner, der er tilført biogasanlægget. Herigennem kan de andre afledede effekter og synergier ved afgangning fortsat realiseres.

Brancheforeningen for Biogas finder endvidere, det er vigtigt at være opmærksom på, at der i forbindelse med implementeringen af den nye regulering ikke kommer andre begrænsninger. Det kunne for eksempel være i forhold til krav om staldforsuring af gylle for at mindske ammoniakemissionen, da det vil blokere muligheden for efterfølgende afgangning af gyllen. Derfor bør der være lige mulighed for andre tiltag, herunder gyllekøling og hurtig udslusning af gyllen, da det

optimerer muligheden for samtidig at minimere metanudledningen fra husdyrgødningen og optimere biogasproduktionen og dermed fortrængningen af fossil energi.

Brancheforeningen for Biogas finder tilsvarende, at udbringning af afgasset husdyrgødning med slæbeslanger bør ligestilles med nedfældning, da ammoniakfordampningen fra udbringning af husdyrgødning er meget begrænset i forhold til tabet fra staldanlæg.

Med lovforslaget lægges der op til, at udbringning af husdyrgødning og andre organiske gødninger reguleres gennem generelle tiltag. Brancheforeningen skal understrege vigtigheden af, at der ikke i den forbindelse - herunder specielt i overgangen fra det gamle til det nye regelsæt - opstår administrative problemer, herunder i forbindelse med ophævelse af § 16 screeninger, udbringning af afgasset biomasse på arealer på bedrifter, som har en miljøgodkendelse m.v.

Brancheforeningen finder endvidere, det er hensigtsmæssigt, at reglerne for udbringning af fosfor fra andre organiske produkter end husdyrgødning indarbejdes i det generelle regelsæt. Dette vil forenkle reglerne. Med de skærpede fosforlofter, der indføres de kommende år vil separation af den afgassede biomasse blive mere aktuelt. Afsætning af fiberfraktionen på arealer, som både kan udnytte kvælstof- og fosforindholdet, og som vil nyde gavn af fiberfraktionens humusopbyggende kulstofindhold, kunne fremmes, hvis der var mulighed for at udbringe flere års fosforbehov på én gang, lige som det hidtil har været ved udbringning efter slambekendtgørelsen.

Der lægges op til, at kravet om efterafgrøder kan erstattes af andre tiltag, herunder afbrænding af fiberfraktion af forarbejdet husdyrgødning. Brancheforeningen for Biogas finder, at afgangning af husdyrgødningen i biogasanlæg bør ligestilles hermed, da udvaskningsrisikoen mindskes efter afgangningen. Ved afgangningen tabes der ikke næringsstoffer. Derfor vil afgangning i biogasanlæg i højere grad end afbrænding være foreneligt med målsætningerne om en cirkulær økonomi.

Brancheforeningen forholder sig muligheden for at fremsætte yderligere bemærkninger i den videre lovproces i lyset af, at det er et særdeles kompliceret område.

Med venlig hilsen

Bruno Sander Nielsen

Fredericia, den 24. oktober 2016

Hørings svar vedrørende ændring af husdyrgodkendelsesloven

Tak for muligheden for at komme med bemærkninger til udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse og lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (herefter ændringsloven), Jeres j.nr. MST-1249-00119.

Konklusion

Den forestående ændring er helt overordnet et meget stort skridt i den rigtige retning. Der er dog en række bemærkninger til de enkelte dele.

Opsummering

Lovforslaget er af gode grunde et digert værk og der er med stor sikkerhed nuancer og detaljer vi ikke kan forholde os til på nuværende tidspunkt. Vores høringssvaret skal læses i dette lys.

Den forestående ændring er helt overordnet et meget stort skridt i den rigtige retning. Lovforslaget er den længe ventede realisering af anbefalinger og tanker fra Husdyrreguleringsudvalget, der siden er blevet videreført og udviklet i Natur- og Landbrugskommissionen om bl.a. at adskille anlæg og arealer. Lovforslaget følger også i vidt omfang op på anbefalingerne om at overgå til en emissionsorienteret regulering, alligevel mangler der mulighed for at foretage konkrete målinger.

Det er helt uforståeligt, at man vælger at lave en ændringslov og ikke i stedet udarbejder en ny lov og ophæver husdyrgodkendelsesloven. Det er juridisk set uholdbart.

Den specifikke ammoniakregulering bør bortfalde. Beskyttelsen er marginal ift. baggrundsbelastningen, og samtidig voldsomt indgribende for det enkelte husdyrbrug. Desuden sammenblander man art. 6(2) og 6(3) beskyttelsen i habitatdirektivet. Man vil gerne gratis have ammoniakbegrænsninger, når et husdyrbrug udvider, men man vil ikke gribe ind i en bestående råden, fordi det koster staten penge.

Udfordringen med fosfor er grebet skævt an. Det væsentligste problem er ikke mængden, men risikoen. Der bør derfor fokuseres på at opretholde tørre landbrugsjorder fremfor alene at operere med fosforbegrænsninger.

Kortværket bør entydigt fastholdes som vejledende. Tanken om at gøre kortværket retligt bindende har så vidtgående konsekvenser, at det helt bør udgå. Det er helt urimeligt, at nogle forskere kan diktere rammevilkårene for danske landmænd ved at ændre på et kortværk uden større demokratisk kontrol.

Det er uklart om mængden af efterafgrøder er korrekt beregnet. Der bør i stedet beregnes en N-mængde til de enkelte recipienter. Hvis ikke dette gøres nu, så bliver det uigennemskueligt, hvor mange tons N husdyrgodkendelsesloven i virkeligheden bidrog med. Der skal syn for sagn.

Ud over ovenstående har vi en række bemærkninger til loven.

Det bør under alle omstændigheder altid være muligt at erstatte modelberegninger og kortværk med konkrete målinger. Alt andet er fuldstændig uacceptabelt og begrænsende for teknologiudvikling, både hvad angår udstyr til målinger, men også teknologi, der kan begrænse de uønskede stoffer.

Forslag til overordnet design af loven

Helt overordnet bør der alene gælde de direktivmæssige grænser for, hvornår husdyrbrug skal miljøgodkendes, herunder de dyretyper, der er omfattet af direktiverne. De resterende husdyrbrug bør reguleres gennem generelle regler. De generelle regler kan udvikles undervejs. Der vil være en resterende del, der skal vurderes konkret særligt pga. VVM- og habitatdirektivet. Derfor er lovforslaget også et stort skridt i den rigtige retning.

Der bør etableres en overgangsordning for alle de husdyrbrug, der har miljøgodkendelser og tilladelser, så de automatisk får en emissionstilladelse og fremover ikke skal have en revurdering, godkendelse eller tilladelse. De skal alene overholde de generelle regler. Størrelsen på emissionen burde kunne beregnes allerede i dag. Hvis ikke der tages højde for dette, så er det ikke usandsynligt, at der vil komme store klagesagsmængder og det er optimistisk at tro, at Nævnet som det ser ud vil kunne kapere dette.

Totaldepositionskravet er voldsomt indgribende og ikke proportionalt. Vi har i årtier levet med en meget høj baggrundsbelastning, der igennem de seneste år i øvrigt er reduceret betydeligt. Dette er løsningen. Det enkelte husdyrbrug skal ikke betale prisen med et usagligt totaldepositionskrav. Regulering på dette område må bero på en misforståelse og det er ikke rimeligt, at det enkelte husdyrbrug skal betale prisen for, at vi i dag pludselig har fået fokus på en specifik ammoniakbelastning.

Hvis der endelig skulle gælde et totaldepositionskrav i relation til husdyrgodkendelsesloven, så burde det udformes som havde man tænkt det som en 6(2) beskyttelse. Dvs. meget høje grænseværdier, der også inddrager baggrundsbelastningen og meget lange overgangsordninger. En grænseværdi i denne sammenhæng burde være 10, 15 eller 20 kg N pr. ha pr. år. Naturtyperne, der udpeges eller får ny geografisk udstrækning, dvs. kategori 2 og 3, bør have karakter af en afgørelse med klageadgang, fordi der er tale om væsentlige indgreb mod det enkelte husdyrbrug. Dette bør under alle omstændigheder gælde, hvis indgrebet har negativ påvirkning på et husdyrbrug, dvs. anlæg eller arealer.

Man bør kunne måle sine udledninger af ammoniak og i det omfang man fastlægger hvilke stoffer, der er afgørende for lugt, så også målinger for lugt. Målingerne skal kunne erstatte modelberegninger i en retlig kontekst. Man skal kunne støtte ret på målinger.

Man bør herudover overveje at operere med en ammoniakbank, så man i nogle år kan have en lidt højere udledning og andre år en lavere ammoniakudledning, også ud over den tilladte ammoniakdeposition. Dette skal ses i lyset af, at ammoniak ikke er akut skadeligt, men netop har en effekt over lang tid, så om depositionen kommer det ene eller det andet år har formentlig ikke den store betydning. Der kunne om nødvendigt fastlægges nogle grænser for, hvor meget man må overskride i de enkelte år.

Ift. udledning, så bør godkendelserne udarbejdes fuldt fleksibelt. Hvis et husdyrbrug har flere forskellige teknologier til ammoniakreduktion, så bør det være muligt undervejs at skrue op og ned for de forskellige teknologier, så længe vedkommende overholder emissionstilladelsen. Det kan jo være, at der er økonomisk gevinst det ene år ved at sænke fytase og øge gyllekøling og det næste år modsat eller noget helt tredje. Med en korrekt IT-understøttelse kan dette gøres hurtigt og effektivt, så landmanden selv justerer løbende og ikke skal igennem en længere sagsbehandling. Dette kan om nødvendigt uddybes, hvis det ønskes.

Ny lov, ikke en ændring

Helt overordnet er der det problem, at der foretages en ændring af den nuværende lov. Man burde have ophævet den nuværende lov og erstattet den med en ny lov. Det er uhørt, at man på så væsentlige punkter ændrer væsentligt i lovens formål og anvendelsesområde og alligevel bibeholder den nuværende ramme. Sandsynligheden for, at ministeriet har overset dele i den nuværende lov er ikke ubetydelig. Det mest logiske ville være at loven alene indeholder anlægget og hele arealdelen flyttes til gødskningsloven med tilhørende bekendtgørelse. Vi håber, at dette er visionen og der ikke er alt for lang tid til at denne vision realiseres. Husdyrloven bør hurtigst muligt ophæves og erstattes med en helt ny lov.

Ammoniakbelastning

Alm. Del, side 32 fremgår følgende:

” Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveauer for ammoniakpåvirkning af natur fra stalde og lagre er fastsat med henblik på at gennemføre habitatdirektivet i forhold til husdyrbrug, der er omfattet af lovens tilladelses- og godkendelseskrav. Det fastsatte beskyttelsesniveau for kategori 1 natur (omfattet af habitatdirektivet) er således fastsat med henblik på at sikre, at der ikke kan ske skade på habitatnatur. Der henvises til pkt. 5.3.2.2.1.1., herunder om muligheden for, at kommunalbestyrelsen helt undtagelsesvist kan meddele afslag til et konkret ansøgt projekt, der overholder kravet.”

De nuværende ammoniakdepositionsregler, her tænkes særligt på de specifikke ammoniakregler, er helt ude af trit med virkeligheden. Det er vores synspunkt, at reglerne skal ophæves, fordi de beror på en misforståelse. Hvis der skal være fokus på ammoniak, så bør dette rettes mod baggrundsbelastningen, der i øvrigt er stærkt varierende i de enkelte landsdele. Det skrappe beskyttelsesniveau er samtidig et tveægget sværd, idet der efter EU-Domstolens praksis gælder det samme beskyttelsesniveau for habitatdirektivets art. 6(2) og 6(3). Dette indebærer, at en nuværende belastning med de nuværende regler allerede strider mod artikel 6(2). Konsekvensen er i givet fald, at myndighederne har pligt til at gribe ind og reducere dyreholdet og naturligvis mod fuld erstatning, se bl.a. EU-Domstolens dom C-404/09, præmis 127 og 128, m.fl. samt C-258/11, præmis 32 og 33, m.fl..

Når der gælder samme beskyttelse i art. 6(2) og 6(3), så gælder der en pligt for staten til at sikre, at ingen husdyrbrug overskrider reglerne om totaldepositionskrav i begge situationer. Dvs. hvis husdyrbrug lovligt overskrider totaldepositionskravet ved nu-drift, så forpligtes staten til at gribe ind mod fuld erstatning. Denne pligt bliver særligt tydelig i det tilfælde, at et husdyrbrug får afslag på en miljøgodkendelse med den begrundelse, at husdyrbruget får afslag på en miljøgodkendelse, hvor ikke engang den nuværende ammoniakudledning er for høj. Betydningen vil i dette tilfælde være, at husdyrbruget lovligt fortsætter sin produktion. Myndigheden vil i dette tilfælde med sikkerhed vide, at husdyrbruget er i strid med art. 6(2). Myndigheden vil have en handlepligt og skal meddele påbud om reduktion mod fuld erstatning.

Det er en helt åbenlyst uholdbar retstilstand, og det kunne se ud som om, at staten ønsker at gennemføre beskyttelsesforanstaltninger, hvor udgifterne alene skal bæres af erhvervet, selv om de rettelig burde afholdes af staten. Det er åbenlyst i strid med EU-retten. Den eneste løsning er at lempe markant på totaldepositionskravet og om nødvendigt fjerne det helt.

Kumulation på oplandsniveau

Så vidt ses er det med forslaget fortsat tanken, at der ikke må ske en forøget N-udledning til de marine Natura 2000-områder. Det er formentlig stærkt tvivlsomt, om det meget ensidige fokus på nitrat har nogen effekt på områderne. Når vi ser bort fra det, så er det meget positivt, at husdyrtrykket rammer landbrug kollektivt fremfor den enkelte, der tilfældigvis foretager en ændring eller udvidelse af sin husdyrproduktion.

Det ville formentlig være mere stringent, at denne del blev håndteret i regi af gødskningsloven, hvor bekendtgørelse om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag jo netop indeholder krav om bl.a. efterafgrøder. Vi håber, at dette er visionen på længere sigt.

Fosfor

Det er positivt, at fosfor erkendes også er en faktor for at opnå god kvalitet i vandmiljøet. Det sker desværre alt for sjældent. Fosforudledningen fra veldrevne og tørre landbrugsjorde er dog et meget lille problem, fordi det er så hårdt bundet i jorden. Den væsentligste kilde til fosfor i vandmiljøet kommer fra spildevand og overløb fra spildevand. Der kommer formentlig også fosfor fra oversvømmede og forsumpede landbrugsjorde. Reguleringen af fosfor for landbrugsjorde bør derfor ske gennem en risikotilgang og ikke en grænseværdi generelt for hele landet. Der bør derfor inddrages en vurdering af risikoen for udvaskning, dvs. en konkret vurdering af hvad sandsynligheden er for, at der sker løbende oversvømmelse. Hvis der er risiko for oversvømmelse, så bør loven rumme mulighed for, at der hurtigt kan indsættes minivådområder, der kan absorbere fosfor før det ender i det egentlige vandmiljø.

Dermed er det ikke sagt, at der ikke skal være en fosforregulering, der sikrer, at landbrugsjorde, der i dag har meget høje fosfortal kan få en fosforbegrænsning.

- Erkender ministeriet, at en af de væsentligste årsager til fosforudledning fra landbrugsjorde er, når jorden ikke kan komme af med vandet og derfor henstår som våde, forsumpede eller direkte oversvømmede?
- Hvis ovenstående kan bekræftes vil ministeriet ikke samtidig erkende, at der behov for, at landbrugsjorde kan holdes tørre eller vi i fællesskab får mulighed for at etablere eksempelvis minivådområder, der kan begrænse fosforudledning før det egentlige vandmiljø?

Jeg må anmode om en vurdering af fosforudledningen fra en mark, der er veldrænet og kan komme af med vandet og en vurdering af fosforudledningen fra en våd, forsumpet eller oversvømmet mark, der ikke kan komme af med vandet. Denne vurdering kunne passende opstilles for forskellige jordtyper med forskellig beliggenhed og med forskellige fosfortal. Det er afgørende, at ministeriet ikke opstiller en fosforregel, der er velmenende, men i sidste ende reelt ikke sikrer imod fosfor i vandmiljøet.

Man kan jo vende problemstillingen rundt med det synspunkt, at de steder, hvor der er lave fosfortal, så kan en del af forklaringen være, at det netop skyldes fosformobilisering, fordi der er for vådt. De steder, hvor der er høje fosfortal skyldes, at der ikke er fosformobilisering. Derfor er bl.a. bemærkningen i alm. bem., side 58 misvisende:

*"[...]DCE henviser til en række danske studier, der påviser sammenhæng mellem jordens fosfortal og tabspotentialet for fosfor. En øgning i nettotilførsel af fosfor medfører, **alt andet lige, en forøget risiko for tab af fosfor til vandmiljøet.** [...]" (mine fremhævelser)*

Det fremgår ligeledes i alm. bem., side 58-59:

"[...]Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at dette er fordelagtigt for miljøet, da det bremser fosforophobning på en del af bedrifterne og dermed forsinker risikoen for en fosformætningsgrad, der fører til øget fosfortab.[...]"

Ovenstående er muligvis sandt, men ikke den fulde sandhed. Der er for lidt opmærksomhed på de våde og forsumpede marker. Ingen ved, hvor meget fosfor, der i disse tilfælde kommer ud fra markerne. Derfor er begrundelsen belejlig, men ufuldstændig. I den nuværende vejledning hos Miljøstyrelsen fremgår bl.a. følgende¹:

"Drift af husdyrbrug medfører et fosfortab til vandmiljøet, men der findes på nuværende tidspunkt ikke beregningsmetoder, der konkret kan vise sammenhængen mellem tilført fosfor til arealerne og tab af fosfor til vandmiljøet. Vurderingen af fosfortab fra et ansøgt projekt skal således baseres på en generel risikovurdering."

Af vejledningen fremgår det tydeligt, at fosfor bør vurderes ud fra en risikobetragtning, bl.a. fordi man ganske enkelt ikke ved tilstrækkeligt til at fastlægge en model eller en egentlig årsagssammenhæng. Denne vurdering synes ikke at blive respekteret i den påtænkte regulering. Er der kommet ny viden om påvirkningen af fosfor fra landbrugsjorde siden vejledningen afspejler et grundlæggende andet synspunkt?

Det synes ret sikkert, at fosforudledningen til det egentlige vandmiljø kan imødekommes med langt mindre indgribende midler end en landsdækkende grænseværdi. Det skal dog anerkendes, at der bør være fosforbegrænsninger på marker med exceptionelt høje fosfortal. Det bør dog samtidig overvejes om der ikke ligeledes bør stilles krav til dræningsforanstaltninger og vandløbsvedligeholdelse på marker med meget lave fosfortal, fordi årsagen muligvis skyldes løbende fosformobilisering. Sidstnævnte burde med tiden fokuseres på arealer, hvor der risiko for oversvømmelse og forsumpning.

Harmonikrav

Begrebet harmonikrav bør omtales mere detaljeret i lovforslaget. Hidtil har harmonikravet angået N-mængden, der er blevet omregnet til dyreenheder. Fremover opgøres N-mængden i kg. Dette er absolut positivt. Med lovforslaget kommer der nye faktorer i spil, fx fosfor og zink. Der bør derfor laves opgørelser, der fastlægger grænseværdier for den enkelte faktor (nitrat, fosfor, zink, m.v.). Det er afgørende, fordi det altid vil være den største faktor, der vil være begrænsende for "harmonien". Dette vil dog give et incitament til at teknologiudvikle, og det skal og bør derfor straks kunne aflæses hos landmanden, så der kan udbringes med fuldt dyretryk, hvis landmanden ellers kan rense eller fjerne den mængde af de stoffer, hvor den pågældende grænseværdi er overskredet.

Det fremgår eksempelvis, alm. bem., side 62:

"Med de generelle lofter vil det således i 2017-2022 være muligt at udbringe 170 kg N pr. ha fra slagtesvinegødning uden fodertilpasning, hvilket giver mulighed for at udnytte det hævede harmonikrav fuldt ud eller tilnærmelsesvist fuldt ud."

Ovenstående er et uddrag fra afsnittet om fosfor. Det er uheldigt, at man sammenblender N, P og i fremtiden andre stoffer. Der bør gælde en grænseværdi for hvert enkelt stof. Begrænsningen i N er en

¹ http://www2.mst.dk/Wiki/Husdyrvejledning.Fosfor.ashx#Husdyrvejledning.Fosfor+-+Vurdering_Baggrund_for_fasts%C3%A6ttelsen_af_beskyttelsesniveauet_for_fosforoverskud_22

indirekte effekt af, at der er en fosforbegrænsning. Der kan i sammenhæng med KO og eventuelle straffesager være forskel på om det er N, P eller et tungmetal, der er overskredet. Derfor er det helt afgørende, at kravet gælder det enkelte stof.

Det skal desuden være muligt at foretage konkrete målinger, der på et tidspunkt kan afløse de generelle normtal og kortværk. Dette gælder både målinger ift. gyllen, men også målinger af jordens indhold for diverse stoffer.

Efterafgrøder

Så vidt ses, så må man forstå lovforslaget således, at der er beregnet, at der er 32.000-34.000 ha efterafgrøder i de nuværende husdyrgodkendelser. Det fremgår dog, at i årene frem til år 2021 vil efterafgrødekravet være i størrelsesorden 21.000 ha.

Det er vores opfattelse, at ministeriet må have foretaget et udtræk af husdyrgodkendelse.dk for, at kunne foretage denne vurdering. Vi anmoder venligst om, at tallene uddybes og forklares. Det er forventningen, at de efterafgrøder, der i de konkrete godkendelser er justeret ift., at det alene er de efterafgrøder, der angår nitrat til overfladevand, dvs. opland til Natura 2000-områder, om end det ikke direkte fremgår af lovforslaget. Nogle af efterafgrøderne kunne også være udlagt for at imødekomme beskyttelsesniveauerne til grundvand. Det fremgår af lovforslaget, at nitrat til grundvand overlades til kommunerne i forbindelse med indsatsplanerne. Derfor er det naturligvis afgørende, at de efterafgrøder i de nuværende godkendelser, der angår denne problemstilling ikke indgår i beregningen af de 32.000-34.000 ha hhv. 21.000 ha efterafgrøder.

Måske beregningen burde foretages anderledes. Der burde foretages en beregning af, hvor meget efterafgrøderne, for den enkelte bedrift, begrænser N-udledningen ift. recipienten, dvs. Natura 2000-området. Dermed vil der blive taget højde for bl.a. retentionen, m.v. Dette vil i givet fald give en N-mængde for hvert vandopland, der faktisk ender i Natura 2000-området. Derefter kunne denne mængde passende fastlægges på vandoplandsniveau. Herefter kunne der udstedes en selvstændig bekendtgørelse under husdyrgodkendelsesloven, der angår ekstra N-krav for hvert delvandopland for husdyrbrug, der modtager husdyrgødning. Denne bekendtgørelse kan efterfølgende passende ophæves, når VP III engang kommer, hvorefter disse krav kan indregnes her. Det er afgørende, at få forenklet og samlet kravene, så der er gennemskuelig i regnemoder, opgørelser og virkemidler. Det er med den nuværende beregning helt uklart, hvor stor en mængde, der er tale om, og det er bedre at få den på bordet nu fremfor senere, når kravet formentlig overføres til VP III. Minivådområder bør helt åbenlyst kunne anvendes ud over de øvrige gængse virkemidler. Det skal i den forbindelse anføres, at vi grundlæggende ikke er enige i hele N-problemstillingen, men indenfor de nuværende rammer forsøger at påpege en bedre måde at opgøre tallene på.

Den anførte løsning er endvidere helt i tråd med landbrugspakkens ønsker om en mere målrettet regulering. Som noget helt naturligt bør der i lovforslaget indrømmes mulighed for, at lodsejer og andre kan foretage egne konkrete og videnskabelige målinger. Dermed sikres der imod, at de krav generelle modeller og kortværk fremstiller som virkeligheden, kan undlades, når konkrete målinger fortæller en helt anden historie.

Kortværk

Følgende fremgår af lovforslaget, alm. bem., side 55:

*"[...]Det er dels et kort over kystvandoplande fra vandplanerne og dels et kort over oplande til nitratfølsomme Natura 2000-områder. Da der er tale om generel regulering, **vil kortene være retligt konstituerende**. Det vil sige, at de er **umiddelbart bindende** og vil udgøre en endelig udpegnings af arealer, hvor nogle bestemte værdier, for henholdsvis indsatsbehov i vandplanerne og stigning i anvendt organisk gødning, vil ligge til grund for beregningerne af efterafgrødekravet efter husdyrbrugsloven.[...]" (mine fremhævelser).*

Det falske kan aldrig vokse sig sandt ved at vokse i styrke. Kortværk er med 100 procents sikkerhed ikke et udtryk for udledningen fra et givent sted. Et kortværk er en model. Modellerne fortæller med sikkerhed ikke sandheden. I bedste fald beskriver de en tilnærmet sandhed i værste fald noget decideret forkert. Det sidste er tilfældet i Jammerbugt, hvor modelberegningerne viser en udledning på over 60 kg pr. ha pr. år, og målinger foretaget af Århus Universitet viser ca. 13 kg N pr. ha pr. år. Der er formentlig andre tilfælde, hvis man gjorde sig den ulejlighed, at måle grundigt og i særdeleshed langt oftere.

Der stilles bl.a. krav om målinger i vandrammedirektivet for en række stoffer. Det er en usand gengivelse af virkeligheden at indsætte nitrat som den eneste væsentlige faktor og samtidig gøre kortværk retligt bindende. Desuden er proportionalitetsprincippet en del af EU-retten. Dette indebærer, at retligt bindende regler skal respektere indholdet af princippet. Proportionalitetsprincippet afspejles jo netop ved, at der foretages en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Man kan jo ikke iagttage proportionalitetsprincippet generelt, når man laver kortværk, der er så indgribende som tilfældet er.

Hvis man ønsker at gøre kortet retligt bindende, så må der samtidig være krav om, at kortværket skal behandles som har det karakter af en bekendtgørelse. Det er jo helt uoverskueligt og voldsomt bureaukratisk. For det første skal alle ændringer i høring. For det andet skal alle versioner af kortværk gemmes i hver eneste version, så de kan genfindes enkelt og let bl.a. på retsinformation. For det tredje skal det gennemgående forklares, hvilke overvejelser og modelforudsætninger, der resulterer i de enkelte kortværk, herunder som begrundelse for ændringerne.

Hvis ikke der er fuld gennemsigtighed og man ikke agter at følge en almindelig demokratiske procedure for ændringer af kortværket, så har man etableret en retstilstand, hvor en embedsmand uden videre kan ændre rammevilkårene for danske landmænd. Der er tale om regler, der er strafbelagte og KO-belagte. Det er fuldstændig uacceptabelt.

Miljøfremmede stoffer

Det er positivt at se, at man gerne vil tage fat på miljøfremmede stoffer. Det er et stort problem, at der ikke foretages systematiske målinger i det danske vandmiljø for miljøfremmede stoffer. Det er dog betænkeligt, at der gives en bemyndigelse til ministeren til at indføre grænseværdier for udfordringer vi ikke kender helt til bunds. Vi anbefaler derfor, at denne bemyndigelse ikke iværksættes før end der er et klart billede af, hvad der påtænkes. Bemyndigelsen bør derfor helt udgå. Rammen for dette bør ligeledes udtænkes som en samlet plan, der indebærer målinger og kvalitetskrav for spildevand, overløb fra spildevand og andre diffuse kilder, samt mulighederne for rensning af diverse miljøfremmede stoffer.

Det er ikke rimeligt, at der alene skal iværksættes regler, der formentlig alene har fokus på husdyrbrug, når samfundet samtidig skal acceptere, at der ikke måles for de miljøfremmede stoffer.

Erosion

Erosion er en relativt begrænset problemstilling i Danmark. Desuden er der vidt forskellige erosionstyper. Det er allerede fastlagt erosionsregler i KO-reglerne. Reglerne om erosion fremgår af bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse, bilag 1, pkt. 1.37. Da reglerne i år 2014 blev gennemført gik det ikke stille for sig og processen medførte bl.a. en hurtig ændring, fordi den oprindelige regel var usaglig og ikke videnskabelig. Vi henviser i den forbindelse til vores hørings svar til ændringen i maj 2014, se vedlagte bilag 1. Det er vores opfattelse, at de nuværende regler heller ikke er saglige.

Det er grundlæggende problematisk, at der gennemføres erosionsregler for husdyrbrug. Reglerne for erosion bør gælde generelt for landbrug og der bør ikke gælde skærpede regler for husdyrbrug.

De nuværende regler anses for at være en udtømmende risikovurdering for erosion. Det skal i den forbindelse anføres, at de nuværende regler tilsyneladende er det bedste videnskabelige bud på en udtømmende implementering af erosionsreglerne ift. EU-reglerne. Hvis reglerne ønskes fastholdt, bør det uddybes og begrundes. I den forbindelse bør den nuværende "alperegel" inddrages.

Slutteligt så anerkendes de nuværende regler ikke som værende tilstrækkeligt videnskabelige. Dette skyldes, at man bruger en generel model til at fastlægge meget specifikke normer. Dette er dog ikke til høring, men skal dog bemærkes til fuldstændighedens skyld.

Vi anbefaler, at de påtænkte regler om erosion ikke gennemføres. Der bør heller ikke skabes en bemyndigelse til ministeren.

Husdyrgodkendelse.dk

Det fremgår af alm. bem., side 110-111:

"[...]I forhold til behandling af ansøgninger om tilladelser og godkendelser vil det være it-ansøgningssystemet, www.husdyrgodkendelse.dk, der skal anvendes, mens det i forhold til den foreslåede kvælstofregulering og fosforregulering er hensigten, at reguleringen administreres og kontrolleres fuldt ud i gødningsregnskabet. Det vurderes endvidere hensigtsmæssigt, at bemyndigelsen til at fastsætte regler om digital kommunikation formuleres så bredt, at den også kan rumme forhold, der kan opstå behov for at digitalisere i fremtiden." (min fremhævelse).

Det er afgørende, at private aktører fortsat får muligheden for at tilbyde de ydelser, der i dag tilbydes gennem husdyrgodkendelse.dk. Dette er bl.a. afspejlet i den nuværende husdyrgodkendelses bekendtgørelse i bilag 5. Af bilaget fremgår det bl.a., at såfremt man ønsker at udbyde et system, så skal det leve op til en række krav.

Det er samtidig afgørende, at der fortsat fastlægges krav til systemet som det også er tilfældet i dag. Dette skaber gennemsigtighed i de forudsætninger og i de modeller, der de facto udgør rammevilkårene for danske landmænd.

Det er i øvrigt vores opfattelse, at bemærkninger som de fremstår udelukker private aktører, hvilket synes uhensigtsmæssigt og potentielt kan stride mod EU-retten.

Det skal heller ikke udelukkes, at der i udlandet udvikles andre og bedre modeller til ammoniak og lugt, der kan erstatte modellerne i husdyrgodkendelse.dk. Bemærkningerne vedrørende dette bør derfor tilpasses på en måde, så husdyrgodkendelse.dk ikke får monopol på at udregne miljøbelastning.

Modelberegninger i bred forstand

Den nuværende lov bygger på, at der skal foretages en konkret vurdering. Når der nu bygges videre på den nuværende lov, så må dette grundlæggende paradigme også fortsat gælde. Dette skal samtidig ses i relation til, at en miljøgodkendelse er en forvaltningsretlig afgørelse, så trods alle ønsker om automatisering og dets lige, så skal der foretages en konkret afgørelse.

Den helt grundlæggende udfordring i dag og sådan set også fremover er, at modelberegningerne i husdyrgodkendelse.dk kommer som ét tal. Det er reelt stærkt misvisende, fordi dette ene tal med stor sandsynlighed ikke er i det konkrete tilfælde udtrykker den rigtige udledning.

Det korrekte i en modelsammenhæng ville derimod være, at systemet giver sagsbehandleren et interval og intervallet er fastlagt så der eksempelvis er 90 % eller 95 % sikkerhed for, at den givne udledning vil ligge i intervallet. Dette er normal videnskabelig praksis, når man iagttager og måler på virkeligheden. Dette grundlæggende videnskabelige krav bør derfor også afspejles i husdyrgodkendelse.dk.

Problemet er, at man tager nogle modelberegninger og gør modelberegningerne til retligt bindende regler. Der er pr. definition ingen afvejning, proportionalitet eller konkret vurdering i en modelberegning. Derfor vil det være mere rigtigt og stærkere i en videnskabelig kontekst at udtrykke udledninger i form af et interval, se ovenfor.

Der vil jo være forhold i virkelighedens verden, der kan tale for, at et konkret husdyrbrug ligger i den ene eller den anden ende af skalaen. IT-systemet afskærer reelt fra, at myndigheden kan foretage en saglig afvejning, hvilket er et krav efter forvaltningsretten, fordi virkeligheden fremstilles fuldstændig forenklet i form af ét tal. Det virker som om, at man fra ministeriets side dybest set ønsker en automatiseret afgørelsesgenerator og formålet alene er forenklinger. Problemet er, at reglerne er meget indgribende og afgørende for driften, og derfor får IT-systemerne og modelberegningerne en direkte virkning. Det synes heller ikke indbygget eller muligt for myndigheden at lægge et andet tal til grund, end det tal, der kommer ud af IT-systemet.

På denne baggrund ønsker vi følgende oplyst, der muligvis skal besvares af Århus Universitet:

- Kan de nuværende modelberegninger udtrykkes i et interval med en sandsynlighed? Hvis ikke, så ønskes en begrundelse.
- Vil det være muligt at udvikle model, der kan udtrykkes i et interval med en sandsynlighed? Hvor lang tid vil det i givet fald tage og hvad er omkostningerne til det? I dette regnestykke skal der alene ses på omkostningerne til udvikling af modellen og ikke implementeringsomkostninger i husdyrgodkendelse.dk, m.v.

Lovtekniske bemærkninger

Til ændringslovens nr. 7, § 3, stk. 1, nr. 5. Det er uhensigtsmæssigt, at man blander en planperiode sammen med kvælstoftilførsel i udvalgte perioder. Definitionen burde fastlægge perioden, dvs. 1. august til den 31. juli. Materielle bestemmelser bør fremgå andet sted end definitionen. Det er ofte denne slags sammenblandinger, der fremover kan give juridiske udfordringer til eftertiden, og det er uhensigtsmæssigt i fremtiden at ændre definitioner.

Lovtekniske bemærkninger til almindelig del

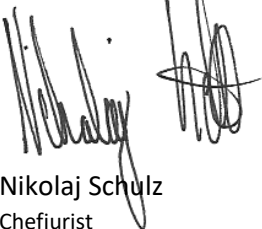
Følgende fremgår, alm. bem. side 79:

*" 5.3.2.1.1 Det generelle ammoniakkrav. Det generelle ammoniakkrav har til formål at reducere baggrundsbelastningen med ammoniak. Kravet gælder for husdyrbrug omfattet af lovens §§ 11 og 12 og indebærer, at der ved godkendelse af etableringer, udvidelser og ændringer af husdyrbrug skal stilles vilkår, der sikrer, at ammoniakemissionen fra et ansøgt projekt **reduceres med 30 % i forhold til »det bedste staldsystem«**, som er en nærmere fastsat reference, der fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3. Ansøgeren vælger som udgangspunkt selv de nødvendige og bedst egnede virkemidler til opfyldelse af reduktionskravet, herunder anvendelse af teknologi i nye staldanlæg, som f.eks. gylleforsuring og luftrensning." (mine fremhævelse)*

Som jeg erindrer kravet, så refererer kravet til normtal fra 2006/2007, dvs. det er ikke et krav til nye normtal. Spørgsmålet er om kravet ikke reelt er overflødigt, fordi der siden den oprindelige husdyrlov er udviklet BAT-standarder?

Vi foreslår, at det generelle ammoniakreduktionskrav bortfalder. Dette skal bl.a. ses i lyset af udviklingen i BAT.

Med venlig hilsen

Nikolaj Schulz

Chefjurist

Bæredygtigt Landbrug

mobil. +45 60 14 12 30

E-mail: nsc@baeredygtigtlandbrug.dk

Web: www.baeredygtigtlandbrug.dk

Hørings svar på ændring af GLM-bekendtgørelsen

Vipperød, den 28. maj 2014

Hørings svar fra Bæredygtigt Landbrug vedrørende ændring af GLM-bekendtgørelsen, Jeres j.nr. 14-8025-000089.

Vi har følgende bemærkninger:

1. Baggrunden

Den officielle årsag til, at fødevareministeren har indført GLM-reglen, i folkemunde kendt som alpereglen, skyldes en kritik fra EU's Revisionsret i 2011. Kritikken går på, at Danmark regulerer jorderosion for det udyrkede areal, og mangler regler om jorderosion for det dyrkede areal. Der er med andre ord tale om en formel kritik, der ikke forholder sig til, hvorvidt der er et faktisk problem med jorderosion i Danmark.

Vores undersøgelser viser, at Fødevareministeriet i 2011 besvarede EU's Revisionsret vedrørende erosion. Synspunkterne fra ministeriets side var bl.a., at: "[...]risikoen for jorderosion er minimal[...]"¹ og "[...]Vinderosion har tidligere været et problem i enkelte egne af Danmark, men plantning af mange læhegn i de mest udsatte områder, og en udbredt anvendelse af vinterafgrøder har begrænset vinderosion til et meget begrænset problem i Danmark. [...]"². Dette er ret beset fornuftige synspunkter, der burde afspejles i en eventuel erosionsregel, hvis der endelig skulle udstedes en regel vedrørende erosion.

Ud af tilsyneladende ingenting tager Fødevareministeriet i november-december 2013 initiativ til at indføre alpereglen og kritikken af reglen er markant. Fødevareministeren blev indkaldt til samråd den 26. marts 2014 om alpereglen, hvor han bedyrede, at videnskaben kunne påvise, at der var et problem med erosion. Samtidig anførte Fødevareministeren, at videnskaben dog kunne fokusere reglen lidt mere. Resultatet af denne fokusering er nu udtrykt i den foreslåede regel, der nu er i høring.

Den foreslåede regel udtrykker en lempelse sammenlignet med den nuværende regel. Den foreslåede regel bygger imidlertid fortsat på de samme typer kriterier som den nuværende.

Det er en meget stor misforståelse, at vanderosion er et væsentligt problem. Dernæst er det en videnskabelig misforståelse, at det med bare rimelig sandsynlighed er muligt at forudse, hvilke arealer, der vil have en markant højere erosionsrisiko frem for andre arealer. Slutteligt vægter reglens administrative forhold (afgrænsningen på 5.000 m² og markblokafrænsningen) langt tungere end videnskaben. Alpereglen distancerer sig så væsentligt fra videnskaben, at reglen bliver vilkårlig og dermed netop ikke er fokuseret.

2. Hvorfor beskytte mod jorderosion?

Det er vigtigt at slå fast, at forordningens krav om at modvirke jorderosion ikke er udarbejdet for at beskytte miljøet, men for at undgå forringelser for jordens frugtbarhed. Der er ingen landmænd, der ønsker jorderosion, fordi det medfører udbyttetab. Det er vores vurdering, at den væsentligste erosion potentielt sker på de sandede jorde, fx i Vestjylland. Traditionelt set er dette løst af landbruget selv ved at plante læhegn og sidenhen

---

¹ DAS skema 2b.15 Krydsoverensstemmelse: GLM-krav for begrænset, jfr. DAS revision maj 2011.

² DAS skema 2b.15 Krydsoverensstemmelse: GLM-krav for begrænset, jfr. DAS revision maj 2011.

også vinterafgrøder. Der er samtidig mange nye afgrødespecifikke tiltag, der hele tiden er med til at formindske erosionen. Eksempelvis kan man med tidlig såning af byg i en senere sået majsmark begrænse erosionen – det er noget landbruget hele tiden afprøver og anvender i praksis.

På den måde løser landbruget det ubetinget væsentligste problem, i det omfang det faktisk findes, og imødekommer forordningens målsætning om at begrænse erosion.

I det føromtalt notat fremgår det imidlertid, at: "[...] Danmark anses erosion på dyrkede marker i mindre grad som en trussel for jordkvalitet og produktionspotentiale, men derimod mere som et miljøproblem når næringsstoffer og sediment transporteres til vandområder[...]". Synspunktet virker rimeligt i det forstand, at det understreger, at der ikke er noget problem med erosion på dyrkede marker. Hvis der endelig skulle være et problem, så er det transport af sediment og næringsstoffer til vandmiljøet. Denne udfordring håndteres dog allerede i dag gennem miljøgodkendelser, generelle regler og de kommende vandplaner. Det ville være magtfordrejning om GLM-reglerne skulle håndtere specifikke næringsstofproblemer til vandmiljøet.

3. Hvad er egentlig videnskaben på området?

I forbindelse med regeludstedelsen har Fødevareministeriet fremsendt de kriterier, der nu fremgår af den foreslåede regel til Århus Universitet (DCE) med henblik på, at få en videnskabelig vurdering af kriterierne. DCE har i den forbindelse udarbejdet et svar (notat) den 24. marts 2014 (2 dage inden samrådet). Der ud over er der i 2009 udarbejdet en rapport (DCE) om erosion, der er ment som et diskussionsoplæg. Af 2009-rapporten fremgår det bl.a., at Danmark er et lavrisikoområde, når det gælder vanderosion: "*Dramatiske vanderosionshændelser, som det ses i udlandet, er sjældent forekommende i Danmark, der normalt betegnes som et lavrisikoområde for erosion*".

Høj risiko for jorderosion ved vandafstrømning

En af betingelser i den foreslåede regel er, at arealet: "[...] har høj risiko for jorderosion ved vandafstrømning[...]". Det formodes, at risikokortlægningen er sket med assistance fra DCE. Det undrer os dog, at Fødevareministeriet tilsyneladende tilføjer en ekstra betingelse nemlig: "høj [risiko]". Vi ser frem til, at der redegøres for forskellige risikoniveauer, herunder en begrundelse for at skelne og fastlægge disse niveauer.

Uanset om der angives høj eller lav risiko, så henviser reglen til, at der skal være en risiko. Vi formoder, at risikoniveauet er fastlagt på baggrund af WATEM-modellen, der er en kvantitativ model. Dvs.

Fødevareministeriet altså må have fastlagt et kvantitativt beskyttelsesniveau, der er ens for hele Danmark. Vi ser frem til at få redegjort for om dette er tilfældet og hvad det i givet fald er.

Det vækker dog stærk bekymring om det videnskabelige niveau, når en af de førende forskere på området i en artikel udtaler: "[...] WATEM er på den ene side meget finopløst, fordi højdekortet er meget finopløst. På den anden side er der en række andre faktorer, som har betydning for den faktiske erosion. Fx er nedbør meget afgørende. Disse data er meget groft opløste, og vi kan derfor ikke med en høj grad af præcision forudsige, hvor der vil ske hvilken erosion, hvornår. Vi kan derfor kun give et risikobillede, der afspejler den langsigtede, gennemsnitlige erosionsrisiko på en mark.[...]"]³.

En af de afgørende forudsætninger for, at der faktisk forekommer erosion skyldes nedbør. Man kan med forskerens egne ord ikke vide, hvor eller hvornår, der vil komme nedbør. På trods af markant videnskabelig

³ <http://www.baeredygtigtlandbrug.dk/nyheder/2014/05/jorderosion-og-videnskab.aspx>

usikkerhed lægges modellen umiddelbart direkte til grund i reglen. Det er problematisk, fordi reglen jo bygger på den forudsætning, at det er muligt videnskabeligt at forudse, hvor og hvornår der opstår erosion.

Hældning

I den nuværende regel er det en betingelse, at markarealerne skal hælde 12 grader eller mere for at være omfattet. Den foreslåede regel viderefører denne betingelse uændret. Problemet ved at inddrage hældningen som en selvstændigt betingelse er, at hældningen allerede indgår i WATEM-modellen og dermed allerede er blevet videnskabeligt vægtet i forhold til andre videnskabeligt relevante kriterier (klima, nedbør, bonitet, m.v.). Der er ingen videnskabelig begrundelse for, at netop hældningen skal have lige så meget vægt som hele WATEM-modellen i sig selv, hvor den i øvrigt er inddraget. Det ville være mindst lige så sandt at lægge særlig vægt på afgrøden, boniteten eller noget helt tredje.

En af de førende forskere på området udtaler i en artikel: "[...]Vi har aldrig lavet erosionsvurderinger, der kun har fokus på hældningen. Dette skyldes, at der netop er et væld af faktorer, der betyder, hvor hældningen er én af faktorerne. En videnskabelig model vil inddrage nedbør, afgrøder, jordforhold, klima, m.v. – og naturligvis også hældning. Hældningen skal derfor betragtes i sammenhæng med de andre faktorer [...]"⁴.

I det tidligere notat fremgår det ligeledes, at: "[...]Der er således ifølge forfatterne ingen umiddelbar sammenhæng mellem de tre hældningsklasser og forekomst af jorderosion. [...]". Fra sammendraget står det endnu tydeligere: "[...]Brug af 12 graders hældning som grundlag for at udpege potentielle risikoområder for vanderosion er en forenkling [...]".

Der er med andre ord ingen særlig grund til at vægte netop hældningen som et selvstændigt kriterium.

5.000 m²

Et af de kriterier, der sandsynligvis har størst betydning for udstrækningen af, hvor mange hektar landbrugsjord, der er omfattet af den foreslåede regel er, hvor stort et areal, der skal hælde 12 grader eller mere. I den nuværende regel er betingelsen 2.000 m². Med den foreslåede regel er betingelsen ændret til 5.000 m². Jo mindre arealangivelse, jo flere arealer vil blive omfattet af reglen. Der er altså tale om en lempelse. Vi har desværre ikke direkte adgang til højdedata og vi kan derfor ikke lægge lag ind over et digitalt kort, så vi kan se konsekvenserne af netop denne betingelse. Vores gæt er, at netop denne faktor er en af de væsentligste. Der jo er mange bakketoppe rundt om i landskabet som på korte stykker hælder mere end 12 grader.

Vi opfordrer Fødevarerministeriet til i høringsnotatet at redegøre for arealstørrelsen og betydningen for, hvor mange hektar landbrugsjord, der vil være omfattet af reglen. Man kunne passende angive arealstørrelsen, hvis arealangivelsen i den foreslåede regel var fx 500, 1.000, 2.000, 5.000, 10.000 hhv. 50.000 m². Tallene behøver ikke være nøjagtige, men skal bidrage til at vurdere, hvor stor betydning denne afgrænsning betyder.

Det fremgår af sammendraget i det førnævnte notat: "[...]Udpeging af afgrænsede risikoarealer med en given størrelse, hvor pløjning og efterfølgende såning af vintersæd forbydes, **er alene et administrativt tiltag** [vores fremhævelse].[...]".

Det fremgår vist med al tydelighed, at reglens arealbetingelse ikke er videnskabelig, men alene er et administrativt tiltag. Det er helt utrolig svært at se begrundelsen for, at reglen bør indeholde en angivelse af arealstørrelse. Vi ser ikke, at der er nogen legitim administrativ begrundelse for at angive 50 m² frem for 10.000 m². Med mindre der med angivelsen indgår overvejelser om, hvor meget areal, der bør være omfattet af reglen.

⁴ <http://www.baeredygtigtlandbrug.dk/nyheder/2014/05/jorderosion-og-videnskab.aspx>

Sagt med andre ord, så udtrykker betingelsen i realiteten både økonomiske og juridiske overvejelser, fordi Fødevarerministeriet muligvis har overvejet, at reglen er et indgreb i en normal og lovlig råden over landbrugsjorden og dermed potentielt er ekspropriativ?

Vi ser frem til at få en nærmere redegørelse herfor.

Beliggende i markblok

Det er vores opfattelse, at markblokke er en teknisk (og juridisk) konstruktion, og under visse betingelser kan markblokkene ændres, fordi ændringen i en helt anden sammenhæng kan være hensigtsmæssigt, fx i en formue- eller offentligretlig sammenhæng. Samtidig kan der være tilfælde, hvor markblokke lapper ind over hinanden. Retstilstanden med den foreslåede bestemmelse medfører, at en ændring i markblokkene bevirker, at landmanden pludselig lever op hhv. ikke lever op til bestemmelsen. Det er hverken en forventelig eller forudsigelig retstilstand, og det er helt uforudsigelig og har ikke et videnskabeligt ophæng.

4. En EU-standard for jorderosion

Erosionskravet stammer fra en EU-forordning (73/2009). Set fra et EU-synspunkt giver kravet sådan set god mening, når man tænker på de mange forskellige geografiske, klimatiske forhold, m.v., der er i EU. En væsentlig prioritering for EU er at sikre tilstrækkeligt med fødevarer af høj kvalitet og samtidig en høj miljøbeskyttelse. Det giver særligt mening, at der kan stilles krav om virkemidler mod erosion til landbrug i fx meget bjergrige landskaber, hvor erosion kan udgøre en reel trussel. Beskyttelsesniveauet for erosion bør på linje med tilsvarende krav afstemmes inden for EU, så hvert enkelt land ikke opfinder egne standarder. Reglen betyder i sin nuværende og i den foreslåede form, at der i Danmark stilles alt for skrappe krav, mens der i andre EU-lande måske gøres alt for lidt.

Det er vores indtryk, at Fødevarerministeren ikke har til hensigt at overimplementere forordningens krav vedrørende erosion. Hensigten er jo ikke, at kravet skal gøre lige ondt på alle EU-lande. Hensigten må vel være, at erosion generelt i EU skal imødekommes.

Det er vores opfattelse, at den nuværende og den foreslåede regel er konkurrenceforvridende og udgør en overimplementering.

5. Internet Markkort

Den foreslåede bestemmelse henviser fortsat til Internet Markkort. I den foreslåede regel er versionsnummeret fjernet, hvilket ikke ændrer væsentligt på den principielle kritik vi har af, at reglen fortsat henviser til Internet Markkort.

Almindeligvis er kortværk alene vejledende, dvs. en del af de oplysninger, der indgår til oplysningen af de faktiske omstændigheder i en sag. For lokalplaner udgør kortmaterialet dog en del af regelgrundlaget, idet kortbilag til lokalplanen kan være afgrænsende for, hvor lokalplanens rådighedsbegrænsninger gælder. Efter ordlyden af den foreslåede regel er Internet Markkort imidlertid både gjort til en del af retsfaktum og af regelgrundlaget, således at kortets angivelse bestemmer, hvordan bestemte lokaliteter retligt klassificeres med de retsvirkninger, der herefter følger af bekendtgørelsernes regler, hvilket svarer til, hvad der fx gælder for kortbilag til lokalplaner. Der er imidlertid den væsentlige forskel, at mens kortbilag til lokalplaner er endelige, ændres angivelserne på Internet Markkort løbende, uden at disse ændringer er undergivet en særlig procedure.

Denne labile retsstilling, hvor en medarbejder i en styrelse ved ændring af et digitalt kort kan ændre retsstillingen er efter vores opfattelse retssikkerhedsmæssigt dybt problematisk og uacceptabel.

Vi opfatter reglen som en markant ændring i borgernes og offentlighedens retsstilling. Fremover kan der støttes ret på udpegninger, hvor arealerne fremgår af Internet Markkort. Denne retstilstand vil ikke alene skabe praktiske vanskeligheder, men er efter vores opfattelse tillige et principielt juridisk problem. Det er vores vurdering, at hvis kortværket i Internet Markkort skal udgøre en del af retsfaktum og være bestemmende for, hvad der gælder, skal fremtidige ændringer af kortværket være underlagt de samme juridiske formkrav, der i øvrigt gælder for ændring af bekendtgørelserne.

Dette synes ikke at være Fødevarerministeriets udlægning, idet den foreslåede regel fortsat fastholder samme synspunkt. Spørgsmålet er efter vores opfattelse principielt og væsentlig, fordi det har meget stor betydning for vores medlemmers retsstilling.

Vi har tidligere klaget til Ombudsmanden, og sagen ligger nu hos NaturErhvervstyrelsen, hvor vi ser frem til at modtage svar på Ombudsmandens henvendelse. Vi gør i den forbindelse opmærksom på, at problemet fortsat er aktuelt i GLM-bekendtgørelsens § 7 og fortsat er aktuel med formuleringen af den foreslåede ændring af GLM-bekendtgørelsens § 8.

6. Administrative og økonomiske byrder

Fødevarerministeriet har opgjort de direkte berørte alpearealer til 236 hektar jord i omdrift. Hertil kommer dog permanent græs, udyrkede arealer samt trækulturer og havefrø. Fødevarerministeriet opgør, at der i alt er 2.631 hektar jord direkte omfattet. Hertil skal der ifølge opgørelsen lægges 3.800 hektar, der er det indirekte berørte areal. Det samlede berørte areal er altså 6.431 hektar.

Vi savner en tydelig opgørelse over hvordan det indirekte berørte areal er opgjort. Hvis det kun er pletterne inde midt i marken, så er det ikke en tilstrækkelig opgørelse. Der vil fremover være betydelige arealer, der er urentable at drive, fordi de bliver til fjerntliggende pletter. Der ud over er der grænser for, hvor tæt landmanden tør køre på de udpegede arealer, fordi landmanden mens han kører i traktoren jo ikke kan vide om han er inden for eller uden for de pågældende arealer. Dette faktum er også væsentligt for opgørelsen af det indirekte berørte areal.

Vi ser frem til, at Fødevarerministeriet i høringsnotatet redegør for driftstab og jordværditabet for det direkte og det indirekte berørte areal, og samtidig redegør nærmere for, hvordan det indirekte areal er opgjort.

7. EU-retten

De EU-retlige principper

Det fremgår af en række domme fra EU-Domstolen, at når medlemsstaterne vedtager foranstaltninger til gennemførelse af en EU-retlig bestemmelse, er de ved udøvelsen af deres skønsbeføjelse forpligtet til at iagttage de almindelige principper i EU-retten, herunder proportionalitetsprincippet. Endvidere skal sådanne foranstaltninger overholde grundlæggende rettigheder såsom ejendomsretten.

Det EU-retlige proportionalitetsprincip

Det EU-retlige proportionalitetsprincip kræver bl.a., at det tilstræbte formål forfølges på den mindst indgribende måde. De nærmere krav er, at nationale regler skal være egnede, nødvendige og forholdsmæssige. For, at en regel skal være proportional, så kræver det bl.a., at der er pågået en proces, hvor man identificerer problemet,

problemets omfang, vurderer forskellige løsninger og sammenholder indgrebet med alternative løsninger og øvrige interesser i øvrigt (miljø, samfund, erhverv, m.v.).

Vi ser frem til, at der i høringsnotatet redegøres for de vurderinger, der er foretaget før reglen er udstedt vedrørende de forskellige erosionsformer, hvad konsekvenserne er for de enkelte erosionsformer. Det virker som om, at der eksempelvis slet ikke er foretaget nogen vurdering af betydningen af vinderosion, der må formodes at være den væsentligste potentielle erosionsform. Efterfølgende kunne man jo have nået frem til det resultat, at problemet allerede var løst og indsætte en rimelig og proportional regel, der har et indhold, der opfylder forordningen og ikke medfører nye byrder for erhvervet. Vi ønsker at indgå i dialog med fødevareministeren om en fremtidig erosionsregel, så der ikke lægges usaglige og unødige byrder på erhvervet.

Ejendomsretten

Ejendomsretten er en af de grundlæggende rettigheder efter EU's charter, jf. artikel 17. Det er slået fast ved EU-domstolen, at ejendomsretten er en grundlæggende rettighed, der skal respekteres. Ejendomsretten udgør ikke nogen absolut forrettighed, men skal ses i sammenhæng med sin funktion i samfundet. Udøvelsen af denne ret kan derfor underkastes begrænsninger, forudsat at disse er nødvendige for at tilgodese almene hensyn, og at de, henset til det tilstræbte formål, ikke udgør et uforholdsmæssigt og uacceptabelt indgreb, der krænker selve den garanterede rettigheds kerne.

Der ud over strider den foreslåede regel mod Grundlovens § 73, fordi reglen efter vores vurdering umuligt kan retfærdiggøres af hensyn til almenvellet.

Slutteligt er det et krav efter EU-retten, at der er foretaget en vurdering, der påviser, at reglen er forholdsmæssig og acceptabel. Hvis denne vurdering ikke er foretaget eller vurderingen viser, at reglen er uforholdsmæssig og uacceptabel, så er reglen i strid med EU-retten og dermed ugyldig. Vi ser frem til at få en redegørelse i høringsnotatet om, hvorvidt der er foretaget en tilstrækkelig vurdering. Herunder må det belyses, hvorvidt Erhvervsstyrelsens Team Effektiv Regulering eller en tilsvarende instans har foretaget en vurdering af de administrative og økonomiske byrder af reglen. Hvis dette er tilfældet, så ser vi frem til at deres vurdering vedhæftes som bilag til høringsnotatet. Hvis der ikke er foretaget en vurdering, så ser vi frem til en redegørelse for hvorfor en sådan vurdering ikke er foretaget.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at sammenligningsgrundlaget bør være i forhold til situationen før den nuværende regel trådte i kraft. Dette skyldes, at den nuværende regel i realiteten aldrig har fundet anvendelse, fordi reglen først finder anvendelse fra høst. Det vil give et stærkt manipulerende billede, hvis den nuværende regel udgør sammenligningsgrundlaget.

8. Der er behov for en ny landbrugspolitik

GLM-reglerne har nær tilknytning til KO-reglerne, idet overtrædelse af GLM-reglerne kan betyde et træk i EU-støtte til landmanden. Hele regelsættet er opbygget på umiddelbare regler. Det betyder, at hvis der foreligger et bestemt faktum, så indtræder der under visse betingelser en bestemt retsfølge for landmanden. Sådanne regler er enkle og billige for ministeriet, fordi ministeriet lægger op til, at kontrollanterne alene skal konstatere om et forhold er overholdt eller ej. Desværre er virkeligheden ikke firkantet, hvorfor reglerne i praksis opleves som fremmedgørende og bidrager til at skabe en kløft mellem landmanden og myndighederne. GLM- og KO-reglerne bør fremover bero på mere generelle principper og en samlet konkret vurdering for den enkelte landmand. Pointsystemerne bør afskaffes og mere redegørende og individuelle afgørelser bør sættes i dets sted.

I forbindelse med markarbejde er landmanden reelt uden chance for at vide, hvornår han kører på et af de omfattede arealer og hvornår han ikke gør. Hvis kontrollanten konstaterer, at landmanden har kørt på et alpeareal, så er der en ikke ubetydelig risiko for, at myndighederne vurderer, at det er gjort med fortsæt. Konsekvensen er, at landmanden dermed minimum skal trækkes 20 % i EU-støtte. Kontrollen vil måske fremover kunne bero på konstatering af luftfotos, så er det endnu billigere og enklere (for myndighederne). Hvis man kombinerer det med, at alpekortet jo ikke er et fast og entydigt kort, men derimod løbende kan og vil blive ændret af styrelsesmedarbejdere, så ved ingen landmand sig sikker på, hvor der kan være alpearealer og hvor der ikke er. Vi er for længst ovre i en absurd retstilstand, der savner formål, er landbrugsfjendtlig og skaber en dybere kløft mellem landmand og myndighederne.

Samtidig så er det vel sådan, at NaturErhvervstyrelsen vel også for dette krav beholder 25 % af den EU-støtte som trækkes fra landbruget. Vi ser frem til at få en redegørelse for hvad NaturErhvervstyrelsen har budgetteret med i KO-indtægter på den nuværende og den foreslåede regel.

9. En fremtidig regel

Vi anerkender, at forordning 73/2009 stiller krav om, at der skal være regler for erosion. Vi står til rådighed for at indgå i dialog om en fremtidig erosionsregel. Vi er af den klare opfattelse, at der kan udarbejdes en regel angående den væsentligste potentielle erosion, nemlig vinderosion for sandede jorde. En sådan regel mener vi kan udarbejdes på en måde, så den afspejler et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau uden der kommer nye byrder for landbruget. Vi håber, at fødevareministeren vil indgå i dialog om en kommende regel.

10. Specifikke bemærkninger til den foreslåede regel

"[...]vendende jordbearbejdning (pløjning)[...]"

Det er uklart hvad der menes med begrebet. Det bør tydeligt fremgå af bekendtgørelsen hvilke typer af aktiviteter, der er lovlige og hvilke, der er ulovlige. Det er et væsentligt retssikkerhedsproblem, hvis ikke dette tydeliggøres i selve bekendtgørelsen. Det vil ikke være tilstrækkeligt, at dette gøres i vejledning eller tilsvarende. Det er væsentligt at have i erindring, at en overtrædelse af reglen kan koste landmanden et træk i EU-støtten.

Konklusion

Det virker som om, at Fødevareministeriet med den nuværende og den foreslåede alperegel anskuer virkeligheden gennem et sugerør. Der anskues et uhyre smalt udsnit af virkeligheden. For det første er der ikke noget reelt problem med erosion og slet ikke vinderosion. Hvis der endelig skulle være et problem med vinderosion, så skal dette løses gennem vandplaner, generelle regler, husdyrgodkendelser, m.v., ikke gennem GLM-reglerne, da dette vil være magtfordrejning.

Hvis der endelig skulle være et potentielt problem med erosion, så er det væsentligste potentielle formentlig vinderosion på sandede jorde i fx Vestjylland. Vi er af den opfattelse, at det vil være muligt at formulere en saglig og fornuftig regel, der på den ene side vil opfylde kravene i forordning 73/2009 vedrørende erosion og samtidig ikke vil give erhvervet nye byrder.

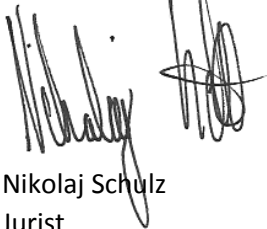
Den nuværende og den foreslåede regel anser vi for at være et indgreb i en eksisterende lovlig råden og dermed i strid med grundlovens § 73 om ejendomsrettens ukrænkelighed. Vi mener i øvrigt, at reglen ikke er proportional, fordi reglen savner formål og der ud over hverken er egnet, nødvendig eller forholdsmæssig.

Slutteligt mener vi, at den bagvedliggende videnskab, herunder forståelsen og anvendelsen af bl.a. risikobegrebet er fuldstændig misforstået. Videnskaben på området kan anvendes som væsentlig information i forbindelse med planlægning af områder, hvor der er risiko. Det er en videnskabelig fejlopfattelse, at hældningen skal udgøre en selvstændig betingelse (det er allerede indeholdt i modellen). Markblokkkravet er et administrativt krav og giver ikke videnskabelig mening. Videnskaben kan ikke oversættes til en umiddelbar regel som Fødevarerministeriet vedholdende prøver på. Den væsentligste faktor for afgrænsning af hvor meget landbrugsareal, der er omfattet af alpereglen er sandsynligvis det administrative krav (5.000 hhv. 2.000 m²) og markblokafrænsningen. Det er bekymrende, fordi netop disse krav er administrative og ikke videnskabelige. Alt i alt er reglen ikke sagligt begrundet.

Førende forskere på området anfører, at videnskaben på væsentlige punkter er grovopløst og bør understøttes af konkrete vurderinger. Der ud over anføres det, at landskabsformen er afgørende, hvilket jo typisk kun kan afspejles, hvis videnskaben inddrages i forbindelse med planreguleringen. Slutteligt siger en førende forsker, at: *"[...]Derudover så mangler vi en bred debat, og saglig debat, om hvilket erosionsniveau, der anses for acceptabelt ud fra hensyn til bæredygtighed, men også til økonomi i landbruget og i samfundet generelt.[...]"*.

Vi opfordrer til, at den nuværende regel ophæves og den foreslåede regel ikke udstedes. Efterfølgende bør der etableres en dialog om hvordan Danmark kan leve op til den formelle kritik, der er kommet fra EU's Revisionsret uden landbruget belastes yderligere.

På vegne af Bæredygtigt Landbrug og med venlig hilsen

Nikolaj Schulz

Jurist

Bæredygtigt Landbrug

mobil. +45 60 14 12 30

E-mail: nsc@baeredygtigtlandbrug.dk

Web: www.baeredygtigtlandbrug.dk

DANMARKS JÆGERFORBUND

Danmarks Jægerforbund
Molsvej 34
8410 Rønne

Tlf. + 45 88 88 75 00

post@jaegerne.dk

CRV-nr. 15 79 61 46

24. oktober 2016

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
mst@mst.dk

Vedr.:
Høring af udkast til forslag om ny husdyrregulering. J.nr. MST- 1249-00119

Miljøstyrelsen har den 26. september 2016 sendt udkast til forslag til ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesloven), lov om miljøbeskyttelse (miljøbeskyttelsesloven) og lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (gødskningsloven) i offentlig høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund at give følgende bemærkninger:

- Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, fremgår det i afsnit 5.2.5.3 på side 65, at ”I forhold til erosion af jord foreslås der som ny § 5 c fastsat en bemyndigelse til ministeren til at fastsætte regler om, at driftsherren skal iværksætte nærmere angivne forebyggende foranstaltninger for at sikre, at jord, hvor der udbringes organisk gødning, og som derfor potentielt har et højt indhold af fosfor, ikke eroderer til vandløb, søer over 100 m² og kystvande. Ved jord, hvor der udbringes organisk gødning, forstås arealer, der indgår i bedriftens harmoniarealer. ”
- ” De foranstaltninger, der i husdyrgødningsbekendtgørelsen vil blive stillet krav om iværksættes i fornødent omfang, vil omfatte følgende:
  1. I en zone langs med vandløbets eller søens kant må der ikke foretages jordbearbejdning i efteråret. Der kan således ikke være vintersæd.
  2. I en zone langs med vandløbets eller søens kant skal der etableres overvintrende efterafgrøder.
  3. I en zone langs vandløbet eller søen skal der etableres permanent græsdække, som kan tilbageholde eroderet dyrkningsjord. ”

Danmarks Jægerforbund finder det positivt at der iværksættes foranstaltninger til forebyggelse af erosion. Danmarks Jægerforbund ønsker, at sådanne virkemidler gøres multifunktionelle.

Danmarks Jægerforbund foreslår at der gives mulighed for at etablere vildt- og bivenlige tiltag på disse ”zoner” til bevarelse af biodiversitet og vildtets levesteder. Danmarks Jægerforbund deltager gerne i dialog, om hvorledes flest mulige hensyn kan opfyldes via multifunktionelle virkemidler.

Venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Claus Lind Christensen
Formand
Direkte tlf. + 45 27 80 28 55
E-mail clc@jaegerne.dk

Hørings svar på udkast til forslag om ny husdyrregulering

Danmarks Naturfredningsforening (DN) fremsender hermed høringssvar på Miljøstyrelsens udkast til forslag til ny husdyrregulering (i det følgende udkastet), jf. j.nr. MST-1249-00119

Generelle bemærkninger

DN hilser det velkomment, at der med udkastet lægges op til, at indføre generelle regler for anvendelsen af husdyrgødning, der er differentieret i forhold til naturens sårbarhed og kvælstofretentionen fra arealerne til slutrecipienten i det marine vandmiljø.

DN må imidlertid konstatere, at udkastet ikke lægger op til, at de generelle regler for anvendelse af husdyrgødning, skal beskytte grundvandet, og heller ikke sikre, at der ikke sker en merudledning til grundvandet fra husdyrbrugsprojekter, herunder heller ikke i de kortlagte nitratsfølsomme indvindingsområder (NFI).

Det betyder, at udkastet lægger op til, at der i strid med VVM-direktivet ikke skal foretages en konkret vurdering af husdyrprojekter, som er omfattet af VVM-direktivets vurderingskrav vedr. beskyttelse af grundvandet, selvom disse husdyrprojekter kan indebære en væsentlig indvirkning på grundvandet.

DN finder, at det må være en forudsætning for at indføre en fremtidig generel regulering af husdyrgødning, at reguleringen ikke tilsidesætter sikkerheden for drikkevandsforsyningen i Danmark samt beskyttelsen af grundvandet.

DN finder endvidere, at i overensstemmelse med VVM-direktivets vurderingskrav af husdyrprojekter, må det være en forudsætning, at den generelle regulering af husdyrgødningen sikrer, at der ikke kan ske en væsentlig indvirkning på grundvand og drikkevand.

DN må også konstatere, at udkastet ikke redegør for, hvorledes de påtænkte generelle regler for udbringning husdyrgødning på dyrkningsjorden vil blive målrettet i forhold til miljøet, så det sikres, at der ikke sker en fosforophobning samt en risiko for fosforudledning ved udbringning af husdyrgødning, som ikke er i strid med habitatdirektivet henholdsvis kravet om en konkret vurdering heraf i forbindelse med husdyrprojekter i overensstemmelse med VVM-direktivet.

DN må endvidere konstatere, at udkastet lægger op til en betydelig slækkelse af det nuværende beskyttelsesniveau for fosforoverskuddet, og at der først efter en 10-års periode vil der komme skærpede krav i et eller andet ikke nærmere fastlagt omfang.

DN kan bakke op om, udkastets idé om at ændre kravet for miljøgodkendelse af husdyrbrug til et krav til maksimale emission (i udkastet benævnt stipladsmodellen), frem for som i dag et krav på baggrund af antallet af husdyr i produktionen.

DN må imidlertid konstatere, at udkastet reelt alene lægger op til, at den nye godkendelsesordning af husdyrbrug alene skal ske ud fra størrelsen af emissionen af ammoniak.

Emissioner i form af fx støj og lugt samt påvirkning af omgivelserne i forbindelse med transportarbejde, fluegener, lys, indsigt mv. for omkringboende, samt påvirkning af landskabsværdier i form af fx natur, friluftsliv, turisme, kulturhistorie, geologi, former og karakter ikke tages i betragtning, men skal reguleres i bekendtgørelse udstedt af ministeren, evt. til kommunal afgørelse på basis af en meget kort sagsbehandlingstid.

Det vil indebære, at der ikke vil kunne foretages en vurdering i forhold til de konkrete stedlige forhold, og oplysninger herom, som kan være af betydning for, at et husdyrprojekt vil have en væsentlig indvirkning på miljøet, selvom det overholder kravet til den maksimale ammoniakemission.

Da udkastet i tilgift ikke redegør for, hvilken normering af ministerbeføjelserne for beskyttelsesniveauer, der tænkes fastlagt, finder DN ikke, at det kan konkluderes, at stipladsmodellen er i overensstemmelse med VVM-direktivets vurderingskrav af husdyrbrugsprojekter.

Konkrete bemærkninger

DN har derudover følgende konkrete bemærkninger til udkastet:

Ad generelle regler for udbringning af gødning

Udkastet lægger op til, at reguleringen af arealerne til udbringning af gødning m.v. skal reguleres gennem generelle regler uden krav om forudgående tilladelse eller godkendelse.

Udkastet redegør ikke for, hvorledes det fortløbende sikres, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af vandmiljøet og grundvandet gennem de generelle regler. Der redegøres således ikke for, hvorledes der vil skulle ske den nødvendige indgriben, hvis det konstateres, at der er sket en væsentlig påvirkning af hele eller dele af vandmiljøet som følge af den generelle regulering.

DN finder, at det må være en forudsætning for at kunne overføre reguleringen af husdyrgødning til generelle regler og uden forudgående godkendelse, at reglerne sikrer, at selv ved overholdelse af den generelle regulering konstateres en væsentlig virkning på vandmiljøet, skal der gribes med en skærpelse af de generelle regler med omgående virkning og i et omfang, der imødegår den væsentlige indvirkning.

Ad bemyndigelse til at undtage visse bedrifter fra lovens anvendelsesområde

Udkastet lægger op til bemyndigelse i husdyrbrugsloven til at undtage bedrifter, der anvender gødning under en vis grænse fra lovens anvendelsesområde. Udkastet redegør ikke for, hvilke bedrifter og hvilken grænse, der vil kunne blive tale om.

DN finder, at det må være en forudsætning for at udkastets miljøkonsekvenser kan opgøres, at der sker en fastlæggelse af, hvilke bedrifter og hvilken grænse for anvendelse af gødning, der skal kunne undtages fra lovens anvendelsesområde.

DN finder endvidere, at det må forudsættes, at fastlæggelsen af det generelle beskyttelsesniveau for næringsstofbelastningen af vandmiljøet og grundvandet, sker med henblik på at sikre, at anvendelsen fra disse bedrifter ikke kan føre til en øget belastning.

Ad udbringningsteknikker

Udkastet lægger alene op til, at der skal stilles krav om udbringningsteknikker op til kategori 2-natur, der er højmoser og lobeliesøer, mens det skal afklares, hvorvidt det er nødvendigt for at udelukke en væsentlig indvirkning på miljøet, at der skal stilles krav om zoner med krav om udbringningsteknikker over for heder og overdrev omfattet af kategori 2-natur.

DN skal påpege, at både heder og overdrev er ammoniakfølsomme på linje med højmoser og lobeliesøer, og heder og overdrev omfattet af kategori 2-natur er ammoniakfølsomme på linje med heder og overdrev omfattet af kategori 1-natur.

Der skal henvises til, at Miljø- og Fødevarerministeriet da også vurderer, at det vil være nødvendigt at opstille krav om udbringningsteknikker op til kategori 1-natur. Derfor vil det også være nødvendigt for at udelukke en væsentlig indvirkning på miljøet, at der stilles krav om zoner med krav om udbringningsteknikker over for heder og overdrev omfattet af kategori 2-natur.

DN skal endvidere understrege, at der i dag i forbindelse med husdyrgodkendelser på baggrund af en konkret vurdering stilles krav til nærmere bestemte udbringningsteknikker i forhold til ammoniakfølsom natur, herunder også i forhold til kategori 3-natur.

DN finder derfor, at det er nødvendigt for at udelukke en væsentlig påvirkning på miljøet, at der skal stilles krav om zoner med krav om udbringningsteknikker op til ammoniakfølsom natur, uanset om de er omfattet af kategori 1-, 2- eller 3-natur.

Det fremgår af udkastet, at efter forslaget vil der komme flere krav og særlige udbringningsteknikker. Udkastet redegør ikke for, hvorledes denne bemyndigelsesbestemmelse nærmere kan udmøntes. Det er derfor heller ikke muligt at vurdere miljøkonsekvenserne af udkastet på dette område.

Der skal i den sammenhæng særligt henvises til, at udkastet alene henviser til, at der ved krav om særlige udbringningsteknikker i zoner op til kategori 1-natur samt lobeliesøer og højmoser omfattet af kategori 2-natur vil sikre en ensartet beskyttelse af ammoniakfølsom natur også i naturens egenskab af levested for bilag IV-arter.

DN finder at det vil være i strid med habitatdirektivet. Det er ikke tilstrækkeligt at sikre en ensartet beskyttelse af visse nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturområder, og derved udelukke habitatdirektivets vurderingskrav af husdyrbrug.

Det må således være en forudsætning, for at de generelle regler for udbringning husdyrgødning på dyrkningsjorden kan gennemføres, at der fastlægges generelle krav til udbringningsteknikker i forhold til ammoniakfølsom natur uanset deres naturtype, udstrækning og lokalisering for at kunne udelukke, at der ikke sker en påvirkning på levesteder for bilag IV-arter.

DN skal endelig påpege, at udkastet ikke redegør for, hvorledes kendte levesteder for bilag IV-arter, såvel fremtidig ny viden om levesteder for bilag IV-arter, vil blive inddraget i den generelle regler vedr. husdyrgødning med henblik på at sikre, at habitatdirektivets vurderingskrav af husdyrbrug er korrekt implementeret.

Ad kumulationsreglerne og direktivforpligtelser

Det fremgår, at kumulationsreglen i habitatdirektivet fremover vil kunne iagttages via generelle regler.

Udkastet redegør ikke nærmere for, hvorledes denne kumulationsregel vil blive iagttaget, herunder ikke, om de generelle regler vil skulle sikre, at kumulationsreglen iagttages fortløbende, så der ikke sker en øget udvaskning som følge af kumulation.

DN skal understrege, at udkastet heller ikke redegør for, hvorledes kumulationsreglen i henhold til VVM-direktivet vil blive iagttaget.

Ad efterafgrøder og indsats ifht. nitratudvaskning

Det fremgår af udkastet, at i oplande med indsatsbehov i vandplanerne kan der blive pålagt efterafgrøder.

Udkastet henviser i den sammenhæng hverken til, hvorvidt der vil blive tale om dette som en forudsætning for at gennemføre en fremtidig generel regulering af organisk gødning, iagttagelse af VVM-direktivets vurderingskrav vedr. kumulation, eller at der ikke sker en øget nitratudvaskning til vandområder, hvor der ikke er et indsatsbehov i vandplanerne, men hvor vandplanerne fastlægges, at nitratudvaskning ikke må øges.

Udkastet henviser endvidere til, at da den nuværende målretning [af efterafgrøder] ikke kan overføres til generelle regler, vil det kræve et langt større antal faste afgrøder end i dag, hvis det eksisterende beskyttelsesniveau i forhold til nitratfølsomme indvindingsområder skal fastholdes gennem husdyrreguleringen.

DN må konstatere, at konsekvensen heraf er, at den hidtidige beskyttelse af drikkevandet, som er gennemført via de tilladelser og godkendelser, der er udstedt, bortfalder. Udkastet redegør ikke nærmere for, hvorledes denne forringelse i beskyttelsen af drikkevandet indarbejdes i det generelle beskyttelsesniveau af nitratudvaskningen.

Endvidere har det som konsekvens, således som det også fremgår af udkastet, at al fremadrettet beskyttelse af de nitratfølsomme indvindingsområder alene vil skulle løftes af kommunerne i forbindelse med deres indsatsplaner i medfør af vandforsyningsloven.

DN må konstatere det både vil indebære en stor risiko for en betydelig forlængelse af tidshorisonten for at opnå den nødvendige beskyttelse af drikkevandet, og vil vil tilsidesætte forurenen-betaler-princippet, jf. nitratdirektivet.

Det fremgår af udkastet, at det er hensigten at opretholde omtrent den samme indsats i forhold til nitratudvaskning. Det er uklart, hvad der nærmere henvises til i forbindelse hermed, herunder, hvorvidt der er tale om, at opretholde omtrent den samme indsats, som den nuværende indsats i medfør af de gældende regler for tilladelser og godkendelser af husdyrbrug.

Det fremgår af udkastet, at det er hensigten at indfase efterafgrødekravet gradvist frem til den nye vandplanperiode i 2021.

DN finder, at det vil indebære en betydelig slækkelse af den beskyttelse, der i dag foreligger på grundlag af tilladelse og godkendelser af husdyrbrug.

Det fremgår ikke af udkastet, hvorledes efterafgrødekravet påtænkes dimensioneret i forhold til opgørelse af marginaludvaskningen.

DN skal påpege, at DN ikke finder, at en opgørelse af marginaludvaskningen, jf. fødevare- og landbrugspakken kan opgøres til 18 pct.

Det fremgår af udkastet, at Miljø- og Fødevareministeriet vil følge udviklingen i handel med efterafgrøder, herunder hvorvidt handlen kan indebære forskydninger i indsatsen i mellem oplandene af betydning for overholdelsen af habitatdirektivet. Udkastet redegør ikke for, hvorledes offentligheden inddrages i udviklingen i denne handel.

DN skal opfordre ministeriet til at redegøre for, hvorledes offentligheden inddrages og følge udviklingen i handel af efterafgrøder.

Ad nye fosforlofter

Udkastet lægger op til, at indføre fosforlofter. Fosforlofterne er betydeligt højere end de tilsvarende nuværende krav i medfør af harmonikravene for særligt slagtesvin. Endvidere lægges der op til, at de nuværende krav vedr. fosfor, som er fastlagt i slambekendtgørelsen slækkes.

Samtidig lægger udkast op til, at der kun for store søer skal indføres et skærpet fosforloft. Endelig lægger udkast op til, at der først efter 2022 kan tages stilling til, hvorledes der bedst muligt kan sikres mod tilbagegang i følsomme vandmiljøer forårsaget af fosfor, hvorfor den nødvendige regulering af fosfor til beskyttelse heraf først vil blive gennemført på et senere tidspunkt.

DN skal understrege, at dette beskyttelsesniveau ikke vil være tilstrækkeligt til at sikre, at der ikke vil kunne finde en væsentlig virkning på miljøet sted. Det skal i den sammenhæng særligt påpeges, at beskyttelsesniveauet kun omfatter ganske få af de omkring 200.000 beskyttede søer, hvoraf en betydelig andel er fosforfølsom.

Det er DNs vurdering, at det vil være nødvendigt, at fosforloftet generelt skal fastlægges til maksimalt 30 kg P pr. ha, for oplande til søer samt fosforfølsomme vandmiljøer dog maksimalt 22 kg P pr. ha.

Dette beskyttelsesniveau anser DN for at være en nødvendig forudsætning, hvis det skal kunne sikres, at de generelle regler vedr. husdyrgødning, som udkastet lægger op til skal gennemføres, dels ikke vil indebære en væsentlig virkning på miljøet, dels så ikke vil skulle foretages en konkret habitatvurdering af husdyrbrug.

Ad jorderosion

Udkastet lægger op til, at der i husdyrgødningsbekendtgørelsen vil blive stillet krav om at iværksætte visse foranstaltninger i fornødent omfang til at imødegå jorderosion på arealer, hvor der udbringes organisk gødning. Udkastet lægger endvidere op til, at tilsynsmyndigheden kan påbyde foranstaltninger iværksat, hvis myndigheden konstaterer erosion af jord.

Udkastet redegør ikke for, hvorledes det afgøres, hvorvidt der på det enkelte areal er iværksat de nødvendige foranstaltninger i fornødent omfang. Udkastet redegør heller ikke for, hvorledes tilsynsmyndigheden er forpligtet til at påse, om der er behov for at påbyde sådanne foranstaltninger.

DN finder, at det er nødvendigt, at der fastlægges regler, så det sikres, at tilsynsmyndigheden også reelt får påbudt de nødvendige foranstaltninger til at imødegå jorderosion, samt at det er muligt konkret at kunne afgøre, om der er foretaget de nødvendige foranstaltninger.

Ad regulering af tungmetaller

Udkastet lægger op til, at miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler med henblik på at beskytte jorden, overfladevandet og grundvandet mod forurening af zink, samt hvis der opstår behov, til også at fastsætte regler for tungmetaller i øvrigt, herunder kobber.

DN skal understrege, at der er et stort behov for, at der fastsættes regler til at imødegå den voksende ophobning af tungmetaller i jorden samt udvaskning til især overfladevandet.

Det fremgår af udkastet, at der i husdyrgødningsbekendtgørelsen blandt andet skal fastsættes nærmere krav til hyppigheden af udbringning af husdyrgødning fra behandlede smågrise samt nærmere bestemte afstandskrav. Udkastet redegør ikke for, hvorledes det skal sikres, at disse krav overholdes.

DN skal på den baggrund foreslå, at der redegøres nærmere for, hvorledes det agtes sikret, at disse generelle regler overholdes.

Ad beskyttelse af ammoniakfølsom natur

Det fremgår af udkastet, at ifølge ministeriets vurdering bør spørgsmålet, om ammoniakbeskyttelsesniveau for kategori 2-natur indgå i en analyse af ammoniakreguleringen. Udkastet redegør ikke nærmere for, hvornår denne analyse vil blive foretaget.

DN skal påpege, at dette i betydeligt omfang vanskeliggør en vurdering af udkastets konsekvenser for beskyttelsen af den ammoniakfølsomme natur. Da et grundlæggende element i udkastet samtidig er, at tilladelser og godkendelser af husdyrbrug skal ske ud fra krav til ammoniakemission (stipladsmodellen), finder DN, at den annoncerede analyse burde have været foretaget og lagt til grund for udarbejdelsen af udkastet.

DN skal for god ordens skyld bemærke, at foreningen regner med at blive inddraget i analysearbejdet.

Ad revurderingskrav

Udkastet lægger op til, at husdyrbrug, der fremover bliver godkendt efter § 16a, stk. 1, som ikke er omfattet af IE-direktivet, og alle husdyrbrug, som bliver tilladt efter § 16b, ikke skal omfattes af et krav om revurdering.

DN forstår udkastet således, at der alene er tale om en ændring begrundet i, om reglerne kan gøres mere direktivnære. Der ses ikke at være tale om, en ændring begrundet i andre forhold.

DN finder, at dette vil indebære en betydelig generel slækkelse af natur- og miljøbeskyttelsen, og ikke sikre den nødvendige indførelse af bedste tilgængelige teknik til at mindske natur- og miljøpåvirkningen fra husdyrbrug.

Ad høringsfrister

Udkastet lægger op til, at der som udgangspunkt kun skal være 30 dages høringsfrist, begrundet i, at husdyrbrugssager er forholdsvis ensartede, emne- og indholdsmæssigt overskuelige og afgrænsede samt kendetegnet ved kendte og regulerede miljøpåvirkninger. Den korte høringsfrist begrundes endvidere i, at sikre en effektiv og hurtig sagsbehandling til gavn for erhvervet.

Endvidere lægger udkastet op til også at forkorte den gældende nabohøringsfrist på 3 uger til kun 2 uger for afgørelser om godkendelser og tilladelser, der indeholder en screeningsafgørelse.

DN skal understrege, at husdyrbrugssager ikke kan betegnes som overskuelige. Heller ikke efter den nye regulering, som udkastet lægger op til.

For offentligheden vil den meget korte høringsfrist indebære betydelige vanskeligheder for reelt at få et overblik og bedømme konsekvenserne samt ikke mindst muligheden for at påpege forhold, der ikke er belyst, herunder stedlige forhold, som fx omkringboende er bekendt med, og som bør eller skal inddrages i myndighedsbehandlingen.

DN skal også henvise til, at som udgangspunkt har de fleste borgere ikke kendskab til reglerne, og for dem er det oftest meget vanskelig tilgængelig stof.

Udkastets høringsfrister forekommer derfor urimeligt korte og bør forlænges. Dette vil også være til gavn for erhvervet, der således får en betydelig større sikkerhed for omgivelsernes accept, og at de nødvendige lokale forhold er inddraget, før der sker en tilladelse eller godkendelse.

Ad lokaliseringsbestemmelser, landskabsvaretagelse mv.

Udkastet lægger op til, at der ikke længere skal være tale om lovkrav vedr. lokalisering i overensstemmelse med de regler, der ved vedtagelsen af den nuværende lovgivning, overførte landzonebestemmelserne fra planloven til husdyrgodkendelsesloven.

Udkastet lægger op til, at krav til kommunalbestyrelsernes vurderinger blandt andet vedr. lokalisering fastsættes i bekendtgørelse, ligesom udkastet lægger op til, at krav til kommunalbe-

styrelsens vurdering af påvirkning af de landskabelige værdier i forbindelse med et husdyrbrug skal fastlægges i bekendtgørelse.

Det betyder blandt andet, at der ikke længere vil være lovkrav om, at kommunalbestyrelserne skal vurdere, hvorvidt der i forbindelse med et husdyrprojekt er tale erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri for den pågældende ejendom samt opførelse af bebyggelse på et husdyrbrug uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer.

Udkastet redegør ikke konkret for, hvorledes bekendtgørelsen nærmere vil blive udformet på dette område.

DN skal understrege, at det således ikke er muligt at vurdere udkastet mht. ændrede konsekvenser for landskabspåvirkningen af husdyrbrug.

Det er således uklart, hvorledes det vil blive sikret, at lovens formålsbestemmelse om at skabe og bevare værdifulde bebyggelser, kultur- og bymiljøer samt landskaber samt at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig natur- og landskabsressource, vil blive håndhævet.

DN skal i den sammenhæng særligt henvise til, at der ikke findes kortlægning af landskabsværdier eller landskabskarakteranalyser, der kan lægges til grund for en generel normering af kommunernes vurdering af påvirkning af landskabet fra konkrete husdyrprojekter.

DN finder, at det fortsat skal være lovkrav, at kommunalbestyrelserne skal vurdere, hvorvidt der i forbindelse med et husdyrprojekt er tale erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri for den pågældende ejendom, samt om opførelse af bebyggelse på et husdyrbrug uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer kan tillades henholdsvis godkendes.

Ad EU-retlig vurdering af udkastet

Det fremgår af udkastet, at en EU-retlig vurdering af lovforslaget er behæftet med en vis tvivl.

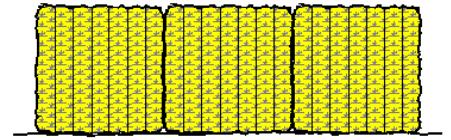
Som DN også har påpeget oven for, er der på flere punkter i udkastet tale om, at direktivmæssige forpligtelser ikke ses overholdt.

DN finder på den baggrund, at der bør foretages en EU-retlig vurdering af udkastet med henblik på at skabe et konkret overblik over, på hvilke områder, udkastet er i strid med de EU-retlige forpligtelser. Og DN finder, at denne vurdering bør foretages, før der udarbejdes et egentligt forslag med henblik på fremsættelse i Folketinget.

Det fremgår af udkastet, at der vil kunne ske en øget påvirkning ift. miljøbelastningen, og der kan ske en geografisk forskydning.

DN konstaterer, at udkastet ikke redegør for, hvor der konkret er risiko for en forskydning, herunder ikke hvorvidt det særligt vil kunne ske i områder, der er husdyrtunge, og hvor der ofte er værdifulde naturområder og/eller Natura 2000-områder.

DN finder på den baggrund, at der bør foretages en analyse af risikoen for forskydning, samt hvorvidt denne forskydning vil påvirke Natura 2000-områder. Analysen inddrages herefter i den EU-retlige vurdering af udkastet, jf. ovenfor.

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

mst@mst.dk
MST-1249-00119

24. oktober 2016

Hørings svar til forslag til forslag om ny husdyrregulering

Danske Halmleverandører har med bekymring læst forslag om ny husdyrregulering, hvor der indgår forslag i ny §5d om bemyndigelse til ministeren om, at reglerne i kapitel 1a også skal gælde for bioaske.

Det er vanskeligt at se behovet for dette ekstra lag af bureaukrati for bioasken. Hovedparten af den halmaske der udbringes er returnering af aske til halmleverandørerne. Det betyder at asken, inkl. fosfor, returneres til de arealer de kommer fra. Når asken returneres til den landmand som har produceret halmen, tilføres der ikke mere fosfor end der ville være på marken ved at lade halmen ligge. I stedet har halmen været udnyttet til produktion af bæredygtigt vedvarende energi.

En konsekvens, ved at indregne bioaskens fosfor i bedriftens fosforloft, er at en lang række husdyrproducenter må opgive at være halmleverandører, da de ikke kan få asken retur, som ellers indgår i kontrakterne på de fleste fjernvarmeverker. Samtidig vil husdyrbrugere fravælge bioaske fra de store halmfyrede kraftvarmeverker, da udbringningsarealer her må prioriteres til husdyrgødningen.

Dette vil alt andet lige fordyre driften af halmfyrede værker, når færre bedrifter vil være motiverede til at modtage bioasken.

Samtidig fjernes muligheden for udbringning af bioasken med 90 kg fosfor pr. ha hvert tredje år, der i gennemsnit giver udbringning af 30 kg fosfor pr ha pr. år. Det vil gøre udbringning meget dyre, da der skal udbringes på tre gange så stort areal – hvert år. En omkostning der ender hos forsyningsselskaberne.

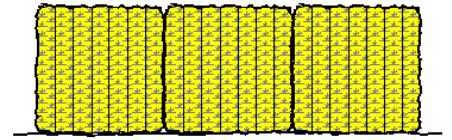
Biogas

Samtidig vil reglen betyde at halm til biogas bliver mindre interessant, hvilket ellers er den teknologi, hvor halm kan udnyttes til bæredygtig vedvarende energi og samtidig kan både kvælstof, kulstof og fosfor returneres til landbrugsjorden og recirkuleres. Biogas er et enkelt og godt eksempel på den bioøkonomiske dagsorden, med bred politisk enighed om at det er et af de vigtige spor der skal følges.

Eksport af fosfor

Det beskrives i §5h, at fosfor eksporteret ud af landet eller bedriften med husdyrgødning kan trække fosforet i det afsatte gødningsprodukt fra i jordbrugsvirksomhedens samlede forbrug af fosfor.

Når nu fosfor fra halm skal tælle med på plussiden, bør der så ikke gælde samme

mulighed for halm som eksporteres, at fosfor i den afsatte halm kan trækkes fra i landbrugets samlede forbrug af fosfor?

Politiske strategier

Regeringen har i Forsyningsstrategien fra september 2016, forventning om at fjernvarmesektoren kan reducere deres omkostninger med 2,3-2,7 mia. kr. Med denne ændring øgs omkostninger for branchen.

Det er uforståeligt hvorfor bioasken inddrages i en lov om husdyrregulering, når al anden anvendelse af bioaske er reguleret i Bioaskebekendtgørelsen.

Sammenholdes dette med en bredt flertal i Folketingets forventning om forenkling i reguleringen, er det vanskeligt at se hvordan dette er med til at sikre forenkling.

Skulle der være ønske om uddybende bemærkninger, er I velkommen til at kontakte sekretariatet ved chefkonsulent Thomas Holst mig på 3339 4691 eller thl@lf.dk.

Venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Hans Stougaard', with a long horizontal stroke extending to the right.

Hans Stougaard
formand

journalnummer MST- 1249-00119

Miljø og Fødevareministeriet, Miljøstyrelsen

mst@mst.dk

Høring af udkast til forslag om husdyrregulering

Udkast pr. 26.september

I udkastet lægges der op til, at bio-asken skal omfattes af fosfor reguleringen.

Dansk fjernvarme mener det kan begrænse anvendelsen af aske fra primært halmfyrede anlæg.

Det er i dag praksis, at halm-asken udbringes på de jorde, hvor halmen er hentet og dermed ikke bidrager med mere fosfor end det ville have gjort, hvis halmen var blevet på marken og ned muldet.

Den foreslåede regulering vil for fjernvarmeværkerne betyde, at der primært kan hentes halm fra landbrug uden dyrehold, hvor der er "plads" til fosfor.

Halm fra landbrug hvor der er dyrehold, vil ikke kunne sælges til fjernvarmeværkerne, da de ikke kan tage asken retur. Derved bliver halmen tilbage på markerne og bidrager med fosfor.

På sigt vil det resultere i, at halm ikke bliver et attraktivt brændsel hverken i forbrænding eller i forgasning. Det er af stor betydning for fjernvarmeværkerne, at asken kan genanvendes da en deponering af asken vil fordyre varmeprisen. Vi er selvfølgelig enig i, at der ikke må ske overgødsning med fosfor.

Det var også forventet at halm ville indgå i biogasanlæg fremover. Med et nyt regulativ vil halm til biogasanlæg være mindre attraktiv.

Flisasker udbringes også i begrænset omfang til mark gødning. Det må forventes at denne praksis udelukkes, hvis bioasken skal indgå i fosfor regulering, da asken har begrænset gødningsværdi. Konsekvensen er at asken skal deponeres, hvilket samfundsmæssigt ikke er optimalt.

Bioasken reguleres i dag efter Bioaskebekendtgørelsen, hvilket vi anser for positivt og reguleringen har vist sig attraktiv for alle parter. Vi mener ikke asken bidrager til fosfor da alternativet er at halmen bliver på marken. Vi mener derfor, at bioasken alene skal reguleres i forhold til bioaskebekendtgørelsen

Med venlig hilsen

Kate Wieck-Hansen

Dansk Fjernvarme

Miljøstyrelsen

24. oktober 2016

KOPENHAGEN FUR
LANGAGERVEJ 60
2600 GLOSTRUP

TLF 4326 1000
FAX 4326 1126
KOPENHAGENFUR.COM
CVR-NR. 15275413

NORDEA BANK DANMARK A/S
KONTONR. 2100-0751141270
SWIFT NDEADKKK

ERHVERVSPOLITISK OG JURIDISK
AFDELING
TLF 4326 1000

DP@
KOPENHAGENFUR.COM

J.nr. MST-1249-00119

Dansk Pelsdyravlerforening har modtaget Miljøstyrelsens høringsbrev af 26. september 2016 vedrørende udkast til forslag om ny husdyrregulering og skal hermed fremkomme med bemærkninger til forslaget.

Dansk Pelsdyravlerforening skal indledningsvis henvise til Landbrug & Fødevarers hørings svar. Dansk Pelsdyravlerforening tilslutter sig kommentarerne heri.

Det danske pelsdyrerhverv er helt tilbage i 1930'erne skabt med afsæt i tanker om effektiv og optimal ressourceanvendelse samt bæredygtighed, idet brugen af afskær fra slagte- og fiskeindustrien til minkfoder er grundpillen bag pelsdyrerhvervet. Dansk Pelsdyravlerforening er enig i, at vi alle har en forpligtelse til at passe på miljøet. Men det er vigtigt, at regulering af miljøpåvirkninger, teknologiudvikling mv. tidsmæssigt følges ad, så reguleringen ikke kvæler erhvervene. I den sammenhæng vil Dansk Pelsdyravlerforening pointere, at høringsforslagets krav til fosfortal særdeles hurtigt bliver en begrænsende faktor for pelsdyrerhvervet. Foreningen vil derfor opfordre til, at der ved fastsættelsen af de kommende fosforkrav tages hensyn til de tidsmæssige rammer for udvikling af såvel teknologier som afsætningskanaler for fosfor.

Høringen giver desuden anledning til nedenstående principielle og specifikke kommentar vedrørende ændringsforslag nr. 15, der danner hjemmel for, at Miljø- og fødevareministeren for nærmere specificerede dyrearter kan fastsætte særlige afstandskrav ved placering af anlæg.

Af lovbemærkningerne til det specifikke ændringsforslag fremgår følgende:

"Efter den gældende bemyndigelsesbestemmelse i § 6, stk. 2, kan miljø- og fødevareministeren for nærmere specificerede dyrearter fastsætte andre afstandskrav end de i stk. 1, nr. 1-4, fastsatte og flere typer af afstandskrav, inden for hvilke etablering, udvidelse og ændring ikke kan finde sted. Efter bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 1963, var det med bemyndigelsen hensigten at videreføre de før hovedloven gældende regler

om etablering, udvidelse og ændring af specielle husdyrbrug, hvor forbudsbestemmelserne var anderledes end dem, der er fastsat i medfør af § 6, herunder pelsdyrfarme. Det var med bemyndigelsen hensigten at videreføre regler svarende til de før husdyrbrugloven gældende regler for så vidt angår pelsdyrfarme. De regler, der således forudsattes videreført, indebar bl.a. længere og flere typer af afstandskrav til nabobeboelser, byzoner, sommerhusområder m.v.

Reglerne om forbud og skærpede afstandskrav i den gældende pelsdyrbekendtgørelse videreføres i overensstemmelse hermed de før hovedloven gældende regler om forbud og skærpede afstandskrav. [Reglerne i pelsdyrbekendtgørelsen tilsigtes flyttet til husdyrgødningsbekendtgørelsen ifølge det udkast til husdyrgødningsbekendtgørelsen, der har været sendt i høring 15. juni 2016 til 10. august 2016.]

Det foreslås, at § 6, stk. 2, ændres, således at det fremgår, at miljø- og fødevareministeren kan fastsætte andre afstandskrav og andre typer af afstandskrav end dem, der fremgår af lovens § 6, stk. 1, nr. 3 og 4. Dette svarer indholdsmæssigt til reglerne i pelsdyrbekendtgørelsen, der indeholder forbud svarende til § 6, stk. 1, nr. 1 og 2, mens det er afstandskravene, der i dag er skærpet. Forslaget skal ses i sammenhæng med de foreslåede ændringer af lovens kapitel 2 i øvrigt, herunder den foretagne ensretning af ord og begreber m.v., hvor ordet afstandskrav forbeholdes de tilfælde, hvor der stilles krav i forhold til en bestemt afstand til et område m.v. og ikke selve området. Om anvendelsen af ordet afstandskrav henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 24.

Miljø- og fødevareministeren vil i medfør bemyndigelsen kunne fastsætte andre afstandskrav og andre typer af afstandskrav end dem, der følger af lovens § 6, stk. 1, nr. 3 og 4, mens forbuddene i de § 6, stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte områder, også vil gælde for husdyrbrug med nærmere specificerede arter, herunder navnlig husdyrbrug med pelsdyrproduktion. For så vidt angår fastsættelse af afstandskrav efter bemyndigelsen forudsættes det, at miljø- og fødevareministeren ikke kan fastsætte afstandskrav, der er kortere end i de i § 6, stk. 1, nr. 3 og 4, fastsatte. Derimod vil ministeren, såfremt det måtte være hensigtsmæssigt og fagligt begrundet kunne fastsætte længere eller kortere afstandskrav end dem, der gælder efter den nugældende pelsdyrbekendtgørelse. Ministeren vil efter bestemmelsen kunne fastsætte forskellige afstandskrav, f.eks. således at afstandskravene skærpes for husdyrbrug over en vis størrelse.”

Med henvisning til Dansk Pelsdyravlerforenings høringssvar af 9. august 2016 til Miljøstyrelsens høring vedrørende ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen j.nr. MST-12411-00322 skal det bemærkes, at sammenlægningen af pelsdyrfarmbekendtgørelsen og husdyrgødningsbekendtgørelsen samt udarbejdelsen af OML-baserede lugtgeneafstandskrav for minkfarme begge hviler på et grundlæggende princip om, at minkfarme fremadrettet som udgangspunkt skal reguleres på samme måde som øvrige husdyrhold. Minkavl er ikke en specialproduktion.

Denne principændring er foretaget i enighed mellem erhvervet og Miljø- og fødevareministeriet. Principændringen fremgår således også af Miljø- og Fødevareministerens brev af 9. juni 2016 til Miljø- og Fødevareudvalget (MOF alm. del bilag 501): *"Der foreligger nu et grundlag for at beregne og fastsætte nye geneafstande i forhold til godkendelse af minkfarme, således at minkfarme kan reguleres som andre husdyrbrug"*. Tilsvarende princip fremgår indledningsvis i Miljøstyrelsens notat af 24. maj 2016 til Folketingets Miljø- og fødevareudvalg vedrørende udkast til ny husdyrgødningsbekendtgørelse: *" og der tages endnu et skridt i forhold til at regulere pelsdyrfarme på samme måde som øvrige husdyrhold."*

Det må derfor bero på en fejl, når Miljøstyrelsen i forslaget til § 6, stk. 2 i de nærværende lovbemærkninger angiver, at hjemmelen navnlig finder anvendelse på husdyrbrug med pelsdyrproduktion. Dette står i skærende kontrast til førnævnte principændring, hvorved minkavl fremadrettet ikke reguleres som en specialproduktion men helt på lige fod med de andre primære husdyrbrug.

Denne del af lovbemærkningerne bør derfor rettes, så ovennævnte principændring fremgår, og enhver tvivl om minkavls ligestilling med øvrigt landbrug fjernes.

Med venlig hilsen

Lars Skjoldegaard
Chefjurist

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

Skanderborg, den 21. oktober 2016
CV

Høring af forslag om ny husdyrregulering (J.nr. MST-1249-00119)

Generelle bemærkninger

Med forslaget til ny husdyrregulering lægges der op til en markant omlægning af den eksisterende husdyrregulering. Forslaget er en opfølgning på landbrugspakken, der skal sikre landbruget bedre rammevilkår, herunder en smidigere regulering af husdyrbruget ved blandt andet at afkoble arealreguleringen fra selve husdyrproduktionen. I dag indgår vilkårene for husdyrproduktionen i den samlede lokale arealregulering, men fremover vil arealreguleringen som udgangspunkt foregå ved fastsættelse af en række generelle vilkår.

DANVA støtter en afkobling af husdyrproduktionen fra de omkringliggende arealer, men deregulering må efter vores opfattelse ikke føre til forringelse for vandmiljøet. Der bør derfor ikke skelempelser af eksisterende vilkår, der indgår i beskyttelsen af vandmiljøet, og omlægningen må ikke føre til øgede udgifter for forsyningerne og dermed forbrugerne.

Overordnet er vi meget skeptiske overfor at ændre kravene til husdyrproduktionen, så længe reglerne for den generelle regulering af gødningsanvendelse på landbrugsjord endnu ikke er på plads. Dette skyldes, at den generelle regulering må være grundlaget for den specifikke regulering lokalt, da det ikke synes at være muligt at opstille krav til husdyrshold uden at kende forudsætningerne.

Det foreslås, at det ikke fremover skal være muligt at bruge Miljøbeskyttelsesloven til at regulere landbrugets anvendelse for at fremme beskyttelsen af vandmiljøet. Dette finder vi uheldigt, da det er væsentligt, at miljøbeskyttelsen varetages med udgangspunkt i samme lov.

Specifikke bemærkninger

Generelle krav giver en enklere tilgang til arbejdet med at regulere landbruget og dets påvirkninger af miljøet, men de tager ikke højde for lokale udfordringer ift. f.eks. habitatdirektivet og grundvandsbeskyttelsen – og generelle krav er i strid med tanken om målrettet regulering, som indgår som et centralt element i såvel anbefalingerne fra Natur- og Landbrugskommissionen som i begrundelsen for den nye landbrugspakke. Vi er ligeledes skeptiske overfor den del, der omhandler frivillige ordninger, da man ikke kan være sikker på, at man opnår den nødvendige reduktion af miljøbelastningen.

De foreslåede ændringer af kravene til husdyrreguleringen giver konkrete problemer i forhold til den nuværende beskyttelse af vandmiljøet. I forhold til Vandrammedirektivet, så er den nuværende husdyrregulering en del af baseline for 2. vandplanperiode, hvilket betyder, at den gældende vandplan efter vores opfattelse må ændres med kompenserende indsats.

Med forslaget øges harmonikravet for svin til 1,7, hvilket ifølge bemærkningerne ikke vil medføre øget udvaskning af nitrat til vandmiljøet. Dette er muligvis korrekt på landsplan, men det vil givet betyde, at udvaskningen øges væsentligt i områder med høj dyretæthed, hvor de lokale udfordringer således øges markant. Dette er naturligvis specielt et problem i nitratfølsomme indvindingsområder, men det kan også medføre problemer for det øvrige vandmiljø.

Endeligt lægges der i forslaget op til, at den lokale drikkevandsbeskyttelse fremover udelukkende skal ske via indsatsplanerne, der således skal håndtere den øgede trussel mod grundvandet som følge af landbrugs-pakken. Som en konsekvens heraf bliver det forsyningerne – og dermed forbrugerne - der kommer til at betale for landbrugets øgede indtjeningsmuligheder. Eksisterende indsatsplaner i nitratfølsomme indvindingsområder vil også blive ramt, da forudsætningerne for indsatsen ikke længere vil gælde, hvilket betyder, at man skal lave indsats på flere arealer og at der skal betales mere for allerede eksisterende aftaler.

DANVA anser den fremtidige husdyrregulering for at være et meget væsentligt element i forhold til arbejdet med at finde en løsning, der tilgodeser såvel erhvervet som vandmiljøet. Vi vil meget gerne indgå i en dialog med Miljø- og Fødevareministeriet om emnet for at uddybe vores hørings svar, og vi ser derfor frem til en mulighed for at drøfte udfordringerne på området.

Med venlig hilsen

Carl-Emil Larsen
DANVA

KL's hørings svar til Lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse og lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække

Hermed følger KL's hørings svar til lovforslaget. KL tager forbehold for politisk behandling af sagen.

Generelt om loven

KL mener, at det er positivt at reglerne ændres, så de miljømæssige rammer for produktionsanlæg og arealer skilles ad. Det vil betyde en større frihed for landbrugserhvervet, som netop er meget dynamisk, ligesom det vil betyde en generel forenkling for kommunerne. Det er dog vigtigt at loven og medhørende bekendtgørelser og vejledninger mm. tager højde for de potentielle uklarheder der vil opstå, når ansøgninger der tidligere var underlagt hhv. §10 og §11 fremover skal samles under §16b, f.eks. i forhold til BAT-krav o.l.

Vi mener også, at det er hensigtsmæssigt at både plantebrug og husdyrbrug med et erhvervmæssigt dyrehold bliver omfattet af de miljømæssige rammer for arealerne. Og det er positivt at fosfor nu skal indgå i miljøregnskabet.

Vi har forstået, at det er meningen, at miljøbeskyttelsen skal fastholdes. Vi mener, at der er risiko for, at grundvand, beskyttede naturarealer, bilag IV-arter, overfladevand og tildels naboer får en dårligere miljøbeskyttelse end med den nuværende lov.

Loven finder anvendelse på husdyrbrug, anlæg og andre forhold forbundet med....Begrebet "andre forhold forbundet med ..." kan med fordel defineres nærmere, så man ikke er i tvivl om, hvad der er omfattet af loven.

I regelgrundlaget lægges der op til, at mobile anlæg ikke skal omfattes af tilladelses – eller godkendelsespligt. I den forbindelse er det væsentligt, at der fastlægges retningslinjer for, hvornår et anlæg skal betragtes som mobilt, herunder retningslinjer for, at anlægget også reelt skal flyttes.

Regulering af husdyrproduktionen på anlægget

Produktionsarealet er centralt begreb i reguleringen, og vi opfordrer til, at begrebet defineres mere præcist i selve loven.

Det er godt, at der laves faste tal med længere varighed for tabet af ammoniak fra produktionsarealerne. Det vil medvirke til mere klarhed, men vi opfordrer samtidig til, at der indføres en mulighed for at dispensere såfremt vi får dokumentation for, at en given produktion har færre dyr pr. kvadratmeter end normen.

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 12

Kommunerne har ikke oplysninger om produktionsareal på de enkelte husdyrbrug. Tilladelser og godkendelser drejer sig om antal dyr og staldsystemer. Der venter således et betydeligt arbejde for ansøger og dennes konsulent, når produktionsarealet skal fastlægges i forbindelse med en ansøgning efter den nye lov.

BAT

Der kan opstå et dilemma mellem BAT-krav for fosfor og landmandens frihed. Styrelsen foreslår, at: "i stedet for et krav til maksimalt fosforindhold i gødningen kan BAT-kravet for svine- og fjerkræbrug ændres til et krav om at reducere fosforforbruget ved anvendelse af fasefodring og fytase ved brug af varmebehandlet foder", men på den måde bindes landmanden vel til en bestemt teknik?

KL er interesserede i at drøfte, hvordan BAT-krav om CO₂, vand- og energiforbrug håndteres. BAT omfatter disse forhold, men ansøger skal ikke længere oplyse om lys, strøm, vand etc. i ansøgningen.

De små dyrehold

Vi mener, at grænsen på 100 m² vil medføre, at flere og større dyrehold bliver omfattet af reglerne om små dyrehold (bekendtgørelsen om visse aktiviteter).

Tilsyn med forskellige regler i overgangsperioden

KL opfordrer styrelsen til at sikre en smidig overgangsperiode, blandt andet i forbindelse med kommende ændringer af tilsynsbekendtgørelsen, da det vil være tidskrævende at have to opgørelsesmetoder ved tilsynsplanlægning og -indberetning.

Tilsyn med kontinuitet

I dag kan kommunerne vurdere, om der er sket kontinuitetsbrud via antal producerede dyr.

Den nye lov definerer kontinuitet. Vi tror, at der kan være udfordringer i den forbindelse. Det vil være vanskeligt at kontrollere, om arealet i en stald udnyttes mindst 50 %, dels fordi der er lang tid mellem vores besøg på ejendommen, og dels fordi produktionen ikke nødvendigvis er adskilt fra de øvrige stalde.

Reglerne om delvis bortfald kan risikere at medføre, at en landmand, der ikke udnytter sin godkendelse, kan hindre andre landmænd i området i at få godkendt en produktionsudvidelse.

Reglerne kan opfattes således, at kravet omfatter hele ejendommen, hvilket reelt betyder at hvis man har 1 ud af 4 lige store stalde i brug og i denne stald producerer 50% af det maksimalt mulige, man vil kunne opretholde den samlede produktionsret. Hvis man producerer 49% af den maksimale kapacitet i alle 4 stalde, kan man ikke opretholde produktionsretten.

Reglerne kan også opfattes således, at man ikke behøver at opføre et nyt anlæg, hvis kravet kan opfyldes i de eksisterende stalde.

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 12

Hvis reglerne skal opfattes således, at 25% af den enkelte stald skal være i brug, og der skal produceres mindst 50% af det maksimale i stalden, vil et effektivt tilsyn være hjulpet af krav om dokumentation for produktionen på staldniveau.

Kontinuitetsbegrebet er primært relevant i forhold til omgivelsernes forventning til generne fra husdyrbruget. For at mindske risikoen for et konfliktområde, foreslår vi, at definitionen af kontinuitet gentænkes, så det er tydeligt for landmænd, naboer og kommune.

For at sikre en ensartet praksis i kommunerne, vil vi gerne deltage i arbejdet med at lave en fyldestgørende vejledning på området.

Administrationen i praksis betyder, at kommunen skal have kendskab til reglerne om dyrevelfærd samt vide hvornår et ulovligt forhold skal indberettes.

Udnyttelsesfrist

I dag stiller kommunerne vilkår i godkendelserne om udnyttelsesfrister.

Den nye regulering indebærer en udnyttelsesfrist på 6 år, og at en tilladelse/godkendelse anses for udnyttet, når byggesagen vedrørende det ansøgte er afsluttet i BBR.

KL er enige i at det kan give god mening at forlænge udnyttelsesfristen til 6 år, men der er udfordringer i at gøre udnyttelsen afhængig af en byggetilladelse.

Det gælder især dyrehold i eksisterende staldanlæg, fordi en ansøgning uden byggeri ikke passer ind i denne skabelon.

Vi ser gerne, at det fortsat er kommunerne som definerer i afgørelserne hvornår godkendelsen anses som udnyttet.

Forebyggende regulering i forhold til afværgende foranstaltninger

Arealreguleringen ændres fra forudgående konkrete vurderinger til generelle regler som håndteres gennem gødningsregnskaberne. Kommunens tilsyn med konkrete arealer skal i højere grad baseres på håndhævelser end på forebyggende vurderinger og krav.

Der synes at være et behov for at sikre, at landmanden får viden om dyrkningens mulige miljøpåvirkning og recipienternes sårbarhed, når kommunerne ikke længere vurderer arealerne og har dialog med ansøger/konsulent om problematiske områder i forbindelse med godkendelserne.

Selvom vi bifalder, at der indføres forsforregnskab, mener vi, at beskyttelsen mod fosforbelastning gennem erosion bliver mindre i den nye lov. Det skyldes, at kommunerne først kan regulere, når der er sket erosion ved et vandløb/sø. Det kan dertil være svært at afgøre, at et konkret areal langs med et vandløb eller søer har fået organisk gødning.

Det betyder også dårligere service for landmanden, som ikke ved, hvad der gælder langs vandløbene. Vi foreslår, at der skal være mulighed for at agere forebyggende, baseret på en konkret vurdering af risikoen.

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 12

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København Swww.kl.dk
Side 4 af 12**Revurderinger**

Det primære formål med revurderingerne er at sikre, at der på husdyrbruget til stadighed anvendes BAT. Når revurderingerne ikke længere foretages på ikke-IED brugene, vil ammoniakfordampningen på disse brug ikke blive reguleret i forhold til BAT. Dermed falder miljøbeskyttelsen i forhold til den nu-gældende husdyrbrugslov.

Generelle vilkår og reduktion af det kommunale råderum

KL bifalder, at generelle vilkår, som vi tidligere alligevel har stillet i alle godkendelser (for eksempel støj, fluebekæmpelse), standardiseres. De nye regler bør udformes, så kommunen kan håndhæve dem direkte uden nyt påbud.

KL vurderer, at der kan være risiko for en begrænsning af landbrugserhvervets flexibilitet i de konkrete sager, hvis en stor del af reglerne udstikkes detaljeret af staten. Det er desuden KL's vurdering at det vil betyde en uheldsigsmæssig reduktion af det kommunale selvstyre, hvis kommunerne ikke har mulighed for at tage højde for særlige forhold i afgørelserne. Her kan der skeles til reglerne for industrivirksomheder, hvor nogle vilkår netop kan ændres, hvis der er særlige forhold.

Landskab

Der er risiko for, at generelle krav til omfattende bebyggelse eller bebyggelse uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer bliver til ugunst for alle.

Som eksempel er selv små byggerier problematiske ud fra et landskabeligt synspunkt, hvis de ligger i bestemte, sårbare landskabstyper. Og generelle krav risikerer at afskære ansøger fra at gennemføre et projekt, som kommunen – på baggrund af en konkret vurdering og evt. tilpasninger – ville anse som uproblematisk.

Det er derfor væsentligt, at der netop i forhold til landskabsvurderinger ikke fastlægges for "fastlåsende" krav, men at der fastholdes et stort kommunalt råderum for vurdering og dialog om løsninger.

Sagsbehandlingstid

Sager som skal behandles efter §16b kan dreje sig om meget store husdyrbrug. Særligt ved store kvægbrug, som i dag er omfattet af en §12 godkendelse, vil kravet om maksimalt 90 dages sagsbehandlingstid kræve store ressourcer i kommunerne. Det forudsætter nemlig, at der til enhver tid er et "straks-beredskab" i kommunerne, så alle ansøgninger kan behandles umiddelbart efter de er indsendt.

I øvrigt indebærer lovforslaget flere ændring af forudsætningerne for aftalen om servicemål for kommunal sagsbehandling. Der er derfor behov for en genforhandling af servicemålsaftalen.

Forenklinger for landmanden

Vi mener, at det kan være hensigtsmæssigt at håndtere alle markrelaterede krav i en bekendtgørelse, så landmanden kan se alle markrelaterede krav samme sted.

Miljøbeskyttelsen

Naturområder

DCE's bemærkninger om udvidelse af kategori 2-natur bør følges, såfremt beskyttelsen skal kunne fastholdes på eksisterende niveau, uden at der foretages en konkret vurdering af hvert naturområde. En indskrænkning af kategori 2-natur vil betyde en markant svækkelse af det nugældende beskyttelsesniveau.

Lovforslaget lægger op til, at der fastsættes regler om, at der skal anvendes bestemte udbringningsteknikker på arealer grænsende op til sårbar natur. Som hjælp til landmanden, bør der udarbejdes et kortmateriale, som viser hvor kravene til udbringningsteknik gælder.

Det vil være en forenkling for jordbrugeren, konsulenten og kommunen, da det bliver mere entydigt, hvor der er krav om bræmmer. På denne måde vil landmænd kunne gødske ved nedfældning eller benytte gødningen andet sted, samtidig med at beskyttelsen af bilag IV-arter fastholdes.

Overgangen til generelle regler, vurderes dog generelt at medføre en svækket beskyttelse af bilag IV-arten løgfrø (og måske flere arter). Denne arts nedgravende levevis kræver dyrknings- og gødningsfri bræmmer omkring yngleområder. Det bør fremadrettet også være muligt med en beskyttelse af denne art, evt. ved at stille generelle vilkår til kortlagte yngleområder.

Vi mener, at bræmmer om natur og ammoniakfølsomme skove ikke hindrer anvendelse af arealerne. Arealerne kan også forsat gødskes med husdyrgødning såfremt det nedfældes eller forsures.

Overfladevand - kvælstof

Kommunerne kan ikke vurdere, hvorvidt de 34.000 ha efterafgrøder er tilstrækkeligt til at opnå god økologisk kvalitet i vandområder. Hvordan eller om denne reduktion spiller sammen med den meget større mertilførsel til Vadehavet, beregnet i forbindelse med udfasning af kvælstofreduktionsnormer, ophævelse af randzoner mv., vides ikke.

Vi mener fortsat, at den øgede udledning af kvælstof er i strid med habitatreglerne.

Grundvand

Vi mener, at den nye lov dermed ikke opfylder VVM-direktivets krav om konkret vurdering af et anlægs betydning for grundvandsressourcen. Og vi mener, at der med den nye lov bliver en dårligere og dyrere beskyttelse af grundvandsressourcen.

De nye regler indeholder ikke en særlig beskyttelse af grundvandet, herunder de kortlagte nitratfølsomme områder (NFI). Det fremgår, at sikring af grundvand mod nitrat fra husdyrgødningen skal ske gennem tiltag i de kommunale indsatsplaner.

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 12

Med den nuværende regulering er en del efterafgrøder blevet placeret i nitratfølsomme indvindingsområder, så der har været en regulering af merudvaskningen i disse områder. Denne regulering har været med til at opfylde VVM-direktivets formål om at sikre at der ikke må ske en væsentlig påvirkning af miljøet ved gennemførelse af et husdyrprojekt.

Med den nye lov forventes det at der ikke vil blive etableret efterafgrøder i grundvandsområder, med mindre arealet ligger i oplandet til sårbare natura 2000-oplande.

Zink

Reglerne om håndtering af gylle fra smågrise, der er behandlet med zink, indebærer, at man kan fortynde sig ud af restriktionerne. Dette er meget fornuftigt for den enkelte marks vedkommende, men den samlede mængde zink, der tilføres landbrugsarealer ændres ikke af disse regler. Der bør derfor igangsættes forskningsarbejde for at erstatte zink med andre mindre miljøbelastende stoffer.

Fortynding af zinkholdig smågrise-gylle bør kun kunne ske med gylle med lavt indhold af zink. Det er vigtigt, at der ikke kan spekuleres i sammenblanding med smågrise-gylle fra andre besætninger.

Der bør ved reglernes ikrafttræden foreligge meget klare og tydelige bekendtgørelsestekster omkring, hvordan påbud om kalkning og jordens reaktionstal håndteres. Det er herunder vigtigt, at hjemlen er klar således, at der ikke opstår tvivl om reglernes rækkevidde.

Vi mener, at reglerne om bræmmer i forhold til udbringning af gylle med zink er uklare og meget svære at kontrollere. En bræmme på 0, 3 eller 6 meter afhængigt af, om der er 20%, mindre end 40% eller mere end 40% gylle fra behandlede smågrise i gyllebeholderen, er meget vanskelig i praksis. At der så også inddrages en fosforgrænse gør ikke forholdet bedre.

Affald til jordbrugsformål

Vi foreslår, at der bør fastholdes regler om, at den enkelte mark ikke må tildeles slam flere år i træk, når tildelingen af kvælstof og fosfor fra affaldsprodukter overgår til den nye regulering. Dette særligt af hensyn til beskyttelsen af grundvand mod forurening med miljøfremmede stoffer.

Overgangsregler

Udvidelse i eksisterende stalde kræver ny tilladelse/godkendelse
Der kan argumenteres for, at udvidelse af dyreholdet i eksisterende stalde ikke medfører forøget forurening, netop fordi produktionsarealet ikke øges. Landmænd kan dermed have en forventning om, at en sådan ændring derfor kan foretages uden fornyet tilladelse/godkendelse.

Anmeldeordninger

Det er vigtigt for kommunerne, at anmeldelser som modtages mellem 31. marts og 1. august 2017 ikke skal være afsluttet 1. august, men at der stadig er 2 måneder til sagsbehandlingen.

Risiko for sags pukkel som følge af krav om behandling efter ny lov

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 6 af 12

Vi forventer, at der kan opstå en sags pukkel efter 1. august 2017. Dels fordi selv små ændringer, som tidligere ville blive behandlet i et tillæg, vil kræve en helt ny godkendelse efter den nye lov. Og dels fordi en del husdyrbrug, som normalt ville søge i den nuværende periode og frem til loven er vedtaget, vil vente med at søge til kravene i den nye lov er på plads efter 1. august 2017. Endelig kan det forventes, at en del husdyrbrug vil ansøge om ny miljøgodkendelse hurtigt efter den 1. august 2017, fordi den nye lov giver mulighed for større produktion indenfor eksisterende rammer.

Puklerne vil først kunne ses hos landbrugets konsulenter og derefter hos kommunerne.

Økonomi

KL har forståelse for, at de økonomiske konsekvenser af lovforslaget for størsteparten først kan gøres op, når regelsættet skal udmøntes i de relevante bekendtgørelser. Vi ser derfor frem til at indgå i de økonomiske drøftelser i den anledning.

Det er dog i denne sammenhæng vigtigt for KL at understrege betydningen af, at der ikke med ændringerne i loven sker en ændring af brugerbetalingen for den kommunale sagsbehandling. Det skal derfor sikres, de kommunale opgaver der under den nuværende lovgivning er delvist finansieret gennem brugerbetaling også vil være finansieret ved brugerbetaling i et uændret omfang efter at den nye lov er vedtaget.

Som følge heraf bør reglen om, at kommunerne kun opkræver 80 % af det samlede beløb i brugerbetaling fjernes, da godkendelse af arealer, som førhen hørte under vvm-sagsbehandlingen uden brugerbetaling, ikke længere er en del af den kommunale sagsbehandling.

Derudover er der ændringer i kommunernes tilsyn som vi først kan vurdere den ressourcemæssige effekt af, når vi kender reglerne mere detaljeret.

Detaljerede bemærkninger

Nr. 6.(§ 2 stk. 1). Loven finder anvendelse på husdyrbrug, anlæg og andre forhold forbundet .... Det kan overvejes om ikke begrebet "andre forhold" skal suppleres med eksemplerne på side 141 (oplag af ensilage i wrapballer, mobile anlæg, markstakke, ludning af halm og folde til udgående dyr). Alternativt bør "andre forhold" defineres i § 3.

"Loven finder desuden anvendelse på bedrifter med arealer, som modtager gødning." Hvis der her menes plantebrug, så er bedrift et forkort ord. Det anvendes ofte om husdyr. Kunne man ikke bare skrive jordbrugsvirksomhed eller plantebrug.

Nr. 6 (§2, stk. 5). Det fremgår på side 142 i de særlige bemærkninger at der af bestemmelsen, fremgår at vilkår vedrørende udbringningsarealer, der er fastsat i tilladelser og godkendelser efter §§10-12, bortfalder d. 1.8.2017. For nogle vilkår kan det være vanskeligt at afgøre, om vilkårene alene er stillet

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 7 af 12

som følge af arealreguleringen. Det er væsentligt, at reglerne er så klare formuleret, at der ikke opstår fortolkningsmuligheder for, om et vilkår er bortfaldet eller ej.

Følgende eksempler kan nævnes som vilkår, hvor der kan sås tvivl om disse bortfalder:

- Fodringsvilkår kan være stillet, for at overholde beskyttelsesniveauet for fosfor, men kan samtidig også være en del af BAT vurderingen. I disse situationer er det uklart, hvordan det afgøres om vilkårene bortfalder og ophæves vilkåret, hvis det medfører at det nuværende BAT niveau ikke overholdes?
- Der kan være stillet krav til afgræsning af et areal, hvis husdyrbrug har benyttet reglen om "kvælstoffjernelse ved afgræsning" for at opfylde totaldepositionskravet til kategori 1 natur. Vil et sådan vilkåret regnes som et vilkår til udbringningsareal og dermed bortfalde?
- I tilladelse/godkendelser af husdyrproduktioner, hvor der indgår afgræsningsarealer udenfor harmoniarealer, kan der være stillet vilkår til f.eks. græsningstryk på arealet. Et afgræsningsareal regnes ikke som et udbringningsareal og det er derfor uklart, om et sådan vilkår bortfalder?

Nr. 7. (§ 3 stk. 1, nr. 1). Produktionsarealet er ikke defineret i loven, men defineres først endeligt i bekendtgørelsen jf. de almindelige bemærkninger side 29. Produktionsarealet imidlertid er kernen i stipladsmodellen. Det er bl.a. på baggrund af produktionsarealet at ammoniak og lugtemissionen fra anlæggene beregnes. En definition af dette er således grundlæggende og bør ikke udskydes til en bekendtgørelse. Kunne det defineres således: Produktionsareal: Område i et anlæg, som er indrettet til længerevarende ophold for husdyr, med mulighed for at der kommer gødning på arealet.

For at kontrollen af produktionsarealet fremadrettet skal være forholdsvis simpel, skal man umiddelbart kunne definere arealet. Der bør derfor kun være indlysende velafgrænsede undtagelser i selve stalden, som ikke medregnes.

Nr. 7. (§ 3, stk. 1, nr. 2). Generelt er definitionen på et anlæg for snæver. Som definitionen er her omfatter definitionen udelukkende stalde og gødningsopbevaringsanlæg m.m. Skal en regulering af et landbrug give mening skal reguleringen omfatte hele den fysiske enhed, således at tørrerier, foderkøkkener, kørearealer, pelsierier m.m. er omfattet af reguleringen.

Nr. 7 (§ 3 stk. 1, nr. 3). Det virker uhensigtsmæssigt at emissioner udelukkende defineres som noget der stammer fra anlæg eller arealer, der modtager husdyrgødning. Der er også andre aktiviteter, der kan medføre emissioner på den fysiske enhed (f.eks. støj fra korntørreri).

Med den nuværende formulering gælder det kun anlæg eller arealer der modtager husdyrgødning. Hvordan reguleres generende lugt fra opbevaring af slam eller afgasset biomasse i en gyllebeholder på et husdyrbrug/plantebrug?

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 8 af 12

Nr. 7. (§ 3, stk. 1, nr. 4, der bliver nr. 6), indsættes efter 2. pkt.: »I forhold til udbringning af husdyrgødning forstås ved teknik både den anvendte udbringningsteknologi og foranstaltninger i forbindelse med udbringning af husdyrgødning med henblik på at forebygge, og hvor dette ikke er muligt, reducere emissioner af nitrat og fosfor til jord og vand samt og foranstaltninger med henblik på at reducere ammoniakemissionen fra udbragt husdyrgødning.

Nr. 7. (§3 stk. 1 nr. 2). "Fast placeret indretning". Hvis det betyder, at klimaindretninger, flytbare hytter til økologiske svin, kalvehytter og mobile huse til økologiske ikke indgår i arealet, så vil der være mange økologiske brug, som slet ikke falder ind under loven. De vil endda kunne være IE-brug og ikke være omfattet, da der godt kan være over 750 stipladser i flytbare hytter eller over 40.000 stipladser til fjerkræ i mobile huse.

Nr. 9. (§ 3, stk. 3). Der vil allerede fra lovens ikrafttræden være behov for en definition af hvad der betragtes som produktionsareal og det vil derfor være ønskeligt, at denne definition foreligger straks efter lovens vedtagelse.

Nr. 12. (§ 5a). Side 152. Efter husdyr.... Af afsnittet fremgår det at kommunen i dag stiller vilkår om udbringningsteknikker ved sårbar natur, og der er i den kommende regulering indarbejdet krav om dette i forhold til kategori 1 natur. Der stilles dog i dag også i høj grad vilkår til husdyrgødningsfrie bræmmer, f.eks. ved skrånende arealer, som har afgrænsning til naturområdet, og hvor der er risiko for overfladeafstrømning, som kan påvirke naturområdet. Dette kan ikke ses indarbejdet i beskyttelsen i den kommende regulering. Hvordan tænkes dette indarbejdet fremadrettet?

Ammoniakfølsomme naturtyper er sikret mod tilstandsændring ved at anvende særlige udbringningsteknikker i zoner indenfor 20 meter for alle typer af gødning. Der stilles krav til kategori 1 natur (habitatdirektivet). Det fremgår dog ikke klart af teksten side 153, om der stilles samme krav til kategori 2 natur, med begrundelse i VVM-direktivet. Der er dog ikke redegjort hvorfor de ammoniakfølsomme ikke skal vurderes ens. Der bør dog gælde det samme kravet for alle ammoniakfølsomme naturtyper, uanset om de ligger indenfor eller udenfor et Natura 2000 område.

Hvordan sikres bilag IV arter i og udenfor Natura 2000 områder?.

Nr. 12. (§ 5 c stk. 2) ... såfremt tilsynsmyndigheden har konstateret erosion af jord, hvor der udbringes organisk gødning til vandløb, søer over 100 m² og kystvande.

Kommunerne må altså først foretage en håndhævelse, når det er konstateret at der er sket en overfladeafstrømning. Imidlertid burde det være muligt for kommunerne at agere forebyggende, på marker hvor det er kendt at der er risiko for erosion. Teksten i loven bør derfor suppleres med .....eller såfremt tilsynsmyndigheden har foretaget en risikovurdering baseret på en kortlægning af strømningsveje på baggrund af terrænforhold og jordbundsforhold.

Det kan også bemærkes at den del transport sker gennem dræn, hvordan tænkes kommunernes mulighed for at kræve at der afbrydes dræn.

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 9 af 12

Hvis kommunerne skal kunne føre tilsyn med arealer der har overfladeafstrømning, og som har modtaget husdyrgødning det pågældende år, er det vigtigt med opdaterede data. Det bør derfor overvejes om det ikke skal være obligatorisk at indberette mark og gødningsplaner, således at kommunerne har mulighed for at planlægge, hvor der skal udføres tilsyn det pågældende år. Markplanerne skal opdateres såfremt der sker væsentlig ændringer. Kommunerne skal dermed have adgang til landmandens indberetninger.

Alternativt burde vilkåret omfatte både handelsgødning og organisk gødning, og dermed alle marker der modtager gødning. Derved ville der ikke være behov for særskilte markopgørelser.

Nr. 14 (§6, stk. 1). Kravet er formuleret, så det gælder "udvidelse og ændring af anlæg". Når bestemmelsen målrettes anlæg, kan der sker udvidelse i eksisterende staldanlæg uanset om afstandskravene er overholdt eller ej.

Nr. 24. (§ 9). Kommunalbestyrelsen kan meddele dispensation fra kravene i § 6 stk. 1 til rideskoler og hestepensioner samt hestehold til vognkørsel som led i museumsaktiviteter. § 9 burde ændres så den omfatter alle hestehold, da det i praksis er vanskeligt at adskille f.eks. en hestepension og et stutteri. Samtidig er der kun få steder i landet, hvor der er hestevognskørsel, og det virker overdrevet at udspecificere dem i loven. Det er en kommunal mulighed at meddele en dispensation, og derfor burde det være op til kommunen at afgøre hvilke hestehold der kan få dispensation. Formuleringen kunne evt. ændres til følgende: Kommunalbestyrelsen kan meddele dispensation fra kravene i § 6 stk. 1 til hestehold, hvis placeringen af anlægget er i overensstemmelse med den kommunale planlægning. Alternativt bør stutterier også tilføjes på linje med hestevognskørsel

Nr. 31 (§16a). Det fremgår, at husdyrbrug der er omfattet af §16a ikke må udvides/ændres på en måde, der medfører forøget forurening. Samtidig fremgår det af §103, at husdyrbrug etableret inden 1. januar 2007 (og som ikke er godkendt efter husdyrbrugsloven), skal godkendes efter den nye lov ved ændringer eller udvidelse. Det fremgår ikke klart af lovtæksten, hvad der gælder for husdyrbrug, som er tilladt/godkendt efter husdyrbrugslovens §§ 10, 11 eller 12.

Det har mundtligt været en udmelding om, at såfremt et husdyrbrug godkendt efter §§11-12 ønskede at udvide sin besætning i et eksisterende anlæg, så ville dette udløse godkendelsespligt efter den nye husdyrregulering. Det er væsentligt at overgangsreglerne på området er klare, da kommunerne ellers kan blive mødt med argumenter om, at udvidelse af dyreholdet i eksisterende stalde på allerede tilladte/godkendte husdyrbrug ikke medfører forøget forurening, netop fordi produktionsarealet ikke øges, og at en sådan ændring derfor kan foretages uden fornyet godkendelse.

31. § 16b. Det er vigtigt at det i denne § gøres helt tydeligt for landmanden, at der er krav til BAT og brugerbetaling hvis emissionen er over 750 kg NH₃

Det er i den nuværende tekst svært at læse. Kunne man i stedet formulere teksten således; "Teknik til udbringning af husdyrgødning og anden organisk

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 10 af 12

gødning: Begrebet omfatter både den teknologi der anvendes ved udbringningen, samt de tiltag der gøres, for at mindske de miljømæssige påvirkninger fra kvælstof og fosfor på det omgivende miljø.”

Nr. 34. (§ 27 stk. 2). Hvis husdyrbruget har en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, skal kommunalbestyrelsen fastsætte vilkår som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi.

Betyder det at hvis husdyrbruget, for at komme under grænsen for de 750 kg NH₃-N, har anvendt en eller flere teknologier, skal der ikke stilles vilkår til det i en godkendelse/tilladelse?. Hvordan skal vi så føre tilsyn med sådanne afgørelser? – er vi tilbage til de ”gamle amtsforudsætninger i screeninger”, som jo reelt ikke blev håndhævet. Hvordan stiller det os i forhold til tilsyn. Det burde være således at det var forureningen før mulige reduktioner, som afgjorde grænsen for BAT-vilkår og for kommunalt tilsyn. Samtidig så skal der som i dag stilles vilkår til alle de forudsætninger, der er anvendt for at opnå BAT-emissionen.

Det skal også sikres at både stalde og lager inddrages i BAT-vurderingen, da man jo ellers kan komme under BAT-kravet ved at flytte gylle til en anden ejendom. Man kunne i teorien ende op med at der ikke ville blive lavet vilkår til BAT på et landbrug omfattet af IED (hvis der var fuld skrald på alle teknologier), og det er vel ikke meningen.

Kunne det ændres til: Hvis husdyrbrugets samlede ammoniakemission (stalde og lager) ud fra dyrevelfærdskravene kan beregnes til mere end 750 kg NH₃-N, skal kommunalbestyrelsen fastsætte vilkår, som sikrer at der anvendes den bedste tilgængelige teknologi.

Nr. 50. (§ 41). Revurderinger af nye godkendelser. Af de tekniske bemærkninger er det på side 204 -205 beskrevet at § 41 stk. 3 ændres, således at det fremadrettet kun er IED husdyrbrug, som er omfattet af kravene om revurdering (§ 16 a stk. 2). Ændringen af § 41 betyder at der for alle andre husdyrbrug ikke længere vil ske en vurdering af om husdyrbruget fortsat anvender BAT i relation til de stillede vilkår. Det medfører at de generelle regler i f.eks. husdyrgødningsbekendtgørelsen skal være tilstrækkelige til at sikre at der anvendes BAT.

Nr. 56. (§ 55 stk. 3 der bliver til stk. 1). Høringer. ..for så vidt det det pågældende projekt kan medføre væsentlig indvirkning på miljøet, informeres offentligheden og berørte myndigheder. Betyder det at der kun skal ske offentliggørelse ved obligatorisk VVM-pligt? Men ikke ved screeningsafgørelser, hvor der jo ikke må være en væsentlig påvirkning?

Nr. 56. (§ 55 stk. 2). Kommunalbestyrelsen kan fastsætte passende tidspunkter for fremsendelse af bemærkninger eller spørgsmål.. Hvorfor fastsættes dette ikke til et fast tidsrum, f.eks. indenfor 2 uger, under iagttagelse af ferier og helligdage.

Bemærkning vedr. forbedring af høringer på landbrugsområdet. I dag foretages der en høring af omkringboende ud fra en beregnet konsekvensafstand

Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 11 af 12

for lugt, som er fastlagt af klagenævnet. Det medfører at der ofte høres mange, og også beboere som ikke reelt er parter i sagen, og som ikke kan klage. Ved en klage undersøger nævnet om beboelsen er beliggende indenfor en beregnet geneafstand for lugt, og er dette ikke tilfældet afvises klagen. Kunne dette ændres og præciseres i loven/bekendtgørelsen, så man i stedet hører parter (naboer mv.) og derudover ejere af beboelser som ligger indenfor de relevante beregnede geneafstande for lugt når der foretages godkendelsespligtige ændringer.

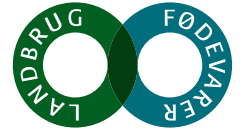
Dato: 21. oktober 2016

Sags ID: SAG-2016-04876
Dok. ID: 2259613

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 12 af 12

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
mst@mst.dk

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk
CVR DK 25 52 95 29

Landbrug & Fødevarers kommentarer til udkast til forslag om ny husdyrregulering (J.nr. MST-1249-00119)

Landbrug & Fødevarer afgiver hermed bemærkninger til forslag om en ny husdyrregulering. Landbrug & Fødevarer har udarbejdet et grundigt høringssvar, men på grund af den store kompleksitet i lovforslaget, og de mange bemærkninger, tages der forbehold for, at der kan komme yderligere kommentarer.

En ændring af husdyrreguleringen har været et stort ønske fra fødevarerhvervet de seneste 5 år. Det er derfor særdeles positivt, at der nu er sendt et konkret lovforslag i høring, som kan være med til at understøtte udviklingen i husdyrproduktionen. Ved at fjerne barrierer for et bedre råvaregrundlag for fødevarerhvervet, kan loven understøtte landbrugs- og fødevarerhvervets konkurrenceevne og bidrage til en større vækst i hele Danmark.

Både Husdyrreguleringsudvalgets anbefalinger i 2011, Natur- og Landbrugskommissionens og Vækstteam for Fødevarers anbefalinger i 2013 omfattede en ny husdyrregulering. Disse anbefalinger blev sidenhen indarbejdet i både Aftale om Vækstplan for Fødevarer i 2014 og i Fødevarer- og landbrugspakken i december 2015. Der synes således at være en stor grad af konsensus om rammerne for en ny regulering.

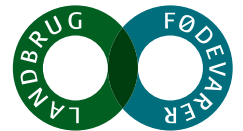
Der ligger et stort arbejde bag det lovforslag, som er sendt i høring, og der er mange positive elementer. Af positive elementer i forslaget skal vi særligt fremhæve

- meget positivt, at der sker en adskillelse af reguleringen af husdyranlæg og de arealer, hvor husdyrgødningen udspredes på
- at dyreenhederne afskaffes så landmænd kan udnytte produktivetsforbedringer og dermed øge produktionen uden at miljøpåvirkningen stiger
- at reguleringen i højere grad baseres på emissioner til miljøet fremfor produktionslofter og der sker en væsentlig forenkling af reglerne
- ændring af harmoniskravet for udbringning af husdyrgødning, så der i Danmark kan udbringes 170 kg kvælstof pr. ha pr. år i husdyrgødning. Det svarer til grænsen i EU's nitratdirektiv

Landbrug & Fødevarer kan dog også pege på en række punkter, hvor der er mulighed for væsentligt at forbedre forslaget inden for rammen af den politiske aftale. Der er derfor fortsat dele af lovforslaget, som Landbrug & Fødevarer gerne ser forbedret, herunder

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Med en eksport på over 156 milliarder kroner årligt og med 169.000 beskæftigede repræsenterer vi et af Danmarks vigtigste eksporterhverv.

Ved at nytænke og synliggøre erhvervets bidrag til samfundet sikrer vi vores medlemmer en stærk placering i Danmark og globalt.

- at mulighederne for fleksibilitet ikke udnyttes fuldt ud i de emissionsbaserede tilladelser eller godkendelser – der bør være mere rummelighed i tilladelser og godkendelser, på linje med den øvrige erhvervsregulering
- tolkningen af habitat og VVM-direktivet, der fortsat går længere end direktiverne, eksempelvis ved videreførelse af de nuværende ammoniakkrav i forhold til nærliggende natur
- at fosforlofterne sætter begrænsninger på den fulde udnyttelse af det ændrede harmonikrav på 170 kg kvælstof pr. ha pr. år i husdyrgødning
- at husdyrloven fortsat indeholder regler om udspredding af husdyrgødning på arealerne og endda foreslås udvidet til at omfatte alle gødningstyper. Landbrug & Fødevarer havde gerne set et enstrengt og klart regelsæt, så anvendelse af husdyrgødning på markerne reguleres sammen med anden gødning i gødskningsloven og miljøgodkendelse af staldene reguleres i husdyrloven

Implementeringen af den nye regulering er afgørende for, om den nye lov kommer til at opfylde formålet og blive en succes. Det er særlig vigtigt, at bekendtgørelser og vejledninger er på plads ved lovens ikrafttræden, og at reglerne er gennemsigtige og entydige, så det bliver let for landmænd, konsulenter og kommuner at forholde sig til den nye regulering.

Der bør i den forbindelse være særlig opmærksomhed på at sikre funktionsdygtige og brugervenlige IT-systemer.

Landbrug & Fødevarers høringssvar indeholder først en række overordnede kommentarer til lovforslaget. Dernæst kommer en række konkrete kommentarer til de almene bemærkninger og til sidst konkrete kommentarer til lovforslagets enkelte bestemmelser.

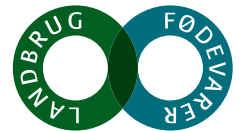
Overordnede kommentarer til udkast til forslag om ny husdyrregulering

Lovens formål

I Fødevare- og landbrugspakken er et paradigmeskifte for miljøreguleringen af landbruget aftalt, så erhvervet bliver bedre rustet til at øge råvaregrundlaget og eksporten, samt medvirke til at skabe vækst og beskæftigelse i hele Danmark – i samspil med natur og miljø. Det fremgår klart af lovforslagets bemærkninger, at hovedsigtet med en ny husdyrlov netop er at skabe en del af det politisk ønskede paradigmeskifte.

Landbrug & Fødevarer havde forventet, at der i forslaget til Lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Husdyrbrugsloven) blev ændret på lovens formålsparagraf. En lov, der regulerer tilladelser og godkendelser for husdyrbrug har direkte indflydelse på muligheden for vækst i hele fødevarereklyngen og dermed muligheden for at skabe vækst i hele Danmark. Det er derfor bemærkelsesværdigt, at lovens formålsparagraf ikke ændres, så den i højere grad afvejer balancen mellem miljø og landbrug, og dermed bedre afspejler hensigten i den politiske aftale.

En ændring af formålsparagraffen i husdyrloven vil tillige være i tråd med Erhvervs- og vækstministerens forslag til ændringer af Planlovens formålsparagraf, hvor det politiske ønske tilsvarende har været at medvirke til at skabe vækst og beskæftigelse i hele Danmark.

Ny lov eller ændringslov

Landbrug & Fødevarer er uforstående overfor, at paradigmeskiftet i husdyrregulering er udformet som en ændringslov i stedet for en ny hovedlov. Der er tale om grundlæggende ændringer og nye principper for reguleringen - herunder afkobling af anlæg og arealer, flere generelle regler og emissionsbaseret anlægsregulering.

Ifølge Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet (nr. 9801 af 03. juni 2005) bør en ny hovedlov vælges, hvis de foreslåede ændringer bygger på principielle synspunkter, som er nye i forhold til den hidtidige lovgivning, og ændringerne berører et større antal af den gældende lovs bestemmelser.

Landbrug & Fødevarer har noteret, at det er en ændringslov, der er sendt i høring, og at det af tidsmæssige årsager ikke er muligt at ændre på dette. Landbrug & Fødevarer forventer, som minimum, at den endelige lov offentliggøres i en konsolideret udgave.

Adskillelse af anlægs og arealreguleringen

Adskillelsen af anlægs-reguleringen fra areal-reguleringen er en af de ændringer, som Landbrug & Fødevarer ser meget frem til bliver gennemført. Det bliver en administrativ lettelse for landmændene, når der ikke skal laves konkrete vurderinger af hver eneste mark, hvor der anvendes husdyrgødning. Ved at lade areal-reguleringen overgå til generelle regler fjernes nogle af de administrative hindringer for en mere fleksibel og innovativ udnyttelse af den ressource, som husdyrgødningen udgør.

Lovstruktur

Desværre følger den foreslåede lovstruktur ikke logikken om adskillelse af areal og anlæg. Dermed lever forslaget ikke op til Fødevarer- og landbrugspakkens beslutning om, at husdyrgødning skal reguleres enkelt og enstregt sammen med anden gødning i gødningsregnskabet. Udbringning af gødning reguleres stadig i tre forskellige love, hvor særlig relationen mellem husdyrloven og gødskningsloven er problematisk. Der lægges op til, at al udbringning af gødning, både organisk og uorganisk, som udgangspunkt skal reguleres i husdyrloven med visse undtagelser for så vidt angår gødskningsloven og miljøbeskyttelsesloven.

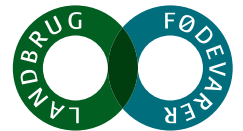
Med lovforslaget indføres parallelle regler for gødning i husdyrloven og i Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (gødskningsloven), som er yderst uhensigtsmæssig. Eksempelvis indføres definitioner af jordbrugsvirksomhed, planperiode osv. i husdyrloven. Dette giver anledning til både forvirring og mulighed for misforståelser.

Landbrug & Fødevarer er bekymret for, at forudsigelighed og ensartet retsanvendelse vil lide under den foreslåede struktur, der heller ikke er i overensstemmelse med Miljø- og Fødevarerministeriets igangværende arbejder med Lovkompasset og Kontrolstrategi.

Samtidig er det yderst uhensigtsmæssigt, at kommunerne skal opretholde og videreudvikle kompetencer på areal-reguleringen, alene fordi de får ansvaret for nogle få dele af hele reguleringskomplekset af arealerne.

Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at al gødningsreguleringen inkl. regulering af husdyrgødningen samles i gødskningsloven. Hvis det af tidsmæssige årsager ikke sker ved denne lovændring, bør det ske ved førstkommande lejlighed, hvor enten gødskningsloven eller husdyrloven revideres.

Meget brede lov-bemyndigelser til ministeren

Udkastet til ny husdyrlov indeholder mange brede bemyndigelser til miljø- og fødevarerministeren, hvorefter intentionerne om, hvad ministeren skal bestemme er specificeret i bemærkningerne til loven. For erhvervet, der foretager store, og langsigtede investeringer i husdyrbrug, er forudsigelighed af stor betydning, og det er helt centralt, at bemærkningerne er tydelige, så det efterfølgende er klart, hvordan de efterfølgende bekendtgørelser og regler skal udmøntes.

Direktivnær husdyrregulering

Landbrug & Fødevarer lægger stor vægt på, at den nye husdyrregulering er så direktivnær som muligt.

I det fremsendte udkast til ny husdyrregulering er der flere ændringer, som vil sikre en mere direktivnær implementering. Dermed får danske landmænd bedre mulighed for at konkurrere på lige vilkår med de øvrige EU-landes landmænd.

Afskaffelsen af det sænkede harmonikrav på 1,4 DE/ha er et vigtigt skridt i denne retning, der vil have særlig betydning for slagtesvineproduktionens konkurrenceevne. Afskaffelsen af revurderinger af nye miljøgodkendelser for alle bedrifter, der ikke er omfattet af IE-direktivet, ser Landbrug & Fødevarer ligeledes som positivt.

Landbrug & Fødevarer finder det dog grundlæggende bekymrende, at flere af lovforslagets definitioner adskiller sig fra direktivernes definitioner. Det giver en risiko for skjult overimplementering.

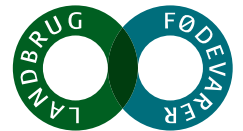
VVM-direktivet tolkes også mere direktivnært, men lovforslagets specielle bemærkninger til nr. 31 (§§ 16 a - 16 c) på side 177 efterlader dog en alvorlig tvivl om, hvorvidt den mere direktivnære fortolkning følges helt til dørs i forhold til hvilke ændringer, der kan foretages på en bedrift uden ny tilladelse/godkendelse.

Særligt om overimplementering af Habitatdirektivet

I forhold til habitatdirektivet er der stadig flere eksempler på problematisk overimplementering og meget stramme fortolkninger i lovudkastet.

Der sker en overimplementering af væsentlighedsbegrebet, ved flere steder at udelade direktivets tekst om at skade vedrører "områdets integritet" og ikke "området". Når ordet "integritet" udelades, lægges der op til en nul-tolerance for enhver ændring, som ikke følger af direktivet. I modsætning til "at skade et område" indbefatter "at skade et områdes integritet" en forholde sig til områdets bevaringsmålsætning. Et husdyrprojekt kan således godt tænkes at skade dele af et habitatområde (fx ikke beskyttet natur) uden at skade områdets integritet, jf. nedenstående fortolkning af begrebet. På denne baggrund bør der ske en tilretning af hele bemærkningsteksten, således at der alle steder henvises til "områdets integritet".

Et andet eksempel på overimplementering af habitatdirektivet er, at belastningen fra hele husdyrbruget inddrages og ikke kun belastningen fra ændringen. Det begrundes med, at det er nødvendigt for at overholde habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, som kræver, at der sker en vurdering af projektet i sammenhæng med både brugets eksisterende belastning og øvrige kilder i området. Landbrug & Fødevarer er af den opfattelse, at denne beskrivelse går langt videre, end det habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 kræver. Et projekt, der ikke i sig selv indebærer nogen meremission, vil ikke være i strid med artikel 6, stk. 3 uanset den emission, der kommer fra andre

planer og projekter. Ligeledes er det Landbrug & Fødevarers opfattelse, at udbringning af husdyrgødning på et areal ikke i sig selv kan betegnes som et projekt, med mindre der er tale om en betydelig intensivering.

Yderligere omtales på side 135 beskyttelsesniveauet for ammoniakfølsom natur i kategori 2 og 3 i relation til opfyldelse af habitatdirektivet. Kategori 2 og 3 natur er nationale særregler, der intet har med habitatdirektivet at gøre.

Mere fleksible regler for udnyttelse af miljøgodkendelser

Landbrug & Fødevarer har i en årrække påpeget problemerne med den nuværende husdyrregulerings restriktive praksis for udnyttelse af miljøgodkendelser og tilladelser. De foreslåede ændringer med forlængelse af udnyttelsesfristen bydes derfor velkomne.

Ved at forlænge udnyttelsesfristen fra de nuværende 2 år til 6 år til at gennemføre projektet, bliver det lettere for landmændene at sikre både diverse godkendelser, finansiering og projektering inden for fristen. Det bemærkes dog, at fristen bør tælle fra byggeriets afslutning og ikke som foreslået fra byggesagens afslutning. I overensstemmelse med almindelig lovpraksis bør de nye regler for ibrugtagning også gælde for gamle sager.

Den større fleksibilitet i reglerne for kontinuitetsbrud bydes tillige velkommen af Landbrug & Fødevarer. Den nuværende praksis giver store problemer og mindsker mulighederne for at udnytte effektiviseringspotentialer eller tilpasse sig markedet med nye produktionsformer. Et eksempel på problemerne med de nuværende regler er fjerkræbedrifter, hvor kyllingerne gives mere plads. Hvis denne produktionsform opretholdes i 3 år, risikerer landmanden at få nedskrevet antallet af kyllinger i miljøgodkendelsen.

Det er dog uklart, hvordan et tilfælde med delvist kontinuitetsbrud efter de nye regler vil håndhæves, hvis udnyttelsesgraden af et produktionsareal er så lav, at der ikke længere er en rimelig sammenhæng mellem produktionsarealet og miljøpåvirkningerne.

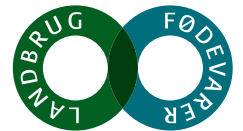
Endelig mener Landbrug & Fødevarer, at kontinuitetsbrudsperioden på 3 år bør forøges til 5 år for at opnå overensstemmelse med det nylige forslag til modernisering af planloven.

Husdyrefterafgrøder

Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at administrationen og regulering af de efterafgrødekrav, der er relateret til anvendelsen af husdyrgødning, hænger sammen med administration og regulering af de øvrige pligtige efterafgrøder, herunder alternative virkemidler og sammenhæng med fremtidig målrettet regulering. Således bør reglerne så vidt muligt ensrettes, og der bør foretages en helhedsvurdering af det samlede efterafgrødekrav, der pålægges den enkelte landmand, dog således at alle nuværende alternative virkemidler bevares.

Ydermere lægger Landbrug & Fødevarer vægt på, at der vælges en enkel administrationsmodel for husdyrefterafgrøderne, og at efterafgrødekravet i hvert opland skal være tilgængeligt for landmanden senest ét år før planperioden begynder (dvs. senest 31. juli 2017 for planperioden 2018/19) af hensyn til landmandens planlægning.

I den nye husdyrlov bliver en række kortlag direkte bindende for landmanden. Det er derfor afgørende, at grundlaget for disse kort er faglig velfunderet. Det er også afgørende, at der er gennemsigtighed i de procedurer, som lægges til grund for revidering af disse kort, så landmandens retssikkerhed sikres.

Ny regulering af stigende dyretryk

Et andet element i den nuværende husdyrregulering, som Landbrug & Fødevarer længe har ønsket ændret, er håndteringen af stigende husdyrtryk.

Med forslaget lægges der op til, at den direktivmæssigt nødvendige modvirken af merudvaskningen af kvælstof i et opland med stigende husdyrtryk fordeles på alle de arealer i oplandet, hvor der udspreddes husdyrgødning. Mængden af pligtige husdyrefterafgrøder kan således variere en smule fra år til år afhængig af dyretrykket i det enkelte opland. Til gengæld rammes en enkelt landmand ikke uforholdsmæssigt hårdt, hvis hans miljøgodkendelse er udstedt på et tidspunkt med stigende dyretryk.

Emissionsorienteret regulering

Landbrug & Fødevarer bakker op om en emissionsorienteret regulering, så reglerne i højere grad kommer til at ligne den øvrige erhvervsregulering. Dette er også forudsat i Fødevare- og landbrugspakken. Herved vil reguleringen også være mere i tråd med direktiverne, hvor fokus er på emissioner, fremfor hvor mange og hvilke dyr der går i stalden.

I den nuværende regulering fokuseres der på antallet af dyr som den afgørende faktor for miljøbelastningen. Dette har vist sig at være et dårligt udgangspunkt, idet husdyrproducenterne over en årrække har præsteret markante effektivitetsforbedringer, som gør det muligt at producere mere med en mindre miljøbelastning. For at understøtte den fortsatte miljøeffektivisering i husdyrproduktionen og give bedre muligheder for at tilpasse sin produktion er det langt mere hensigtsmæssig med en regulering, der fokuserer på emissioner i stedet for dyreenheder og produktionslofter, så dem der producerer mere miljøeffektivt også kan få glæde af det.

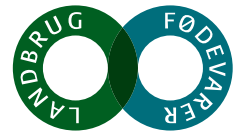
Der er tillige en stor fordel i at en husdyrproducent hurtigt kan tilpasse sig markedets efterspørgsel eller hurtigt kan indføre nye produktionsmetoder eller teknologier uden unødigt administration, så længe emissionerne ikke stiger.

Landbrug & Fødevarer anerkender, at det ikke på nuværende tidspunkt er muligt at lave konkrete målinger på hele staldanlæg, med den præcision, pålidelighed og omkostningseffektivitet, som er nødvendig, hvis det skal være grundlag for regulering. Det er dog vigtigt, at loven bliver konstrueret så emissionsorienteret som muligt, så det bliver muligt, for dem der måtte ønske det, at gå over til målinger, når den tekniske formåen tillader det. Dette vil også være med til at styrke incitamenterne og mulighederne for udvikling af miljøteknologiske løsninger.

Stipladsmodellen

Landbrug & Fødevarer kan også støtte op om brugen af stipladsmodellen som udgangspunkt for beregning af emissionerne fra husdyranlæg. Det er dog vigtigt at understrege, at anvendelse af stipladsmodellen ikke i sig selv gør reguleringen emissionsorienteret. Stipladsmodellen er en ny måde at beregne emissioner fra husdyrbrug på. Selve reguleringen skal også være tilrettelagt, så det er ændringer i emissionerne, der bliver afgørende for, hvornår der er brug for en ny tilladelse eller godkendelse.

Det skal dog understreges, at det er vigtigt, at der er transparens og gennemsigtighed i modeller og beregninger. Der bør tillige fastlægges klare rammer for kvalitetssikring og dokumentation af data.

Fleksible og rummelige miljøgodkendelser

Med forslaget til ny husdyrregulering lægges der op til, at det skal være hurtigere og lettere at få en tilladelse eller godkendelse af et husdyrbrug. Det fremlagte lovforslag indeholder dog stadig nogle barrierer for fleksibilitet indenfor den enkelte godkendelse/tilladelse.

Det er særdeles positivt, at forslaget giver mulighed for visse produktionstilpasninger uden ny godkendelse, tilladelse eller anmeldelse. Det bliver muligt for den effektive landmand at udnytte eksisterende stalde fuldt ud, efter dyreenhederne er afskaffet, uden at skulle have en ny miljøgodkendelse. Det bliver også muligt, at udarbejde miljøgodkendelsen/tilladelsen, så landmanden lettere kan skifte mellem visse dyretyper.

For at sikre dansk landbrugs omstillingsparathed og fremtidige konkurrenceevne, er det essentielt at fleksibiliteten i miljøgodkendelserne bliver større, og i fuld overensstemmelse med VVM- og Habitatdirektivets projekt-begreber. Det skal således grundlæggende være muligt at foretage produktionstilpasninger, hvis det vurderes, at der ikke sker en væsentlig merpåvirkning af miljøet.

En anmeldelse af ændringerne til myndigheden kan være nødvendig i visse tilfælde.

For at opnå den emissionsbaserede regulering, er det ikke nok at ændre grundlaget for emissionsberegningerne fra dyreenheder til m² stald-areal. Der skal også gøres op med den nuværende stramme regulering, hvor enhver ændring i f.eks. staldgulve eller miljøteknologi som udgangspunkt medfører et krav om ny tilladelse/godkendelse.

En større fleksibilitet vil også understøtte implementering og udvikling af nye miljøteknologiske løsninger ved at mindske de administrative forhindringer for at skifte til en ny teknologi med samme eller større effekt.

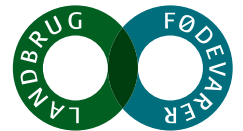
Fleksibilitet nævnes som et af lovens formål på side 19, og på side 77 lægges der op til en høj grad af fleksibilitet, men denne modsiges på side 177, hvor der holdes fast i den nuværende lovs begrænsninger i, hvad der kan foretages uden en ny miljøgodkendelse.

Overgangsordninger

Der bør indføres en overgangsordning, så eksisterende lovlige produktionstilladelser/godkendelser kan konverteres uden yderligere foranstaltninger til de nye regler for husdyrbrug. Så længe emissionerne ikke stiger i forhold til den konverterede nu-situation, bør eksisterende lovlige produktioner på enkel og hurtig vis kunne opnå den nye regulerings fleksibilitet til produktionstilpasninger.

L&F foreslår en ordning, hvor indehavere af husdyrbrug får mulighed for at anmelde konvertering af det nuværende retsgrundlag til det nye retsgrundlag. Det kan ske ved en konstaterende afgørelse, hvori det nye retsgrundlag fastlægges. Ved en konstaterende afgørelse bør der være klagemulighed.

En konverteringsordning vil være særligt nyttig for de bedrifter, hvor den nye viden om emissioner betyder, at deres miljøpåvirkning vurderes større end hidtil estimeret. Det gælder for eksempel produktionssystemer, der har ekstra meget plads til dyrene (velfærdsproduktion og økologisk produktion), som dermed fra dag til dag risikerer at blive fastfrosset i deres nuværende produktionsform, selvom der reelt ikke er en større emission, end den der hidtil har været lovlig.

Derudover vil Landbrug & Fødevarer gerne opfordre til, at den nye bestemmelse om kontinuitetsbrud også skal gælde for alle lovligt eksisterende husdyrbrug. For disse er der ikke umiddelbart fastlagt et produktionsareal, men i realiteten foreligger der et sådant for alle lovligt eksisterende brug, så den nye kontinuitetsbrudsregel vil også kunne administreres for disse brug.

Den specifikke ammoniakregulering

Landbrug & Fødevarer er bekymret over, at der som udgangspunkt ikke vil ske nogen ændringer i beskyttelsesniveauet for ammoniak. Landbrug & Fødevarer har dog noteret sig, at det i regi af Naturpakken er besluttet, at der i løbet af 2017 skal udarbejdes et nyt beslutningsgrundlag for den samlede ammoniakregulering. Landbrug & Fødevarer ser meget frem til at bidrage til denne proces.

Landbrug & Fødevarer finder det dog helt uacceptabelt, at kommunernes pligt til at give påbud om totaldepositionskrav ved en revurdering af eksisterende lovlige produktioner videreføres i de nye regler. Det er en erstatningsfri regulering med meget store økonomiske og menneskelige konsekvenser for de berørte landmænd, der lider store værditab på deres ejendomme og stavnsbindes i utidssvarende produktionssystemer.

For det første noterer Landbrug & Fødevarer, at der ingen begrundelse er for opretholdelse af totaldepositionskrav ved revurdering af hensyn til kategori 2-natur, idet disse naturområder ikke har nogen relation til Habitatdirektivet. Totaldepositionskrav ved revurdering af hensyn til kategori 2-natur er derfor en klar overimplementering og bør ikke videreføres i ny husdyrregulering.

For det andet kan det efter Landbrug & Fødevarers opfattelse være i strid med direktivets bestemmelser, at man fra dansk side i forbindelse med husdyrbrug og ammoniak har valgt at leve op til habitatdirektivets artikel 6.2 via revurderingssystemet. Hvis en forringelse af et Natura 2000-område ikke opfylder direktivets målsætninger har medlemsstaten en forpligtelse til øjeblikkeligt at gribe ind enten ved at bringe de negative virkninger til ophør, at standse aktiviteten eller træffe afhjælpende foranstaltninger. Dette kan ske ved hjælp af Naturbeskyttelseslovens § 19e og § 19f, der netop har fastsat bestemmelser, der giver myndighederne hjemmel til at gribe ind overfor eksisterende aktiviteter, samt at yde erstatning for det tab en sådan indgriben måtte medføre.

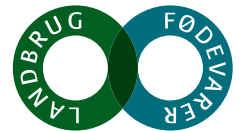
Den generelle ammoniakregulering og konceptet BAT (Bedst tilgængelig teknik)

Landbrug & Fødevarer finder det fortsat stærkt kritisabelt, at den tidligere regering har forpligtiget Danmark til at reducere sin ammoniakudledning med 24 % i perioden 2005-2020, når EU i samme periode kun skal reducere udledningen med 6 %. Dette reduktionsmål stemmer meget dårligt overens med et ønske om fair konkurrencevilkår.

En konsekvens af dette er, at den nuværende danske overimplementering af krav om BAT på små bedrifter fastholdes i den nye husdyrregulering. BAT-kravet har ophæng i IE-direktivet og vedrører derfor i udgangspunktet kun store fjerkræ- og svinebrug. I Danmark har man dog valgt at både store kvægbrug og minkfarme samt mellemstore brug af alle typer også skal være omfattet af BAT-krav. I udkastet til lovbemærkninger redegør Miljø- og Fødevareministeriet for, hvordan videreførelsen af BAT i sit nuværende omfang er en forudsætning for at nå reduktionsmålet på 24 % for ammoniak i 2020.

Hermed er der sket præcis det Landbrug & Fødevarer frygtede – de danske politikere er ude af stand til at ændre den nuværende ammoniakregulering, selvom den er konkurrenceforvridende.

Som udgangspunkt for reduktion af ammoniakemissionerne har BAT-begrebet dog den store fordel, at det per definition indeholder en vurdering af proportionaliteten mellem omkostninger og

miljøeffekt. Hvis Folketinget finder det nødvendigt at opretholde en skrapere generel ammoniakregulering end vores nabolande bør den derfor baseres på BAT.

Landbrug & Fødevarer finder det derfor positivt, at det i udkastet foreslås at afskaffe det nuværende generelle ammoniakreduktionskrav (GAK), da det ikke er baseret på en proportionalitetsvurdering. Det vil være en fornuftig forenkling at afløse den nuværende dobbeltregulering med både et generelt ammoniakreduktionskrav og BAT-krav med et enkelt reduktionskrav baseret på BAT-principperne.

Det er dog essentielt, at konceptet BAT ikke på nogen måde udvandes. BAT stammer fra IE-direktivet, hvor det er klart defineret, herunder inddragelsen af proportionalitetsvurdering ved fastsættelse af BAT. Landbrug & Fødevarer mener, at BAT i dansk ret skal defineres og anvendes som i EU-reglerne (IE-direktivet).

I den sammenhæng finder Landbrug & Fødevarer det nødvendigt at understrege, at der ved brugen af BAT-grænseværdier skal opretholdes en mulighed for en konkret vurdering. I udkastet til loven fremstår det som om BAT-kravene bliver generelle og umiddelbart bindende regler uden at muligheden for en konkret vurdering nævnes. Eksempelvis anføres på side 80-81, at BAT-standardvilkårene principielt er vejledende, men at de systematisk er lagt til grund i Natur- og Miljøklagenævnets praksis. Der henvises til en bestemt afgørelse. Beskrivelsen efterlader det indtryk, at der reelt ikke er mulighed for at fravige BAT-standardvilkårene. Dette er ikke korrekt, idet Nævnet anfører:

”Da ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt er væsentligt større end den vejledende emissionsgrænseværdi tillader – og da der ikke er påvist omstændigheder, der giver grundlag for at fravige grænseværdien - ...”

Det fremgår således tydeligt af den afgørelse, der henvises til, at emissionsgrænseværdierne kan fraviges på baggrund af en konkret vurdering.

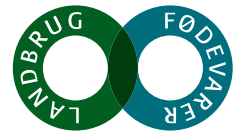
Lugt-regulering

Med det fremsendte udkast ændres der ikke på genekriterierne for lugt, hvilket er væsentligt for naboer til husdyrproduktioner. Bemærkningerne redegør også fint for hvordan stipladsmodellen vil udgøre en ny metode til beregning af lugtemissionerne. Landbrug & Fødevarer vil dog gerne gøre opmærksom på, at den nye beregningsmetode i nogle tilfælde kan betyde, at eksisterende bedrifter ”på papiret” pludselig har en højere lugtemission, selvom de fortsætter med nøjagtig samme produktion som hidtil. Dette forhold, og tilsvarende forhold vedrørende ammoniak, bør der tages hensyn til med passende overgangsordninger.

Landbrug & Fødevarer ser frem til, at der med det på side 197 nævnte nye og forbedrede reguleringsgrundlag kan gøres op med den nuværende irrationelle dobbeltregulering af lugt-gener. I dag vurderes genegrænser for lugt efter både FMK metoden fra før 2007 og efter ”Den nye lugtvejledning fra 2007”, således, at det skrappeste af de to krav altid vil være gældende. For pelsdyr er der rent faktisk trippel-regulering, idet der derudover er nogle faste afstandskrav som træder i kraft, hvis de er skrapere end beregnet med de to andre modeller.

Ny fosforregulering

Det er i Fødevarer- og landbrugspakken besluttet, at i en ny husdyrregulering ”vil udvaskningen af fosfor blive håndteret” og, at ”der vil i forbindelsen med den nye regulering blive fastlagt de nødvendige regler vedr. fosfor, for at modvirke en øget risiko for fosfortab til vandmiljøet.”

Som udgangspunkt finder Landbrug & Fødevarer ikke, at der er behov for en særskilt fosforregulering, men har noteret os det politiske ønske.

Det er vigtigt, at understrege, at fosfor opfører sig markant anderledes end kvælstof i jordbunden og derfor ikke bør reguleres på samme måde. Særligt bindes fosfor hårdt i de fleste danske jorde, hvorfor risikoen for udvaskning til vandmiljøet er meget lille under almindelige forhold. Desuden har Danmark siden 1990 reduceret fosforoverskuddet på landbrugsjord markant, så der på landsplan stort set fraføres samme mængde fosfor som der tilføres.

Derfor mener Landbrug & Fødevarer, at en oversættelse af EU's harmonikrav til fosforlofter grundlæggende tager hånd om problemstillingen. Yderligere regulering af risikoen for fosfortab fra landbrugsarealer til vandmiljøet vil mest hensigtsmæssigt blive varetaget med målrettede indsatser de steder, hvor der er følsomme recipienter og en stor risiko for udvaskning.

Med den foreslåede fosforregulering ses dette delvist imødekommet. De foreslåede fosforlofter tager udgangspunkt i EU's harmonikrav, omend det for nogle specifikke produktionsgrene som økologisk ægproduktion vil være en voldsom skærpelse fra dag 1. Det skal også bemærkes, at der vil være bedrifter i områder med skærpede fosforlofter, der ikke tidligere har været omfattet af en fosforregulering, og derfor kan risikere at opleve meget markante stramninger i anvendelsen af husdyrgødning fra 1. august 2017. Med de foreslåede lofter sættes fra 1. august 2017 ind over for de største spidsbelastninger med fosfor og der sker en yderligere nedtrapning allerede i 2020.

Dette betyder, at muligheden for at udnytte det hævede harmonikrav for slagtesvin begrænses af fosforreguleringen. Det vil således fra 2020 kun være muligt for slagtesvinebedrifter at udnytte det hævede harmonikrav fuldt ud, hvis der laves dokumenterbare fodertilpasninger, og allerede i 2017 vil det eventuelt være nødvendigt med en mindre fodertilpasning.

Der bør også være opmærksomhed på, at reglerne om fosforlofter ikke skaber barrierer for den fortsatte udbygning af biogassen.

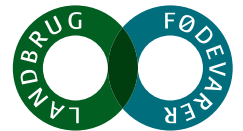
Med forslaget åbnes der også op for, at der fra 2022 kan laves en mere målrettet indsats for at reducere fosfortab til vandmiljøet. Landbrug & Fødevarer havde gerne set en mere målrettet indsats implementeret hurtigere men anerkender, at der er brug for yderligere viden for at tilrettelægge indsatsen, herunder at få skabt overblik over de synergier, der kan være mellem den målrettede indsats på kvælstof og reduktion af tabet af fosfor til vandmiljøet

Regulering af små husdyrbrug

At få en miljøgodkendelse eller -tilladelse af et husdyrbrug kan være en tidskrævende og dyr proces. Derfor ser Landbrug & Fødevarer meget positivt på Fødevare- og landbrugspakkens intentioner om forenkling og en anmeldelseslignende ordning for de små og mellemstore husdyrbedrifter. Hovedsigtet med loven må være at regulere intensive husdyrproduktioner og ikke ekstensivt dyrehold eller mindre dyrehold med meget begrænset miljøpåvirkning.

De små bedrifter er i høj grad med til at skabe liv i landdistrikterne, og står i højere og højere grad for en produktion af spændende nicheprodukter, der eksempelvis afsættes lokalt. De små- og mellemstore bedrifter er også ofte involveret i afgræsning og naturpleje og medvirker således til forbedring af natur og biodiversitet.

Landbrug & Fødevarer mener derfor, at det bør sikres, at der med den foreslåede tilladelsesgrænse på 100 m² produktionsareal ikke lægges unødige administrative hindringer ud for de små bedrifter. Brugen af m² produktionsareal som kriterie for tilladelsespligt er forholdsvis enkel, men den er fastsat på baggrund af emissionerne fra intensive produktionsformer. Det betyder at ekstensive produktionsformer, for eksempel afgræssende kreaturer eller visse økologiske bedrifter, risikerer at få administrative byrder, der ikke står mål med de administrative byrder og det papirarbejde, de pålægges ved krav om tilladelse.

For eksempel flyttes grænsen for tilladelse for en ammekvægbesætning fra de nuværende 15 dyreenheder til 9 dyreenheder. Det betyder at omkring 1500 ammekvægbesætninger, der ikke har en tilladelse i dag, skal have det fremover.

Landbrug & Fødevarer har derfor med tilfredshed noteret, at ministeren kan fastsætte en højere grænse for særlige produktionsformer eller at der ved sagsbehandlingen tages hensyn til, at emissionerne er lavere, hvis dyrene er udegående en stor del af året, og således ikke benytter staldanlæggene.

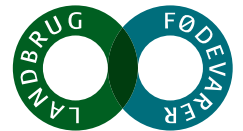
Økologisk husdyrproduktion

Helt overordnet finder Landbrug & Fødevarer det nødvendigt at henlede opmærksomheden på, at det skal undgås, at der med den nye regulering opstår situationer, hvor økologiske bedrifter bliver pålagt begrænsninger eller unødigt strenge administrative krav som følge af økologiens principper om sammenhæng mellem husdyrproduktion og planteproduktion. Ligeledes bør der tages højde for begrænsninger i forhold til de tekniske muligheder der kan anvendes i produktionen samt kravene om at tilbyde dyrene ekstra plads i forhold til de gældende dyrevelfærdsmæssige minimumskrav. Den særlige opmærksomhed gælder både i forhold til udformning af loven samt den efterfølgende udmøntning af bekendtgørelser.

Det bør være et centralt hensyn, at rammerne for miljøregulering ikke bliver en unødigt hindring for at tilgodese dyrenes naturlige adfærd bedst muligt i de økologiske systemer.

Ligeledes bør det være et centralt hensyn, at u hensigtsmæssige administrative byrder ikke kommer til at virke demotiverende for omlægning til økologi. I forhold til at minimere administrative byrder for økologiske landmænd, bør det derfor sikres, at den nye regulering i så høj grad som muligt udnytter synergier i forhold til den eksisterende regulering, man som økolog er underlagt via økologireglerne. Dette vil være i overensstemmelse med de igangværende diskussioner i det økologiske erhvervsteam.

Ydermere finder Landbrug & Fødevarer, at lovforslagets konsekvenser for den økologiske produktion bør belyses tydeligere. Dette gælder for eksempel konsekvenserne af de nye tilladelses- og godkendelsesgrænser, af overgangen til stipladsmodellen som grundlag for beregning af emissioner og af den nye fosforregulering. Desuden bør de erhvervsøkonomiske konsekvenser for økologien fremgå eksplicit i kapitel 7 i de almindelige bemærkninger.

Kommentarer til de almindelige bemærkninger til lovforslaget

Nedenfor er Landbrug & Fødevarers kommentarer til lovforslagets almindelige bemærkninger. Kommentarerne følger de overskrifter, der er i lovforslaget.

1 Indledning

Side 19, 2. afsnit: Her citeres Fødevarer- og landbrugspakken for, at anlægsreguleringen skal gøres "mere emissionsbaseret". Dette er ikke korrekt, idet Fødevarer- og landbrugspakken alene taler om "emissionsbaseret" – ikke "mere emissionsbaseret". Ordet "mere" bør således slettes.

Side 19, 3. afsnit: Ordet paradigmeskifte anvendes for den nye miljøregulering. Dette underbygger Landbrug & Fødevarers holdning om, at dette lovforslag burde have været en ny lov i stedet for en ændringslov, jf. også vores overordnede bemærkninger til lovforslaget.

Side 19, 5. afsnit: 4 specifikke formål med lovforslaget nævnes, herunder fleksibilitet, forenklinger og kortere sagsbehandlingstid. Landbrug & Fødevarer mener, at formålet med lovforslaget især må være at opfylde den politiske aftale. Vi savner derfor, at formålet med lovforslaget også henviser til en mere enkelt og enstrengt regulering af husdyrgødningen sammen med anden gødning i gødningsregnskabet, samt at den nye adskilte og emissionsbaserede regulering i højere grad skal ligne reguleringen af andre erhverv.

Formålet med lovforslaget bør tillige integreres i husdyrbruglovens § 1, jf. vores kommentarer til lovforslagets enkelte bestemmelser § 1, nr. 3.

Side 20, 2. afsnit under afsnittet "*hævede harmonikrav og en ændret fosforregulering*" fremgår, at loven på sigt vil omfatte bioaske. Landbrug & Fødevarer er uenig i, at loven skal omfatte bioaske, jf. også vores kommentarer til lovforslagets enkelte bestemmelser § 1, nr. 12.

I femte afsnit på side 20 omtales alle de fremtidige generelle regler som "centrale krav". Landbrug & Fødevarer finder brugen af ordet "krav" misvisende, idet flere af de generelle regler vil være afskæringskriterier for konkret vurdering og ikke bindende krav. Særligt for ammoniakpåvirkning af kategori 3 natur vil der med oversættelsen af de gældende regler fortsat være behov for en række konkrete vurderinger.

3 Beskrivelse af den foreslåede ordning i hovedtræk

Landbrug & Fødevarer er af den opfattelse, at der rettelig bør stå, at anlægsreguleringen baseres på emissioner beregnet efter stipladsmodellen.

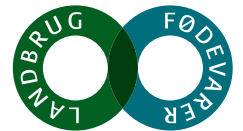
I andet afsnit på side 22 bruges ordet "bindende" om de generelle regler. Landbrug & Fødevarer har samme kommentar hertil som til ordet "krav" i femte afsnit på side 20 i indledningen.

4 Overordnede EU-retlige bindinger

4.1 Gældende ret

4.1.1 VVM-direktivet

Landbrug & Fødevarer finder det positivt, at det i andet afsnit på side 23 fastslås, at et projekt i VVM-direktivets forstand forudsætter, at der er tale om arbejder eller indgreb, som ændrer områdets fysiske karakteristika. Dette har stor betydning for hvilke ændringer, der kan gennemføres på en bedrift, uden krav om en VVM-screening.

På side 23, sidste afsnit. Der bruges betegnelsen "fuld miljøkonsekvensvurdering", men der skelnes ikke i direktivet mellem forskellige kategorier af miljøkonsekvensvurderinger. I stedet for "fuld miljøkonsekvensvurdering" bør der i bemærkningerne blot stå "miljøkonsekvensvurdering"

4.1.1.1 Overordnet om implementeringen af VVM-direktivet i den gældende husdyrbruglov

I forbindelse med omtalen af VVM-direktivets implementering bør det eksplicit anføres, at VVM-direktivet ikke giver mulighed for afslag – heller ikke selvom der er væsentlige påvirkninger af miljøet.

4.1.2 IE-direktivet

I omtalen af IE-direktivet henvises til den bedste tilgængelige teknologi, dette bør rettelig være bedste tilgængelige teknik.

I omtalen af IE-direktivet savnes en beskrivelse af direktivets mulighed for at dispensere fra de gældende emissionsgrænseværdier, jf. direktivets Artikel 15, stk. 4.

I andet afsnit side 29 omtales IE-direktivets forhold til spredningen af husdyrgødning på markerne. Henvisningen kan skabe usikkerhed om, hvorvidt det er tanken at fastsætte BAT for udbringningsteknikker. Landbrug & Fødevarer forstår intentionerne i lovforslag og bemærkninger således, at udspreddningsteknikker for husdyrgødning ikke er en del af anlægsgodkendelsen. Selv om IRPP BREF'en indeholder BAT konklusioner for spredning af husdyrgødning (BAT 20 – 22), så fremgår det af IE direktivet, at en godkendelse er en skriftlig tilladelse til at drive et anlæg, og at der ved anlæg forstås en stationær teknisk enhed. Vi mener, jf. ovenstående, at der er baggrund i IE-direktivet for at udelade udspreddningsteknikker fra godkendelsen. I øvrigt er kravene i IRPP BREF BAT 20-22 allerede opfyldt i Danmark og vil også fremover være opfyldt med de generelle regler for udbringning af husdyrgødning i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Se i øvrigt vores bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser § 1, nr. 6.

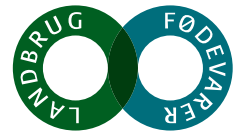
4.1.3 Habitatdirektivet m.v.

Det er flere steder i lovbemærkningerne formuleret, blandt andet i sjette afsnit på side 30, at myndigheden kun må give tilladelse til projektet, hvis det med konsekvensvurderingen »uden rimelig tvivl« og »ud fra et videnskabeligt synspunkt « kan fastslås, at "der ikke sker væsentlig skade på området". Denne formulering lægger op til en strammere fortolkning end direktivet. Landbrug & Fødevarer finder dette er en væsentlig forskel, som derfor skal rettes gennem lovforslaget.

Således lyder Habitatdirektivets artikel 6.3 blandt andet (Landbrug & Fødevarers fremhævning):

*På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, **når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet**, og når de — hvis det anses for nødvendigt — har hørt offentligheden.*

I modsætning til "at skade det internationale naturbeskyttelsesområde" indbefatter "at skade områdets integritet", som det fremgår af direktivet, blandt andet en forholden sig til områdets bevaringsmålsætning, og medfører derved ikke den samme "nultolerance" overfor påvirkninger, som der med formuleringen i bemærkningerne kan lægge op til. En plan eller et projekt kan således godt tænkes at skade dele af området (fx ikke beskyttet natur) uden at det skader områdets integritet jf. nedenstående fortolkning af begrebet.

I Europakommissionen vejledning om "Forvaltning af Natura 2000-områder" side 39, står blandt andet:

"Af direktivets kontekst og indhold er det klart, at der med en "lokalitets integritet" tænkes på områdets bevaringsmålsætninger. Det er fx muligt, at en plan eller et projekt kun vil skade et områdes integritet i visuel henseende eller kun naturtyper eller arter, som ikke er optaget i bilag I eller II. I sådanne tilfælde er virkningerne ikke at betragte som skadelige virkninger i henhold til artikel 6, stk..3, forudsat at netværkets sammenhæng ikke påvirkes."

Et områdes integritet omfatter områdets økologiske funktioner. Når det afgøres, om et område påvirkes negativt, skal der kun tages hensyn til bevaringsmålsætningerne for området.

På denne baggrund bør der ske en tilretning af bemærkningsteksten, således at der alle steder henvises til "områdets integritet".

Yderligere fremgår det af bemærkningerne i sjette afsnit på side 31 vedr. beskyttelsen af bilag IV arter, at:

"Forbuddet kan således betragtes som overholdt, hvis yngle- eller rasteområder og bestande opretholdes på samme niveau som hidtil, og den økologiske funktionalitet af områderne opretholdes".

Det bør i den forbindelse sikres, at der i reguleringen af hensyn til bilag IV-arterne tages hensyn til begrebet "økologisk funktionalitet", således at der ikke pålægges restriktioner, hvis den økologiske funktionalitet af en arts yngle- og rasteområder er opretholdt på trods af, at der evt. sker en beskadigelse af et konkret område eller en del heraf. Det fremgår blandt andet af EU kommissionens vejledning om habitatdirektivets artikel 12, at opretholdelsen af den økologiske funktionalitet betyder, at det vil være muligt at nedlægge / beskadige en lokalitet, hvis dette modsvares af forbedringer et andet sted i samme økologiske netværk.

Der er således ikke et absolut krav om at ethvert yngle – og rastområde skal beskyttes mod beskadigelser.

I ottende afsnit på side 30 angives, at udbringning af husdyrgødning i sig selv er et projekt i habitatdirektivets forstand. Dette er ikke korrekt i alle tilfælde. Hvis der er tale om en "*betydelig intensivering af landbruget*" vil det være omfattet, jf. Kommissionens vejledning fra april 2000, "Forvaltning af Natura 2000-områder", afsnit 4.3. Hvis der er tale om fortsættelse af hidtidig alm. drift, skal regulering derimod ske efter direktivets art. 6, stk. 2, jf. lovbemærkningerne til NBL § 19b.

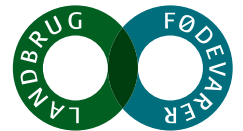
4.1.3.1 Overordnet om implementeringen af habitatdirektivet i den gældende husdyrbruglov

Der mangler en nærmere redegørelse for, hvordan totaldepositionskravet ved revurderinger hænger sammen med habitatdirektivet.

4.1.4 Vandrammedirektivet og grundvandsdirektivet

Beskrivelsen af grundvandsdirektivet i syvende afsnit på side 33 er ikke fyldestgørende. Teksten bør derfor rettes som angivet:

"I grundvandsdirektivets bilag 1 er der således bl.a. fastlagt et kvalitetskrav for nitrat i grundvand på 50 mg/l, som skal anvendes ved vurdering af, om vandrammedirektivets

mål om god grundvandstilstand er opnået for de enkelte grundvandsforekomster.
Overskrides ~~dette~~ kvalitetskravet for hele grundvandsforekomsten, har grundvandsforekomsten ikke opnået god (kemisk) tilstand.”

4.1.5 Drikkevandsdirektivet

4.1.5.1 Gældende implementering af drikkevandsdirektivet i husdyrbrugloven

I tredje afsnit på side 35 bør det fremgå, at man godt kan have en højere udvaskning end 50 mg nitrat/l et sted, så længe det modsvares af arealer med lavere udvaskning. Det afgørende er, at den samlede udvaskning til konkrete drikkevandsforekomster ikke overstiger 50 mg nitrat/l.

4.1.7 NEC-direktivet

Landbrug & Fødevarer skal påpege, at grundlaget for den basisfremskrivning, der ligger til grund for reduktionsmålet på 24 %, har vist sig forkert. Basisfremskrivningen fra 2011 tog udgangspunkt i de på daværende tidspunkt besluttede tiltag og et estimat af, hvor hurtigt disse tiltag ville blive implementeret inklusiv en grundlæggende antagelse om, at husdyrproduktionen ikke skulle stige.

5 Lovforslagets hovedindhold

5.1 Husdyrbruglovens formål, anvendelsesområde og definitioner

5.1.2 Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser

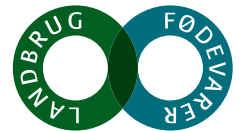
Af aftalen om Fødevarer- og landbrugspakken fremgår det indledningsvist, at et af de konkrete initiativer i pakken er et paradigmeskifte for miljøreguleringen af landbruget, for at gøre fødevarer- og landbrugserhvervet bedre rustet til at øge råvaregrundlaget og eksporten, samt medvirke til at skabe vækst og beskæftigelse i hele Danmark – i samspil med natur og miljø. Der bør derfor ske en ændring af formålparagraffen, så det dobbelte formål med den nye lovgivning – vækst og natur- og miljøbeskyttelse – fremgår tydeligt, jf. vores bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Landbrug & Fødevarer er ikke enig med Miljø- og Fødevarerministeriet i, at regulering af gødning skal ske i husdyrloven. Det undrer derfor, at der ikke er nærmere betragtninger om den valgte lovstruktur og hvordan den hænger sammen med ministeriets øvrige arbejde med lovkompass og kontrolstrategi.

Side 39, 4. afsnit, vedr. stipladsmodellen. Det er positivt, at lovgivningen åbner op for, at emissioner af ammoniak og lugt kan baseres på stiplads/areal. Men som det er formuleret i lovforslaget og bemærkningerne, bliver stipladsmodellen det eneste grundlag for beregning af emissioner. Lovgivningen bør være mere rummelig, så andre modeller eller direkte monitoring af emissioner også vil kunne anvendes til fastlæggelse af emissioner, jf. vores bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser § 1, nr. 38.

Landbrug & Fødevarer finder det grundlæggende bekymrende, at flere af lovforslagets definitioner adskiller sig fra direktivernes definitioner (femte afsnit side 39). Det giver en stor risiko for skjult overimplementering idet fremtidige ændringer i EU-reglerne kan få utilsigtede konsekvenser i dansk regulering.

Landbrug & Fødevarer foreslår at gøre definitionen af et husdyrbrug (første afsnit side 40) mere direktivnær ved at definere et husdyrbrug som ”et anlæg, der tilsammen har et produktionsareal på mere end 100 m², og andre driftsbygninger m.v. til brug for husdyrholdet, når det drives samlet og er beliggende på samme ejendom”. På en ejendom vil der således kunne være flere husdyrbrug, hvis de ligger adskilt og kan drives hver for sig.

5.1.3 Forslagets indhold

S. 40 3. afsnit: Husdyrloven kommer til at gælde al jord der modtager gødning. Det er Landbrug & Fødevarers principielle holdning, at en adskillelse af anlægsgodkendelsen fra reguleringen af arealerne skal afspejles i opbygningen af lovgivningen. I stedet for at udstrække husdyrgodkendelsesloven til også at omfatte andre gødningstyper end husdyrgødning, ser vi hellere reguleringen af husdyrgødning flyttet over i gødskningsloven. Det vil sikre en klar adskillelse af anlæg og arealer, som er et centralt element i Fødevare- og landbrugspakken (se vores bemærkning til lovforslagets enkelte bestemmelser § 1, nr. 7).

På s. 40, 4. afsnit bemyndiges ministeren til at undtage bestemte anlæg eller dyrearter fra lovens anvendelsesområde. Som eksempel nævnes ikke erhvervsmæssigt dyrehold. Landbrug & Fødevarer finder, at lovforslaget bør have fokus på produktionsdyr indenfor klassen Mammalia og Aves.

5.1.3.2 Definitioner af anlæg og husdyrbrug

Landbrug & Fødevarer har en række betragtninger i forhold til definitionen af anlæg og husdyrbrug. Det skal tilstræbes, at der med definitionerne ikke sker en udvidelse af husdyrlovens anvendelsesområde i forhold til i dag. Som tidligere nævnt er det tillige vigtigt med så direktivnære definitioner som muligt for at undgå overimplementering.

I andet afsnit på side 42 beskrives, hvordan andre bygninger begrebsmæssigt bliver en del af husdyrbruget eksempelvis halmlader eller maskinhaller. Det bør sikres, at erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri, der ikke vedrører selve husdyrproduktionen, kan foregå uden en husdyrgodkendelse. For så vidt angår byggeri, der vedrører husdyrproduktionen, bør det sikres, at husdyrbruglovens regler er i overensstemmelse med landzonereglerne i planloven, der pt. er under modernisering.

Vi skal endvidere henvise til vores kommentarer til lovforslagets konkrete bemærkninger.

5.2 Arealregulering

Se kommentar til 5.1.3 og lovforslagets konkrete bemærkninger.

5.2.1 Omfattede gødningstyper

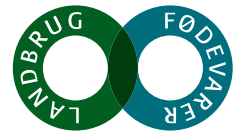
5.2.1.2 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

Jf. vores indledende bemærkninger til 5.1.3. mener vi ikke, at et gødningsprodukt som bioaske skal reguleres i en lov om godkendelse af husdyrbrug (se også vores bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser §1, nr. 12).

Endvidere skal vi igen gøre opmærksom på, at Landbrugs- og fødevarepakken utvetydigt anfører, at gødningen skal reguleres enstrenget i gødningsregnskabet.

5.2.1.3 Forslagets indhold

Side 45, sjette afsnit: bortfaldet af muligheden for at beregne tildelingen af fosfor på markniveau som gennemsnit over tre år savner en saglig begrundelse, da anvendelse af en depotgødskningsstrategi for netop fosfor er fuldt fagligt forsvarligt. Med forslaget fordyres udnyttelsen af restprodukter som slam til jordbrugsformål, hvilket ikke hænger sammen med en generel øget fokus på at fremme recirkulering og udnyttelse af restprodukter. Det er derfor Landbrug & Fødevarers opfattelse, at den mulighed, der i dag er i slambekendtgørelsens (bek. 1650/2006) § 22, hvor der må tilføres op til 30 kg fosfor pr. ha. pr. år i affald og husdyrgødning som gennemsnit over 3 år, skal bibeholdes.

5.2.2 Ammoniak

Med formulering i sjette afsnit på side 46 åbnes op for, at der kan være behov for, at foretage en regulering i forbindelse med udbringning af husdyrgødning i nærheden af småsøer i det åbne land af hensyn til bilag IV arterne.

Med henvisning til Kommissionens vejledning om habitatdirektivets artikel 12 fra februar 2007 vil der næppe kunne foreligge en ødelæggelse i habitatdirektivets artikel 12 og 13's forstand i det omfang, der alene foreligger mere eller mindre diffuse påvirkninger af de pågældende arters levesteder. Dette skal også ses i lyset af, at det i Miljøstyrelsens vejledning til den gældende husdyrlov fremgår, at ammoniakemissionen fra udbringning af husdyrgødning er meget begrænset. Der bør således ikke være behov for, at sikre en yderligere beskyttelse af dem mod ammoniak i deres egenskab som yngle- eller rasteområde for bilag IV-arter.

Dette bør fremgå tydeligt af bemærkningerne.

5.2.2.1 krav til udbringningsteknologi

s. 46 5. afsnit: Ved gennemgangen af gældende ret nævnes konkret vilkår om, at udbringning af flydende husdyrgødning skal foregå ved nedfældning. Landbrug & Fødevarer har i tidligere høringsvar påpeget, at kravet om nedfældning af gylle på ubevokset jord er for rigtigt, og at f.eks. udbringning med slæbeslanger og efterfølgende nedharvning har samme effekt på ammoniakemission fra den udbragte gylle som nedfældning. Det skal sikres, at lovforslagets bemærkninger ikke hindrer at andre ligeværdige teknologier end nedfældning kan anvendes for flydende husdyrgødning på ubevokset jord før såning. Dette vil samtidig øge incitamenterne til udvikling af mere effektive miljøteknologier.

5.2.2.2 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

Med de foreslåede krav til udbringning af husdyrgødning nær kategori 1 og en del af kategori 2 naturområderne er der tale om en skærpelse af kravene i forhold til i dag, idet al husdyrgødning fremover vil blive omfattet af reglerne. Samtidig er det Landbrug & Fødevarers vurdering, at der vil være krav ved langt flere områder end i dag.

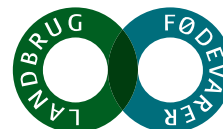
S. 47 nederst vurderes det, at det er nødvendigt med en vis sikkerhedsmargin i relation til anvendelse af VVM-reglerne. Der savnes en nærmere begrundelse for denne vurdering, herunder hvordan det hænger sammen med direktivets mulighed for fastsættelse af bagatelgrænser.

Landmandens retssikkerhed skal sikres sammen med en forudsigelighed for hvilken natur, der er omfattet af krav til udbringningsteknik. Naturområder kan vokse ud og ind af beskyttelse. Oplysningerne om hvilke arealer der er omfattet af krav til udbringningsteknik, bør derfor være til rådighed for landmanden ét år før den aktuelle planperiode begynder. Ellers vil det ikke være muligt for landmanden at tilrettelægge sin markplan efter evt. udbringningsteknikkrav på markerne.

I fjerde og i syvende afsnit på side 48 bør det specificeres, at forslaget omhandler krav om udbringningsteknikker op til kategori 1 og udvalgte kategori 2 naturområder.

I syvende afsnit på side 48 anføres det, at der fortsat vil gælde et generelt forbud mod at forårsage tilstandsændringer på al natur omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. For at undgå misforståelser om, at der fortsat vil være mulighed for at stille specifikke krav i forbindelse med udbringning, bør det tilføjes i bemærkningerne, at udbringning af husdyrgødning i følge Miljøstyrelsens vejledning til den gældende husdyrlov er meget begrænset.

I første afsnit på side 49 vurderes kravene til udbringningsteknikker i zoner op til kategori 1 og 2 at være tilstrækkelige til at sikre levesteder for bilag IV-arter. Det bør som en konsekvens af denne vurdering slås fast – evt. i efterfølgende vejledning - at kommunerne ikke har mulighed for at fastsætte krav til andre områder begrundet i beskyttelsen af levesteder for bilag IV arter.

Med den foreslåede skærpelse af udbringningskravet til at omfatte al kategori 1 og en del af kategori 2 naturområderne, vil det være en potentiel stor byrde, hvis der herudover vil være en mulighed for kommunerne til at stille ekstra krav enten af hensyn til § 3 natur eller levesteder, der ikke måtte være omfattet af de nye generelle krav.

5.2.2.3 Forslagets indhold

Teksten i afsnit 4 på side 48 bør rettes til, så det fremgår tydeligt, at der skal være krav om udbringningsteknikker op til *visse* kategori 2-naturtyper og ikke op til al kategori 2-natur.

Endvidere bør det tydeligt fremgå af teksten, at konvertering af teknikkrav fra vilkår i få miljøgodkendelser til generelle regler, der gælder for al husdyrgødning, medfører en betydelig skærpelse. Hvor det nu kun er en brøkdel af arealerne, der er omfattet af eksisterende miljøgodkendelser, og deraf kun en brøkdel, der har vilkår vedr. udbringning nær natur, vil kravene fremover gælde for udbringning af al husdyrgødning.

5.2.3 Kvælstof

Det bør i andet afsnit på side 49 tydeliggøres, at nitrat kun er sundhedsskadeligt i høje koncentrationer.

5.2.3.2 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

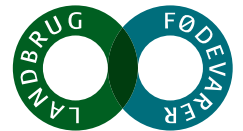
Øverst side 52 står: "*hvis der ikke stilles modvirkende krav.*" Dette bør rettes til "*hvis der ikke stilles modvirkende krav, eller sker ændringer i arealanvendelsen.*"

Tredje afsnit på side 52 bør slettes, da det ikke er i overensstemmelse med forslagets egen beskrivelse af mulige alternativer til at undgå udvaskning af fosfor til vandmiljøet. Til gengæld ses det hævdede harmonikrav ikke at udgøre noget problem i forhold til merudvaskning af kvælstof af to årsager. For det første vil det ændrede harmonikrav ikke på kort sigt medføre udbringning af mere husdyrgødning. Den vil bare blive bragt ud på færre arealer. For det andet: hvis der på længere sigt kommer flere husdyr i et vandopland, vil en evt. merpåvirkning af vandmiljøet blive modvirket af efterafgrøder jf. lovforslagets egen model for dette.

5.2.3.3 Forslagets indhold

Det fremgår af bemærkningerne, at behovet for efterafgrøder forventes løbende at ændres, hvis mængderne af organisk gødning ændres. Det er derfor vigtigt, at der ved fastlæggelse af modeller for beregning af bedrifternes samlede efterafgrødeareal tages hensyn til landmænd og konsulenter behov for i god tid at kende efterafgrødekravet af hensyn til den praktiske planlægning af mark- og gødningsplaner.

I 2. afsnit på s. 55 omtales retligt konstituerende kort som grundlag for det foreslåede husdyrefterafgrødekrav. Det er afgørende, at grundlaget for disse kort er faglig velfunderet. Det er også afgørende, at der er gennemsigtighed i de procedurer, som lægges til grund for revidering af disse kort, så landmandens retssikkerhed sikres.

I tredje afsnit på side 55 beskrives de muligheder for alternativer til efterafgrøder, som forslaget giver. En mulighed for at bruge specifikke standardsædskifter som alternativ til efterafgrøder er ikke nævnt. Landbrug & Fødevarer finder det afgørende at bibeholde den nuværende mulighed for at benytte særlige miljøvenlige sædskifter som alternativ til efterafgrøde. Dette kan ske ved at tilføje denne mulighed i plantedækkebekendtgørelsen, så der så vidt muligt opretholdes ensartede regler for alle efterafgrøder.

Det fremgår af andet og tredje afsnit side 56, at det i lovudkastet foreslås, at husdyrefterafgrøderne i medfør af husdyrbrugsloven § 5e indgår i nitrathandlingsprogrammet som en del af Danmarks opfyldelse af nitratdirektivet. Herved vil husdyrefterafgrøderne samtidigt blive underlagt krydsoverensstemmelse (KO).

Landbrug & Fødevarer er uforstående overfor, at husdyrefterafgrøder foreslås at indgå i nitrathandlingsplanen, når de konkrete vilkår, som denne generelle regulering afløser, netop *ikke* udgør en del af nitrathandlingsplanen og dermed heller ikke er omfattet af krydsoverensstemmelse.

Af femte afsnit på side 56 fremgår det, at hensigten er, at den målrettede beskyttelse af grundvand inden for nitratfølsomme indvindingsområder varetages af kommunerne i deres indsatsplanlægning i medfør af vandforsyningsloven frem for stedfaste efterafgrøder.

Landbrug & Fødevarer mener, det bør fremgå, at de efterafgrøder, som skal virke for husdyrloven, også har effekt i forhold til grundvand, idet det må forventes, at de placeres både indenfor og uden for NFI-områderne. Den særlige kommunale indsats i forbindelse med indsatsplanlægningen, som eksisterer i dag, forventes videreført som en opsamlende regulering på samme niveau som i dag, når der tages højde for den samlede regulering af landbrugets kvælstofregulering jf. de øvrige initiativer i medfør af vandplanlægning m.v.

Der er dermed heller ingen grund til at anvende vendingen "i første omgang" i afsnittet.

5.2.4 Fosfor

5.2.4.2 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

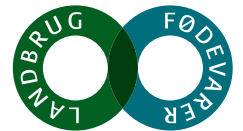
Landbrug & Fødevarer savner en beskrivelse af de særlige udfordringer, som fosforreguleringen vil medføre for økologiske bedrifter. De økologiske husdyrbedrifter har færre virkemidler til at nedsætte fosforudskillelsen i gødningen end de konventionelle og er samtidig afhængige af husdyrgødningen for at kunne dyrke deres marker. Hvis de er nødt til at afsætte noget af deres husdyrgødning, på grund af fosforlofter, er de således også tvunget til at skaffe anden økologisk gødning som erstatning, da de ikke kan købe handelsgødning, som en konventionel landmand kan.

Det bør tillige belyses, hvilke konsekvenser fosforreguleringen vil have for udviklingen af biogas.

5.2.4.3 Forslagets indhold

På side 59 er beskrevet, at fosforreguleringen bygger på, at der samlet set på sigt skal sikres en lavere tilførsel af fosfor per ha, hvilket medvirker til at bremse opnåelsen af kritiske mætningsniveauer for fosfor i landbrugsjord.

Landbrug & Fødevarer finder, at man kan opnå samme effekt (bremse opnåelsen af kritiske mætningsniveauer) ved en mere målrettet tilgang, hvor der i højere grad differentieres efter de jordbundsmæssige forhold, som er afgørende for fosforbindingskapacitet og jordens mætningsniveauer. Det er afgørende, at denne viden bringes i spil således at en regulering uden

miljøeffekt undgås. En mere differentieret regulering vil øge omkostningseffektiviteten væsentligt, hvilket er afgørende for et bæredygtigt og konkurrencedygtigt landbrugserhverv.

Det bør derfor fremgå af andet afsnit side 59, at der enten skal ske en udvikling hen mod en lavere gennemsnitlig maksimal fosfortilførsel i forhold til at fortsætte den nuværende regulering, eller at risikoen for fosfortab på anden måde reduceres.

S 59, 2. afsnit: Landbrug & Fødevarer mener ikke, at der reelt vil ske en forøgelse af den gennemsnitlige fosfortilførsel. På kort sigt vil der ikke være væsentlig flere husdyr på grund af det ændrede harmonikrav - husdyrgødning fra disse dyr vil alene blive bragt ud på et mindre areal.

S 59.4.: Der er ikke tale om, hvor stort et areal bedriften skal "råde over", men hvor stort areal, husdyrgødningen skal udbringes på.

S 59 5.: Landbrug & Fødevarer ser ingen grund til, at der i bemærkninger står, at fosforloftet kan hæves med maksimalt 14 kg fosfor pr. ha., da loftet maksimalt kan hæves med 15 kg (fra 30 til 45 kg).

Det lovbemærkningerne tilføjes, at der p.t. arbejdes med en ny forsorbemålingsmetode, der anses for mere velegnet end den nuværende (fosfortal-OlsenP). Hvis man overgår til den nye metode til bestemmelse af fosfor i jorden, skal de faste grænser i loven "kalibreres" i overensstemmelse med den nye viden.

Vedrørende muligheden for at korrigere fosforloftet stilles der i forslaget krav om, at der skal foreligge fosfortalsanalyser for alle arealer. Landbrug & Fødevarer foreslår, at dette ændres til 90 % af arealet. Begrundelsen er, at der for eksempel kan være små nyligt tilkøbte/forpagtede arealer, hvor der ikke forefindes fosfortal.

Landbrug & Fødevarer foreslår yderligere følgende ændring af teksten øverst i sidste afsnit på side 62, så formuleringen kommer i overensstemmelse med virkeligheden:

"Med de generelle lofter vil det således i 2017-2022 være muligt at udbringe 170 kg N pr. ha fra slagtesvinegødning ~~uden~~ eventuelt med en mindre fodertilpasning"

S. 60 1. afsnit. vedr. bioaske: Landbrug & Fødevarer mener ikke, at andre gødninger end husdyrgødning skal reguleres i husdyrreguleringsloven, jf. vores bemærkninger til 5.1.3 m.fl.

Landbrug & Fødevarer foreslår yderligere følgende ændring af teksten øverst i sidste afsnit på side 62, så formuleringen bliver i overensstemmelse med virkeligheden:

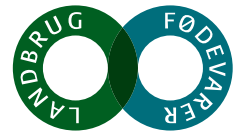
"Med de generelle lofter vil det. således i 2017-2022 være muligt at udbringe 170 kg N pr. ha fra slagtesvinegødning ~~uden~~ eventuelt med en mindre fodertilpasning"

5.2.5 Overfladeafstrømning og erosion af jord

5.2.5.3 Forslagets indhold

I tredje afsnit på s. 65 omtales "driftsherren". Det er uklart, hvad begrebet driftsherre dækker over i denne kontekst. Ligeledes er det uklart, hvad bedriften dækker over i denne kontekst.

I tredje afsnit side 65 står endvidere, at "Ved jord, hvor der udbringes organisk gødning, forstås arealer, der indgår i bedriftens harmoniarealer." Landbrug & Fødevarer mener, at det skal sikres, at jordbrugerne alene forpligtes til de nævnte foranstaltninger, såfremt der rent faktisk udbringes

organisk gødning på den pågældende mark. Det er fuldstændigt urimeligt at kræve særlige foranstaltninger på arealer, hvor der ikke udbringes organisk gødning. Det kan eksempelvis ikke være hensigten, at en jordbrugsvirksomhed, der driver hundredevis af ha, kan få påbud på alle arealerne, hvis der udbringes husdyrgødning på få ha.

I tredje og fjerde afsnit på side 65 beskrives reguleringen af erosion som en generel forpligtigelse. Dette finder Landbrug & Fødevarer særdeles betænkeligt, også selvom det i sidste afsnit på side 65 fremgår, at manglende overholdelse af forpligtigelsen kun vil være straffebelagt ved overtrædelse af et konkret påbud. Et konkret påbud kan kun gives, hvis der er konstateret erosion. Det er således ikke muligt at håndhæve den generelle forpligtigelse, hvorfor den anses for ligegyldig og vil medvirke til at kriminalisere landmænd, selvom de har været uvidende om, at der var en erosionsfare.

Landbrug & Fødevarer foreslår derfor, at teksten i tredje afsnit på side 65 ændres til: "...ikke eroderer til vandløb, søer over 100 m² og kystvande, når der er konstateret en sådan erosion." Tilsvarende skal teksten i fjerde afsnit ændres til: "...eroderer under normale vejrforhold, når der er konstateret en sådan erosion" og i niende afsnit på side 64 skal tilføjes " , når der er konstateret en sådan erosion under normale vejrforhold."

Det bør endvidere skrives klart, at det ikke er tanken, at udstede påbud, hvis der sker erosion under ekstreme vejrforhold.

I femte afsnit på side 65 omtales de tre foranstaltninger, der iværksættes for at modvirke effekterne af erosion til vandmiljøet. Landbrug & Fødevarer finder, at det bør fremgå tydeligere, at der er tale om tre alternative muligheder, således at de ikke alle tre skal opfyldes.

5.2.6 Zink

5.2.6.1 Gældende ret

På side 66, 6. afsnit henvises til konklusioner fra DCE rapport nr. 159, Aarhus Universitet. Landbrug & Fødevarer er generelt meget forbeholden overfor en række af de faglige konklusioner i omtalte rapport fra DCE, bl.a. hvor det konstateres, at 4-14 % af zinktilførsel i husdyrgødning udvaskes.

5.2.6.3 Forslagets indhold

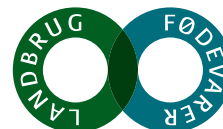
På side 68, 1. afsnit, andet punkt foreslås følgende ændring af tekst:

"På sandjorde (JB 1- 4) skal reaktionstal på over 6 ændres til over 5,8, såfremt der udbringes husdyrgødning fra behandlede smågrise." Ifølge SEGES er "god landmandspraksis på sandjord" et reaktionstal (Rt.) over 5,7-5,8. Hvis Rt. er højere end 6,0, kan der på grovsandet jord opstå manganmangel med lavere udbytter og højere N-udvaskning til følge. Alternativt skal Rt grænsen i stedet sættes til kalkning til Rt. 6,0 – altså at ordet "~~over~~" slettes.

Derudover skal angives en minimumsandel af smågrise i forhold til, hvornår et husdyrhold ikke rammes af den særlige regulering for brug af medicinsk zink. Ellers kan det få helt utilsigtet stort omfang.

5.3 Anlægsregulering

Stipladsmodellen er et beregningsgrundlag – ikke selve grundlaget for reguleringen. Derfor bør ordet stipladsmodellen slettes fra titlen på kapitel 5.3.1 og alle underkapitler til dette kapitel. Desuden skal teksten i fjerde afsnit på side 68 samt femte og sjette afsnit på side 70 rettes, så der står "...stipladsmodellen som beregningsgrundlag...", "Stipladsmodellen er beregningsgrundlaget..." og "Stipladsmodellen er en beregningsreguleringsmodel...".

I fjerde afsnit på side 68 bør det tilføjes, at de generelle regler "i et vist omfang" vil være umiddelbart bindende.

Landbrug & Fødevarer er ikke enig med påstanden i sjette afsnit på side 70 om, at "[stiplads]modellen er emissionsorienteret...". Principielt bliver den ny regulering ikke mere emissionsorienteret, fordi man skifter dyreenheder ud med produktionsareal, når man beregner emissionerne. Fordelen ved at beregne på baggrund af produktionsareal er, at beregningerne bliver mere præcise – særligt i de situationer hvor dyreantallet varierer. Begrebet "emissionsorienteret regulering" går dog langt videre end en mere præcis beregningsmetode.

5.3.1 Anlægsregulering (stipladsmodellen)

5.3.1.2 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

I sjette afsnit på side 71 står: "Datasættet i forhold til ammoniakemissionen fra anlæg til opbevaring af fast gødning vil skulle fastlægges ud fra lagerets overflade i m² målt ud fra lagerets grundplan og den dyretype, som husdyrgødningen stammer fra".

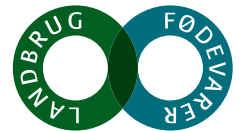
Lovforslaget er dermed baseret på et forslag fra Aarhus Universitet (i rapporten "Fra produktionsbaseret til arealbaseret emissionsberegning, del 1: vurdering af grundlag", udarbejdet af Aarhus Universitet september 2016) hvor der, for at kunne omregne fra den nuværende pr. dyr baserede emission til en emission pr. m² lagerareal, defineres et "standardlager" for fast husdyrgødning med en højde på 1,5 m og vægtfylde på 1 for staldgødning og 0,6 for dybstrøelse. Gødningsmængderne, der anvendes i beregningerne, er fra Normtal 2015 fra Aarhus Universitet.

Landbrug & Fødevarer mener, at antagelserne for beregningsmodellen giver en række udfordringer. For det første er definitionen af "standardlageret" baseret på nogle stærkt generaliserede antagelser om gødningens vægtfylde og lagerets højde. Dertil kommer, at gødningsmængderne, som de er beregnet i normtallene for husdyrgødning fra Aarhus Universitet, er af vejledende karakter og ikke tidligere har indgået som en del af reguleringsgrundlaget. Det betyder, at definitionen af "standardlageret" og emissionsfaktorerne pr. m² vil være behæftet med en meget betydelig usikkerhed, hvilket kan illustreres med følgende eksempel med dybstrøelse, hvor faktorerne gødningsmængde, vægtfylde og gødningshøjde varierer med blot 10 %:

Sce- narie	Gødnings- mængde, tons	Vægt- fylde	Gødnings- højde, m	Overflade- areal, m ²	Emissions faktor pr. m ²
Basis	1,16	0,60	1,50	1,29	1,00
Areal+	1,28	0,54	1,35	1,76	0,73
Areal-	1,05	0,66	1,65	0,96	1,34

For det andet vil en fastlæggelse af ammoniakemissionen fra lageret ud fra gødningslagerets grundareal i en godkendelsessituation betyde, at der beregnes en alt for stor emission i de tilfælde, hvor lagerets grundareal er forholdsvis stort – fx som når man i minkproduktionen laver forholdsvis store møddingspladser, fordi de også bruges til vaskepladser. Dernæst vil gødningens vandindhold, og måden den udlægges på, have stor indflydelse på arealet af gødningsoverfladen. Trykudmugning giver en lavere gødningshøjde, end hvis der muges ud med udlægger, og en tør gødning vil kunne udlægges i større højde end en våd gødning.

Det er korrekt at gødningslageret overfladeareal i teorien bedre beskriver ammoniakemissionen fra lageret end den lagrede mængde. Men den meget store usikkerhed, som der er knyttet til

”oversættelsen” af de nuværende pr. dyr baserede emissioner til en emission pr. m² overflade, kombineret med de praktiske udfordringer i en godkendelsessituation med at beskrive lagerets reelle grundflade, gør at en mere pragmatisk tilgang er at foretrække.

Landbrug & Fødevarer foreslår derfor, at princippet om fastsættelse efter m² overflade fraviges for lagre af fast gødning (staldgødning og dybstrøelse). I stedet skal emission fra lageret udtrykkes i forhold til produktionsarealet eller som en procent af emissionen fra stalden.

Ottende afsnit side 71: I situationer, hvor emissionsfaktorer for dyretyper grupperes selvom de ikke er helt ens, bør det være muligt for husdyrbrugeren, at vælge enten den gennemsnitlige emissionsfaktor for gruppen af dyretyper eller én emissionsfaktor for en enkelte dyretype. Hvis fleksibiliteten indenfor rammerne af en miljøgodkendelse alene er baseret på gruppering af dyretyper, vil den kunne ændres markant, når der kommer ny viden.

5.3.1.2.1 Fastsættelse af tærskler i godkendelses- og tilladelsesordningen (stipladsmodellen)

5.3.1.2.1.1 Grænse for godkendelsespligt (stipladsmodellen)

Det bør afklares om godkendelsesgrænsen på 3500 kg har betydning for økologiske fjerkræ og svinebesætninger, der kan risikere at ramme denne grænse før de rammer IE-direktivets godkendelsesgrænser. Landbrug & Fødevarer har særligt noteret, at det udelukkende er IE-brug, der får krav om revurdering.

5.3.1.2.1.2 Grænse for tilladelseskrav (stipladsmodellen)

Landbrug & Fødevarer mener, at det bør sikres, at der med den foreslåede tilladelsesgrænse på 100 m² produktionsareal ikke lægges unødige administrative hindringer ud for de små bedrifter, jf. overordnede kommentarer.

5.3.1.3 Forslagets indhold

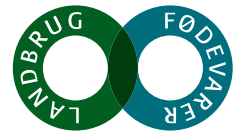
I femte afsnit på side 76 står, at ”alle husdyrbrug omfattes af krav...”. Da afsnittet omhandler husdyrbrug etableret forud for lovens ikrafttræden, bør det fremgå tydeligt, at det kun er ”alle disse husdyrbrug...”.

5.3.1.3.1 Godkendelses- og tilladelsesordningen (stipladsmodellen)

Landbrug & Fødevarer foreslår, at emissionsniveauet for hvornår krav om BAT indtræder hæves fra de angivne 750 kg NH₃-N til 1.000 kg NH₃-N, da de 750 kg vil udgøre en skærpelse af BAT-grænsen for en række produktioner. Teksten i andet afsnit på side 77 bør derfor ændres: ”husdyrbrug med en årlig ammoniakemission på mere end ~~750~~ 1.000 kg NH₃-N undergives krav om tiltag til reduktion af ammoniak ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)”.

Når BAT-grænsen oversættes til en emission og dermed ændres for nogle dyretyper, bør der foretages en konsekvensvurdering af, hvor mange husdyrbrug dette berører, og hvorvidt de vejledende BAT-emissionsværdier stadig kan betragtes som proportionale for alle de berørte husdyrbrug.

Det bemærkes også, at der ved BAT ikke kan stilles krav om anvendelse af en bestemt teknik – men krav om at nå en emission på BAT-niveau. Dette bør præciseres blandt andet på side 77 i andet afsnit og på side 79 i femte afsnit.

5.3.1.3.1.1 Datagrundlag og beregning af ammoniak- og lugtemission m.v. i stipladsmodellen

Nederst på side 77 omtales, at ammoniaktabet fra fast husdyrgødning bl.a. kan fastsættes på baggrund af grundplan for opbevaringsanlægget. Landbrug & Fødevarer mener ikke, at dette er en hensigtsmæssig beregningsmodel for emissionen fra fast gødning, og foreslår en anden model, jf. kommentarer til kapitel 5.3.1.2.

Vedrørende BAT-krav for fosfor i foder (femte afsnit side 78): Teksten kan læses som om, der skal stilles krav om fasefodring for at opfylde BAT for fosfor. Landbrug & Fødevarer foreslår følgende ændring til teksten på s. 78, 5. afsnit:

”På grund af stipladsmodellen ændres BAT- kravet vedrørende fosfor i foderet. I stedet for et krav til maksimalt fosforindhold i gødningen formuleres BAT- kravet for svine- og fjerkræbrug i stedet som en liste med en række tiltag, som hver for sig eller i kombination kan opfylde BAT kravet vedrørende fosfor. Det kan f.eks. være et krav om at reducere fosforforbruget ved anvendelse af fasefodring og fytase ved brug af varmebehandlet foder. Listen udarbejdes efter samme principper som BAT konklusionerne i BREFen for store fjerkræ- og svinebrug. Hensynet til at begrænse fosfortilførslen til arealerne indgår desuden i den nye arealregulering”.

5.3.2 Krav om reduktion af ammoniakemission

5.3.2.1 Gældende ret

5.3.2.1.2 Kravet om anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) til reduktion af ammoniakemission

I beskrivelsen af den gældende ret anføres, at BAT-standardvilkårene principielt er vejledende, men at de systematisk er lagt til grund i Natur- og Miljøklagenævnets praksis. Der henvises til en bestemt afgørelse. Beskrivelsen efterlader det indtryk, at der ikke reelt er mulighed for at fravige BAT-standardvilkårene, hvilket ikke er korrekt. Det fremgår tydeligt af den afgørelse, der henvises til, at en konkret vurdering er mulig. Nævnet anfører: ”Da ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt er væsentligt større end den vejledende emissionsgrænseværdi tillader – og da der ikke er påvist omstændigheder, der giver grundlag for at fravige grænseværdien - lever det ansøgte projekt som udgangspunkt ikke op til husdyrbruglovens krav om, at ansøger skal begrænse ammoniakemissionen fra anlægget mest muligt ved anvendelse af BAT.” (L&F understregning).

Landbrug & Fødevarer skal i den forbindelse ikke undlade at gøre opmærksom på, at der snarest bør igangsættes et arbejde med at revidere de vejledende BAT-grænseværdier, ligesom der skal sikres en fornuftig og smidig implementering af de netop vedtagne BREF-konklusioner for store svine- og fjerkræbrug.

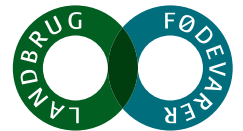
5.3.2.2 De specifikke ammoniakdepositionskrav

I fjerde og niende afsnit omtales det faglige grundlag for den nuværende ammoniakregulering. Landbrug & Fødevarer finder det misvisende, at dette omtales som ”bedste videnskabelige viden” i nutid, da grundlaget er en del år gammelt. Der bør angives præcist, hvilke rapporter der henvises til, så disse kan vurderes kritisk af læseren.

5.3.2.2.1.1 Bilag IV-arter

Det fremgår af teksten om gældende ret, at der i forbindelse med beskyttelsen af levesteder for bilag IV arter, kan være behov for ”en vurdering af, om der inden for nærmere angivne afstande fra punktkilden ligger områder, hvor der kan være bilag IV-arter - typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer - og om der er registreret en forekomst af arten samt om det pågældende levested kan være ammoniakfølsomt”.

Det bør også beskrives, at det i Miljøstyrelsens vejledning til den gældende husdyrlov står, at "Hvis et areal tidligere er blevet godkendt som udbringningsareal, så vil det sjældent være tilfældet, at der sker væsentlige intensiveringer i udbringning, som kan give anledning til væsentlige påvirkninger eller tilstandsændringer og dermed vil det sjældent være nødvendigt at foretage en nærmere vurdering."

5.3.2.3 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

Det bør fremgå af bemærkningerne, at overvejelser vedrørende de specifikke ammoniakkrav vil ske i løbet af 2017, som besluttet i naturpakken.

Med henvisning til Kommissionens vejledning om habitatdirektivets artikel 12 fra februar 2007 bør det fremgå af bemærkningerne, at der næppe vil kunne foreligge en ødelæggelse af yngle- eller rasteområde for bilag IV-arter i habitatdirektivets artikel 12 og 13's forstand i det omfang, der alene foreligger mere eller mindre diffuse påvirkninger af de pågældende arters levesteder. Desuden omtaler bestemmelserne opretholdelse af økologisk funktionalitet for yngle- og rasteområder. Det kan således være acceptabelt, at der sker en påvirkning af et levested, hvis den økologiske funktionalitet opretholdes. Der bør således ikke være behov for at sikre en yderligere beskyttelse af dem mod ammoniak.

Den nuværende vejledning vedr. vurdering af ammoniakpåvirkning af natur uden for kategori 1,2 og 3 er meget sparsom, og danner dermed grobund for meget subjektive og uensartede vurderinger i kommunerne.

5.3.2.3.1 Tærskel for ammoniakkrav ved anvendelse den bedste tilgængelige teknik

Landbrug & Fødevarer foreslår, at emissionsniveauet for, hvornår krav om BAT indtræder, hæves fra de angivne 750 kg NH₃-N til 1.000 kg NH₃-N i første og andet afsnit på side 83.

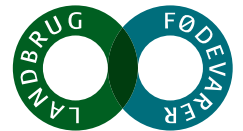
5.3.2.3.2 Sammenlægning af det generelle ammoniakkrav og BAT-kravet

Landbrug & Fødevarer kan i høj grad tilslutte sig Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser om at undgå dobbeltadministration i form af både et generelt ammoniakreduktionskrav og BAT. Det er dog helt centralt, at der ikke på nogen måde går på kompromis med den grundlæggende definition af BAT, herunder proportionalitetsprincippet. Hvis der fastsættes reduktionskrav, der ikke er i overensstemmelse hermed, bør det ikke kaldes BAT. Det bør også fremgå klart hvilke BAT-krav, der har ophæng direkte i IE-direktivet, og hvilke der udelukkende er dansk regulering. Det bør også sikres, at der ikke fastsættes dansk BAT, som går ud over niveauer i BAT-konklusionerne i IRPP BREF. Ved oversættelsen af disse skal der være opmærksomhed på, at IRPP BREF emissioner kun omfatter emissioner fra stald og ikke lager, samt at enheden er kg NH₃ og ikke som i Danmark kg NH₃-N.

Beskrivelsen af hvornår BAT-krav skærpes afhængig af anlægsstørrelsen (ottende afsnit på side 83) er meget upræcis, idet der alene står, at der vil ske en oversættelse fra dyreenheder til produktionsareal. Ydermere står der, at størrelsen af reduktionskravet vil blive fastsat i forhold til størrelse af ændringen eller udvidelsen, men ikke hvordan reduktionskravet vil forholde sig til det eksisterende anlæg. Landbrug & Fødevarer kan ikke på dette grundlag foretage en vurdering af konsekvenserne.

5.3.2.4.1 Krav om ammoniakreduktion

Landbrug & Fødevarer foreslår, at emissionsniveauet for hvornår krav om BAT indtræder, hæves fra de angivne 750 kg NH₃-N til 1.000 kg NH₃-N i sidste afsnit på side 83.

Øverst på side 84 beskrives, at principperne for BAT "i videst muligt omfang" vil blive gældende for det nye sammenlagte ammoniakkrav. Landbrug & Fødevarer mener, at der under ingen omstændigheder bør laves generel ammoniakregulering, der ligger ud over principperne bag BAT. Sætningen "*i videst muligt omfang*" bør derfor slettes, jf. kommentarer til afsnit 5.3.2.3.2.

Selvom der ikke som udgangspunkt ændres på beskyttelsesniveauet for så vidt angår de specifikke ammoniakdepositionskrav, bør det tydeligt fremgå af bemærkningerne, hvordan oversættelsen til generelle regler vil blive håndteret. Særligt for kategori 3 natur er det vigtigt at pointere, at en mer-deposition på 1 kg er et afskæringskriterie for om en konkret vurdering kan komme på tale – ikke et beskyttelsesniveau.

5.3.3 Kommunalbestyrelsens afgørelser

5.3.3.3 Forslagets indhold

5.3.3.3.1 Kravet om godkendelse eller tilladelse

Landbrug & Fødevarer finder det fornuftigt, at kravet om en samlet godkendelse kun gælder, hvis der er tale om både teknisk, forurenings- og driftsmæssig forbindelse mellem husdyrbrug, som udtrykt i afsnit 5 på side 88.

Landbrug & Fødevarer mener også, at det er særdeles fornuftigt, at tilladelsesgrænsen på 100 m² kan hæves for visse ekstensive produktionsformer. Dette kan som nævnt i lovforslaget være ammekvæg, men det bør tilføjes at det også kan gælde for eksempelvis får eller økologiske besætninger/velfærdsbesætninger, hvis forudsætningerne er markant anderledes end i intensiv produktion.

5.3.4 Regulering af miljøpåvirkninger m.v. i generelle regler

5.3.4.2 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

I tredje afsnit på side 91 omtales, at et projekt ikke må medføre "væsentlig skade på Natura 2000-området". Dette bør rettes til "væsentlig skade på Natura 2000-områdets integritet" jf. kommentarer til afsnit 4.1.3. Teksten i sjette afsnit på side 91 bør rettes tilsvarende.

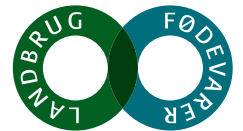
5.3.4.3 Forslagets indhold

I andet afsnit på side 93 bør BAT-emissionsgrænserne nævnes som et af de forhold, der kan vurderes konkret af kommunalbestyrelsen.

Tilsvarende bør ammoniakbelastningen af kategori 3 natur nævnes som et af de forhold, der i høj grad vil medføre konkrete vurderinger. Dette følger af lovforslagets videreførsel af den nuværende regulering, hvor der altid skal foretages en konkret vurdering af, om der skal sættes krav til mer-depositionen på kategori 3 natur, men at dette krav ikke må være skarpere end 1 kg NH₃-N/ha/år. Ved overgang til generelle regler kan en mer-deposition på 1 kg NH₃-N/ha/år således bruges som afskæringskriterie for, hvornår der er behov for en konkret vurdering. Hvis mer-depositionen er over 1 kg NH₃-N/ha/år, er der dog ingen generelle regler, der kan afløse den konkrete vurdering.

Landbrug & Fødevarer frygter, at dette vil have stor betydning for lovforslagets intentioner om hurtigt og enkel sagsbehandling, fordi kategori 3-naturen er meget udbredt, og dens beliggenhed er uforudsigelig. Principielt bør kommunen derfor altid vurdere, om noget af den omkringliggende natur har udviklet sig til kategori 3-natur, inden de kan give en tilladelse eller godkendelse.

Landbrug & Fødevarer finder der uklart, hvorledes der kan laves generelle regler for landskabshensyn (s 92, sjette afsnit), og Landbrug & Fødevarer ønsker en nærmere uddybning af dette.

5.3.5 Mere fleksible regler om helt eller delvist bortfald som følge af manglende udnyttelse af godkendelser og tilladelser m.v.

5.3.5.1 Gældende ret

Landbrug & Fødevarer finder, at det sidste punktum i andet afsnit på side 94 ikke er korrekt, da der er en del eksempler på, at etableringer etapeopdeles.

5.3.5.2 Miljø- og Fødevareministeriets overvejelser

Ifølge lovforslaget skal det vurderes om fristen overholdes ud fra byggesagens afslutning. Det vil kunne give problemer, hvis der ikke er styr på den papirmæssige side af byggesagen. Derfor foreslår Landbrug & Fødevarer, at formuleringen ændres til, at der ses på byggeriets afslutning. Alternativt kan der gives mulighed for, at kommunen kan forlænge den lovbestemte udnyttelsesfrist på 6 år i helt særlige tilfælde, for eksempel hvis en bygherre blot mangler at færdigmelde et ellers fuldt ibrugtaget byggeri grundet tvist med entreprenøren.

Endvidere bemærkes, at der ikke ses at være taget stilling til den ændrede udnyttelsesfrist i forhold til afgørelser, der træffes inden lovændringen. Ved ændringen af husdyrbrugsloven i 2011 (L 12) blev det bestemt, at de tilsvarende ændringer også skulle gælde for afgørelser truffet efter de tidligere bestemmelser, hvis udnyttelsesfristen ikke var overskredet på tidspunktet for den nye bestemmelses ikrafttræden. Det var i overensstemmelse med almindelig lovpraksis, når en bestemmelse lempes. På tilsvarende vis bør de nye lempeligere bestemmelser også gives virkning for afgørelser truffet efter de nugældende regler som ved ikrafttrædelsen af L 12.

Vedrørende kontinuitetsbrud finder Landbrug & Fødevarer overordnet set lovforslaget fornuftigt. Landbrug & Fødevarer mener, at den nye lempeligere bestemmelse også skal gælde for alle lovligt eksisterende husdyrbrug. For disse er der ikke umiddelbart fastlagt et produktionsareal, men i realiteten foreligger der et sådant for alle lovligt eksisterende brug, så den nye kontinuitetsbrudsregel vil også kunne administreres for disse brug.

Desuden mener Landbrug & Fødevarer, at kontinuitetsbrudsperioden bør sættes op til 5 år i overensstemmelse med forslaget til ændring af planloven.

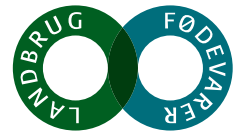
5.3.6 Retsbeskyttelse, påbud og revurdering

5.3.6.1 Gældende ret

Det fremgår af bemærkningerne side 98, at der for husdyrbrug, der ikke overholder de skærpede totaldepositionskrav, i forbindelse med revurderinger, skal fastlægges skærpede vilkår. Dette sker for at overholde habitatdirektivets bestemmelser om at sikre gunstig bevaringsstatus også i forbindelse med eksisterende påvirkninger (direktivets artikel 6.2). Det er fra dansk side besluttet, at habitatdirektivets krav om gunstig bevaringsstatus kan overholdes ved beskyttelsesniveauet til kategori 1-natur.

For det første noterer Landbrug & Fødevarer, at begrundelsen for opretholdelse af totaldepositionskrav ved revurdering alene er begrundet i krav om gunstig bevaringsstatus for ammoniakfølsom habitatnatur. Der er således ingen argumentation for opretholdelse af totaldepositionskrav ved revurdering af hensyn til kategori 2-natur, da disse naturområder ikke har nogen relation til Habitatdirektivet. Totaldepositionskrav ved revurdering af hensyn til kategori 2-natur er derfor en klar overimplementering, og bør ikke videreføres i ny husdyrregulering.

For det andet kan det efter Landbrug & Fødevarers opfattelse være i strid med direktivets bestemmelser, at man fra dansk side i forbindelse med husdyrbrug og ammoniak har valgt at leve

op til habitatdirektivets artikel 6.2 via revurderingssystemet. Hvis en forringelse af et Natura 2000-område er i modstrid med direktivets målsætninger, har medlemsstaten en forpligtelse til at gribe ind ved at bringe de negative virkninger til ophør enten ved at standse aktiviteten eller ved at træffe afhjælpende foranstaltninger.

Det kan således argumenteres, at der vil være en forpligtelse for myndighederne til omgående og mod erstatning at gribe ind overfor husdyrbrug, der ikke overholder totaldepositionskravene ved kategori 1 natur i stedet for at udskyde evt. skærpede krav til kommende revurderinger.

Som en konsekvens af den danske brug af revurdering til at opfylde direktivforpligtelsen sker indgreb efter habitatdirektivets artikel 6,2 som erstatningsfri regulering. Dette sker på trods af, at man i Naturbeskyttelseslovens § 19e og § 19f netop har fastsat bestemmelser, der giver myndighederne hjemmel til at gribe ind overfor eksisterende aktiviteter samt at yde erstatning for det givne tab en sådan indgriben måtte medføre.

Landbrug & Fødevarer finder det på denne baggrund helt uacceptabelt, at man ved brug af revurderingerne foretager sådanne indgreb overfor eksisterende husdyrproduktioner erstatningsfrit.

Landbrug & Fødevarer har derfor tidligere bedt professor, dr. jur. Peter Mortensen om at udarbejde et juridisk responsum om erstatningsmæssige spørgsmål i forbindelse med revision af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Responsummet adresserer følgende spørgsmål:

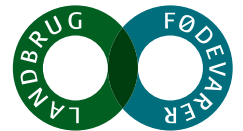
Er det i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelsesloven om erstatning ved afgørelser til opfyldelse af Natura 2000-planerne, at de skærpede ammoniakreduktionskrav i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug forudsættes at kunne ske uden erstatning til de berørte landmænd?

Konklusionen i responsummet er blandt andet:

"I forbindelse med revurderinger efter 8 års fredningsperioden vil en kommunes afventning af fredningsperiodens udløb kunne fortolkes således, at kommunens kompetence til at iværksætte foranstaltninger, der gennemfører Natura 2000-planerne, i stedet anvendes til at undgå udbetaling af billighedserstatning; svarende til en form for magtfordrejning. Endvidere vil det kunne stride mod lighedsgrundsætningen, hvis der er forskel på, om de skærpede krav pålægges i eller efter fredningsperioden. Det forekommer derfor på denne baggrund sandsynligt, at en domstol vil nå frem til, at der skal betales billighedserstatning".

På denne baggrund finder Landbrug & Fødevarer, at der er et behov for at ændre reglerne om revurdering for så vidt angår skærpede krav i medfør af habitatdirektivet således, at de både lever op til direktivets bestemmelser samt sikre overensstemmelser med naturbeskyttelseslovens erstatningsbestemmelser.

I andet afsnit side 99 er det anført, at totaldepositionskravet skal opfyldes via påbud om ny teknologi i tilknytning til revurderingen. Det er ikke korrekt, og bør rettes. Der står alene i bekendtgørelsen, at BAT skal iagttages ved en revurdering, og at der skal fastsættes en frist for hvornår totaldepositionskravet skal være opfyldt.

5.3.6.3 Forslagets indhold

Landbrug & Fødevarer mener som udgangspunkt, at totaldepositionskrav ved revurdering bør afskaffes, jf. overordnede bemærkninger.

Landbrug & Fødevarer finder det helt ude af proportion, at der alene på baggrund af totaldepositionskravet skal opretholdes revurdering af alle eksisterende § 11, § 12 og § 33 godkendelser, selv om det ellers fremover alene er IE-virksomheder, der skal revurderes.

Det anføres i femte afsnit på side 100, at reglen om revurdering efter udløb af retsbeskyttelsesperioden har givet anledning til tvivl. Det er Landbrug & Fødevarer ikke enig i, da klagenævnet har håndteret disse sager helt entydigt i overensstemmelse med lovens tekst.

5.3.9 Øvrige ændringer

5.3.9.1 Krav til placering, indretning og drift af anlæg m.v.

5.3.9.1.3 Forslagets indhold

Her omtales blandt andet bemyndigelse til at fastsætte forskellige afstandskrav. Landbrug & Fødevarer foreslår i den forbindelse, at der tilføjes en dispensationsmulighed, så der altid kan dispenseres fra disse afstandskrav. Som eksempel peges på erfaring for overholdelse af afstandskrav til byzone, der ikke er rimelige, når byzoneområdet er udlagt til forurenende erhvervsformål. I en sådan situation bør der kunne dispenseres.

5.4 Tilsyn, administrative forhold m.v.

5.4.1 Tilsyn og brugerbetaling

5.4.1.3 Forslagets indhold

Det anføres her, at brugerbetaling for miljøgodkendelser forventes fastholdt på samme niveau som i dag, idet der skal ske nye inddelinger i overensstemmelse med den ændrede lov.

Landbrug & Fødevarer mener i den forbindelse, at der i den nye regulering fortsat kun skal være brugerbetaling på godkendelserne. Anmeldelseslignende tilladelser af små og mellemstore bedrifter bør ikke udløse brugerbetaling.

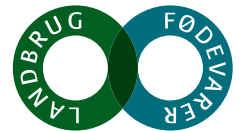
5.4.4 Straf

5.4.4.3 Forslagets indhold

Det anføres i forslaget, at der i tilfælde af, at der indsættes flere dyr end dyrevelfærdsreglerne tillader, vil der være tale om overskridelse af både dyrevelfærdsreglerne og husdyrgodkendelsesloven. Landbrug & Fødevarer mener, at denne tekst bør ændres, så det fremgår, at der i så fald alene er tale om overskridelse af dyrevelfærdsreglerne. Emissionen må i givet fald antages at være stort set uændret, og i øvrigt må det bero på, hvorledes det konkrete vilkår er formuleret.

Det anføres endvidere i første afsnit side 117, at Miljøstyrelsen vil udarbejde en tabel, hvor det gennemsnitlige antal dyr pr. m² ved maksimal udnyttelse fremgår til brug for at fastslå, hvor mange dyr der lovligt kan produceres på et godkendt produktionsareal. Denne tekst skal slettes eller suppleres med en tilføjelse om, at tabellen i givet fald alene kan bruges som vejledning til en vurdering. En overproduktion kan ikke opgøres på grundlag af en sådan tabel, da det faktiske produktionsomfang for visse dyretyper afhænger af rotationshastigheden, som der ikke er noget maksimum for. En sådan sag må afgøres på grundlag af den konkrete overtrædelse af dyrevelfærdsreglerne.

5.4.5 Overgangsbestemmelser

5.4.5.3 Forslagets indhold

Det anføres her, at § 103, stk. 1 vil gælde i forhold til de husdyrbrug, der er etableret uden en godkendelse før hovedlovens ikrafttræden den 1. januar 2007, og for husdyrbrug, som har en godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33. Den beskrivelse er ikke fuldstændig, da den også vil gælde for de husdyrbrug, der har fået en lokaliseringsgodkendelse i medfør af husdyrgødningsbekendtgørelsen før 1. januar 2007.

Det anføres senere på siden, at husdyrbrug, der omfattes af § 103, stk. 1, skal vurderes således, at det ansøgte og det eventuelt allerede godkendte vurderes samlet. Dette fremgår ikke af lovens tekst. Bemærkninger og lovtekst skal være i overensstemmelse.

Det tilsvarende anføres for den parallelle tekst på side 121 om husdyrbrug omfattet af en afgørelse efter lovens §§ 10-12. For disse husdyrbrug begrundes det med behovet for en samlet vurdering ved skift til den nye ordning. Det er på sin vis forståeligt, men det bør for den tidligere godkendte eller tilladte del kunne ske ved en ren konvertering, så der ikke på ny skal foretages en BAT-vurdering af disse dele, eller for så vidt angår emission til omgivelserne.

Det anføres senere på siden, at det ikke er muligt at foretage en konvertering af en meddelt tilladelse eller godkendelse til den nye ordning. Landbrug & Fødevarer mener, at lovforslaget bør ændres, så en sådan konvertering bliver mulig. Der er i overensstemmelse med hele grundlaget for den nye ordning ikke nogen reel miljøfaglig indvending mod en sådan konverteringsordning, idet ny viden godtgør, at emissionen af ammoniak og lugt er afhængig af produktionsarealet og ikke antallet af dyr. Der vil således ikke blive tale om en større eller mindre emission, end den der blev lagt til grund ved husdyrbrugets etablering. Endvidere er på side 23 øverst i lovbemærkningerne præciseret, at et projekt i VVM-direktivets forstand forudsætter, at der er tale om arbejder eller indgreb, som ændrer områdets fysiske karakteristika, hvorfor der i situation - hvor bygningsmassen er uændret - ikke udløses krav om VVM vurdering.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

7.1 Driftsøkonomiske konsekvenser

Helt overordnet er Landbrug & Fødevarer enig i, at lovforslaget vil give en række positive gevinster for erhvervet. Der er dog også elementer, der trækker i den modsatte retning.

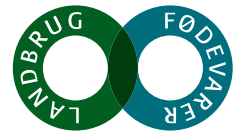
Det anføres, at nye teknikkrav vedrørende forebyggelse af erosion på arealer, hvor der anvendes husdyrgødning, ikke umiddelbart forventes at medføre udgifter for erhvervet. Dette er Landbrug & Fødevarer uenige i, og er af den opfattelse, at der sker en skærpelse af kravene, ligesom der tilsyneladende medgår brugerbetaling til kommunernes tilsyn.

Landbrug & Fødevarer savner en beskrivelse af de økonomiske konsekvenser, som fosforreguleringen vil medføre for økologiske bedrifter. Se kommentarer til afsnit 5.2.4.2.

Der bør også redegøres nærmere for de erhvervsøkonomiske konsekvenser af fosforreguleringen, særligt i forhold til de skærpede krav i oplande til store søer.

7.3 Brugerbetaling

Landbrug & Fødevarer kan ikke forstå, hvordan tilsynsopgaver vedr. arealerne, ifølge første afsnit på side 125, kan bevirke, at sagsbehandlingstiderne bliver længere. Arealerne udgør af miljøgodkendelserne og bør derfor ikke have nogen indflydelse på sagsbehandlingen.

De omtalte forventede ændringer af erhvervets brugerbetaling på grund af zinkregulering og udbringning af husdyrgødning tæt på ammoniakfølsom natur bør naturligvis afdækkes inden lovbehandlingen.

9 Miljømæssige konsekvenser

9.1 Arealregulering

9.1.2 Kvælstof

Vedrørende sjette afsnit på side 126 har Landbrug & Fødevarer følgende kommentar:

Den kommunale indsatsplanlægning har fokus på større grundvandsdannende arealer, hvor der i forhold til kvælstof fokuseres på kortlagte NFI-arealer. Er den samlede nitratudvaskning i disse områder problematisk, kan det medføre foranstaltninger om ændret arealanvendelse på baggrund af en vedtaget indsatsplan.

Idet der overordnet set udlægges samme antal efterafgrøder i en ny regulering som foreslået af Miljø- og Fødevarerministeriet, og at disse spredes jævnt både indenfor og udenfor NFI, må man forudsætte, at beskyttelsen af NFI overordnet er den samme. Dette set i lyset af, at man ikke har et samlet billede af stedfastsættelsen af efterafgrøder i det nuværende system, hvor mange landmænd også har undgået at inddrage NFI-arealer i ansøgninger om nye udsprængningsarealer. Lokalt kan der dog være forhold, som nødvendiggør en særlig indsats fremadrettet, men dette må være en undtagelsessituation, ligesom der vil være områder, som opnår en forbedring. Dette skal ses i sammenhæng med øvrige initiativer jf. Fødevarer- og landbrugspakken. Det vil således være forkert at beskrive, at målretningen i fremtiden sker via indsatsplanerne, hvor der alene skal iværksættes foranstaltninger hvis den samlede nitratudvaskning i NFI områder er problematisk. Det vil være meget få steder, hvor der på NFI-niveau vil være betydelige mærkbare effekter, som foranlediger ændrede foranstaltninger i de kommunale indsatsplaner.

9.1.3 Fosfor

Landbrug & Fødevarer foreslår følgende ændring af teksten i første afsnit på side 127, så formuleringen kommer i overensstemmelse med virkeligheden:

"Frem til 2020 kan slagtesvinebrug således udbringe husdyrgødning op til 170 kg N pr. ha ~~uden~~ eventuelt med en mindre fodertilpasning..."

9.1.4 Overfladeafstrømning og fosforerosion

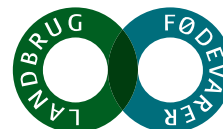
9.1.5 Ammoniak

S. 128, tredje afsnit: Det anføres her, at kravene om zoner således vil gælde kategori 1 og muligvis 2 arealer fra 2017 i modsætning til de ca. 30 procent af arealet, som DCE i dag vurderer, er omfattet af en miljøgodkendelse. En hurtig læsning af denne tekst giver det indtryk, at ca. 30 procent af arealet har disse zonerestriktioner, men der står alene, at ca. 30 procent af arealerne indgår i godkendelser. Det bør her fremgå klart, at beskyttelsesniveauet med lovforslag skærpes markant ved at langt flere arealer omfattes af udbringningsteknikkrav end med nuværende regulering.

Derudover fremgår det af bemærkninger side 128-129, at det er:

"...vigtigt at pointere, at der fortsat er et generelt forbud mod skade af bilag IV arters yngle- og rasteområder og forbud mod tilstandsændringer af naturområderne efter naturbeskyttelseslovens § 3."

Da der med de nye udbringningsregler vil være tale om en sikring af flere sårbare naturområder – og således en skærpeelse i forhold til den eksisterende lovgivning - bør det slås klart fast, at evt. anden påvirkning af enten § 3 natur eller levesteder for bilag IV arter, vil vurderes til ikke at være så væsentlig, at den vil udløse krav til beskyttelseszoner i forbindelse med udbringning.

Hvis der oven i den skærpede regulering med sikring af flere sårbare naturområder, alligevel lægges op til, at der kan stilles yderligere krav på baggrund af ovenstående, vil der være tale om en for erhvervet uhensigtsmæssig og uacceptabel samlet skærpeelse.

10 Forholdet til EU-retten

Det anføres i tredje afsnit på side 130, at reguleringen i forslaget som alt overvejende hovedregel ikke går videre end minimumskravene i direktiverne.

Dette er Landbrug & Fødevarer direkte uenig i. En betydeligt del af begrundelserne for den eksisterende regulering angår en generel sænkning af emissioner, der vil kunne håndteres ad anden vej, eksempelvis naturbeskyttelseslovens kap. 2 a.

10.1 Arealregulering

10.1.1 Opfyldelse af miljømål i EU-direktiver

s. 132: Her er formuleringen ikke præcis, idet der midt på siden omtales zoner om al kategori 2-natur, mens der retteligt skal stå udvalgt kategori 2 natur.

I sidste afsnit på side 132 står der:

Endvidere indeholder naturbeskyttelseslovens § 29 a et forbud mod at beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter i artikel 12 i habitatdirektivet. Denne bestemmelse kan ifølge sin ordlyd anvendes til at håndhæve de forventeligt få tilfælde, hvor den generelle beskyttelse eventuelt ikke er tilstrækkelig.

Med dette lægges endnu engang op til, at de nye skærpede generelle krav ikke i alle tilfælde vil være tilstrækkelige og der er således samlet set tale om en strammere regulering for erhvervet.

Det bør i denne forbindelse endnu engang slås fast, at der næppe kan foreligge en ødelæggelse i habitatdirektivets artikel 12 og 13's forstand i det omfang, der alene foreligger mere eller mindre diffuse påvirkninger af de pågældende arters levesteder.

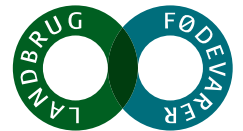
10.2 Anlægsregulering

Angående BAT-krav udover IE-direktivet

Det bestrides, når det i ottende afsnit på side 134 anføres, at BAT, i videre omfang end det følger af IE-direktivet, er nødvendigt for at overholde både habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet. I forhold til habitatdirektivet bemærkes, at det alene i forhold til et projekt kræver artikel 6, stk. 3 overholdt. Den fortsatte overimplementering af BAT er et virkemiddel, der mindsker Danmarks samlede ammoniakudledning. Dette vil dog have begrænset effekt på den danske habitatnatur da ca. 2/3 af baggrundsbelastningen med luftbåren kvælstof stammer fra udlandet (DCE (2015): Vandmiljø og Natur 2014, Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 170.).

Angående Habitatdirektivet og inddragelse af belastningen fra hele husdyrbruget

Landbrug & Fødevarer er ikke enige i beskrivelsen af kumulationsprincippet i fjerde afsnit på side 135. Det anføres her om inddragelse af belastningen fra hele husdyrbruget og ikke kun belastningen fra ændringen, at det vurderes nødvendigt at videreføre de gældende regler, hvorefter

belastningen fra hele husdyrbruget skal inddrages. Det begrundes med, at de danske regler om kumulation er nødvendige for at overholde habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, som kræver, at der sker en vurdering af projektet i sammenhæng med den øvrige belastning, herunder både brugets eksisterende belastning og øvrige kilder i området. Det er klart forkert.

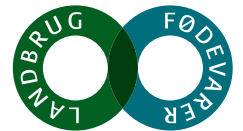
Det er korrekt, at en såkaldt habitatvurdering i medfør af artikel 6, stk. 3 skal ske med inddragelse af andre planer og projekter, der kan påvirke en lokalitet væsentligt. Der består imidlertid en helt fundamental forskel mellem en vurdering af et projekt i kumulation med andre planer og projekter og en vurdering af et projekt, hvor dette vurderes som en samlet enhed med disse andre planer og projekter, som det sker, når en bestående del af et husdyrbrug skal vurderes sammen med en ansøgt udvidelse, som om det er det samlede husdyrbrug, der skal godkendes som et nyt projekt. Formuleringen i artikel 6, stk. 3 lyder således: "Alle planer og projekter ....., men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt...".

Det afgørende er her, at det er det ansøgte projekt, der er udgangspunktet. Hvis dette ikke i sig selv indebærer nogen meremission, vil det ikke kunne komme i strid med direktivet uanset den emission, der kommer fra andre planer og projekter.

Ved den gældende danske håndtering af husdyrbrug, går reguleringen langt videre end habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 kræver. Som eksempel nævnes dyretryksmodellen, der med henvisning til den gældende § 103, stk. 2, i tilfælde med stigende dyretryk, har indført et krav om, at det er hele det ansøgende husdyrbrugs udbringning af husdyrgødning, der skal neutraliseres ved kravet om udvaskning svarende til et planteavlbrug. Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 giver kun grundlag for at kræve, at projektets husdyrgødning i værste fald neutraliseres. Hvis der er tale om nyetablering er det korrekt, men hvis der er tale om en udvidelse, hvad der oftest er tilfældet, vil det kun være forøgelsen af husdyrgødning, der kan kræves neutraliseret. Den danske håndtering af husdyrbrug udgør således en klar overimplementering.

Angående Habitatdirektivet og beskyttelsesniveauet for kategori 2 og 3 natur

I femte afsnit på side 135 omtales habitatdirektivet i forbindelse med beskyttelsesniveauet for kategori 2- og 3-natur. Hertil bemærker Landbrug & Fødevarer, at habitatdirektivet ikke kan have noget med kategori 2- og 3-natur at gøre, da disse ammoniakfølsomme naturtyper alene er nationalt udpeget. Det antages, at der menes VVM-direktivet i stedet for Habitat-direktivet.

Kommentarer til bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Landbrug & Fødevarer har en række konkrete bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, som er beskrevet nedenfor.

§ 1, nr. 1 (Lovens titel)

Som tidligere nævnt mener Landbrug & Fødevarer, at regulering af udbringning af al gødning skal ske i regi af Gødskningsloven, mens husdyrloven udelukkende bør omfatte anlæg.

Den foreslåede titel kan være med til at skabe forvirring i forhold til Gødskningsloven, hvis titel er "Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække".

Da Landbrug & Fødevarer har et stort ønske og forventning om, at udbringning af alt gødning på arealerne snarest muligt overflyttes til Gødskningsloven, skal vi foreslå, at lovens titel bliver:

Lov om husdyrbrug mv.

§ 1, nr. 3 (§ 1, stk. 1)

Landbrug & Fødevarer finder det helt uforståeligt, at der sker en udvidelse af formålsparagraffen i forhold til anvendelse af gødning.

Med henvisning til Fødevarer- og landbrugspakken mener Landbrug & Fødevarer, at lovens formålsparagraf i stedet bør ændres til følgende:

Denne lov skal medvirke til at værne om natur, miljø og landskab og skabe gode rammer for vækst og udvikling i husdyrproduktionen, så udviklingen kan ske på et økonomisk, socialt og miljømæssigt bæredygtigt grundlag.

Til stk. 2 tilføjes følgende:

Med denne lov tilsigtes særligt

...

10) at sikre en fleksibel og enkel regulering af husdyrbrug

...

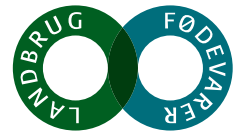
En ændring af formålsparagraffen findes tilsvarende i lovforslaget om ændring af planloven, hvor formålsparagraffen i dette lovforslag justeres i forhold til intentionerne i den politiske aftale om planloven.

§ 1, nr. 6 (Anvendelsesområde)

Lovens anvendelsesområde og regler adskiller sig fra den nugældende husdyrbrugslov på en række centrale punkter, hvilket giver et behov for tydeliggørelse af, hvilke forhold loven dækker.

For at undgå misforståelser bør det derfor i bemærkningerne klart fremgå, at selvom et anlæg er omfattet af lovens anvendelsesområde, betyder det ikke, at det automatisk er omfattet af en tilladelses- eller godkendelsespligt. Som eksempel kan nævnes, at gyllebeholdere eller anden gødningsopbevaring på et rent planteavlslsbrug er omfattet af loven, men ikke skal have en tilladelse/godkendelse.

Det bør også fremgå klart, om lovens anvendelsesområde omfatter opbevaring af organisk gødning i form af slamoplæg på renseanlæg. Ligeledes bør grænsefladen mellem opbevaring af organisk

gødning på biogasanlæg og anlægsbegrebet i forhold til biogasanlæg, der er godkendt efter Miljøbeskyttelseslovens kap. 5 fremgå.

For dyr, der opholder sig på et slagteri inden slagtning, skal det også fremgå klart, at slagterier der i forvejen er omfattet af Miljøbeskyttelsesloven, ikke også omfattes af husdyrloven.

Tilsvarende er der behov for at afgrænse udleveringsrum på rugerier, hvor kyllingerne opholder sig i kasser inden afsendelse til opdrætsanlæggene.

Der er i bemærkningerne til denne paragraf mange udviklede beskrivelser af, hvilke forhold der henhører under gødskningsloven, og hvilke der henhører under husdyrloven. Landbrug & Fødevarer ser frem til, at der med en snarlig overflytning af reglerne om gødningsanvendelse til gødskningsloven kommer mere klare, enkle og forståelige regler.

§ 1, nr. 6, til stk. 1 (definition af husdyr - s. 141)

Landbrug & Fødevarer er enige i, at loven fortsat primært skal omfatte produktionsdyr, de typisk kendetegnes af produktion af kød, mælk, skind, uld m.v.. Landbrug & Fødevarer er af den opfattelse, at der er tale om dyr i klasserne Mammalia og Aves, hvormed eksempelvis insektproduktion ikke vil blive omfattet.

§ 1, nr. 6 til stk. 1 og stk. 4 (Anvendelsesområde s. 142)

Landbrug & Fødevarer undrer sig over, at hovedreglen er, at al gødningsanvendelse skal ske via husdyrloven og regler i Gødskningsloven dermed er en undtagelse til husdyrlovens bestemmelser.

§ 1, nr. 6 til stk. 5 (Anvendelsesområde ministerens bemyndigelse til at undtage bestemte anlæg)

Det påtænkes at give ministeren bemyndigelse til at videreføre bestemmelserne i den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse § 1, stk. 5, således at zoologiske haver, dyrehandlere, cirkus mv. ikke omfattes af loven.

Landbrug & Fødevarer skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at efter vores vurdering vil dyrestalde og opbevaring af gødning på slagterier blive omfattet af loven. Disse anlæg er allerede i dag omfattet af slagteriets miljøgodkendelse, og det bør derfor eksplicit fremgå, at de ikke er omfattet af den kommende husdyrlov. Ligeledes bør udleveringsrum på rugerier undtages.

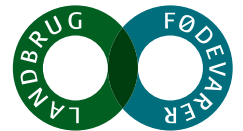
§ 1, nr. 7 til § 3, stk. 1, nr. 1 (Anvendelsesområde s. 145 – definition af husdyrbrug)

Lovforslaget lægger op til at definere husdyrbrug som *"Anlæg, der til sammen har et produktionsareal på mere end 100 m², og andre driftsbygninger m.v. til brug for husdyrhold, som ligger på samme ejendom."*

Denne definition er uhensigtsmæssig, idet det forhold, at forskellige anlæg er beliggende på samme ejendom ikke automatisk betyder, at der er tale om et samlet husdyrbrug.

Der kan på samme ejendom være anlæg med helt adskilte husdyrhold, som ikke bør være omfattet af samme tilladelse eller godkendelse. Eksempelvis er det almindeligt, at der på en ejendom med stort intensivt husdyrhold, kan være mindre anlæg med et par slagtekalve eller får, sønnens hest eller børnebørnenes kaniner, der med den foreslåede definition vil være et samlet husdyrbrug.

Hvis der er tale om adskilte produktioner, bør disse også reguleres særskilt i forhold til godkendelse/tilladelse. Det har næppe været intentionen med den nye husdyrlov at lægge

administrative begrænsninger for hobbydyr og småproduktioner, blot fordi det er placeret på en ejendom med et større anlæg.

§ 1, nr. 7 til stk. 1, nr. 3 (Anvendelsesområde – definition af emission)

Landbrug & Fødevarer er af den opfattelse, at regulering af udspredding af gødning ikke er inden for IE-direktivets rækkevide.

Af direktivets Artikel 73, stk. 2, nr. c fremgår, at Kommissionen inden d. 31. december 2012 vil undersøge behovet for at kontrollere emissioner for spredning af staldgødning. Med baggrund i denne undersøgelse vil Kommissionen sende et forslag til retsakt til Europa-Parlamentet og til Rådet. Landbrug & Fødevarer er ikke bekendt med, at en sådan retsakt er vedtaget.

Det bør derfor fremgå helt eksplicit klart af lovforslaget, at udspredding af gødning ikke er en del af anlægget, og hvordan definitionen af anlæg og emission svarer til IE-direktivets definitioner, herunder om det er en overimplementering af IE-direktivet, at medtage ...”*eller arealer der modtager husdyrgødning*” i definitionen af emission.

§ 1, nr. 12 til § 5a (krav til udbringningsteknikker (s. 152 og 153))

I dag stilles der krav om udbringningsteknikker op til ammoniakfølsom natur, hvis der udbringes mere husdyrgødning på arealet end hidtil, og kun hvis kommunen konkret vurderer, at der er behov for teknikkraft for at undgå tilstandsændringer i naturen.

Landbrug & Fødevarer anerkender, at der kan være behov for teknikkraft ved den særlig følsomme kategori 1 natur. At videreføre kravet til kategori 2 natur er efter vores opfattelse en væsentlig stramning af de nugældende regler, og vi finder derfor, der ikke er behov for at udvide kravet til at gælde for andre naturtyper end lobeliesøer og højmoser inden for kategori 2 for at opfylde VVM-direktivet.

§ 1, nr. 12 til § 5c, stk. 1 (Anvendelse af gødning - jorderosion (s. 155))

Det bør tilføjes i bestemmelsen, at der kun er en forpligtigelse til at udføre foranstaltninger mod jorderosion, når der konkret er konstateret et problem, som ikke kan henføres til unormale vejforhold.

§ 1, nr. 12 til § 5c, stk. 2 (Anvendelse af gødning - jorderosion (s. 155))

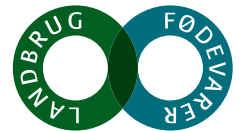
Reglerne om at give tilsynsmyndigheden pligt til at meddele påbud om etablering af foranstaltninger, som i øvrigt nøje og udtømmende er beskrevet i en bekendtgørelse, virker ikke gennemtænkt. Der er ikke noget der tilsiger, at kommunerne har særlige spidskompetencer i forhold til jorderosion, som ikke kan håndteres på anden vis.

Der bør fastsættes bagatelgrænser for, hvornår tilsynsmyndigheden forpligtes til at udstede påbud, ligesom der skal ses bort fra jorderosion i tilfælde af ekstreme nedbørshændelser, jf. bemærkningerne til lovforslagets afsnit 5.2.5.3 er nedbørshændelser af en intensitet, der optræder sjældnere end hver 20. år ikke normale vejforhold.

§ 1, nr. 12 til § 5c, stk. 2 (Anvendelse af gødning - bioaske (s. 155))

Det fremgår af bemærkningerne, at det er hensigten på sigt, at inddrage bioaske i den kommende fosforregulering.

Landbrug & Fødevarer er helt uforstående overfor, at bioaske skal være en del af den kommende husdyrlov, da det ikke relaterer sig til husdyrbrug eller nødvendigvis stammer fra husdyrgødning.

Vi finder tillige, at ideen går væsentlig længere end den politiske aftale.

Det er derfor vores opfattelse, at bioaske skal fjernes fra hele lovforslaget, og såfremt det politisk vurderes, at bioaske skal reguleres anderledes end i dag, skal det ske i gødskningsloven.

§ 1, nr. 12 til § 5h, stk. 7 (Afbrænding af gødning (s. 160))

Landbrug & Fødevarer mener ikke, at husdyrgødning, der forbrændes, skal betragtes som affald, men som biomasse. Bestemmelsen om at, fosfor i husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning kun kan fratrækkes i jordbrugsvirksomhedens forbrug af fosfor, hvis der afsættes til godkendte affaldsforbrændingsanlæg, er en del af et regelkompleks, som fastholder husdyrgødning som affald, hvis det anvendes som brændsel. Vi skal her pege på EU forordning nr. 592/2014 som omhandler fjerkrægødning, der anvendes som brændsel. Central er forordningens betragtning (3), hvorefter fjerkrægødning efter affaldsreglerne kan betragtes som et biprodukt. Denne betragtning kan umiddelbart overføres på alle gødningstyper. Landbrug & Fødevarer mener derfor, at "affaldsbiprodukt betragtningen" kan udstrækkes til alle gødningstyper. Der vil i alle tilfælde blive stillet vilkår om emissioner og anvendelse af restprodukter fra forbrændingen, så hensynet til miljøbeskyttelsen vil ikke blive tilsidesat.

Bestemmelsen i det nye kapitel 1 a § 5 h, stk. 7 i forslag til husdyrbrugslov bør derfor omformuleres, så der ved levering til f.eks. biomasseværker eller termisk forgasning vil være den samme mulighed for at fratække fosfor i husdyrgødning som ved levering til affaldsforbrændingsanlæg. Det kræver ændring af anden lovgivning, men husdyrbrugsloven bør ikke være en hindring for anvendelse af husdyrgødning som brændsel, hvis anden lovgivning åbner op for muligheden.

§ 1, nr. 14 til § 6, stk. 1 (Etablering af anlæg s. 163 nederst)

Det anføres bl.a. nederst på s. 163, at reovering af et anlæg, som hidtil, anses for en etablering af et anlæg. Denne antagelse går igen flere steder i lovbemærkningerne.

Landbrug & Fødevarer er uenig i denne tolkning af gældende regler, idet der i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 anføres, at begrebet reovering er identisk med godkendelsespligtige ændringer af staldanlægget.

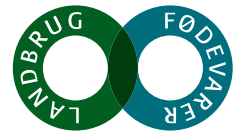
Landbrug & Fødevarer er af den forståelse, at reovering i almindelig ikke kan betragtes som en etablering. Der kan dog være tale om, at en ændring er så gennemgribende, at det medfører godkendelsespligt.

Da der er tale om centrale begreber, hvor tolkningen kan indsnævre fleksibiliteten for et husdyrbrug skal Landbrug & Fødevarer anmode om en nærmere uddybning af den reelle betydning af dette - herunder sammenhængen til direktiverne.

§ 1, nr. 15 til § 6, stk. 2 (afstandskrav s. 165)

Ministeren får efter bemyndigelsesbestemmelsen mulighed for at kunne fastsætte længere afstandskrav for husdyrbrug over en vis størrelse.

Landbrug & Fødevarer finder at bemærkningerne ikke er begrundede, og at der er risiko for en unødvendig dobbeltregulering. Alle husdyrbrug over 100 m² skal have en tilladelse eller godkendelse, hvor de nødvendige vilkår både i forhold til lugt, støj, ammoniak mv. fastsættes,

således at husdyrbruget kan drives uden væsentlige gener. Kommunen fører efterfølgende tilsyn med at vilkårene i tilladelse eller godkendelse overholdes.

§ 1, nr. 20 til § 8 stk. 1, nr. 3 (bilag IV-arter)

Landbrug & Fødevarer er ikke enig i, at søer under 100 m² skal indgå i vurderingen i forbindelse med en miljøgodkendelse eller tilladelse af hensyn til bilag IV arter.

Med henvisning til Kommissionens vejledning om habitatdirektivets artikel 12 fra februar 2007 vil der næppe kunne foreligge en ødelæggelse i habitatdirektivets artikel 12 og 13's forstand i det omfang, der alene foreligger mere eller mindre diffuse påvirkninger af de pågældende arters levesteder – og det gælder særligt, hvor den pågældende forurening begrænses af andre regler, såsom IE-direktivet og nitratdirektivet.

§ 1, nr. 21 til § 8, stk. 2 (Afstandskrav s. 168)

For gyllebeholdere fastsættes der et generelt afstandskrav til åbne vandløb og visse søer svarende til husdyrgødningsbekendtgørelsens § 19 om gyllealarmer.

For § 8, stk. 2 i den nye husdyrlov bør bestemmelsen ændres, så den på linje med kravet om gyllealarmer ikke gælder i de tilfælde, hvor vandområdet er beliggende højere end gyllebeholderen. Der henvises til undtagelsen for gyllealarmer i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

§ 1, nr. 31 (s. 174, 4. afsnit)

Beskrivelsen svarer ikke til forslaget til lovtekst.

§ 1, nr. 31 til stk. 4 (s. 177 2., 6. og 7. afsnit)

Her sidestilles renovering med etablering. Dette imødegås, se ovenstående.

§ 1, nr. 31 til stk. 4 (s. 177 4. afsnit)

Landbrug & Fødevarer finder det dybt betænkeligt, at der lægges op til at fastholde væsentlige tolkninger fra Natur- og Miljøklagenævnet, der reelt modvirker et paradigmeskift mod en mere emissionsbaseret anlægsregulering.

I tråd med den politiske aftale er det Landbrug & Fødevarers opfattelse, at en ny husdyrregulering skal rumme mulighed for ændringer og tilpasninger i produktionen, så længe der ikke sker en væsentlig merpåvirkning af miljøet.

Landbrug & Fødevarer finder det derfor essentielt, at teksten justeres i overensstemmelse med den politiske aftale.

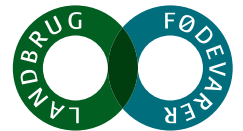
§ 1, nr. 31 til stk. 4 (s. 178 2. afsnit)

Beskrivelsen svarer ikke til forslaget til lovtekst.

§ 1, nr. 31 til stk. 4 (s. 178 3. afsnit)

Det anføres her, at vurderingen ved udvidelser og ændringer efter § 16 a, stk. 4 skal omfatte andet end selve udvidelsen eller ændringen. Det bestrides, idet det er vores opfattelse, at det alene er ændringen eller udvidelsen, der skal godkendes. BAT indebærer en proportionalitetsvurdering i forhold til eksisterende anlæg, hvilket bevirker, at der må ses på det ansøgte for sig. Den progressivitet, der ligger i de nationale BAT-krav i forhold til størrelse, skal derfor ikke inddrages i forbindelse med en udvidelse.

§ 1, nr. 31 til § 16b, stk. 1 (s. 178 7. afsnit)

Beskrivelsen svarer ikke til forslaget til lovtekst.

§ 1, nr. 32 til § 17 (s. 180 8. afsnit)

Jf. kommentarer til § 1, nr. 31 finder Landbrug & Fødevarer det meget betænkeligt, at lovforslaget vil fastholde den praksis fra Natur- og Miljøklagenævnet, at enhver ændring, der har betydning for forureningsforholdene, udløser krav om ny tilladelse eller godkendelse. Det bør kun være ved forøget forurening, at der er krav om ny tilladelse/godkendelse.

§ 1, nr. 32 til § 17 (s. 181 1. afsnit)

Landbrug & Fødevarer er enig i behovet for at fastsætte bagatelgrænser.

§ 1, nr. 32 til § 17 (s. 181 4. afsnit)

Landbrug & Fødevarer finder, det særdeles fornuftigt, at ministeren bemyndiges til at fastlægge bagatelgrænser for visse ekstensive produktionsformer (eksempelvis ammekvæg) ved at give mulighed for, at tilladelsesgrænsen bliver højere end 100 m²

§ 1, nr. 33 (s. 183 4. afsnit)

Vurderingskravene i den gældende lovs §§ 19-23 foreslås ophævet, og det anføres, at ministeren med hjemmel i lovens nye § 34, stk. 1 og 4 og § 34a i fornødent omfang fastsætter regler om kommunalbestyrelsens vurdering i forbindelse med godkendelser og tilladelser. Det skal i den forbindelse påpeges, at hvis der her gennemføres en videreførelse af indholdet i den gældende lovs § 22, skal der ske en justering af indholdet, så den erhvervsmæssige nødvendighed ændres fra at ses i forhold til ejendommen til at ses i forhold til bedriften, så der bliver overensstemmelse med forslaget til ændring af planlovens landzonebestemmelser.

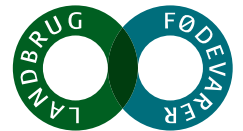
§ 1, nr. 34 Til § 27 (s. 185 1. og 2. afsnit)

I første afsnit omtales fleksibilitet, der kan opnås på afgørelsestidspunktet, mens der i afsnit 2 omtales mulig efterfølgende fleksibilitet, eventuelt efter anmeldelse. Det ønskes indføjet i teksten, at denne efterfølgende fleksibilitet ikke alene angår virkemidler og teknologi, som anført i afsnittet, men også staldanlæg og dyretyper.

Det bør endvidere anføres, at det er tanken at indføre en mere udbredt anvendelse af emissionsbaseret eller udledningsbaseret regulering, så et husdyrbrug i højere grad kan øge eller omlægge produktionen uden nye godkendelser.

§ 1, nr. 34 Til § 27 (s. 186 1. afsnit)

Sidste punktum er meget problematisk, og teksten bør slettes. Der er ikke tvivl om, at loven indeholder hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan fastsætte vilkår, jf. § 27, mens det ikke fremgår af loven, at det kun kan ske, hvis det allerede er indeholdt i ansøgningen. Ifølge klagenævnets praksis vil nævnet ikke behandle klager over vilkår, der alene er fastsat for at fastholde indholdet i en ansøgning. "I så fald har ansøger jo fået, hvad ansøger har anmodet om." Realiteten vil ofte være, at det er efter krav fra kommunalbestyrelsen, at der er sket en tilpasning af projektet for at undgå en kraftig forlængelse af sagsforløbet med klage over et samlet afslag. I en sådan situation er ansøger berettiget til at fastholde sit projekt, og kommunalbestyrelsen er forpligtet til at meddele en tilladelse eller godkendelse, hvis det kan ske på vilkår. Kommunalbestyrelsen kan således ikke meddele et afslag på en ansøgning, hvis det er muligt at imødekomme ansøgningen ved fastsættelse af vilkår. Hvis der ikke er reelle muligheder for vilkår, må kommunalbestyrelsen meddele afslag, men først i den situation.

§ 1, nr. 34 Til § 27, stk. 2 (s. 186 8. afsnit)

Der omtales, at emission fra fast gødning opgøres ved at multiplicere lagerets pladsareal med ammoniakemissionsfaktoren for fast gødning af den pågældende dyretype. Landbrug & Fødevarer skal påpege, at der er en række udfordringer med denne beregningsmetode, som ikke er afklarede.

Landbrug & Fødevarer har ikke set de endelige rapporter, og dermed de forudsætninger der ligger bag dette forslag, men kan allerede nu forudse en lang række praktiske udfordringer.

I stedet for den meget detaljerede beskrivelse af modellen for beregningen af lageremissionen bør bemærkningerne være åbne for andre måder, at fastlægge emissionen på.

§ 1, nr. 36 til § 34, stk. 1 (s. 189 1. afsnit)

Ministerens bemyndigelse til at fastsætte særlige krav er formuleret meget bredt og bør tydeliggøres yderligere i bemærkningerne.

§ 1, nr. 36 til § 34, stk. 1 (s. 190 3. afsnit)

For at undgå overimplementering af VVM-direktivet bør det fremgå tydeligt, at miljø- og fødevarerministeren kun bemyndiges til at fastsætte de nødvendige regler for at opfylde internationale forpligtigelser.

§ 1, nr. 36 til § 34, stk. 1 (s. 190 6. afsnit.- kumulation)

Det beskrives, at det er hensigten, at der ved udvidelse eller ændring af et husdyrbrug vil skulle vurderes kumulation også i forhold til landskabspåvirkning og merdeposition af ammoniak til kategori 3-natur.

Landbrug & Fødevarer er af den opfattelse, at der er tale om en væsentlig skærpelse i forhold til i dag, idet kumulation udelukkende beregnes i forhold til kategori 1 natur. Derfor skal denne tekst slettes.

§ 1, nr. 36 til § 34, stk. 1 (s. 192 2. afsnit)

Der bør redegøres nærmere for, hvilke afslagsmuligheder i direktiverne der henvises til i omtalen af beskyttelsesniveauer for lugt og ammoniak. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at en væsentlig del af den danske regulering er baseret på danske særregler.

§ 1, nr. 36 til § 34, stk. 1 (s. 192 4. afsnit)

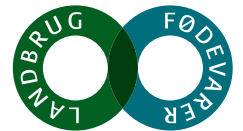
I forbindelse med omtalen af BAT bør det tilføjes, at fastlæggelse af BAT-niveauet i en specifik sag bør kunne ske ved en konkret vurdering.

Endvidere henledes opmærksomheden på, at klagenævnet har en praksis med en bagatelgrænse på 100 kg N pr. år, som bør opretholdes.

§ 1, nr. 37 til § 34, stk. 4 (s. 197 5. afsnit.,lugt)

Landbrug & Fødevarer er positive over, at Miljø- og Fødevarerministeriet vil udrede, om der i beregningsgrundlaget for lugtemission fortsat er behov for at vurdere og videreføre den såkaldte FMK-beregningsmodel for lugt. Det vi være med til at undgå den dobbeltadministration, der er i dag.

I dag beregnes genegrænser for lugt både efter lugtvejledningen fra 2007 og efter den vejledende FMK metode fra før 2007. Der skal undgås unødigt dobbeltregulering efter to forskellige modeller.

Landbrug & Fødevarer bidrager gerne til det påtænkte udredningsarbejde.

§ 1, nr. 38 til § 34, stk. 5 (s. 198)

Med forslaget til den nye § 34, stk. 5 bemyndiges ministeren til at fastsætte regler om datagrundlag og faktorer for beregning og vurdering af emissioner og øvrige miljøpåvirkninger.

Transparens og gennemsigtighed i modeller og beregninger er efter Landbrug & Fødevarers opfattelse særdeles vigtigt. I forhold til stipladsmodellen er det derfor helt centralt, at det fremgår af bemærkningerne, at det er hensigten, at der fastlægges klare rammer for kvalitetssikring og dokumentation for, hvordan data er fremskaffet og brugt i den efterfølgende beregningsmodel (stipladsmodellen).

Det bør også fremgå, at eventuelle krav, som følger af IE-direktivet i forbindelse med BREF-arbejdet inddrages, så dobbeltregulering og dobbeltdokumentation undgås.

Endelig bør det fremgå, at anden dokumentation end stipladsmodellen kan anvendes til at vurdere emissionerne. Det kan eksempelvis være med baggrund i målinger eller med baggrund i særlige produktionsforhold.

§ 1, nr. 39 til § 34a (s. 199)

Med denne bestemmelse bemyndiges ministeren til at fastsætte regler om bl.a. krav til teknologi. I følge IE-direktivets bestemmelse om BAT er der mulighed for at stille krav til emissionsniveauer, men ikke bestemte teknologier. Der bør derfor i bemærkningerne nærmere redegøres for hvilke krav til teknologier, der kan stilles, samt hvordan bemyndigelsen skal ses i sammenhæng med IE-direktivets bestemmelser om BAT.

§ 1, nr. 44 til § 39, stk. 1 (s. 202 4.- 9. afsnit)

Det bemærkes, at med den foreslåede ændring af § 39 vil påbuds- og forbudsbestemmelsen for de husdyrbrug, der ligger på niveauet for § 10 tilladelser, flytte fra § 42 til § 39, når disse husdyrbrug får en tilladelse i medfør af den foreslåede § 16 b. Konsekvenserne for disse brug bør beskrives i bemærkningerne.

§ 1, nr. 48 til § 41, stk. 1 (s. 203)

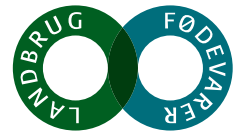
Det anføres i sidste punktum, at godkendelser i medfør af § 33 i miljøbeskyttelsesloven fortsat skal revurderes med mellemrum. Det er korrekt i forhold til forslaget til lovtæst, og det er fagligt korrekt i forhold til den del af disse husdyrbrug, der er omfattet af beskrivelsen i forslagets § 16 a, stk. 2, men for øvrige husdyrbrug bør der ikke opretholdes et krav om revurdering, medmindre der består en totaldepositions-situation.

§ 1, nr. 50 til § 41, stk. 3 (s. 204 4. afsnit.)

Det foreslås i udkastet, at fastholde krav om revurdering af de husdyrbrug, der i dag har en § 11, § 12 eller § 33 godkendelse af hensyn til den implementering af habitatdirektivet (den såkaldte L 12 lovændring).

Landbrug & Fødevarer mener som udgangspunkt at totaldepositionskrav ved revurdering bør afskaffes, jf overordnede bemærkninger.

Det skal understreges, at der er tale om en overimplementering, da kravet går videre end direktivets krav efter artikel 6, stk. 3, der gælder for planer og projekter. Dernæst er det helt uforståeligt og urimeligt, at disse husdyrbrug fortsat skal være omfattet af revurderingspligten af

hensyn til totaldepositionskravet. Det skal i givet fald kun gælde for den førstkommende revurdering, hvor det først skal konstateres- om der foreligger en totaldepositions-situation. Hvis ikke dette er tilfældet, skal revurderingssagen afbrydes. Hvis der foreligger en totaldepositions-situation, er det alene denne, der skal håndteres i revurderingssagen.

§ 1, nr. 50 til § 41, stk. 3 (s. 204 6.-8. afsnit.)

Landbrug & Fødevarer er ikke enig i, som det fremgår af bemærkningerne, at der i praksis er tale om en misforståelse af reglerne, som de gælder i dag.

I sidste punktum i 8. afsnit omtales gældende BAT-ammoniakreduktionskrav. Landbrug & Fødevarer er uenige i formuleringen, da der alene skal gælde vejledende BAT-krav, eller udtrykt på en anden måde; der skal være en konkret vurderingsmulighed. Denne indsigelse gælder også for flere af de følgende afsnit.

§ 1, nr. 52 til § 43 a (s. 206 2. afsnit.)

Det anføres, at et husdyrbrug, der skal revurderes, skal revurderes efter den foreslåede stipladsmodel. Herved sker der reelt en "oversættelse" til emissioner via stipladsmodellen. Landbrug & Fødevarer er enige i, at der ikke skal meddeles en ny godkendelse, da forholdet til omgivelserne ikke skal nyvurderes, herunder skal der ikke foretages habitatvurdering. Omfanget af produktionsarealer vil blive fastlagt, og så vidt det forstås, vil emissionen blive vurderet på det grundlag. Det vil vel sige, at revurderingssagen vurderes, som om staldene udnyttes maksimalt i forhold til dyrevelfærdsreglerne, selv om det ikke altid vil være tilfældet. Det skal revurderingssagen tage højde for, så eventuelle påbud ikke bliver mere restriktive, end den lovlige udnyttelse giver grundlag for. I forbindelse med revurderingssagen bør husdyrbruget tildeles den fleksibilitet, som nye godkendelser giver adgang til.

§ 1, nr. 52 til § 43 a (s. 206 4. afsnit.)

Her skal stk. 2 og stk. 3 ændres til stk. 3 og stk. 4

§ 1, nr. 52 til § 43 a (s. 206 5. afsnit.)

Her skal det indledende stk. 2 ændres til stk. 3

§ 1, nr. 52 til § 43 a (s. 206 6. afsnit.)

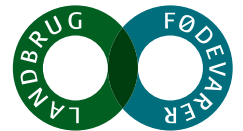
Her skal det indledende stk. 3 ændres til stk. 4

§ 1, nr. 66 til § 59 a (s. 214 2. og 4. afsnit.)

Det anføres, at overholdelse af fristen for ibrugtagning vurderes i forhold til byggesagens afslutning. Det ønskes ændret til, at det vurderes i forhold til byggeriets afslutning, da en mangelfuld papirhåndtering ikke må kunne få den konsekvens, at en godkendelse ikke anses for udnyttet inden for fristen. Alternativt må der kunne dispenseres fra overskridelse af fristen, hvis der foreligger undskyldelige årsager, eller det kan konstateres, at byggeriet er gennemført inden for fristen. Der bør indføres en overgangsbestemmelse, så ibrugtagningsbestemmelsen også får virkning for de afgørelser, der har en udnyttelsesfrist, der ikke er udløbet på tidspunktet for den nye bestemmelses ikrafttræden. Se også vores kommentarer til § 1, nr. 66, side 215, 4. afsnit.

§ 1, nr. 66 til § 59 a (s. 214 3. afsnit.)

Det anføres her, at udnyttelsesfristen regnes fra afgørelsens meddelelse, og i fald afgørelsen påklages, da fra tidspunktet for meddelelse af klagenævnets afgørelse. Der foreligger imidlertid også situationer, hvor en godkendelse eller tilladelse er påklaget, men hvor klagenævnet afviser

klagen, eller hvor klager trækker klagen tilbage. Det ønskes anført, at udnyttelsesfristen i disse tilfælde gælder fra tidspunktet, hvor det meddeles, at klagen afvises eller at klagen trækkes tilbage.

§ 1, nr. 66 til § 59 a (s. 214 5. afsnit.)

Fristen på 3 år ønske hævet til 5 år, så der bliver overensstemmelse med forslaget til ændring af planloven.

§ 1, nr. 66 til § 59 a (s. 215 4. afsnit.)

Det bør eksplicit anføres, at de nye kontinuitetsbrudsregler også får virkning for alle andre lovligt bestående husdyrbrug, også dem, der ikke er omfattet af afgørelser efter lovens §§ 10 – 12 og miljøbeskyttelseslovens § 33. Når en regel lempes, er det helt almindeligt, at den også får virkning for andre sammenlignelige forhold. Det følger af den almindelige lighedsgrundsætning.

§ 1, nr. 67 til § 60 (s. 215 5. afsnit.)

Første punktum i afsnittet er en ufuldstændig sætning.

§ 1, nr. 75 til § 81, stk. 3 (s. 221 4. afsnit.)

Det anføres her, at hvis der er mindre end 20 meter mellem den eksisterende og den nye bebyggelse, vil der som altovervejende hovedregel være tale om byggeri i tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer. Denne formulering er for snæver og bygger muligvis på en misforståelse. Beskrivelsen "i tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer" stammer fra landzonereglerne i planloven. Her har de 20 meter været retningsgivende for afstand til nye boliger, men ikke for andre bygningstyper som eksempelvis driftsbygninger, hvor også bebyggelse med større afstand har været anset for "i tilknytning til". Det bør fremgå af teksten, at større afstande end 20 meter normalt også vil opfylde kravet om "i tilknytning til", hvis bygningerne ligger i normal forbindelse med hinanden. Jo større bygninger, jo større afstand vil fremtræde naturligt.

Det anføres videre i teksten, at ministeren vil kunne fastsætte nærmere kriterier for vurderingen af landskabspåvirkning. Det bestrides ikke, men det ses ikke at være relevant i denne sammenhæng. Her skal alene tages stilling til, om den nye bebyggelse sker i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer.

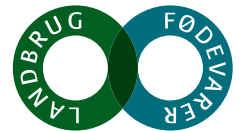
§ 1, nr. 78 til § 91, stk. 1 nr. 1 (s. 222 3. afsnit.)

Indholdet i den anførte tekst er problematisk, da straffebestemmelsen er problematisk, idet loven i øvrigt for en del husdyrbrug ikke indeholder krav om forudgående tilladelse eller godkendelse, se Landbrug & Fødevarers bemærkninger til nr. 81 og § 5, stk. 12.

§ 1, nr. 81 til § 103, stk. 1 (s. 224 4. afsnit.)

Den foreslåede nye bestemmelse i § 103, stk. 1 indebærer, at ændringer og udvidelser af husdyrbrug, der ikke er omfattet af afgørelser i medfør af §§ 10-12, vil blive omfattet af krav om godkendelse eller tilladelse efter de nye § 16 a, stk. 1 eller 2 eller § 16 b, stk. 1. Der er ikke tvivl om, at det må være meningen, men det synes ikke at følge af de foreslåede lovbestemmelser.

§ 103, stk. 1 bestemmer, at lovens regler om godkendelse eller tilladelse får virkning for disse husdyrbrug fra det tidspunkt, hvor de foretager ændringer eller udvidelser. Det vil betyde, at for disse bestående husdyrbrug gælder § 16 a, stk. 1 og 2 og § 16 b, stk. 1. Problemet er, at disse bestemmelser kun gælder for etablering, og de stiller derfor ikke krav til udvidelse eller ændring. Selv om man supplerede § 103, stk. 1 med § 16 a, stk. 3 og 4 og § 16 b, stk. 2, ville det ikke løse problemet, da disse bestemmelser kun gælder for husdyrbrug, der i forvejen har en afgørelse i medfør af § 16 a eller § 16 b - og det har de her omhandlede husdyrbrug ikke.

§ 1, nr. 81 til § 103, stk. 1 (s. 225 1. afsnit.)

I første punktum anføres, at hvis kommunen vurderer, at et husdyrbrug er omfattet af § 103, stk. 1, vil kommunen skulle vurdere det ansøgte og de evt. allerede godkendte dele samlet. Det synes ikke at fremgå af den foreslåede lovtekst, jf. ovenstående bemærkninger. Det er i øvrigt heller ikke rimeligt, at fordi godkendelsesordningen omlægges skal alle bestående lovlige husdyrbrug godkendes eller tillades forfra. Som ordningen er i dag, vil skift fra § 10 til § 11 og skift fra § 11 til § 12 medføre krav om en ny samlet godkendelse, men udvidelse eller ændring inden for den enkelte klasse kræver kun tilladelse eller godkendelse af ændringen eller udvidelsen. Det bør også gælde ved skift til den nye ordning, dog under iagttagelse af den nye klassedeling, således at § 12 svarer til § 16 a og §§ 10 og 11 svarer til § 16 b. På grund af overgangen til den nye emissionsbaserede regulering bør der ske en konvertering af det bestående husdyrbrug, men i øvrigt må sagen behandles som et tillæg til en tilladelse eller godkendelse.

§ 1, nr. 81 til § 103, stk. 1 (s. 225 5. afsnit.)

Her omtales krav om revurdering. Se vores tidligere bemærkninger herom.

§ 5, stk. 1 (s. 230 5. afsnit.)

Bestemmelsen i stk. 1 medtages for at undgå tvivl om, at afgørelser om husdyrbrug i medfør af husdyrbrugloven bevarer deres gyldighed indtil der træffes en ny afgørelse efter de nye bestemmelser. En modsætnings slutning medfører, at de afgørelser, der udgør retsgrundlaget for alle de husdyrbrug, hvis retsgrundlag er fra før 1. januar 2007, falder bort. Dette må være en misforståelse og bemærkningerne bør justeres, så der ikke opstår tvivl.

§ 5, stk. 12 (s. 234 3. - 5. afsnit.)

Der henvises her til ovenstående bemærkninger til s. 224, 4. afsnit og s. 225, 1. afsnit analogt.

§ 5, stk. 12 (s. 234 7. afsnit.)

Det anføres i sidste punktum, at en ansøgning om udvidelse eller ændring af et allerede tilladt eller godkendt husdyrbrug efter den gældende lovs §§ 10-12 ikke vil kunne vurderes og godkendes eller tillades i forhold til en gældende tilladelse eller godkendelse. Landbrug & Fødevarer antager, at der er tale om en fejl, idet der bør kunne foretages en konvertering af den bestående afgørelse til den nye regulering, hvorefter der kan meddeles et tillæg til den.

§ 5, stk. 12 (s. 235 3. afsnit.)

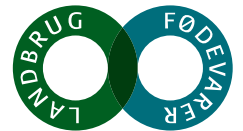
Det anføres, at hvis et husdyrbrug omfattes af § 5, stk. 12, skal kommunen behandle en ansøgning om ændring eller udvidelse af et husdyrbrug som en etablering. Det fremgår bestemt ikke af lovteksten, der helt præcist bruger betegnelsen "etablering", der klart adskiller sig fra ændring og udvidelse.

§ 5, stk. 12 (s. 235 4. afsnit.)

Det anføres, at det ikke er muligt at foretage en konvertering af en meddelt tilladelse eller godkendelse. Det bestrides på det kraftigste. For ethvert lovligt husdyrbrug kan det fastlægges hvilke produktionsarealer, der er lovlige, hvilke staldteknologier, der er tale om, og hvilke teknologier der i øvrigt er krav om. På det grundlag kan det lovlige husdyrbrug beskrives i det nye system.

§ 5, stk. 12 (s. 235 5. afsnit.)

Her beskrives krav om samlet godkendelse, og at godkendelse må afslås, hvis det nye beskyttelsesniveau ikke kan overholdes. Der henvises til ovenstående bemærkninger om, at der i

en række tilfælde alene skal være tale om tillægsafgørelser (hvor der ikke sker skift af husdyrbrugskategori). I disse tilfælde skal der ikke kunne meddeles afslag, hvis der ikke er nogen meremission og BAT-kravene overholdes.

Landbrug & Fødevarer står naturligvis til rådighed for uddybning af vores kommentarer.

Med venlig hilsen

Ida ML Drejer Storm
Seniorkonsulent

D +45 3339 4228
M +45 51671558
E ims@lf.dk

Anette Christiansen
Miljøchef

D +45 3339 4294
M +45 2724 5765
E anc@lf.dk

H Ø R I N G S S V A R

Att:
Miljøstyrelsen
mst@mst.dk

Høringssvar til udkast til forslag til Lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse og lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække

Realkreditforeningen, Realkreditrådet og Finansrådet (i det følgende organisationerne) har modtaget udkast til forslag til Lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse og lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække i høring. Organisationerne takker for muligheden for at afgive bemærkninger til udkastet.

Generelle bemærkninger

Ændringerne i lovudkastet er en udmøntning af den politiske aftale mellem Regeringen, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Konservative om en fødevarer- og landbrugspakke, som har til hensigt at skabe konkurrencedygtige rammevilkår for sektoren, herunder rimelige miljø- og produktionsvilkår. Organisationerne bakker op om denne hensigt.

Overordnet synes formålet og hovedændringen i forslaget til ny husdyrregulering at være til fordel for landbruget, hvilket organisationerne finder positivt. Det er:

1. At skabe større produktionsmæssig fleksibilitet og administrative forenklinger
2. At lette den kommunale sagsbehandling med henblik på kortere sagsbehandlingstider for godkendelser og tilladelser
3. At hæve harmonikravet for slagtesvin til EU-niveau

Den finansielle sektor yder langfristede lån, og derfor er det afgørende for tilliden, at produktionstilladelser givet på opførelsestidspunktet ikke forringes væsentligt over tid. Belåning i realkredit er med pant i jord og stalde, og lånene er typisk af 30-års varighed.

Organisationerne finder det vigtigt, at der ikke i lovudkastet er punkter, som væsentligt forringer landmandens eksisterende produktionsvilkår og godkendelser. Organisationerne finder det imidlertid vanskeligt at forholde sig til den omfattende reform af husdyrreguleringen, som vil kræve helt særlig viden og erfaring med problemstillingerne i miljøbeskyttelsesloven, gødskningsloven og husdyrgodkendelsesloven. Vores bemærkninger er derfor holdt på et mere generelt niveau.

Organisationerne finder det positivt, at regulering af anlæg til husdyrproduktion og anvendelse af husdyrgødningen på arealerne adskilles, og at der

26. oktober 2016

Finanssektorens Hus
Amaliegade 7
1256 København K

Realkreditforeningen

Telefon 3336 1311
Fax 3393 0260
mail@realkreditforeningen.dk
www.realkreditforeningen.dk

Finansrådet

Telefon 3370 1000
Fax 3393 0260
mail@finansraadet.dk
www.finansraadet.dk

Realkreditrådet

Telefon 3312 4811
Fax 3332 9017
rkr@rkr.dk
www.rkr.dk

Journalnr. 115/81

Dok. nr. 560201-v2

gøres størst mulig brug af generelle regler med miljøkrav i stedet for konkrete vilkår i miljøgodkendelserne. Det vil give lettelser for landbruget og færre bindinger i forhold til at kunne udsprede husdyrgødningen på markerne.

Behovet for at sikre at erhvervet er både miljømæssigt og økonomisk konkurrencedygtigt kræver en egentlig industrimetode, så den miljømæssigt dygtige landmand kan udvikle sin bedrift yderligere og fx få gavn af en fodring, opbevaringsmetode mv. med lavere udledning. I lovforslaget står der, at produktionsarealer og standardværdier for ammoniakemission pr. arealenhed skal anvendes i stedet for den nuværende dyreenhedsmodel. Landmænd, som fx af dyrevelfærdsmæssige grunde har valgt at have relativt store arealer pr. dyr, kan få problemer i forhold til størrelsen af de nuværende tilladelser. Derfor er det vigtigt, at overgangsbestemmelser sikrer, at det nuværende tilladte niveau af dyrehold kan fastholdes og ikke alene begrænses til den nuværende godkendelsesperiode. Dertil kommer, at det bør sikres, at miljømæssigt dygtige landmænd også kan udvikle deres bedrifter mest muligt, uden at det – alt andet lige – går ud over dyrevelfærd.

Med lovforslaget moderniseres og forenkles husdyrlovgivningen, idet der er tale om en omfattende teknisk, administrativ og juridisk reform af husdyrreguleringen. Selvom et mere fleksibelt system generelt er positivt for hele sektoren, er det vigtigt at være opmærksom på, at panthavere har ydet lån til landmændene efter gældende regler. Det er derfor vigtigt med overgangsordninger, som ikke er ubetydelige for pantets værdi. Bagatelgrænsen på 100 kvm. på produktionsareal betyder, at flere bedrifter skal have en tilladelse. Det er vigtigt, at et krav alene kan udløses, hvis bygningsarealet de facto skal anvendes til produktion. Samtidig bør hobbypræget dyrehold ikke kunne udløse godkendelseskrav.

En landmand skal leve op til mange forskellige regelsæt, og i en finansieringssituation er det bl.a. vigtigt at være i stand til at vurdere, om miljøreglerne kan overholdes, eller om de vil sætte begrænsninger for produktionen i fremtiden. Enkle og entydige regler, som er lette at finde rundt i, er derfor vigtige. Særligt reglerne for udspreddning af gødning er komplekse, og organisationerne noterer sig, at reglerne for udspreddning af gødning flyttes fra Miljøbeskyttelsesloven til Husdyrloven, selvom der i forvejen findes en egentlig Gødskningslov. Det kan være vanskeligere at finde ud af, hvilke love der regulerer de forskellige forhold.

Organisationerne finder derudover, at lovgiver skal være særlig opmærksom på, at:

- det nuværende tilladte niveau af dyrehold kan fastholdes, og at det ikke alene begrænses til nuværende godkendelsesperiode
- nye krav fx. BAT-krav alene vedrører tilladelser til nye anlæg og ikke forringer anvendelsen af eksisterende anlæg, der var lovlige ved opførelsen. Det gælder også, når eksisterende anlæg ønskes udvidet, og der ikke stilles omkostningsfulde krav i forbindelse hermed.

Rigtigt mange husdyrbrug er godkendt i dag. Der bør findes en passende overgangsordning, så de kan udnytte mulighederne i de nye regler uden, at det kræver nye godkendelser eller indskrænker deres muligheder. Der tænkes særligt på muligheden for at udnytte de mere fleksible rammer samt undgå produktionslofter. Det vil give en større rentabilitet på den enkelte bedrift.

Endelig skal vi nævne, at for eksisterende husdyrbrug, der ligger tæt på særlig følsom natur, er der en særlig problematik, som skaber usikkerhed i forhold til investeringerne. Det skyldes kravet til landmanden om at reducere udledningen af ammoniak inden for en bestemt tidshorisont. Det kan betyde, at han er nødt til at investere i dyr miljøteknologi uden at kunne udvide sin produktion eller, at han må reducere antallet af dyr. Der opfordres til at få taget hånd om denne problemstilling i forbindelse med lovændringen.

Med venlig hilsen

Flemming Densø Nielsen
Kontorchef
fdn@realkreditforeningen.dk
Direkte +45 3370 1113

Jakob Kongsgaard Olsson
Kontorchef
jo@rkr.dk
Direkte +45 33 73 01 82

og

Niels Arne Dam
Underdirektør, cheføkonom
nad@finansraadet.dk
Direkte +45 3370 1122

Høringssvar til ny regulering af husdurområdet. Deres j.nr. MST-1249-00119

Ringkøbing-Skjern Kommune fremsender hermed høringssvar.

Miljøstyrelsen har sendt forslag om ny husdyrregulering i høring med frist for høringssvar den 24. oktober 2016. På grund af Teknik- og Miljøudvalget i Ringkøbing-Skjern Kommunes mødekalender har det ikke været muligt at fremsende høringssvar før behandlingen i udvalgets møde den 25. oktober 2016.

Ringkøbing-Skjern Kommune finder den grundlæggende tanke om reguleringen af husdyrbrugene på udledning i stedet for på antal dyreenheder meget relevant.

Ud fra den foreslåede lovtekst er det dog særdeles svært at vurdere, om formålet med en større produktionsmæssig fleksibilitet, administrative forenklinger og kortere sagsbehandlingstider bliver en realitet. Herunder kan efterfølgende punkter nævnes.

Adskillelsen af gårdanlæg og markarealer samt erstatning af konkrete vilkår med generel regulering

Arealdelen fra miljøgodkendelserne overgår delvist til staten eller udgår helt. Da kommunen stadig er myndighed på områder som nitratfølsomme indvindingsområder, beskyttet natur, bilag IV arter og natura 2000, må det forventes, at staten i flere tilfælde må sende sager i høring hos kommunen, eller at landmanden selv må sende sagen til behandling hos kommunen. På den måde kan en tidsbesparelse på landbrugsgodkendelserne risikeres at blive delvist opslugt af mere sagsbehandling på naturområdet. Det er uklart, hvordan forhold omkring ovennævnte myndighedsområder skal håndteres i den ny regulering. F.eks. er det uklart, hvordan det øgede dokumentationskrav, som landmanden får som følge af overgangen til den generelle regulering, får indflydelse på kommunernes tilsynsforpligtelse. Det drejer sig om kravene til driftsmetoder, ammoniak, fosfor-erosion og zink.

Kommunens erfaringerne med standard vilkår på virksomhedsområdet viser en meget begrænset besparelse, da der jo ikke findes en "standardvirksomhed" og alle vilkårene således skal tilpasses den konkrete virksomhed. Det samme må forventes at blive tilfældet på landbrugsområdet.

Brugerbetaling

Endelig giver lovforslaget ingen afklaring af spørgsmålet om, hvorvidt tilladelserne er omfattet af brugerbetaling.

Venlig hilsen

Ivan Thesbjerg

Land, By og Kultur – Land og Vand
Ringkøbing-Skjern Kommune

I forbindelse med behandlingen af en sag kan det være nødvendigt, at Kommunen indsamler, behandler og videregiver personoplysninger, der er nødvendige for sagens behandling. Ifølge persondataloven har du og andre, der er nævnt i sagen, blandt andet ret til at bede om indsigt i disse oplysninger, ret til at gøre indsigelser mod, at oplysningerne behandles, ret til at berigtige oplysningerne samt ret til at klage over behandlingen til Datatilsynet.

Forvaltningsloven og offentlighedsloven giver normalt også mulighed for at få indsigt i sagen, og du har altid ret til at udtale dig.

MILJØSTYRELSEN
Strandgade 29
1401 København K

Høringsvar i forbindelse med høring af ny husdyrgodkendelseslov

Skanderborg Kommune ønsker hermed at indgive bemærkninger i forbindelse med forslag til ny husdyrgodkendelseslov.

Overordnet set er vi enige i, at det kan være en fordel for alle, at opdele reglerne i et sæt for anlæg og et sæt for arealer.

Vi har følgende overordnede bemærkninger, med udgangspunkt i at en husdyrbrugsansøgning i VVM-sammenhæng er et projekt som omfatter både anlæg og arealer. Derudover mangler økonomisk vurdering af forslaget i forhold til grundvand.

Arealer

Beskyttelse af grundvand

Af forslaget mangler redegørelse for, hvordan grundvand inden for de nitratfølsomme områder sikres samme beskyttelse eller bedre, end ved den nuværende lovgivning.

Det beskrives følgende side 53 i almindelig bemærkning:
"Da den nuværende målretning ikke kan overføres til generelle regler, vil det kræve et langt større antal stedfaste efterafgrøder end i dag, hvis det eksisterende beskyttelsesniveau i forhold til nitratfølsomme indvindingsområder skal fastholdes gennem husdyrreguleringen. Det vurderes derfor, at beskyttelsen af nitratfølsomme indvindingsområder mere hensigtsmæssigt løftes af kommunerne i forbindelse med deres indsatsplaner i medfør af vandforsyningsloven, hvor der kan foretages en konkret vurdering, og at der således ikke er behov for en bemyndigelse til at fastsætte regler om stedfasthed."

For at mindske udvaskningen af kvælstof til grundvandet via indsatsplanerne skal lodsejerne betales for at mindske udvaskningen. Dette betyder, at den nye regulering vil påføre vandforbrugerne og eventuelt kommunerne en betydelig merudgift. I de dele af de nitratfølsomme indvindingsområder, hvor der ikke er en vandforsyning, der har gavn af beskyttelse er det kommunalbestyrelsen, der skal betale for grundvandsbeskyttelsen i form af erstatning til lodsejeren for den rådighedsindskrænkning, der påføres ved at skulle sænke kvælstofudvaskningen.

Dato

14. oktober 2016

Sagsnr.: 09.17.00-K04-1-16

Din reference

Irene Paulsen

Tlf.: +4587947739

Mobil: 30500988

Telefontider

Man – tir: 09.00 – 14.00

Tor – fre: 09.00 – 14.00

Teknik og Miljø

Miljøbeskyttelse

Knudsvej 34

8680 Ry

Denne merudgift til vandforbrugerne og kommunerne i form af grundvandsbeskyttelse er ikke medtaget i lovforslaget under økonomiske konsekvenser.

I Skanderborg Kommune er 30 % af kommunen udpeget til nitratfølsomme områder (50 % af kommunen er udpeget til områder med særlig drikkevandsinteresse). Såfremt det er nødvendigt med en målrettet kvælstof indsats på blot 1/5 af de nitratfølsomme områder vil dette give en merudgift på ca. 270 mio. kr. for borgerne i Skanderborg Kommune.

Skanderborg Kommune anbefaler derfor, at der på samme måde som for overfladevand gennemføres en målrettet stedfast regulering den nye husdyrgodkendelses lov inden for de nitratfølsomme indvindingsområder til beskyttelse af grundvandet.

Fosfor

I den nuværende lovgivning indgår konkrete analyser af Pt (fosfor-tal) på konkrete marker i vurdering af risikoen for tab af fosfor til vandmiljøet.

Arealer med Pt over 6 og lavbundsarealer vurderes risikoen for udvaskning af fosfor fra arealerne, at være så stor, at der ikke bør til føres mere fosfor end der fjernes med afgrøderne.

Af det fremsatte forslag, er et fosfor-loft, som er betydeligt over den mængde, der fjernes med afgrøderne. På arealer med høje Pt og på lavbundslande vil der derfor opstå en betydelig risiko for udvaskning af fosfor fra disse marker.

Det bør indgå i den fremtidige regulering, at fosfor-loftet på jorde med stor risiko for udvaskning af fosfor begrænses til den mængde der høstes.

Et forslag kunne være, at fosfor-loftet, inden for oplande til vandområder følsomme over for fosfor-tilførsel, som udgangspunkt sættes til den mængde der forventes fjernet med afgrøderne. Loftet kan så hæves, hvis det dokumenteres, at Pt er under 4 /2, evt. i flere trin. I denne sammenhæng bør sø-oplande inddrages, i det omfang søerne ikke lever op til kravene til fosfor, jf. vandplanerne.

Bilag IV arter

Leve- og ynglesteder for bilag IV-arter som lever i vandhuller, skal sikres.

I forhold til vandhuller i marker, hvor der udbringes gylle, vil en overfladisk afstrømning af gylle til vandhullet, have en akut giftvirkning på livet i vandhullet.

Risikoen for at dette sker, kan begrænses betydeligt, ved at der udlægges en dyrkningsfri, bevokset bræmme omkring vandhullerne.

I de tilfælde, hvor kommunerne har konkret kendskab til bilag-IV arter i konkrete vandhuller, bør der være mulighed for at stille vilkår om en sådan bræmme.

Anlæg

Det fremgår af bemærkningerne, at afskæringskriterier for ammoniak og lugt forbliver uændret. Dog må beregningerne ændres, når reguleringen overgår til 'sti-plads modellen'.

Vi håber meget, at det antal dyr, som et givet areal giver mulighed for, jf. dyrevelfærds reglerne, vil fremgå af ansøgningssystemet, idet det er eneste mulighed for kommunerne vil tilsyn at kontrollere om der sker en overproduktion på anlægget, i forhold til de beregninger som er foretaget ansøgningssystemet.

I de tilfælde, hvor lugtgenekriterierne eller ammoniak-kravene kun lige er overholdt, vil det blive relevant at kunne kontrollere om forudsætningerne for fx en lugtgeneafstandsbergring er overholdt.

Teknik og Miljø
Miljøbeskyttelse
Knudsvej 34
8680 Ry

www.skanderborg.dk

Skanderborg Kommunes kommentarer til ”Bemærkninger til lovforslaget, Almindelige bemærkninger” er vedlagt som bilag.

Sagsbehandlingstid

Krav til sagsbehandlingstid er nævnt flere gang i det fremsendte materiale. Visse steder er det uklart om krav om 90 dages sagsbehandlingstid gælder alle afgørelser, eller kun VVM-screeninger (§ 16b tilladelser).

Vi forventer, at kravet om en afgørelse inden for 90 dage efter ansøgningen er fuldt oplyst, alene gælder VVM-screeninger, dvs. tilladelser efter § 16b.

(Hvis det var alle afgørelser, ville der være mindre tid til konkret sagsbehandling i de største sager, fordi er der krav om længere nabohøringsfrister – det giver ikke mening).

Med venlig hilsen

Irene Paulsen og Lone Kildal Møller
Miljømedarbejdere

Teknik og Miljø
Miljøbeskyttelse
Knudsvej 34
8680 Ry

Side	Kommentarer til <i>Almindelige bemærkninger</i>
23	Relation til VVM-direktivet; hvordan sikres grundvandet (NFI) via de generelle regler, i sådan en grad, at screening af undlades ?
27	Screeningsafgørelsen inden for 90, dvs. afgørelser efter den nye § 16b, OK, men som den nye lov tekst (§54) står nu, er det både afgørelser efter § 16a og § 16b der skal klares inden for 90 dage, inkl. minimum 30 dages høring af udkast til § 16a afgørelser. Det må være en fejl.
41	Mange mindre hestehold med f.eks. to heste kan godt overskride produktionsareal på 100m ² . Der bør derfor sættes et minimum for antallet af dyr for at en ejendom er omfattet.
52, afsnit 2	<i>"øget udvaskning inden for NFI-områderne"</i> kan håndteres i de kommunale indsatsplaner. Det er vel ikke en generel regel, som kan fritage for screening ?
52, afsnit 5	<i>"konkrete vilkår om N-reduktion i godkendelser og....."</i> generelle regler vil fuldt ud afløse konkrete vilkår -..... bort set fra de vilkår om er målrettet beskyttelse af grundvandet i de nitratfølsomme områder.
53, afsnit 3+4	Der mangler en vurdering af kravet om konkret vurdering af påvirkning af drikkevandet i de nitratfølsomme områder i VVM-reglerne imødekommes, da der ikke er foreslået generelle regler.
57, afsnit 3	31 kg P/ha virker umiddelbart som et højt tal. Der er ikke forklaret, hvordan det er fremkommet.
59, afsnit 2	Hvordan kan det være en fordel for miljøet, selv på lang sigt, at der først i perioden sker en lempelse ??
59	<p>Hvis fosfor-loftet blev sat ud fra en miljømæssig vurdering, kunne man tage udgangspunkt i hvor meget fosfor afgrøderne i gennemsnit fjerner, og sætte det som loft. Dokumentation for øget udbytte og /eller Pt tal under 6 kunne berettige en forøgelse af loftet. I hvertfald i oplande til P-følsomme områder. Det er uklart hvorfor sø-oplande ikke er med. Måske oplande til de store søer kommer med nu, og oplande til mindre søer senere ??</p> <p>Man kunne også arbejde med et P-kvotesystem parallelt til N-kvotesystemet, begge dele styret i markplanen og gødningsregnskabet.</p> <p>Det er vanskeligt at se, hvordan de foreslåede lempelser sikre, at der ikke sker forringelser i Natura2000 områderne, både kyst området og søer. Det er ligeledes vanskeligt at forstå, hvordan lempede, generelle regler kan erstatte konkrete vurderinger.</p> <p>I husdyrgodkendelser efter de nuværende regler, stilles ofte vilkår som begrænser fosfor overskuddet, særlig når markerne har Pt over 6 eller er lavbundsarealer. Det bør indarbejdes i den nye lov, at der tages hensyn til den øgede risiko for udvaskning af fosfor ved Pt over 6. Da markarealer til høns og mink kun udgør en lille del af det samlede markareal, vil en skærpelse af fosforloftet for disse to dyregrupper formentlig kun have en mindre betydning overordnet set.</p>

64-65	<p>Påbud i forbindelse med konstaterede tilfælde af jorderosion til vandmiljøet – det ulykken skal være sket, før man gør noget? Ordlyden kunne suppleres med 'eller begrundet risiko for'.</p> <p>Derudover bør der ikke skelnes mellem om markerne får husdyrgødning eller ej, fordi dette ikke umiddelbart er noget man kan se på marken.</p> <p>Af teksten fremgår det, at man kan fastsætte regler for arealer der eroderer under normale vejrforhold. Særlige lokale forhold bør også inkluderes.</p> <p>Det bør også være muligt at sætte krav om bræmmer på arealer som udlægges til afgræsning, i de tilfælde, hvor kvæg træder brinken op, og dermed udgør en risiko for erosion til søer, vandhuller og vandløb.</p>
68	<p>Igen- sagsbehandlingstid på 90 dage antages kun at gælde § 16b tilladelser. Dyrevelfærdsreglerne vil dermed sætte en begrænsning for hvor mange dyr er kan være på et givet areal => et produktionsloft.</p>
74	<p>3.500 kg N- ammoniak emission som grænse mellem godkendelser og tilladelser. Hvorfor lidt over det højeste i forhold til de viste beregninger. Hvorfor ikke et gennemsnit, eller den laveste, for at sikre, at alle projekter, som ville været blevet vurderet VVM-pligtige i en screening. At vælge den højeste sikre ikke dette.</p>
76-77	<p>Hvordan afgøres, hvor meget plads 2.000 stipladser til slagtesvin fylder i m2? (tilsvarende for søer og fjerkræ)</p>
78	<p>BAT-krav vedr. fosfor forsvinder. Der er der ingen incitament for landmændene til at begrænse brugen af fosfor, hverken i stalden eller på marken.</p> <p>Hvis BAT-kravet for anlægget forsvinder, bør det indarbejdes i areal-reguleringen, fx at der ikke tilføres mere fosfor end der høstes. Det mangler i det fremlagte forslag.</p> <p>Hvis BAT-krav i forhold til fosfor på anlægget forsvinder, er det en væsentlig lempelse af BAT-vurderingen-</p>
80	<p>BAT gælder i bred forstand – men nu fjernes fosfor ????????</p>
82	<p>Direkte afstrømning af gylle til et vandhul vil bevirke en akut forgiftning af vandet. Derfor er der ofte i de nuværende godkendelser og tilladelser stillet vilkår om dyrkningsfri bræmmer, omkring vandhuller med kendte forekomster af bilag IV-arter.</p> <p>Mulighed for dette bør indarbejdes i det fremlagte forslag, fx på samme med som mulighed for påbud i forbindelse med jorderosion.</p>
89	<p>VVM-pligtige anlæg skal udfærdige en miljøkonsekvensrapport – men er den ikke en del af ansøgningen, som indsendes via ansøgningssystemet? Forudsætninger for beregningerne i ansøgningssystemet, skal vel stilles som vilkår i en tilladelse/godkendelse.</p>
92	<p><i>'Generelle regler skal sikre, at væsentlig indvirkning på miljøet er udelukket'</i> – med det der er lagt op til i forhold til fosfor-lofter, som er foreslået meget høje, og BAT-krav vedr. fosfor bortfalder, og konkrete vurderinger af lavbundslande og jorde med Pt over 6 også er forsvundet, kan en væsentlig påvirkning med fosfor ikke udelukkes.</p> <p>Ligeledes for nitratudvaskning til drikkevandsvandet i de nitratfølsomme områder – her er ingen generelle regler, som erstatter den konkrete vurdering.</p>
95	<p>En generel frist på 6 år for at udnytte tilladelsen eller godkendelsen er for lang tid. Meget kan nå at ændre sig på 6 år.</p>

96	Frist på 6 år til at udnytte godkendelse/tilladelse – dvs. efter 6 år skal byggesagen være afsluttet. Dvs. færdigmeldt og registreret i BBR ?
101	Når en gang der kommer nye BAT-konklusioner fra EU, skal alle IE-brug vel revurderes, retsbeskyttelse eller ej?
103	Frist for afgørelse: 90 dage for screeninger bør kun gælde §16b tilladelse.
105	Hvis fristen på 90 dage gælder både tilladelser og godkendelser, vil det give længere reel sagsbehandlingstid til de mindste sager, idet det er foreslået 14 dages høring ved tilladelser og mindst 30 dages høring ved godkendelser. Det virker ulogisk at de største sager og dermed antageligt de mest komplicerede har kortest reel sagsbehandlingstid. Det er uklart, om der fortsat er for-offentlighedsfase for godkendelser (§16a), men hvis VVM-reglerne skal opfyldes, så skal der vel være det?
116, afsnit 5	Dyrevelfærdsreglerne sætter grænser for det maksimale antal dyr. Det vil være hensigtsmæssigt, hvis dette kommer til at fremgå i ansøgningsystemet og skrives ind i tilladelser og godkendelser, således både kommune og landmand kender denne grænse. Fint med en tabel fra MST med max antal dyr/m ² . Et BAT-krav til fosfor kunne fastsættes på denne baggrund.
118, nederst	Bort set fra, at der i forhold til fosfor ikke vurderes ud fra det omgivende miljø følsomhed eller risikoen for udvaskning ved høje Pt eller lavbundsområder. Nitratfølsomme indvindingsområder vurderes heller ikke.
119,	Beskyttelsesniveauet forringes når vilkår i eksisterende godkendelser og tilladelser, som har til formål at mindske overskud af fosfor på risikoområder eller begrænse nitratudvaskningen i NFI, fjernes, fordi disse forhold ikke sikres på tilsvarende niveau i de foreslåede, generelle regler for arealdelen.
122, næstsidste afsnit	Vedr. håndtering af slam, så bortfalder administrationen kun delvist, idet kommunerne fortsat skal kontrollere om krav til tungmetaller og miljøfremmede stoffer overholder kravene i bekendtgørelsen og kommunerne skal vurderer om udbringning af slammet på det oplyste areal kan udgøre en miljörisiko.
127, afsnit 1	(Vi har skrevet dette før, men gentager fordi det gentages i bemærkningerne). Der mangler en begrundelse for, hvorfor fosfor-loftet ikke indføres fra 2017, der hvor der allerede nu er viden om at der er et behov, fx kystvande og visse søer. Desuden bør P-loftet sættes efter indsatsbehovet og risikoen for tab (Pt og lavbundsjord), ellers kan en miljøpåvirkning ikke udelukkes. Fjerkræ og pelsdyrbrug, som er de eneste brugstyper, hvor tilførslen reduceres som følge af de foreslåede P-lofter, udgør en meget lille del af den samlede husdyrproduktion i DK. Hvis udgangspunktet i stedet var miljøbeskyttelse, kunne man tage udgangspunkt i, hvor meget der fjernes ved høst, således loftet svarer til hvad der høstes. Dette loft kunne så forhøjes ved dokumentation for Pt under 6/4 eller P/FE forholdet på lavbundsjord.
128, afsnit 2	Påbud, som skal sikre mod jorderosion bør også kunne gives, hvis der konstateres en risiko for erosion. Kommunerne ved som udgangspunkt ikke hvilke marker der udbringes husdyrgødning på, erosion til vandløbene fylder desuden vandløbene op med materiale. Derfor bør kommunerne kunne give påbud, alle steder der er, eller er dokumenteret risiko for jorderosion til vandmiljøet.

128 sidste afsnit + 129	Der bør indarbejdes en mulighed for at kommunerne kan påbyde bræmmer omkring vandhuller, hvor der er kendskab til beskyttede bilag-IV arter, for at sikre på overfladisk afstrømning af gylle til vandhullerne. En overfladisk afstrømning af gylle til et vandhul vil have en akut giftvirkning i vandhuller og slå alt levende ihjel.
129, sidste afsnit	Igen – de foreslåede, generelle regler sikre IKKE nødvendigvis mod udvaskning af fosfor, i mod væsentlig udvaskning af nitrat i følsomme områder eller vandhuller, som yngle/rastesteder for bilag IV-arter.
130 nederst +133 afsnit 2	Et P-loft på 30-40 kg P/ha/år kan ikke imødegå en risiko for tab af fosfor alle steder. Dette P-loft vil betyde et betydeligt overskud af fosfor, hvert år, hvilket kan betyde en udvaskning af fosfor fra jorde med Pt over 6 eller lavbundslande. P-lofterne er så høje i forslaget, at de IKKE vil beskytte Natura2000 områderne.
133 sidste linje	Ammoniak-emissions tærsklen for hvornår anlæg er VVM-pligtige er ikke sat på 'samme niveau', men er i forslaget sat så højt som muligt.
134 afsnit 1	Lovteksten rettes, så det kun er tilladelser efter § 16b, der er omfattet af krav om afgørelse efter 90 dage.
	<i>Kommentarerer til Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser</i>
156-157	Der er meget fokus på overfladevand. Med en lidt mere målrettet indsats, kunne grundvandet i NFI-områderne måske sikres med de samme efterafgrøder??
168-169	Ensilagepladserne indregnes som anlæg der er omfattet af forbuds afstandskravene. I stedet for straks efter af undtage dem, så kunne man give udvidet mulighed for at kommunerne kunne dispensere til netop ensilagepladser.
173, afsnit 2	Der forventes langt færre vilkår i fremtidige tilladelser, men forudsætninger for beregningerne af lugt eller ammoniakemission i ansøgningen, skal vel stadig fastholdes som vilkår.
179, afsnit 1	Der kunne komme et 'vrinsk' fra heste-branchen.....☺
183, afsnit 4-5	Vurderingskrav ophæves og erstattes af.....regler om vurderinger i form af afskæringskriterier og tærskeler. Det antages, at resultatet af emissionsberegningerne ikke ændres væsentligt, både lugt og ammoniak. Metoden til beregning af lugt bør fremgå tydeligt af ansøgningssystemet, således det er tydeligt hvilke parametre der indgår i beregningen. At det samlede projekt i VVM-sammenhæng, kræver at også er taget højde tab af nitrat til grundvand/drikkevand og risikoen for tab af fosfor til vandmiljøet. Dette er ikke med i det nuværende forslag.
184	På baggrund af ansøger oplysninger vil forudsætninger for beregningerne blive lagt fast i afgørelsen (vilkår). Det er derfor afgørende vigtigt, at det fremgår tydeligt af husdyrgodkendelse.dk, hvilke parametre der indgår i beregningerne, fx beregninger af ammoniakemission og lugtgenegrænser.
189, afsnit 6	'Ministeren kan afskære kommunerne fra at stille konkrete vilkår'; her ville det være godt med en lille åbning, så kommunerne i ganske særlige tilfælde, med konkret viden om en konkrete miljøpåvirkning, alligevel kan stille skærpede vilkår.

192, afsnit 7	<p>Om fodring som virkemiddel: Nedsættelse af indhold af råprotein og/eller fosfor i foderet, har været et meget brugt virkemiddel, som fjerner forureningen ved kilden. Derudover er det nemt for landmændene at implementere og dokumenterer at vilkårene overholdes. At det ikke umiddelbart harmonere med MST's stipladsmodel må være et teknisk problem, som MST bør løse inden loven træder i kraft. Det vil være rigtig uheldigt, hvis landbrug tæt på N-følsom natur, fratages denne mulighed for projekt tilpasning.</p>
193, afsnit 5	<p>Det antages, at kravet om sagsbehandlingstid på 90 dage udelukkende gælder VVM-screeninger (afgørelser efter § 16 b).</p>
193, afsnit 6	<p>I forhold til at vurderer habitatnatur, kunne det være en fordel, at Naturstyrelsens kort med habitatnaturtyper indgår som baggrundskort, således både ansøger og kommuner kan få lidt mere konkret viden om et givet kategori 1 natur område.</p>
194	<p>Krav til ansøgere – I VVM-sammenhæng omfatter et projekt både anlæg og arealer.</p>
226	<p>Hvis det viser sig, at grundvandsbeskyttelsen ikke efter hensigten kan varetages via indsatsplanerne bør, der fortsat være hjemmel til at ministeren kan udstede regler der sikre en særlig beskyttelse af grundvandet.</p>

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

Sendt til mst@mst.dk

Miljøstyrelsens journalnummer MST-1249-00119.

18. oktober 2016

HØRINGSSVAR VEDR. NY HUSDYRLOV

Side: 1/7

Miljøstyrelsen har den 22. september 2016 udstedt Udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug samt to andre love. Udkastet er i høring indtil den 24. oktober 2016, og styrelsen har ønsket bemærkninger til udkastet. Dette er Vejle Kommunes bemærkninger.

Sagsnr.:

LAN-2016-00343.

Omlægning til produktionsareal:

Kontaktperson:

Lars Kildedest

Lokaltlf.: 76 81 24 21

E-post: lagki@vejle.dk

Her bor vi:

Kirketorvet 22

7100 Vejle

1. Med omlægningen af tilladelser og godkendelser fra at være baseret på antal dyr eller årsdyr til at være baseret på produktionsareal vil overproduktion fremover kunne ske enten ved at øge produktionsarealet uden tilladelse eller ved at overskride dyrevelfærdsreglernes krav til plads pr dyr. For at de kommunale myndigheder fortsat skal kunne kontrollere, om en overproduktion finder sted, skal vi altså indhente oplysninger om disse to forhold.
  - a. For så vidt angår dyretætheden på produktionsarealet vil det være meget svært for kommunen at kontrollere dette effektivt ved de lovfastsatte miljøtilsyn (samlede og prioriterede tilsyn), dels fordi en enkelt tilsynsdag med flere års mellemrum kun giver et dagsbillede af produktionen lige denne dag, dels fordi tilsynene er varslede med 14 dage. Er der for mange dyr i en stald, har husdyrholderen altså 14 dage til at flytte dyr et andet sted hen (på en anden ejendom), hvis han skulle ønske at snyde kontrollanten. Muligvis overvejer I at inddrage veterinærmyndighederne i opgaven på en eller anden måde – dyrevelfærdsregler hører jo i forvejen under dem. Det kunne måske overvejes, om de blev pålagt en tilsynsforpligtelse ang. tilsyn på husdyrbrug vedr. dyretæthed og efterfølgende afrapportering til

kommunen. I givet fald vil det kræve, at de nødvendige ressourcer blev afsat til at sikre en troværdig og uafhængig kontrol med pladsreglerne. Under alle omstændigheder vil det være nødvendigt med uvarslede tilsyn, hvis tilsynene skal være af tilfredsstillende kvalitet mht. pladsregler.

- b. Hvordan vi kontrollerer produktionsarealet er så den anden del. Spørgsmålet vil på en malkekvægbesætning nok kun være relevant ved første tilsyn efter udstedelsen af en miljøtilladelse/godkendelse. Det vil høre til sjældenhederne, at en malkebonde udvider sit spalteareal – og det vil være let at se, idet man jo på malkekvægbesætninger netop kommer ind i staldene. Ved svinebesætninger er det derimod lettere at udvide produktionsarealet ved for eksempel at inddrage diverse rum til stier med fast gulv – og samtidig kommer tilsynet jo normalt IKKE ind i staldene, og derfor vil det være svært at opdage denne slags udvidelse af produktionsarealet.
  - c. Miljøstyrelsen har nævnt en ide om, at det skulle blive ret nemt at gennemskue dyretætheden ud fra årets produktion på husdyrbruget. Så vidt forstået vil man skulle lave en slags tommelfingerregler om, at der skulle gå x antal m² til produktion af y antal dyr af hver type, og så var det bare om at gange op. Hertil skal sige, at for så vidt angår malkekøer og søer vil det ikke være svært at fastlægge dyreholdet – CHR-registeret fungerer udmærket for kvæg, og for at man kan have en so, skal der jo fx være en faresti til hende. Når antallet af farestier er uændrede, vil der jo så vanskeligt kunne være en overproduktion på en sobesætning (men om antal farestier er uændrede, skal jo så checkes). Tilsvarende kommer slagtekyllinger i hold af bestemte antal, og det må vurderes at kunne checkes rimeligt nøjagtigt. Men for så vidt angår slagtesvin, er det mere usikkert. Producerer en landmand efter systemet ALT-IND-ALT-UD, vil han kunne producere færrest mulige grise. Men hvis han flytter grise rundt efter alder, vil han kunne producere flere – men med mere arbejde. Hvis han ændrer på disse metoder eller blander mellem flere metoder på samme tid, vil det være særdeles svært at fastslå, om dyretætheden er for høj indimellem, hvis man kun går ud fra produktionsarealet og årsproduktionen. Det er jo ikke bare dyretætheden som gennemsnit hen over året, der skal overholdes. Den skal holdes hver dag. (Man kan også vende dette spørgsmål på en anden måde og så definere meget præcist i husdyrloven, HVAD der forstås ved en stiplads – især i lyset af, at denne altså ikke er entydigt fastlagt ved et antal kvadratmeter).
  - d. Summen af disse overvejelser er, at lige netop for slagtesvin vil det blive svært at kontrollere overproduktion – og at for alle produktioner skal der laves et system, som kontrollerer pladskrav ved uvarslede tilsyn, og den pågældende tilsynsmyndighed skal have tilstrækkelige ressourcer til at varetage opgaven.
2. Så vidt vi har forstået Miljøstyrelsen, skal et produktionsareal være ”fast” i modsætning til ”mobilt” for at kunne tælle med som produktionsareal. I forhold til kalvehytter, som jo er mobile, ønsker man åbenbart at lave en undtagelse fra reglen, og i så fald ønsker vi denne skrevet ind i reglerne tydeligt fra starten af.

- a. I forhold til læskure kan vi forestå, at reglen skal forstås sådan, at faste læskure tæller med, hvorimod mobile læskure ikke gør det. Det kan være svært at se begrundelsen for denne skelnen, når den faglige problematik – at der opsamles gødning i læskuret – er ens for de to typer læskure. Det burde overvejes, om ikke mobile læskure skulle indgå på lige fod med faste læskure, men med en mulighed for at tillade, at læskurene flyttes.
  - b. En anden vej at gå kunne være at fritage læskure, som kun har til formål at give læ og ly, fra produktionsarealet – eller at fritage dem, såfremt det tilhørende kvæghold udgøres af britiske racer, som er meget vinterhårdføre (Skotsk højland, Galloway osv) ud fra en betragtning om, at der afsættes meget lidt husdyrgødning i disse læskure. Reglen kan evt. suppleres med en regel om, at der ikke må fodres i læskurene, da fodringen typisk medvirker til, at dyrene opholder sig i læskurene.
3. Det må kraftigt anbefales, at definitionen af produktionsareal i husdyrloven ensrettes med den definition af plads, som dyrevelfærdsreglerne anvender. Hvis for eksempel sti-adskillelser skal regnes fra i det ene regelsæt, skal det det også i det andet. I det hele taget er det vigtigt med udtømmende definitioner af, hvad der anses for produktionsareal, for eksempel også vedrørende de mobile stalde, som er under udvikling.
  4. Det bør præciseres, om sengearealet i en sengestald indgår som produktionsareal?

De nye §§ 16 a og b:

5. Vi læser bemærkningerne til lovforslaget afsnit 5.3.1.2.1.1 således, at godkendelsesgrænsen for de nye §§16a og b skal omfatte etableringer, udvidelser og ændringer af husdyrbrug i bestemte størrelser. Men lovforslagets tekst i §§16a og b vedrører kun (1) etableringer og (2) udvidelser af husdyrbrug, som allerede ER miljøtilladt/godkendt efter §16a og b. Men langt hovedparten af de ansøgninger, som vil indkomme, vil jo vedrøre husdyrbrug, som udvider enten (3) uden at være tilladt/godkendt tidligere, eller (4) som er tilladt/godkendt efter de nuværende §§ 10, 11 eller 12 eller efter miljøbeskyttelseslovens §33. Der er tilsyneladende en uoverensstemmelse mellem lovtæksten og bemærkningerne, og vi forestiller os, at det er loven, der er formuleret upræcist. Dette bør rettes til.
6. Hvis et husdyrbrug overskrider grænserne i §16a stk 2, vil det ofte også overskride grænserne i §16a, stk 1. Hvilken paragraf godkendes husdyrbruget så efter? Muligvis er det intentionen, at §16a, stk 1 kun skal anvendes for husdyrbrug, som er omfattet af §16a, stk 1, men *ikke* samtidig er omfattet af stk 2. Men det er ikke det, der står i lovforslaget. Hvis det er sådan, det skal forstås, bør dette skrives tydeligt i stk 1.
7. Skriv gerne tydeligt, om der ved ændringer af husdyrbrug kan udstedes tillæg til miljøtilladelser/godkendelser, som allerede er udstedt efter §§16 a eller b, eller om der skal udstedes nye miljøtilladelser/godkendelser ved hver efterfølgende ændring af husdyrbruget.
8. Inkluder meget gerne regler for, hvordan en driftsherre selv kan få sin miljøgodkendelse ophævet, og lad den gælde for gamle miljøgodkendelser/tilladelser også (§33, §10, §11 og §12). Det er et ønske, vi engang imellem løber ind i.

9. I den nuværende lov vil man ved konstateret overproduktion pålægge landmanden at nedbringe antallet af dyr. Ved de nye regler skal man, hvis produktionsarealet er for stort, pålægge ham at nedbringe produktionsarealet. Det bør præciseres, om der er mulighed for at ”unyttiggøre” gulvareal, så det ikke længere indgår som produktionsareal, eller hvordan man forestiller sig, at en sådan nedbringning af produktionsareal skal foregå.
10. Vi er spændt på at se, hvordan Miljøstyrelsen forventer, at de nye regler vil påvirke arbejdsbyrden hos kommunerne, og hvordan tildeling af DUT-midler derfor ændres. I særdeles er vi spændte på, om der vil være brugerbetaling på miljøgodkendelser efter §16a, men ikke efter §16b, i overensstemmelse med den måde, begreberne ”tilladelse” og ”godkendelse” bruges i dag. Hvis dette er tilfældet, vil kommunens indtægter fra brugerbetaling falde fra de brug, som ligger i den største ende af §16b-brugene. Vil vi gerne opfordre Miljøstyrelsen til at fremlægge sine forventninger (i detaljeret niveau) til, hvordan de forskellige dele af lovforslaget vil påvirke kommunernes arbejdsbyrde.

Revurderinger:

11. Ifølge bemærkningerne til lovforslaget afsnit 5.3.6.2 og 5.3.6.3 er det intentionen, at revurderingspligten fremover skal gælde for brug godkendt efter §16 a, stk 2, samt af tidligere §11-, §12- og §33-miljøgodkendte brug. I lovforslaget er dette udmøntet i §41, stk 3 samt i den nye §43a.
  - a. Her undrer vi os over, at revurderingspligten ikke omfatter godkendelser efter §16a, stk 4.
  - b. Vi bemærker, at lovforslaget medfører, at alle §33-miljøgodkendte brug skal revurderes. Vi foreslår, at husdyrbrug, som ikke overstiger IE-grænserne, undtages.
  - c. Det bør fastlægges, hvor tit revurdering skal finde sted (men det kommer måske i bekendtgørelse?)

Udnyttelse og kontinuitet:

12. Vi konstaterer, at de foreslåede kontinuitetsregler (6 år med 50% i 25%) er meget lempeligere end de hidtil gældende. Vi ønsker derfor en præcisering af, om de hidtil gældende kontinuitetsregler fortsat skal gælde for husdyrbrug, som er miljøtilladt/godkendt efter de tidligere §11, §12 og §33. Det vil give en situation, hvor der skal administreres efter to meget forskellige regelsæt for kontinuitet.
  - a. Det ønskes præciseret hvorledes kontinuitetsreglerne gælder for forskellige husdyrbrug, afhængigt af hvilken lovgivning de har opnået accept/tilladelse/godkendelse efter jf. MST vejledning ”skema over reglerne om kontinuitetsbrud for forskellige afgørelser på husdyrområdet”. Det foreslås, at der med indførelse af nye regler – sikres en ensartet regulering, så vidt muligt, for forskellige afgørelser på husdyrområdet.
  - b. Kommunen er usikker på om den nye regel er lavet i overensstemmelse med ombudsmandens udtalelser om emnet, og om det vil sikre de omkringboende tilstrækkelig retssikkerhed for aktiviteter i deres nærområde.

- c. For øvrigt er der et hul mellem §59a's udnyttelses- og kontinuitetsregler. Hvis man efter 6 år blot har fået byggesagen afsluttet, så har man udnyttet godkendelsen – og hvis man så efterfølgende kun bygger $\frac{1}{4}$ af det tilladte og udnytter dette 50 %, så overholder man kontinuitet og kan efterfølgende udvide i det tempo, man måtte ønske.

Fosfor-regler:

13. Vi må opfordre Miljøstyrelsen til at genoverveje muligheden for, at tilførslen af fosfor med handelsgødning indgår i det nye fosfor-gødningsregnskab. Det virker ikke formålstjenligt, at det reguleres, hvor meget fosfor der må tilføres med organisk gødning, når der herefter må tilføres fosfor helt frit med handelsgødning.
14. Der foreslås en ny §5c til loven, hvorefter tilsynsmyndigheden skal kunne udstede påbud om foranstaltninger mod erosion langs vandområder. Foranstaltningerne kan være forbud mod efterårspløjning eller efterafgrøder/permanent græs langs vandmiljøet. Vi vil gerne foreslå en yderligere foranstaltning baseret på det normale princip for erosionsforebyggelse – at man skal *"stoppe vandet så langt oppe, at det ikke når at begynde at løbe"*, i stedet for at gøre noget så langt nede, at erosionen ER begyndt. Forslaget er, at der oprettes konturvolde som et fjerde muligt tiltag ifm §5c.

Eksempel: I dette eksempel er der etableret permanent græs 10 m på hver side af åen i venstre side af billedet. Men som det er illustreret med de blå pile, opstår der erosion langt oppe på den store, skrånende mark, og når vandet fra 5 ha samler sig, bliver det til en mindre flod, som en bræmme på 10 m langs åen overhovedet ikke kan stoppe. Den rigtige måde at stoppe vandet på, er ved at lave små volde (4-5 m i bredden og $\frac{1}{2}$ m høj og beklædt med græs/små buske) OPPE i terrænet – her

illustreret ved de grønne firkanter. Voldene kan laves, så de hæmmer færdslen i marken mindst muligt – dvs. at de ikke nødvendigvis skal følge konturen fuldstændigt, men kan laves lige og parallelle. I det viste eksempel vil landmanden dog være nødt til at vende færdselsretningen i marken, hvilket jo så også vil modvirke erosionen en smule. Følgende billede er taget i denne mark:

Overflytning af kompetence til ministeren:

15. Det er fornuftigt, at den gamle lovs §§19-29 forsimples og samles i den nye §34, idet paragrafferne var rodede og fulde af gentagelser. Men paragraffen bør fastlægge, hvilke hensyn kommunen skal varetage ved vilkårsstillelsen, og disse skal naturligvis være i overensstemmelse med lovens formålparagraf. I det nuværende forslag tildeles det ministeren at fastlægge disse hensyn, hvorved de pågældende hensyn kan ændres i bekendtgørelse. I betragtning af, at fastlæggelsen af disse hensyn er et meget overordnet område for en lov, bør disse fortsat være fastlagt i lov – men som sagt gerne samlet i én paragraf.

§103:

16. Formuleringen i §103 er dobbelt-konfekt. Der står for ikke-tidligere-godkendte husdyrbrug, at ”man har først pligt til at få godkendt sine ændringer, når man laver ændringer” – ja, man kan vel ikke have pligt til at få godkendt noget, man ikke laver .... Desuden må følgen være, at for alle andre (dvs. dem der fx er §12-godkendt i dag), gælder godkendelsespligten ved lovens ikrafttræden – men da de jo også først skal godkendes, hvis de rører på sig, bliver resultatet jo det samme. Der er noget logik her, som vender helt forkert.

Diverse:

17. Lovforslagets §1 nr 53 ser ud til fejlagtigt at være kaldt 56
18. Lovforslagets §1 nr 54 har en fejl i nummereringen. §54a findes allerede i forvejen, og passer ikke ind i kapitel 6. Det skal gerne præciseres, om der er tale om 90 arbejdsdage eller 90 kalenderdage. I øvrigt bør det afklares, om der bruges samme dag-tælleværk, som i dag bruges til de såkaldte ”servicemål”. Det må anbefales, at der i så fald introduceres en ”fortrydelses-knap” ved siden af knappen, der angiver, at en ansøgning er fuldt oplyst. Det er ikke ualmindeligt, at det viser sig, at der mangler oplysninger på en sag, som sagsbehandleren tidligere har vurderet som fuldt oplyst. Derfor behovet for at kunne returnere til status ”Ikke fuldt oplyst”, således at tælleværket ikke tæller fra en forkert dato. Alternativet kan være, at sagsbehandleren – når der viser sig nye oplysninger i en sag – er nødt til at give afslag på sagen for at overholde 90-dages reglen – og dette kan bestemt ikke siges at være udtryk for god service.
19. I øvrigt er sidste ord i §34 ”husdyrbrug”. Mon ikke der skulle stå ”husdyrbrugstyper”?
20. I udkast til forslag til ændringsloven fremgår det af §1, nr 7, at definitionen af husdyrbrug ændres. Blandt andet udgår markerne og dyreholdet af definitionen. Det er klart, at markerne skal udgå, men hvorfor et husdyrbrug ikke længere omfatter et dyrehold, forstår vi ikke.
21. Tilsynsbekendtgørelsen opererer i dag med husdyrbrug i kategori 1a, 1b og 2. Det vil være nødvendigt at ændre bekendtgørelsen, så de nye typer §16a og §16b kommer med. Det foreslås, at ændringen af bekendtgørelsen træder i kraft ved et årsskifte, så der ikke opstår rod i sammentællingen af antal tilsyn.
22. Endelig skal vi gøre opmærksom på, at kommunens praktiske kendskab til arealer inden for kommunens grænser har i 2007-2016 været stort, fordi vi har haft til opgave at miljøgodkende arealer på husdyrbrug. Det betyder, at vi har haft en god fornemmelse for detaljer i landskabet – små vandhuller, for eksempel – og har kunnet varetage beskyttelsen af disse bedre. Dette praktiske kendskab forringes nu, hvor vi ikke længere vil have opgaven med at miljøgodkende arealerne.

Med venlig hilsen
Lars Kildested

Miljø- og fødevarerministeriet

Miljøstyrelsen

24. oktober 2016

Høringssvar til UDKAST TIL Forslag til Lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse og lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække

Økologisk Landsforening har set på udkast til forslag til ny miljøregulering i landbruget og de tilknyttede bemærkninger.

Som udgangspunkt er det positivt, at der tilvejebringes en regulering, som er mere enkel, fleksibel og forudsigelig for landmanden. Det gør det nemmere og mere enkelt for landmanden at overskue produktionspotentialer med det givne produktionsapparat.

Én af de grundlæggende forandringer i det nye forslag er, at anlægsgodkendelsen og arealreguleringen adskilles fra hinanden. Det giver god mening i en produktion, hvor der ikke er en indbyrdes sammenhæng mellem husdyrproduktion og markbruget.

På et økologisk landbrug giver det ikke i samme grad mening at adskille anlæg og stald. Jævnfør økologiforordningen, hvor der er en nøje sammenhæng mellem husdyrproduktion og arealerne (jf. betragtning 14), 15) og 16) i RFO 834/2007. Husdyrgødningen er afgørende for næringsstofforsyningen, foderet skal komme fra den samme bedrift eller nærliggende bedrifter, dyrene skal have adgang til udearealer, og disse må ikke optrampes eller overgræsses. Det vil sige, det tilknyttede jordtilliggende er styrende for, hvor stor husdyrproduktionen kan blive.

I praksis har det økologiske landbrug i Danmark dog udviklet sig længere og længere væk fra de principper, der henvises til i betragtningerne. Der er stor variation mellem bedrifterne for så vidt angår, hvor stor en del af foderet, de selv producerer.

Denne variation er vi i Danmark nødsaget til at forholde os til. Økologisk Landsforening ser gerne, at der tilvejebringes en løsning, så reglerne både håndterer de mere intensivt drevne økologiske systemer og de økologiske systemer, som lægger sig tættere op ad de økologiske principper.

Økologisk Landsforening foreslår derfor, at reglerne forudsiger begge situationer, og at den it-plattform der udvikles i tilknytning til denne lovgivning rummer denne variation ved at tilbyde et frivilligt særligt spor

gennem systemet til de økologer, der forsøger at indrette sig meget bogstavnært efter de økologiske principper. Det er væsentlig for det danske miljø, udviklingen af dansk fødevarerproduktion og udviklingen af økologien.

Nedenfor er et forslag til elementer i et frivilligt spor på it-plattformen, der tager afsæt i økologireglerne og betragtningerne i økologiforordningen RF0 834/2007 suppleret med krav vedrørende ammoniakfølsomme områder og P belastning, som ikke er direkte håndteret i økologiforordningen. Det frivillige spor skal fungere som et alternativ til stipladsmodellen. Det er også frivilligt for økologer.

Forslag til økologisor på it-plattformen

En landmand med en certificeret økologisk bedrift skal som alternativ til stipladsmodellen kunne vælge et økologisor, hvor vedkommende forpligtiger sig på følgende krav:

1. har en selvforsyningsgrad på foder med 90 %, hvis der er tale om drøvtyggere og 70%, hvis der er tale om enmavede dyr. Se fodnote for uddybning af, hvad der betragtes som selvforsyning.¹ Procenten er beregnet på den samlede foderblanding.
2. overholder standardafstandskrav mellem anlæg og ammoniakfølsomme habitater, som tager højde for den tunge ammoniak, der vil komme fra et økologisk husdyrbrug af en given type.
3. overholder standardafstandskrav til områder med beboelse.
4. Der kan evt. listes nogle BAT elementer, der er forenelige med det økologiske regelsæt, som gøres obligatoriske.²

Dertil fordi der netop er en sammenhæng mellem husdyrproduktion og areal, så burde det samme spor føre landmanden direkte ind i arealreguleringen, hvor vedkommende samtidigt forpligter sig på følgende:

5. overholder et N loft på 100 kg udnyttet N/ha i gennemsnit - omfattende alle kvælstofgødninger³,

---

¹ Der skal være plads til at indkøbe foderbestanddele, der afbalancerer foderet, og som kun i begrænset omfang dyrkes i Danmark. Der er tale om selvforsyning, når det er foder, der stammer fra samme bedrift eller en bedrift med hvilken, der er indgået aftale om samarbejde om drift herunder f.eks. udveksling af foder og gødning. Hvis der er tale om produktioner som fjerkræ og svin, hvor der mest hyppigt anvendes færdigfoder, er kravet overholdt ved, at bedriften på samme måde har indgået aftale med en eller flere bedrifter, der har et foderproducerende areal svarende til den indkøbte mængde foder. Det vil sige, der er ikke krav om, at det i bogstavelig forstand er foder fra egne arealer. Det er en model, der kendes fra f.eks. Frankrig.

² Hvis der udvikles BAT-teknologier, som er forenelige med det økologiske landbrug er det relevant at introducere krav om disse på landbrug. Proportionalitetsprincippet skal tages i betragtning inden der stilles krav.

³ Der er tale om en kvælstofgødning, hvis produktet indeholder mere end 3 kg N/ton

6. har en beregnet C binding i sædskiftet på 100 kg C/ha/år⁴,
7. at alle afgrøder efter kløvergræs efterfølges af en efterafgrøde⁵,
8. undlader ompløjning af fodergræs forud for etablering af vintersæd med én undtagelse, det er tilladt at ompløje fodergræs forud for etablering af vinterraps, som etableres i august.
9. overholder standardregler om max. P-overskud via udbragt gødning på bedriftsniveau.

Økologisporet er formuleret for at tilvejebringe et spor, der tager direkte afsæt i økologireglerne med det formål at kunne formulere nogle regler, der forekommer relevante og logiske på en økologisk bedrift, idet de retter sig mod en god økologisk praksis.

Hvis reglerne er logiske og gennemskuelige, er det lettere at forlige sig med, og det er lettere at tænke med reglerne. Formålet er også at skabe oplevelsen af, at man ved at lægge om til økologi skifter et sæt regler ud med et andet fremfor at underlægge sig endnu et sæt regler. Det vil have en væsentlig psykologisk værdi for interessen for at lægge om til økologi.

Således vil dette forslag modvirke dobbeltregulering af økologer og skabe en form for ligestilling mellem økologi og konventionelt landbrug. Der er ikke ligestilling mellem de to systemer, hvis økologien reguleres med udgangspunkt i, hvordan den konventionelle produktion er indrettet, og hvad der giver forenkling og fleksibilitet på en konventionel bedrift. Ligestilling kræver, at vi finder løsninger, hvor økologien opnår forenkling og fleksibilitet, når den drives efter de økologiske mål og principper, ligesom modellen i lovforsaget skal sikre fleksibilitet og forenkling for en konventionelt drevet bedrift uden sammenhæng mellem anlæg og jordtilliggende.

Stald og tilhørende areal med dyrkning af foder og udearealer til økologiske husdyr er et samlet anlæg i økologien. I konventionel produktion kan anlægget begrænses til at bestå af stald og bygninger. Hvis det pågældende økologiske landbrug vokser følger direkte, at der tilvejebringes et større økologisk drevet jordtilliggende. Det vil have en positiv betydning for miljøet i forhold til udeladelse af anvendelse af pesticider, laver gødskningstilførsel, opbygning af jordens frugtbarhed, jordens N- og vandholdende evne, biodiversitet over og under jorden, udbuddet af fødevarer uden pesticidrester ud over, at det også reducerer anvendelsen af medicin i den danske

---

eller mere end 20 kg N/ton tørstof, selvom indholdet af N er mindre end 3 kg N per ton produkt. Rent have- og parkaffald betragtes som jordforbedringsmiddel uanset N-indhold, jf. Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion

⁴ Landbrug- & Fødevarer og Økologisk Landsforening har i fællesskab den 10. april 2015 fremsat ønske til NaturErhverv om, at der indarbejdes et C bindingskrav i den danske økologibekendtgørelse. Kravet bygger på en beregnet C bindingsværdi, som fremkommer i markplanen, når afgrøderne vælges. Økologisk Landsforening har vejledt af Århus Universitet stillet forslag om, at værdien hedder 100 kg C/ha/år

⁵ Det skal være tilladt at etablere en mellemafgrøde uden bælgplanter i forbindelse med dyrkning af vintersæd. Såning af en mellemafgrøde i vårsæden, der vokser sig til en vintersæd opfylder kravet om efterafgrøder.

husdyrproduktion. I den sammenhæng giver det god mening at gøre det attraktivt og nemt at udvide en produktion, der underlægger sig en række generelle begrænsninger, der flugter med økologien. Det økologiske regelsæt er skrevet i et forsøg på at forene fødevarerproduktion med miljøregulering. Med reformen af dansk landbrugs miljøreguleringen er tiden inde til at imødekomme dette forsøg ved at håndtere det direkte i modellen.

Kort sagt den nye miljøregulering lægger op til, at det er op til landmanden at udnytte sin anlægskapacitet. Landmanden kan på en nem og fleksibel måde udvide produktionen, hvis det kan ske inden for den tilladte emissionsgrænse. På samme måde skal der være plads til, at det økologiske jordbrug, der har en høj selvforsyningsgrad med foder på en nem og fleksibel måde kan udvide sin produktion med henvisning til de positive afledte effekter, det har for driften af jorden

Det er et grundlæggende problem i den generelle miljøregulering, at der ikke foretages en tværgående vurdering af effekten af de forskellige reguleringer. Det fremlagte forslag til ny miljøregulering udstiller meget tydeligt dette forhold. I bemærkninger står der, at anvendelsen af husdyrgødning er forbundet med merudvaskning sammenholdt med handelsgødning. Efter Økologisk Landsforenings opfattelse, så er dette en meget snæver betragtning, hvor der alene måles på én parameter uden hensyntagen til økosystemets kompleksitet og tidsperspektivet, idet øget brug af handelsgødning på bekostning af husdyrgødning eller ensidig brug af handelsgødning også har følgende konsekvenser:

- Jordens kulstofindhold nedbrydes og dermed reduceres jordens evne til at holde på N og vand
- Afbrænding af jordens kulstof og det energiforbrug der medgår til fremstilling af handelsgødning bidrager negativt til klimaforandringerne
- Jordens biodiversitet vil falde som følge af mindre mængder organisk materiale og den vil derfor på sigt blive ufrugtbar

Samlet set bidrager husdyrgødning derfor mere positivt end negativt til miljøet, hvorfor det ikke er en god idé at opstille regler, som vil medføre en begrænsning i produktionen/anvendelsen af husdyrgødning i landbruget.

For så vidt angår øvrige konkrete elementer i forslaget, så vil Økologisk Landsforening fremhæve følgende, som foreningen ud over ovenstående lægger særligt vægt på:

Stipladsmodellen

Modellen må ikke gøre det mindre attraktivt at give dyrene mere plads. Stipladsmodellen kan få den konsekvens, at en økologisk landmand, der giver sine slagtegrise 3,5 gange så meget plads som en konventionel landmand rammes særligt hårdt. Økologisk Landsforening lægger derfor vægt på, at der defineres en økologisk stiplads for henholdsvis økologiske slagtesvin og økologisk fjerkræ beregnet på grundlag af arealkrav til de pågældende produktioner (stald med løbegård til slagtesvin, Stald og evt. veranda til fjerkræ), således at godkendelsespligt ikke indtræder tidligere end for konventionel produktion.

Det angives, at emissionen af såvel ammoniak som lugt hænger tæt sammen med overfladearealet. Det forekommer imidlertid utilfredsstillende, at denne antagelse ikke er bedre underbygget med henblik på at vurdere, hvilken betydning fodersammensætning herunder særlig anvendelsen af grovfoder kan have og en overvejelse af, hvordan kurven ser ud sammenholdt med antal dyr. Der må nødvendigvis være en grænse for den direkte sammenhæng. Af samme årsag anser Økologisk Landsforening det for vigtigt, at landmanden kan give dyrene mere plads ud over det, som reglerne tilknyttet det pågældende system kræver. Se mere under kommentarer til produktionsareal.

Definition på et husdyrbrug

Forslaget om at lade størrelsen på produktionsareal afgøre, om der er tale om et husdyrbrug er ikke hensigtsmæssigt. Det betyder at produktioner, der afsætter mere plads til deres dyr som det økologiske og øvrige ekstensive bedrifter tidligere anses for at være et husdyrbrug. Det vil være en unødvendig barriere for mere ekstensive bedrifter og etablering af små husdyrhold med lokalt salg. Definitionen bør derfor tage udgangspunkt i antal stipladser. Det bør overvejes at anvende antal stipladser som alternativ til produktionsareal.

Produktionsareal

Vi finder det problematisk, at forslaget ikke giver incitament til at få produktionssystemet til at fungere optimalt. I en økologisk svinestald afsættes der både areal til leje og aktivitet ud over arealet, hvor dyrene skal gøde. Modellen bør honorere producenter, der lykkes med at styre systemet, så leje og aktivitetsarealer er fri for gødning. Det samme gør sig gældende for fjerkræproducenter, der f.eks. anvender løbende udmugning. Dette vil være nemt at se for en tilsynsmedarbejder.

Det er vigtigt at en fjerkræproducent ikke straffes for at give dyrene mere areal, end økologireglerne kræver, f.eks. ved at bygge en veranda på stalden. Gødningsafsætningen foregår ikke ligeligt i stalden. Det er vigtigt i økologien, at gulvet i en veranda består af tørt porøst materiale og ikke fjerkrægødning, det forekommer derfor ikke korrekt at regne samme emission fra dette areal som fra inderstalden, hvor den største del af gødningsafsætningen foregår. Økologisk Landsforening foreslår derfor, at det kun er det areal, der skal afsættes til at opfylde økologireglerne, der skal regnes med.

Det samme gælder for de andre produktionstyper, hvis det ekstra areal holdes rent enten via dyrenes anvendelse af arealet eller ved gødningsopsamling fra arealet.

Vi stiller spørgsmålstejn ved, om det er hensigtsmæssigt at lade sygestier og bufferarealer omfatte af produktionsareal i stipladsmodellen. Det vil betyde at der ikke er noget incitament til at etablere ekstra sygestier og bufferarealer ud over lovkravet. Det afgørende må være i hvilket omfang, de er i anvendelse.

Udegående dyr

Udegående dyr bør fritages fra godkendelsespligt, således at de følger en simpel anmeldprocedure baseret på enkle generelle regler, der gør det attraktivt at give dyr adgang til udearealer.

Afstandskrav til placering af folde og øvrigt udstyr til udegående dyr

Det er vigtigt for Økologisk Landsforening at bemyndigelsen ikke anvendes til at gøre det unødigt svært at have mindre husdyrhold tæt på landsby- og boligområder. Det skal tages i betragtning, at der er en almen interesse i alsidige bedrifter med mindre husdyrhold i landdistrikterne.

Efterafgrøder på bedrifter der forpligter sig på et lavere N loft

I økologien hvor der anvendes et lavere N loft er det vigtigt, at efterafgrøder kan være N fikserende. De N fikserende efterafgrøder er vigtige for at få gode hovedafgrøder, der er konkurrencedygtige med ukrudt. Hvis hovedafgrøderne er tynde, er det nødvendigt at sætte ind med meget mekanisk ukrudtsbekæmpelse, hvilket fører til N tab. Der findes solid dokumentation på at efterafgrøder med N fikserende arter er effektive efterafgrøder i økologiske systemer.

Opgørelse af N loft på ejendommen

For at tilvejebringe et incitament til at give plads til læhegn, bræmmer og naturelementer i øvrigt vil det være en stor fordel, hvis reglerne vil give plads til, at N loftet opgøres på det samlede areal eksklusiv arealer med bygninger, gårdspladser, lagerpladser private haver, moser og skove. Økologisk Landsforening foreslår derfor, at der gives mulighed for at forpligte sig på et N loft på f.eks. 95 kg udnyttet N/ha, hvor landmanden således ikke skal lave et gødningsregnskab på markniveau men alene redegøre for indkøb og lagerbeholdning som dokumentation for overholdelse. Formålet med forslaget er som beskrevet at gøre det mere attraktivt at give plads til naturelementer på ejendommen. Hvis de skal opmåles og tegnes ud af ejendommen, så viger den gode vilje for det tunge bureaukrati, der følger med.

Økologisk Landsforening foreslår her et loft på 95 kg udnyttet N/ha. Det eksakte tal kan fastlægges ud fra en gennemsnitsbetragtning af, hvor det skal ligge, for at der ud fra en gennemsnitsbetragtning ikke er tale om en mergødsning sammenholdt med loftet på 100 kg udnyttet N/ha udbringningsareal.

Forbud mod husdyrproduktion i områder med stor husdyrproduktion

Det fremgår af bemærkningerne, at det overvejes, at der kan indføres forbud mod mere husdyrproduktion i områder med tæt husdyrproduktion. Økologisk Landsforening vil i den sammenhæng pege på behovet for at sikre muligheder for at bedrifter, der er selvforsynende med foder kan etablere sig, og at det tages i betragtning, hvis produktionen indeholder dyr, der afgræsser naturarealer, og hvor markdriften drives økologisk idet, der henvises til de deraf positive afledte effekter som redegjort for i dette høringssvar.

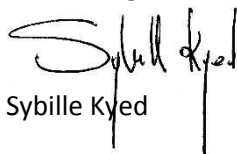
Ammoniakreduktionskrav

I de nuværende regler er der en række undtagelser i forhold til ammoniakreduktionskravet og reduceret reduktionskrav. Økologisk Landsforening antager, at de videreføres, som de gælder i dag, således at der ikke indføres et reduktionskrav uden, at der forefindes egnet teknologi, der kan anvendes uden at komme i

konflikt med økologireglerne og målet om at give dyr adgang til udearealer og at få opfyldt adfærdsmæssige behov.

Ligeledes er det Økologisk Landsforenings forventning, at udegående dyr fritages fra ammoniakreduktionskrav med henvisning til, at det ikke er muligt at opsamle ammoniak fra disse, og at det er forbundet med bedre dyrevelfærd, og det er bedre for naturen, når dyr kommer på græs.

Med venlig hilsen

Sybille Kyed

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

Sendt pr. e-mail til mst@mst.dk

24. oktober 2016
Side 1 af 7

Vedr. journalnummer MST-1249-00119

TEKNIK OG MILJØ
Center for Miljø og Energi
Aarhus Kommune

Aarhus Kommunes høringssvar i forbindelse med offentlig høring af udkast til forslag om ny husdyrregulering

Aarhus Kommune har følgende bemærkninger til høringsmaterialet:

Umiddelbart vurderet er der i lovforslaget nogle meget væsentlige problemer i forhold til beskyttelsen af vandmiljøet og i forhold til anden lovgivning – nogle forhold, som ikke eller kun i ringe grad er beskrevet. Det kan selvfølgelig være, at vi her har overset noget, men ud fra det fremsendte vil Aarhus Kommune henlede opmærksomheden på følgende og anbefale, at disse forhold er beskrevet og løst, når en ny lov forelægges til godkendelse. Desuden vil lovforslaget overføre store værdier til en række landbrug og dette skal betales af andre borgere via vandselskaber og kommuner – omfang og omkostninger hertil bør redegøres for og fremlægges inden lovforslaget færdiggøres.

Vandmiljø og landbrug
Grøndalsvej 1C, Postboks 4049
8260 Viby J

Telefon: 89 40 22 13

E-mail:
miljoeoenergi@aarhus.dk
Direkte e-mail:
bwr@aarhus.dk
www.aarhus.dk

Sag: 16/047944
Sagsbehandler:
Rikke Warberg Becker

- Forslaget fjerner den målrettede beskyttelse af grundvandet og giver mulighed for merudledning. Den hidtidige beskyttelse erstattes kun delvist eller muligvis af efterafgrøder mv. Det har ikke været muligt for Miljøministeriet at opgøre beskyttelsesgraden.
- Forslagets hensigt er at sikre grundvand gennem indsatsplanerne, men indsatsplaner skal kun beskytte de almene drikkevandsinteresser. De ca. 50.000 ikke-almene vandforsyninger i landområderne beskyttes ikke. Forslaget nævner ikke dette.
- Forslaget behandler ikke de sundhedsmæssige aspekter af øget forurening af ikke-almene vandforsyninger i landområderne.
- Forslaget tager ikke hånd om grundvandsforekomster uden for områder med særlige drikkevandsinteresser.
- Forslaget sikrer dermed ikke nødvendigvis god tilstand i drikkevand og grundvandsforekomster. Forslaget tillader merudledning og vil dermed kunne forringe tilstanden i grundvandsforekomster. Det er derfor uvist, om loven lever op til EU-ret, fx grundvandsdirektivet.
- Forslaget vil medføre, at en lang række landbrug får lov til at øge forureningen, og dette skal betales af andre borgere via vandselskaber og kommuner – omfang og konsekvenser er der ikke redegjort for.

- Forslaget vil i strid med EU's vandrammedirektiv kunne forringe tilstanden i mange danske søer ved øget tilledning af fosfor. Det står desuden i skærende kontrast til myndighedernes administration i henhold til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområde-distrikter.

1. Grundvandsbeskyttelsen

Beskyttelsen af grundvand i nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) ophører med lovforslaget. Det gælder både fremadrettet og for de husdyrbrug, som p.t. har en miljøgodkendelse med vilkår (arealvilkår i alle eksisterende miljøgodkendelser ophæves).

Det er hensigten, at beskyttelsen af grundvand i stedet varetages af kommunerne i indsatsplanlægning i medfør af vandforsyningsloven.

Miljøstyrelsen beskriver videre, at der vil ske en vis beskyttelse af grundvandet via ekstra udlagte efterafgrøder i nogle vandområder. Disse udlægges af hensyn til Natura 2000 i kystvandsoplande med indsatsbehov i medfør af vandområdeplaner, og målrettes altså ikke grundvandsbeskyttelsen.

Høringssvar, grundvand:

Det er næppe i overensstemmelse med lovens formålsbestemmelse at undlade målrettet beskyttelse af grundvandet i husdyrbrugloven. Et af lovens formål er at forebygge og begrænse forurening af luft og vand (§ 1), og lovforslaget bemyndiger ministeren til at fastsætte regler med henblik på at beskytte grundvandet mod forurening (§ 5a).

Det fremgår af lovbemærkningerne, at forslaget til ændringer af husdyrbrugloven overordnet set forventes at fastholde miljøbeskyttelsen på samme niveau som i dag. Dette er tydeligvis ikke tilfældet, for så vidt angår grundvandsbeskyttelsen.

Den fremadrettede beskyttelse af grundvand vil derimod komme til at ske via kommunernes indsatsplaner, jf. bemærkninger til lovforslaget. Det er i øvrigt ikke beskrevet i bemærkningerne, at kommuner, vandværker, borgere i så fald påføres store ekstraudgifter fremover i forbindelse med indsatsplaner. Vi er opmærksomme på, at en af vores nabokommuner har opgjort det økonomiske omfang for denne kommune til 270 millioner kr.! Det bør være en del af lovforslaget, at de økonomiske konsekvenser fremlægges for offentligheden – herunder kommunerne – så der er mulighed for kommentering og stillingtagen på et oplyst grundlag.

Efter Aarhus Kommunes vurdering hører målrettet beskyttelse af grundvandet hjemme i husdyrbrugloven. **Det er helt essentielt, at den primære beskyttelse af grundvandet varetages i husdyrbrugloven, ligeså vel som den primære beskyttelse af kystvande og øvrig natur og miljø varetages i husdyrbrugloven.** For eksempel med anvendelse af stedfaste krav om ekstra efterafgrøder. Og hvis der skal mange til, som beskrevet på side 53 i bemærkninger til lovforslaget (citat indsat nedenfor), ja så skal der mange til.

Vi kan oplyse, at Aarhus Kommune har gjort sig en række erfaringer med hensyn til at varetage beskyttelsen af grundvandet via kommunale indsatsplaner. I bund og grund er det et tungt og ressourcekrævende arbejde, og undertiden møder det stor modstand hos landbrugerne. Naturligvis skal arbejdet gennemføres, når det er nødvendigt. Men det vil være unødigt ressourcekrævende, hvis Aarhus Kommune - og alle andre kommuner - skal til at genstarte arbejdet med indsatsplaner ud fra et nulpunkt, hvor grundvandet ganske enkelt ikke beskyttes i den generelle lovgivning for husdyrområdet.

Citat side 53:

Da den nuværende målretning ikke kan overføres til generelle regler, vil det kræve et langt større antal stedfaste efterafgrøder end i dag, hvis det eksisterende beskyttelsesniveau i forhold til nitratfølsomme indvindingsområder skal fastholdes gennem husdyrreguleringen. Det vurderes derfor, at beskyttelsen af nitratfølsomme indvindingsområder mere hensigtsmæssigt løftes af kommunerne i forbindelse med deres indsatsplaner i medfør af vandforsyningsloven, hvor der kan foretages en konkret vurdering, og at der således ikke er behov for en bemyndigelse til at fastsætte regler om stedfasthed.

EU-retligt er Danmark forpligtet til at sikre grundvands- og drikkevandsbeskyttelsen i medfør af vandramme-, grundvands- nitrat- og drikkevandsdirektiverne. Med lovforslaget foreslås det, at disse forpligtigelser fremover varetages via de kommunale indsatsplaner i medfør af vandforsyningsloven.

De kommunale indsatsplaner udarbejdes imidlertid kun for områder med særlige drikkevandsinteresser (jf. VFL §§ 11 a og 13) og ikke for øvrige drikkevandsforekomster (udpeget iht. VFL § 10). De øvrige drikkevandsforekomster vil dermed fremover miste den nuværende beskyttelse og dermed kan en øget udvaskning i disse områder betyde, at lovforslaget er i strid med EU-ret.

Endvidere skal de kommunale indsatsplaner sikre de almene vandforsyningsinteresser. Ikke-almene vandforsyninger bliver ikke sikret med indsatsplanerne og dermed heller ikke med lovforslaget. Lovforslaget kan også på dette punkt være i strid med EU-ret, fx fordi de almene indvindinger typisk er dybe, mens de ikke-almene typisk har mere terrænnære indvindinger, som kan blive forurenede uden at de dybere borer er truet. Ud over problemerne ift. EU-ret er der også et sundhedsmæssigt aspekt af denne problemstilling:

En øget nitratpåvirkning af ikke-almene vandindvindinger udgør en trussel for brugerne af de ca. 50.000 ikke-almene vandforsyninger, der findes i Danmark, og som typisk er beliggende i landområder.

24. oktober 2016
Side 4 af 7

Det nævnes i bemærkningerne til lovforslaget, at de nuværende regler ift. husdyrbrug ikke er en del af implementeringen af drikkevands- og nitratdirektivet i Danmark. På trods af dette kan en øget udvaskning af nitrat, som medfører overskridelser af grundvands- og drikkevandskvalitetskriteriet på 50 mg/l, være medvirkende til, at Danmark ikke lever op til forpligtelserne i disse direktiver.

I forhold til EU-ret er det især grundvandsdirektivets krav om at undgå forringelse af kvaliteten og opretholde god kemisk tilstand i samtlige drikkevandsforekomster, der ikke opfyldes med lovforslaget, idet de nuværende målrettede indsatser over for grundvand ophæves og det ikke er muligt at kvantificere betydningen af andre indsatsers effekt på grundvandskvaliteten.

2. Fosfor

Det er i forslaget forudsat, at der efter 10 år vil kunne opnås samme beskyttelsesniveau som i 2015. Den øgede udbringning af husdyrgødning ledsages gradvist gennem 10-årsperioden 2017-2027 af såkaldte fosforlofter og såkaldte skærpede fosforlofter, og med øget loft på konkrete marker. Der gives fra start mulighed for udbringe særligt meget fosfor fra bedriftstyper med megen fosfor (mink, fjerkræ, slagtesvin).

Først i 2027 forventes samme beskyttelsesniveau som med 2015-harmonikrav og med beskyttelsesniveau fra nuværende husdyrbruglov.

Det kan ikke udelukkes, beskriver ministeriet på side 58 i bemærkningerne, at der vil være behov for yderligere indsatser, som fremover skal varetages i regi af Vand- og Natura 2000-planlægningen.

Via gødningsbekendtgørelse vil man indføre en lovhjemmel for, at tilsynsmyndigheden på marker, der modtager organisk gødning, kan påbyde tiltag til at mindske tab af fosfor via erosion. Dette skal erstatte kommunerne nuværende mulighed for at stille vilkår herom i miljøgodkendelser.

Høringssvar, fosfor:

Det fremgår som førnævnt af lovbemærkningerne, at forslaget til ændringer af husdyrbrugloven overordnet set forventes af ministeriet at fastholde miljøbeskyttelsen på samme niveau som i dag. Det vil åbenlyst ikke ske, når det gælder beskyttelse af søer og indre kystvande mod tilførsel af fosfor. Dette erkendes da også i bemærkninger til lovforslaget: "*først i perioden sker en lempelse i forhold til den nuværende regulering*" (side 59).

Fosfor vil ophobe sig i et langt højere tempo i landbrugsjorden.

Man kan forudse, at tabet af forfor vil stige fra landbrugsjord til vandmiljøet, indtil det nuværende beskyttelsesniveau er tilbageindfaset i 2027, og måske også herefter. Med væsentlig risiko for forværring af vandmiljøet i søer og kystnære havområder.

Det er ikke "forsvarligt" eller "bæredygtigt" at accelerere ophobningen af fosfor i jorden, som beskrevet i på side 127 i bemærkninger til lovforslaget (citater indsat nedenfor). Mange danske søer – også i Østjylland – lider allerede under for meget fosfor fra det åbne land. Desuden er der langt til konkrete løsninger med statens virkemidler, som i praksis ikke kan lade sig gøre i visse søer. Dette har Aarhus Kommune redegjort for i sit **høringssvar til forslag til statslige vandområdeplaner for planperioden 2015-2021. Her skrev vi 27. marts 2015 til Naturstyrelsen:**

" Søer

- Aarhus Kommune opfordrer til, at der snarest tilvejebringes andre virkemidler til reduktion af fosforbelastningen af søerne, og at de i videst mulige omfang implementeres i løbet af anden planperiode.

Erfaringerne med anlæggelse af fosforådale i oplandet til Brabrand Sø og Stilling-Solbjerg Sø har hidtil været dårlige. I første planperiode er der således kun søgt om midler til gennemførelse af et projekt på 6 ha i oplandet til Brabrand Sø. Projektet skønnes at kunne reducere fosfortilførslen med 157 kg P/år. Det samlede indsatsbehov er vurderet til 3.600 kg P/år. De øvrige fem forundersøgte lokaliteter er blevet opgivet af forskellige årsager (manglende lodsejertilslutning og risiko for større nettoudvaskning af fosfor).

Aarhus Kommune har flere gange påpeget problemerne med at reducere fosfortilførslen til Stilling-Solbjerg Sø og Brabrand Sø ved anlæggelse af fosforådale. Senest i forbindelse med høringssvaret til den fornyede høring af statens vandplaner for planperioden 2009-2015.

Af indsatsbekendtgørelsens bilag 1 fremgår det, at reduktionen af fosfor til søer skal ske ved anlæggelse af vådområder med en samlet reduktion på min. 80 kg P/år i Aarhus Bugt oplandet. Denne indsats er yderst begrænset i lyset af, at indsatsbehovet i Brabrand sø, Geding Sø, Stilling-Solbjerg Sø tilsammen er på i alt 1.952 kg P/år. Når hertil kommer, at fosforreduktionen i 1. planperiode på ingen måde nås, er indsatsbehovet reelt på 5.400 kg P/år. Den foreslåede indsats på 80 kg P/år svarer således kun til 1,5 % af det beregnede indsatsbehov. En uhyre marginal indsats, som på ingen måde vil kunne registreres i vandmiljøet. Aarhus Kommune er klar over, at der er mangel på egnede virkemidler, hvorfor en større indsats kan være vanskelig i anden planperiode. Derfor er det meget vigtigt at der tilvejebringes nye virkemidler og at de så vidt muligt implementeres i løbet af anden planperiode".

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har hertil bemærket, at der ikke på nuværende tidspunkt er tilstrækkeligt med veldokumenterede

fosforvirkemidler til, at der kan gennemføres den omfattende reduktion af fosfortilførslen til søerne, der er behov for (Høringsnotat, Resumé og kommentering af høringssvar vedrørende overordnede forhold, juni 2016, s. 159).

24. oktober 2016
Side 6 af 7

I lyset af, at der i dag ikke findes brugbare virkemidler til den nødvendige reduktion af fosfortilførslen til søerne, virker en ændring af lovgivningen som kan resultere i en yderligere tillædning fra landbrugsarealer at være i strid med vandrammedirektivets krav om at undgå forringelser af miljøtilstanden. Det står i øvrigt i stærk kontrast til kravene til myndighedernes administration som udmøntet i den nuværende og bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter §8, Stk. 3. "Myndigheden kan kun træffe afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet ikke er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand, og ikke hindrer opfyldelse af det fastlagte miljømål, herunder gennem de i indsatsprogrammet fastlagte foranstaltninger. Ved vurdering af, om afgørelsen vil hindre opfyldelse af det fastlagte miljømål, skal det tages i betragtning, om påvirkningen neutraliseres senere i planperioden. " Der er tydeligvis ikke grundlag for at antage at påvirkningen kan neutraliseres senere i planperioden.

Efter Aarhus Kommunes vurdering bør man som minimum videreføre den nuværende beskyttelse, med start i 2017. I stedet for at udskyde den fulde, nuværende beskyttelse til 2027. Nye fosforlofter bør udarbejdes i stedet for de, der fremgår af bemærkninger til lovforslaget (side 59-61).

Lovhjemlen i gødningsbekendtgørelse om fosfor erosion kan i øvrigt med fordel udvides til alle marker, som dyrkes og modtager gødning. Det vil være regelforenkling og give mening, da fosforophobning har fundet sted gennem lange tider på mange marker.

Citat side 127:

24. oktober 2016
Side 7 af 7

Miljømæssigt har Miljø- og Fødevareministeriet fundet det forsvarligt med den foreslåede 10-årige indfasning af fosforlofterne, fordi fosfor fra udbragt husdyrgødning m.v. ikke straks udvaskes til vandmiljøet, men bindes i pløjelaget og dermed ophobes, og pløjelaget kan derfor på et givet tidspunkt nå til et kritisk mætningsniveau. Der er allerede i dag arealer, hvor pløjelaget har opnået et sådant kritisk mætningspunkt. I sådanne tilfælde kan der ske en øget udvaskning til jordlagene under pløjelaget. Der er fundet stigende fosforindhold i underjorden, men ikke helt ned til normal drændybde på ca. 1 meter. Der henvises til s. 30 i Redegørelse for udvikling i landbrugets fosforforbrug, tab og påvirkning af vandmiljøet nr. 77/2016 (DCE- Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet). Det afgørende for en bæredygtig fosforregulering er derfor ikke, at der med det samme skabes balance mellem tilførsel og fraførsel af fosfor, men at mængden af udbragt fosfor på sigt bringes ned på et mere bæredygtigt niveau, dvs. at der opnås en højere grad af fosforbalance, inden det kritiske mætningsniveau når helt ned til drændybden.

Citat side 58:

hermed er at begrænse risikoen for øget udvaskning af fosfor til vandmiljøet. Det kan ikke udelukkes, at der udover beskyttelsesniveauet fra husdyrreguleringen vil være behov for yderligere indsatser med henblik på at sikre opnåelse af god økologisk tilstand/gunstig bevaringsstatus i vandmiljøet. Det er hensigten, at dette også fremover skal varetages i regi af vand- og Natura 2000-planlægningen.

Fosforlofter, der er væsentligt lavere end de nuværende, vil dog på kort sigt give erhvervet udfordringer i forhold til at finde yderligere udbringningsarealer. Det foreslås derfor, at der laves en lang overgangsmodel, som giver erhvervet mulighed for at tilpasse sig gennem fodertilpasning, gylleaftaler, afsætning til biogasanlæg m.v.

Med venlig hilsen

Mogens Bjørn Nielsen
Afdelingschef, Teknik og Miljø

Rikke Warberg Becker
Biolog, Teknik og Miljø